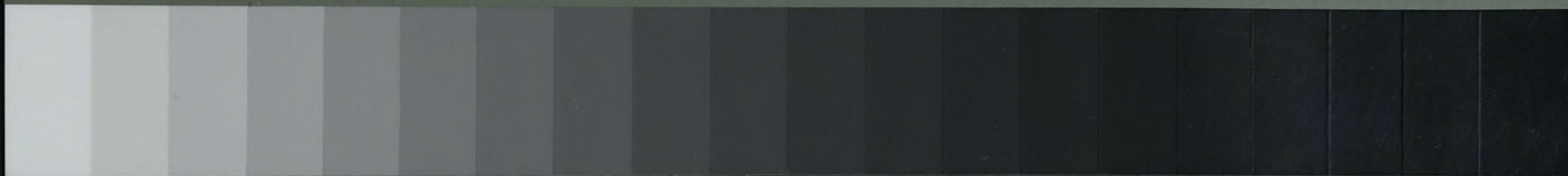

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

File

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

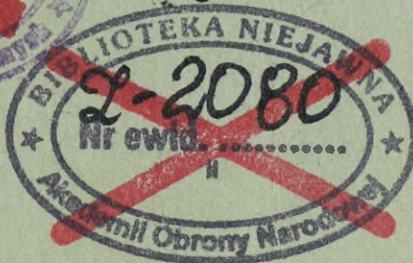
~~ZASTRZEŻONE~~

~~TAJNE~~

ASG WP wewn. 3927/85

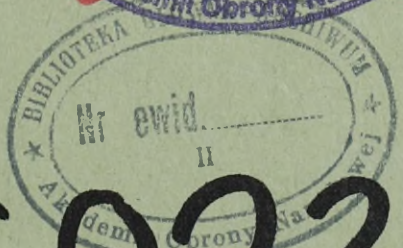
Egz. Nr 230

ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

ZASADY OGÓLNE

PODRĘCZNIK

60235

WARSZAWA

1985

Fil

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

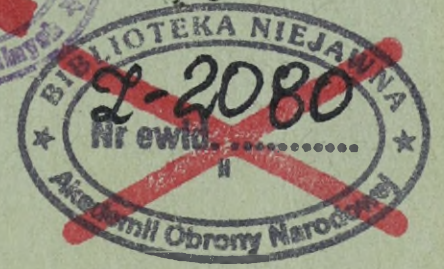
ZASTRZEŻONE

TAJNE

ASG WP wewn. 3927/85

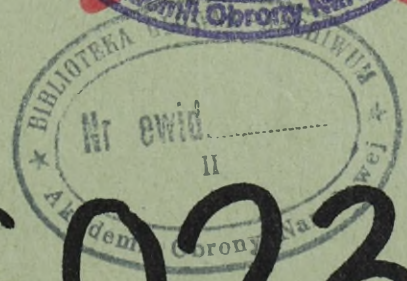
Egz. Nr 230

ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

ZASADY OGÓLNE

PODRĘCZNIK

60235

JAWNE

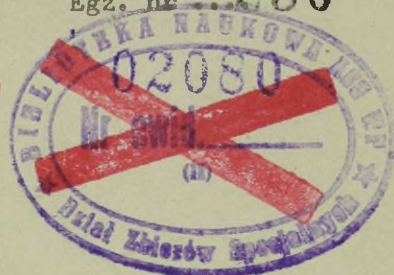
ZASTRZEŻONE

ASG WP mewn. 3927/85

*Przeklasyfikowano z Tajnego na
Zastrzeżone. Podst. wykaz. nr 10 do
wykazu Akt. Wojsk. Wychow. Genw.
sz. gen 1393/81
13.02.02 [signature]*

~~TAJNE~~

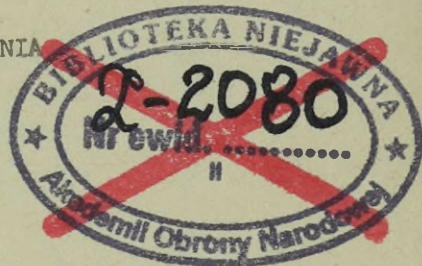
Egz. nr 230

ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA

NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

ZASADY OGÓLNE

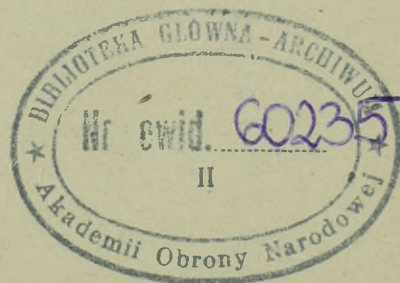
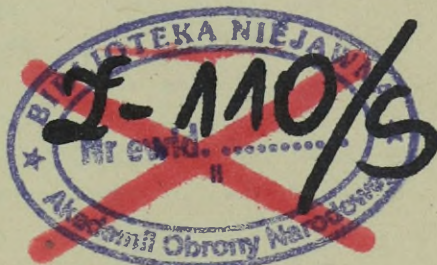

Przeklasyfikowana z ~~zastrzeżone~~ **Jawne**

podstawa przekł. Wykaz Aktualnych Wojskowych

Wydawnictw Wewnętrznych sz. gen 1527/01 Podręcznik

data i podpis 14.12.2005 Kadek B. [signature]

Opracował zespół pod kierownictwem płk dypl.

Bolesława SZCZEPANIAKA w składzie:

ppłk dr Janusz WIŚNIEWSKI
płk dypl. Klemens CUPRYNIAK
płk dypl. nawig. Marian TĘCOS
płk dypl. Mieczysław DĘBSKI
ppłk dypl. mgr Marian GÓRECKI
ppłk dypl. Stanisław TORBA
ppłk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI
ppłk dypl. Henryk WRONA
ppłk dypl. Wincenty TOMASZEWSKI
mjr dypl. Tomasz LIMANOWSKI
mjr dypl. Jerzy ZIELIŃSKI
mjr dypl. Marian ŁOKOCIEJEWSKI

S P I S T R E Ś C I

	Strona
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO	9
1.1. Rola i charakter rozpoznania na współczesnym polu walki	9
1.2. Wymagania stawiane rozpoznaniu	10
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ROZPOZNANIA TAKTYCZNEGO	19
2.1. Rola i miejsce rozpoznania taktycznego w systemie rozpoznania wojskowego	19
2.2. Cel, zadania i obiekty rozpoznania taktycznego	21
2.3. Sposoby prowadzenia rozpoznania taktycznego	24
3. RODZAJE I ZASADY DZIAŁANIA SIŁ I ŚRODKÓW ROZPOZNANIA TAKTYCZNEGO	36
3.1. Rozpoznanie ogólnowojskowe	37
3.2. Działania specjalne	55
3.2.1. Zasady taktyki działań specjalnych	58
3.2.2. Siły działań specjalnych i zasady ich użycia	65
3.2.3. Sposoby wykonywania zadań przez grupy rozpoznawcze	69
3.2.4. Organizacja działań specjalnych	72
3.2.5. Stawianie zadań, przygotowanie i przerzut grup rozpoznawczych	81
3.2.6. Dowodzenie grupami rozpoznawczymi	95
3.3. Rozpoznanie radioelektroniczne	99
3.3.1. Siły i środki rozpoznania radioelektronicznego	103
3.3.2. Ugrupowanie sił i środków rozpoznania radioelektronicznego	104
3.3.3. Planowanie rozpoznania radioelektronicznego	106
3.3.4. Stawianie zadań rozpoznawczych	108
3.3.5. Organizacja dowodzenia i łączności	110
3.3.6. Obieg informacji z rozpoznania radioelektronicznego...	111
3.4. Rozpoznanie powietrzne	113
3.4.1. Rodzaje i sposoby prowadzenia rozpoznania powietrznego	114
3.4.2. Siły i środki oraz wyposażenie i przeznaczenie lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych	119
3.4.3. Zasady użycia lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych	122

3.4.4. Obieg i opracowywanie danych rozpoznawczych zdobywanych siłami lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych	127
3.4.5. Bazowanie lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych	129
3.5. Rozpoznanie rodzajów wojsk	130
3.5.1. Rozpoznanie artyleryjskie	130
3.5.2. Rozpoznanie inżynieryjne	135
3.5.3. Rozpoznanie chemiczne	138
3.5.4. Rozpoznanie biologiczne	140
4. ZASADY ORGANIZACJI I KIEROWANIA ROZPOZNANIEM NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH	141
4.1. Organizacja rozpoznania	141
4.1.1. Planowanie rozpoznania	149
4.1.2. Stawianie zadań rozpoznawczych	162
4.1.3. Przygotowanie wojsk rozpoznawczych do działań	166
4.1.4. System dowodzenia i łączności	168
4.1.5. Współdziałanie sił i środków rozpoznania	172
4.1.6. Przedsięwzięcia w zakresie bezpieczeństwa sił i środków rozpoznania	184
4.1.7. Kontrola i pomoc	175
4.2. Kierowanie rozpoznaniem	175
5. ZASADY PRACY INFORMACYJNEJ NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH	179
5.1. Ogólne zasady pracy informacyjnej	179
5.2. Zbieranie, opracowywanie i obieg informacji o nieprzyjacielu	180
5.3. Zakres pracy informacyjnej na szczeblu dywizji /pułku/	186
5.4. Dokumentacja informacyjna	193
ZAŁĄCZNIKI:	
1. Skład i zasięg działania zasadniczych elementów rozpoznawczych	199
2. Możliwości bojowe i podstawowe normy taktyczne grup rozpoznawczych	201
3. Schemat dowodzenia grupami rozpoznawczymi	203
4. Ugrupowanie kompanii rozpoznania radioelektronicznego dywizji	204

4 Bez. elek. rozp.

Pu rozp. w skł. bef.

	Strona
5. Łączność radiowa krrel dywizji	205
6. Łączność przewodowa krrel dywizji	206
7. Praca analityczna i organizacyjna szefa wydziału rozpoznawczego dywizji /szefa rozpoznania pułku/ - wariant ..	207
8. Plan działania grupy rozpoznawczej	209
9. Kolejność pracy informacyjnej	211

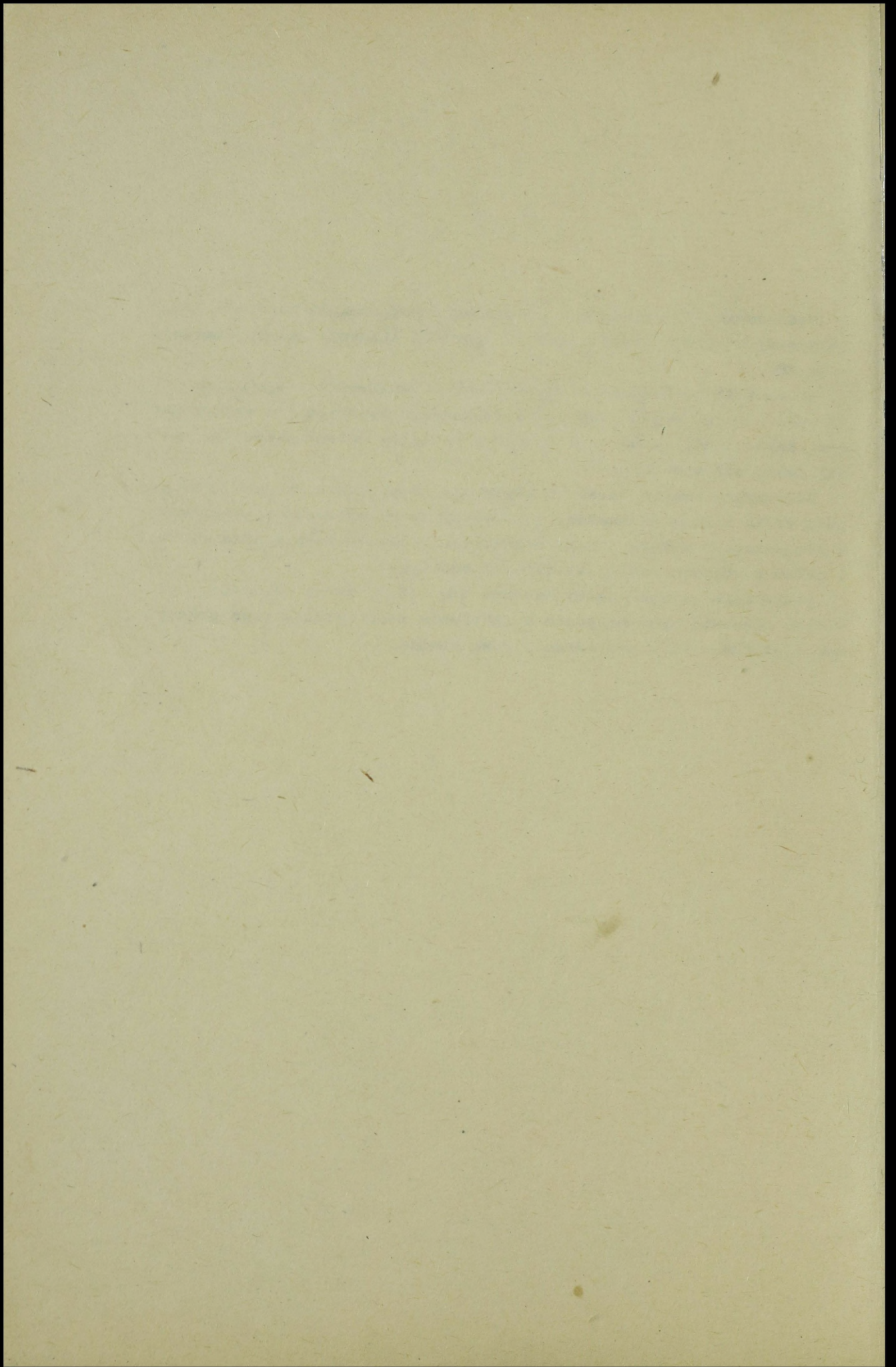

Podręcznik "Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych" został opracowany na potrzeby Akademii Sztabu Generalnego WP.

Podręcznik uwzględnia aktualny stan i możliwości rozpoznania dywizji i pułku wojsk lądowych oraz zadania wynikające z regulaminów, instrukcji, rozkazów i dyrektyw ministra Obrony Narodowej do szkolenia sił zbrojnych PRL.

Podręcznik omawia zasady taktycznego rozpoznania na współczesnym polu walki i daje zalecenia, jak należy je organizować i prowadzić w kompleksowym wykorzystaniu wszystkich rodzajów rozpoznania dywizji i pułku w różnych rodzajach działań bojowych.

Podręcznik przeznaczony zarówno dla kadry, jak i słuchaczy, powinien stanowić wydatną pomoc w szkoleniu teoretycznym oraz praktycznym organizowaniu i prowadzeniu rozpoznania.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO

1.1. Rola i charakter rozpoznania na współczesnym polu walki

Rozpoznanie jest to zorganizowane działanie określonych sił i środków w celu zdobywania, opracowania i przekazywania zainteresowanym dowódcom i sztabom informacji o rzeczywistym lub potencjalnym nieprzyjacielu, a dotyczących: sił zbrojnych, ekonomiki, sytuacji politycznej oraz infrastruktury.

Rozpoznanie stanowi integralną część strategii, sztuki operacyjnej i taktyki, obejmując swoim zasięgiem przedsięwzięcia prowadzone przez dowództwa i sztaby wszystkich szczebli dowodzenia sił zbrojnych.

Rozpoznanie prowadzi się ciągle w okresie pokoju i wojny wszystkimi możliwymi siłami z uwzględnieniem różnorodnych sposobów z zachowaniem jednak odpowiednich struktur organizacyjnych i funkcjonalnych, mając zawsze na uwadze ich możliwie maksymalną integrację na poszczególnych szczeblach dowodzenia. W zależności od szczebla dowodzenia, zakresu i charakteru wykonywanych zadań rozpoznanie wojskowe dzieli się na strategiczne, operacyjne i taktyczne ^{1/}.

W czasie działań bojowych rozpoznanie stanowi zasadniczy rodzaj zabezpieczenia walki, wykraczając coraz wyraźniej poza ścisłe ramy zabezpieczenia działań w ścisłym tego słowa znaczeniu. Stało się ono jedną z dziedzin starcia z nieprzyjacielem, podstawą i fundamentem skutecznego uderzenia, zwłaszcza jądrowego i ogniowego.

W stosunku do drugiej wojny światowej rozpoznanie uległo zasadniczym przeobrażeniom i niewspółmiernie wzrosła jego rola. Nowe środki walki, głównie broń jądrowa w zasadniczy sposób wpłynęły na zmiany strukturalne sił zbrojnych, ich możliwości bojowe i charakter prowadzenia działań wojennych.

Wraz ze zmianą obrazu współczesnego pola walki zmienia się również charakter rozpoznania. Wynika to przede wszystkim z konieczności objęcia działalnością coraz szerszej gamy problemów i zadań. Dynamizm współczesnego pola walki wysuwa na czoło czas zdobywania informacji i ich obieg oraz potrzebę natychmiastowego niszczenia wykrytych obiektów nieprzyjaciela. Dlatego aby skutecznie wykorzystać posiadane środ-

1/ Rozpoznanie strategiczne i operacyjne jest scharakteryzowane w podręczniku pt.: "Organizacja i prowadzenie rozpoznania operacyjnego /front - armia/ natomiast rozpoznanie taktyczne w niniejszym podręczniku - rozdział 2.

ki walki szczególnie jądrowe, rozpoznanie musi dostarczyć w określonym czasie wiarygodnych danych o najważniejszych i najbardziej opłacalnych obiektach nieprzyjaciela do wykonania własnych uderzeń jądrowych. Musi ono zapewnić dowódcom i sztabom permanentny napływ informacji o nieprzyjacielu, które umożliwią podejmowanie właściwych decyzji i wykonanie zadań bojowych, zmniejszając do minimum ryzyko ich realizacji oraz zapobiegną wykonaniu uderzeń jądrowych w próżnię.

Konieczność ciągłego śledzenia zachodzących zmian u nieprzyjaciela, objęcie rozpoznaniem rozległych stref zainteresowania, dostarczanie dowódcom i sztabom dokładnych informacji w określonym czasie oraz możliwości współczesnych sił i środków rozpoznania wpływają zasadniczo zarówno na charakter rozpoznania, jak i na pracę sztabów, planowanie, procesy informacyjne i dowodzenia.

Nowoczesne środki rozpoznania i ich możliwości, złożone procesy organizacji, prowadzenia i kierowania rozpoznaniem oraz możliwości przeciwdziałania rozpoznaniu ze strony nieprzyjaciela, a także ogromna odpowiedzialność za dostarczanie na czas dowództwom i sztabom niezbędnych informacji o nieprzyjacielu szczególnie jego broni masowego rażenia, czynią rozpoznanie sztuką trudną i skomplikowaną.

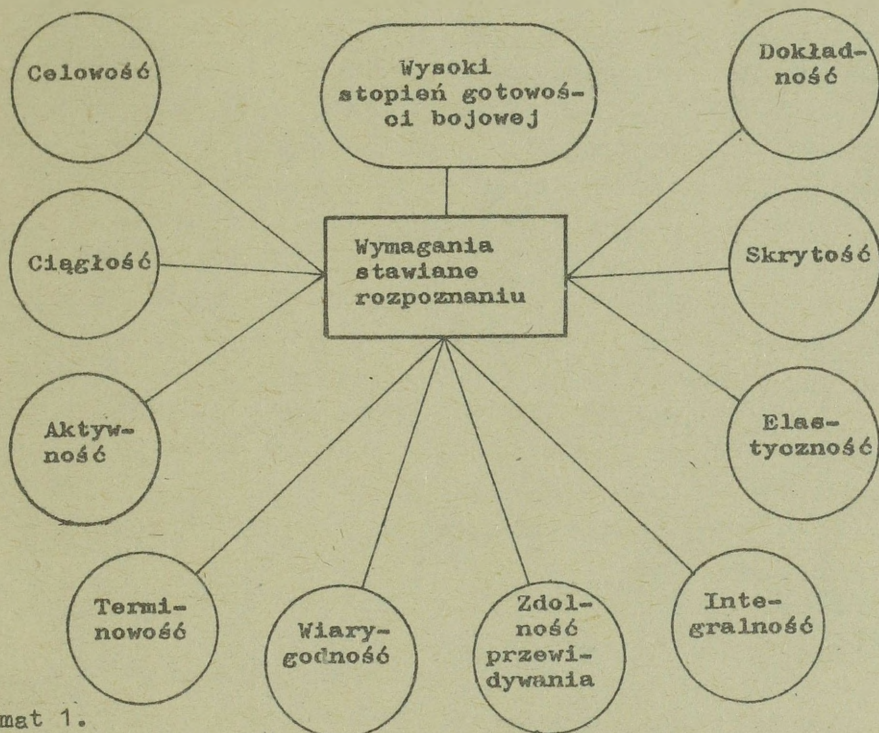
Wobec powyższego, istnieje bezwzględna konieczność systematycznego doskonalenia systemów rozpoznania na wszystkich szczeblach dowodzenia zarówno w okresie pokoju, jak i w czasie wojny głównie poprzez wysoki poziom wyszkolenia wojsk rozpoznawczych, stosowania najlepszych sposobów działania i wykorzystania techniki rozpoznawczej.

1.2. Wymagania stawiane rozpoznaniu

Wzrastająca rola i znaczenie rozpoznania powodują wzrost wymagań i kryteriów, którym powinno ono odpowiadać. Do podstawowych wymagań warunkujących skuteczność rozpoznania należą: wysoki stopień gotowości bojowej, celowość, ciągłość, aktywność, terminowość, wiarygodność, dokładność, skrytość, elastyczność, integralność i zdolność przewidywania.

Wymagania stawiane rozpoznaniu ilustruje schemat nr 1.

W y s o k i s t o p i e Ń g o t o w o ś c i b o j o w e j
wojsk rozpoznawczych to zasadniczy warunek skutecznej realizacji wszystkich zadań rozpoznawczych zarówno w okresie pokoju, jak i w czasie działań wojennych.

Schemat 1.

Do zasadniczych czynników decydujących o wysokiej gotowości bojowej wojsk rozpoznawczych należy zaliczyć:

- stan moralno-polityczny i psychiczny stanu osobowego wojsk rozpoznawczych;
- odpowiednie struktury organizacyjne, zapewniające przejście ze stanu pokojowego na wojenny i umożliwiające realizację stojących przed nimi zadań;
- nowoczesne wyposażenie jednostek rozpoznawczych;
- wysoki, wręcz mistrzowski poziom wyszkolenia wojsk rozpoznawczych;
- doskonała znajomość nieprzyjaciela, jego organizacji, wyposażenia i zasad działania;
- odpowiednie zabezpieczenie materiałowo-techniczne wojsk rozpoznawczych.

Stopień gotowości bojowej determinowany jest umiejętnością i sprawnością szybkiego przejścia wojsk rozpoznawczych ze stanu pokojowego na wojenny, z ich zdolnością do równoczesnego kontynuowania, a zarazem rozszerzania skali i zasięgu działań rozpoznawczych.

Stopień osiągnięcia gotowości wojsk rozpoznawczych powinien być wyższy od stopnia gotowości oddziałów ogólnowojskowych, rodzajów wojsk i służb. Muszą one bowiem wyprzedzać je w czasie i przestrzeni, przegrupować

się na określone rubieże /kierunki/ oraz rozwinąć i przystąpić do rozpoznania przed przejściem wojsk do działań bojowych.

Poszczególne dokumenty gotowości bojowej wojsk rozpoznawczych powinny być wypracowane, doskonałe i podnoszone na coraz wyższy poziom już w okresie pokoju. Problem ten powinien znajdować się w centrum uwagi wszystkich dowódców, a głównie szefów sztabów.

Celowość rozpoznania polega na ścisłym podporządkowaniu działalności rozpoznawczej ogólnej koncepcji prowadzenia walki - decyzji dowódcy. Ciągły wzrost ilości i ważności obiektów nieprzyjaciela, podwyższanie wymagań co do szczególności i dokładności ich określania oraz skracania czasu zdobywania i obiegu informacji rozpoznawczych, spowodowały zwiększenie odpowiedzialności i zakresu zadań rozpoznawczych. Te właśnie względy powodują, że działalność rozpoznawcza wszystkich szczebli dowodzenia winna być skierowana na zdobycie i dostarczenie w odpowiednim czasie dowódcom i sztabom informacji o najważniejszych obiektach nieprzyjaciela, niezbędnych do wykonania zadania bojowego.

Celowość rozpoznania osiąga się przez prawidłowe określanie obiektów, rejonów i zadań rozpoznania na podstawie głębokiej znajomości sytuacji i przewidywania jej zmian w świetle zadań stojących przed dywizją /pułkiem/. Ponadto celowość rozpoznania osiąga się również przez skupienie wysiłku na wykonanie głównych zadań rozpoznania według jednolitego planu, zapewniając tym samym ściśle współdziałanie i wzajemne uzupełnianie się sił wszystkich rodzajów rozpoznania oraz poprzez szybkie przenoszenie wysiłku rozpoznania na te obiekty, o których informacje w danej chwili przedstawiają największą wagę. Duży wpływ na celowość rozpoznania wywiera również terminowe i jednoznaczne stawianie zadań wykonawcom.

Ciągłość rozpoznania polega na tym, że prowadzi się je tak w okresie pokoju, jak i w czasie wojny, we wszystkich rodzajach działań bojowych, w dzień i w nocy, o każdej porze roku i w każdej sytuacji niezależnie od warunków terenowych i atmosferycznych. Wykryte ważniejsze obiekty i zgrupowania wojsk nieprzyjaciela śledzi się bez przerwy, aż do momentu ich zniszczenia /obezwładnienia/.

Ciągłość rozpoznania osiąga się przede wszystkim poprzez terminowe i dokładne jego planowanie oraz pełną koordynację wysiłków wszystkich sił i środków rozpoznania jak również zgranie ich w czasie i co do obiektów z zachowaniem zasady wzajemnego uzupełniania się jednego rodzaju, drugim rodzajem rozpoznania.

Znaczenie ciągłości rozpoznania, wynika ze stale wzrastającej mobilności i zdolności manewru wojsk nieprzyjaciela, co umożliwia im dokonywanie szybkich zmian ich położenia i tym samym uniknięcia przez nie uderzeń ogniowych, a szczególnie uderzeń jądrowych. Ciągłe rozpoznanie ugrupowania wojsk nieprzyjaciela i jego obiektów zwłaszcza przed wykonaniem własnych uderzeń jądrowych ma ogromne /wręcz zasadnicze/ znaczenie, gdyż w przeciwnym wypadku może spowodować z jednej strony możliwość zaskakujących działań przez nieprzyjaciela, a z drugiej wykonanie własnych uderzeń jądrowych w próżnię.

Należy jednak pamiętać, że z zasady ciągłości rozpoznania nie wynika bynajmniej konieczność ciągłego obserwowania każdego obiektu.

Ciągłość rozpoznania jest całkowicie uzależniona od charakteru obiektu /jego ważności, ruchliwości, oddalenia od linii frontu, rodzaju działań bojowych wojsk itp./ oraz od szczebla dowodzenia prowadzącego rozpoznanie.

Jedne obiekty wymagają ciągłej obserwacji, inne - tylko kontroli z niezbędną dla nich częstotliwością /okresowo/.

Do obiektów wymagających ciągłej obserwacji należą rakiety tyktyczno-operacyjne i artyleria nieprzyjaciela. Są to obiekty charakteryzujące się dużą manewrowością, zdolne w ciągu kilku minut zmienić swoje położenie i charakter działania. Na przykład dywizjon rakiet taktycznych może zająć stanowiska startowe i być gotowym do ich odpalenia w ciągu 15 minut, rakiety operacyjne w ciągu 10-15 minut, a pododdziały artylerii mogące prowadzić ogień pociskami z ładunkami jądrowymi zajmują stanowiska ogniowe i osiągają gotowość do strzelania w ciągu 6-10 minut. Obserwacje tych obiektów należy prowadzić w sposób ciągły od chwili wykrycia, aż do ich zniszczenia, szczególnie jeśli te obiekty znajdują się w rejonach możliwych stanowisk startowych /ogniowych/.

Inną grupę stanowią obiekty nieprzyjaciela, które wymagają dłuższego czasu na zmianę swego położenia lub charakteru działania. Obserwuje się je w pewnych przedziałach czasu /okresowo/ z częstotliwością, która wyklucza ich wyjście z pola obserwacji i ich zgubienie. W celu określenia częstotliwości obserwacji określonego obiektu nieprzyjaciela trzeba znać jego właściwości taktyczno-operacyjne, charakterystykę i możliwości dotyczące zmian położenia i taktyki działań.

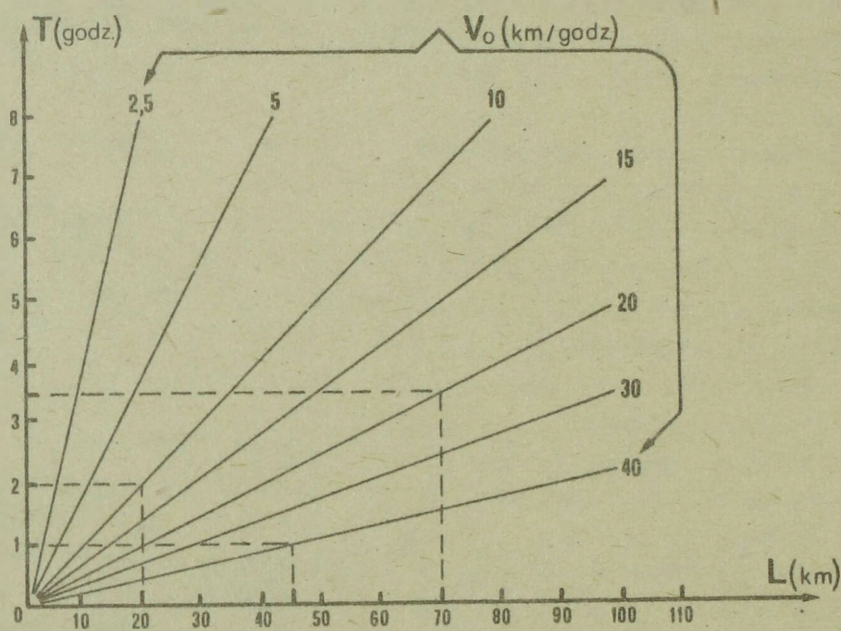
Zależność częstotliwości^{2/} rozpoznania /obserwacji/ obiektów rucho-

2/ Pod pojęciem częstotliwości należy rozumieć odcinek czasu od zakończenia poprzedniego do rozpoczęcia następnego rozpoznania /obserwacji/ tego samego obiektu

mych T od prędkości ich przemieszczenia V_0 i głębokości ugrupowania marszowego L przedstawia schemat 1.

Podczas określania częstotliwości rozpoznania /obserwacji/ obiektów nieprzyjaciela, rozmieszczonych w rejonach ześrodkowania, należy brać pod uwagę, że prędkość ich wymarszu z rejonów zmniejsza się zwykle 1,5-2 razy w porównaniu z prędkością marszową.

W ten sposób można określić na przykład, że kolumnę brygady nieprzyjaciela o długości 20 km, maszerującą z prędkością 20 km/godz. należy rozpoznawać /śledzić/ co 1 godzinę, a w rejonie ześrodkowania - co 1,5-2 godziny.

Schemat 2. Zależność częstotliwości rozpoznania /obserwacji/ obiektów ruchomych od prędkości ich przemieszczenia i głębokości ugrupowania marszowego.

W ten sposób obiekty nieprzyjaciela w zależności od ich charakteru będą obserwowane /śledzone/ ciągle lub z określoną częstotliwością. Przy tym przerwy między okresami obserwacji winny być takie, aby kontrolowane obiekty nieprzyjaciela nie mogły w tym czasie zmienić swego miejsca rozmieszczenia lub radykalnie zmienić charakteru działań.

Zrozumiałe jest, że im większy wpływ może mieć ten lub inny obiekt na przebieg i wynik działań bojowych, tym częstsze i dokładniejsze winno być jego śledzenie.

Należy również mieć na uwadze, że częstotliwość rozpoznania /obserwacji/ obiektów zależy od wykorzystywanych w tym celu rodzajów i środków rozpoznania. Jeżeli, na przykład, do rozpoznania obiektów wykorzystywane będzie lotnictwo, to jego częstotliwość winna być taka, jaką wyżej omówiono. Natomiast, jeżeli do obserwacji /śledzenia/ obiektów wykorzystywane będą grupy rozpoznawcze działające w rejonie rozmieszczenia obiektów, to obserwacja /śledzenie/ będzie z zasady ciągła.

A k t y w n o ś ć r o z p o z n a n i a jest to uporczywe dążenie wszystkich dowódców i sztabów organizujących rozpoznanie oraz oddziałów /pododdziałów/ prowadzących je do zdobycia niezbędnych informacji rozpoznawczych wszystkimi możliwymi środkami i sposobami w określonym czasie. Bez względu na trudności, na jakie rozpoznanie będzie napotykać ze strony nieprzyjaciela, nie może rezygnować z dążności osiągnięcia celu, tj. wykonania postawionych przed nim zadań rozpoznawczych. Aktywność rozpoznania osiąga się przez właściwą organizację wykorzystania różnych sił i środków rozpoznania, przejawianie inicjatywy oraz zdecydowane i śmiałe działanie oddziałów, pododdziałów z pełnym uwzględnieniem realnych warunków sytuacji bojowej, właściwym rozumieniu zadań i posiadaniu odwodu rozpoznania.

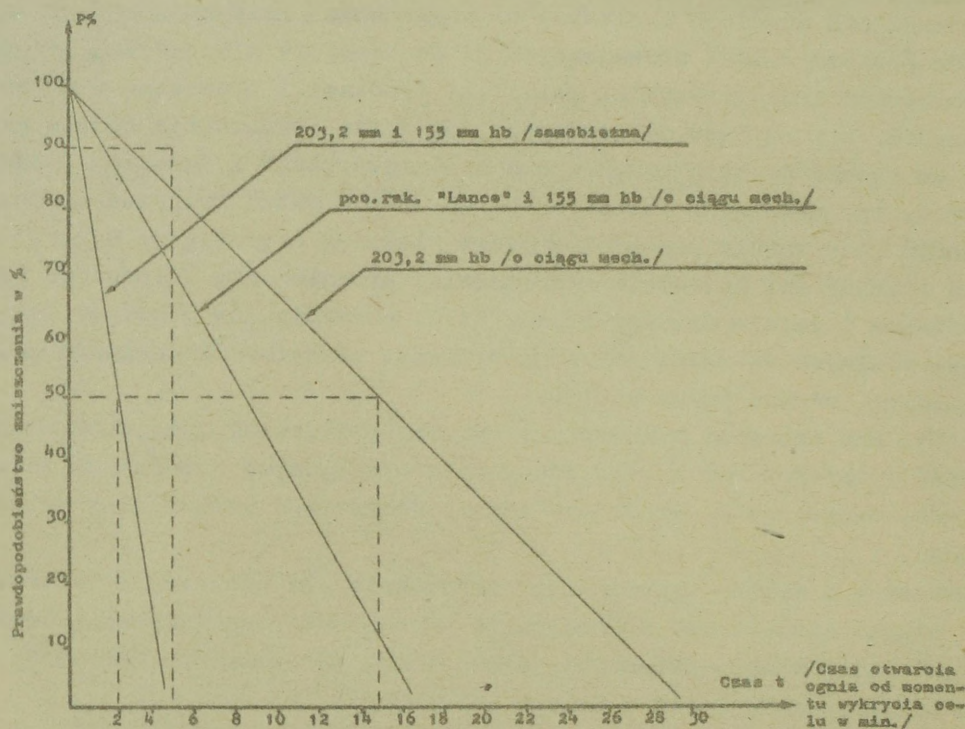
Każdy, kto prowadzi rozpoznanie, winien przejawiać inicjatywę, przedsiębiorczość i umiejętność w celu zdobywania niezbędnych informacji rozpoznawczych, należy je we właściwym czasie dostarczyć bezpośrednio przełożonemu.

Dowództwa i sztaby organizując rozpoznanie dla zdobywania informacji muszą ciągle kształtować i doskonalić umiejętność przewidywania oraz pobudzać inicjatywę podwładnych, szukać dróg maksymalnego skracania czasu przekazywania zadań i obiegu informacji.

T e r m i n o w o ś ć r o z p o z n a n i a jest to zdobywanie, opracowanie i informowanie zainteresowanych dowódców, sztaby i wojska w ustalonych terminach, a często natychmiast po zdobyciu danych, aby dysponowały one aktualnymi informacjami o nieprzyjacielu. Pozwoli to dowódcom we właściwym czasie przewidzieć możliwy charakter działań nieprzyjaciela i podjąć właściwą decyzję. Dynamiczny charakter działań i częste zmiany sytuacji oraz duża ruchliwość większości obiektów nieprzyjaciela /zwłaszcza środków przenoszenia broni jądrowej/ powodują, że w rozpoznaniu czynnik czasu nabrał decydującego znaczenia. Nieprzyjaciel będzie zawsze dążył do tego, aby jego siły i środki przebywały możliwie najkrócej w tych samych rejonach; zatem terminowość rozpoznania polega na wykryciu obiektu i obiegu informacji /od wykrywającego

do zainteresowanego/, w takim czasie, który zapewni środkom ogniowym zainteresowanego zniszczenie lub obezwładnienie wykrytego obiektu wcześniej niż rozpocznie on oddziaływanie na nasze wojska lub też zmieni położenie /rejon/.

Zależność prawdopodobieństwa zniszczenia /obezwładnienia/ środków przenoszenia broni jądrowej na stanowiskach startowych /ogniowych/ od czasu ich wykrycia i otwarcia ognia przedstawia schemat 3.

Schemat 3. Zależność prawdopodobieństwa rażenia środków napadu jądrowego na stanowiskach startowych /ogniowych/ od czasu ich wykrycia i szybkości wykonania ognia

Wiarygodność danych z rozpoznania zapewnia się poprzez zdobywanie ich z różnych źródeł, wnikliwą analizę i porównanie, a w miarę potrzeby przeprowadzenie dodatkowego rozpoznania w celu wykrycia na czas przedsięwzięć nieprzyjaciela dezinformujących nasze rozpoznanie i maskujących jego siły i środki oraz rozróżnienia obiektów rzeczywistych od pozornych. Tylko wiarygodne dane zdobyte przez rozpoznanie z różnych źródeł, stanowią obiektywną podstawę prawidłowej oceny nieprzyjaciela, na której może być oparta właściwa decyzja

zapewniająca powodzenie w czasie prowadzenia działań bojowych. Wiarygodność danych z rozpoznania ma duże znaczenie, ponieważ nieprzyjaciel będzie zawsze dążył do wprowadzenia w błąd naszego rozpoznania co do faktycznego stanu swoich sił i środków /ilości, rodzaju, jakości, rozmieszczenia, narodowości, stanu moralno-politycznego i psychicznego oraz stopnia przygotowania itp./ i zamiaru działań.

W celu uzyskania wiarygodnych informacji o nieprzyjacielu konieczne jest kompleksowe użycie różnych sił i środków rozpoznania wzajemnie się uzupełniających. W zasadzie informację należy uważać za w pełni wiarygodną jeżeli pochodzi conajmniej z dwóch różnych źródeł rozpoznania /jeżeli została potwierdzona przez inny rodzaj rozpoznania/.

Dokładność określenia współrzędnych obiektów /celów/ wyraża się przede wszystkim właściwym określeniem współrzędnych wykrytych obiektów /celów/ z zachowaniem wymagań dokładności, która kształtuje się dla różnych celów od kilkudziesięciu do kilkuset metrów. Przykładowo - w celu skutecznego wykorzystania własnych środków rażenia potrzebne są współrzędne wykrytych obiektów nieprzyjaciela z następującą dokładnością: dla rakiet taktycznych, promień błędu nie może być większy niż 150 m, dla rakiet operacyjno-taktycznych nie większy niż 200 m, zaś dla artylerii raketowej 80 m, a dla artylerii lufowej 25-50 m na całą głębokość zasięgu ognia tych środków.

Dokładność określenia współrzędnych obiektów /celów/ osiąga się poprzez wysoki poziom wyszkolenia stanu osobowego pododdziałów /oddziałów/ rozpoznawczych prowadzących rozpoznanie oraz stosowanie najlepszych metod działania i wykorzystania najnowocześniejszej techniki rozpoznawczej.

Dokładność rozpoznania jest podstawowym warunkiem skutecznego użycia własnych środków jądrowych i ogniowych.

Skrytość rozpoznania polega na utrzymaniu wszystkich przedsięwzięć związanych z rozpoznaniem w ścisłej tajemnicy. Zasada ta obowiązuje podczas planowania i organizacji rozpoznania, w czasie działań pododdziałów rozpoznawczych, przy przekazywaniu informacji z rozpoznania oraz podczas wymiany informacji między sąsiadami i wyższymi sztabami. Szczególnego znaczenia nabiera skrytość działania pododdziałów rozpoznawczych, a zwłaszcza tych, które działają w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Zachowanie skrytości przez te pododdziały wymaga nie tylko umiejętnego działania, ale także wyposażenia ich w środki transmisji informacji uniemożliwiającej ich umiejscowienie przez rozpoznanie radioelektroniczne nieprzyjaciela.

Skrytość działania wojsk rozpoznawczych powinna być prowadzona według zasady: "widzieć wszystko u nieprzyjaciela, a samemu nie być widzianym".

Elastyczność rozpoznania to przejawianie samodzielności w kierowaniu siłami i środkami rozpoznania oraz ich umiejętnym działaniu w zależności od zaistniałej sytuacji. Osiąga się ją przez umiejętne reagowanie w odpowiednim czasie na zaistniałe sytuacje na polu walki i unikanie szablonowości oraz kierowanie głównego wysiłku rozpoznania na te obiekty, o których wiadomości w danym momencie mają zasadnicze znaczenie.

Natomiast elastyczność działania elementów rozpoznawczych polega na samodzielności i zdolności szybkiego wyboru sposobów zdobywania informacji o nieprzyjacielu w zależności od sytuacji wynikłej na polu walki.

Integralność rozpoznania to ścisły współudział działalności rozpoznawczej w realizacji planu działań bojowych. Polega na współdziałaniu sił i środków rozpoznania między sobą, powiązaniu ich przedsięwzięć z przedsięwzięciami bojowymi wszystkich rodzajów wojsk i służb, rodzajów sił zbrojnych na wszystkich szczeblach dowodzenia oraz gromadzeniu informacji rozpoznawczych ze wszystkich źródeł rozpoznania do określonego ośrodka analityczno-informacyjnego opracowania i ich rozpowszechniania.

Zdolność przewidywania to analityczna ocena danych z rozpoznania i umiejętność prognozowania na ich podstawie działań nieprzyjaciela. Polega ono na logicznym łączeniu poszczególnych informacji rozpoznawczych i wyciąganiu uogólnionych wniosków niezbędnych do planowania i prowadzenia działań bojowych. Wyobraźnia i zdolność przewidywania wywierają istotny wpływ na inicjatywę oraz sposoby działania, a w efekcie na osiągnięcie sukcesu na polu walki.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ROZPOZNANIA TAKTYCZNEGO

2.1. Rola i miejsce rozpoznania taktycznego w systemie rozpoznania wojskowego

W zależności od celów, zakresu działania i charakteru wykonywanych zadań rozpoznanie wojskowe dzieli się na: strategiczne, operacyjne i taktyczne.

Rozpoznanie taktyczne stanowi więc część składową rozpoznania wojskowego.

Rozpoznanie taktyczne organizują dowódcy związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów oraz dowódcy /szefowie/ rodzajów wojsk, wojsk specjalnych i służb w celu zdobywania informacji o nieprzyjacielu, terenie i warunkach meteorologicznych niezbędnych do przygotowania i prowadzenia walki. Prowadzi się je w czasie działań bojowych i w okresie bezpośredniego zagrożenia.

Rozpoznanie strategiczne, operacyjne i taktyczne są ze sobą ściśle związane, gdyż zadaniem każdego z nich jest nieustanne zdobywanie /w swoim zakresie/ i opracowywanie informacji o działającym lub przewidywanym nieprzyjacielu, a także o terenie prowadzonych lub przewidywanych działań bojowych. Informacje zdobyte przez poszczególne rodzaje rozpoznania wzajemnie się uzupełniają, co gwarantuje wykonanie zadań przez rozpoznanie wojskowe. Zadania rozpoznania strategicznego, operacyjnego i taktycznego wzajemnie się przeplatają i uzupełniają, a ich wyniki służą zarówno zabezpieczeniu operacji, jak i walki - schemat 4.

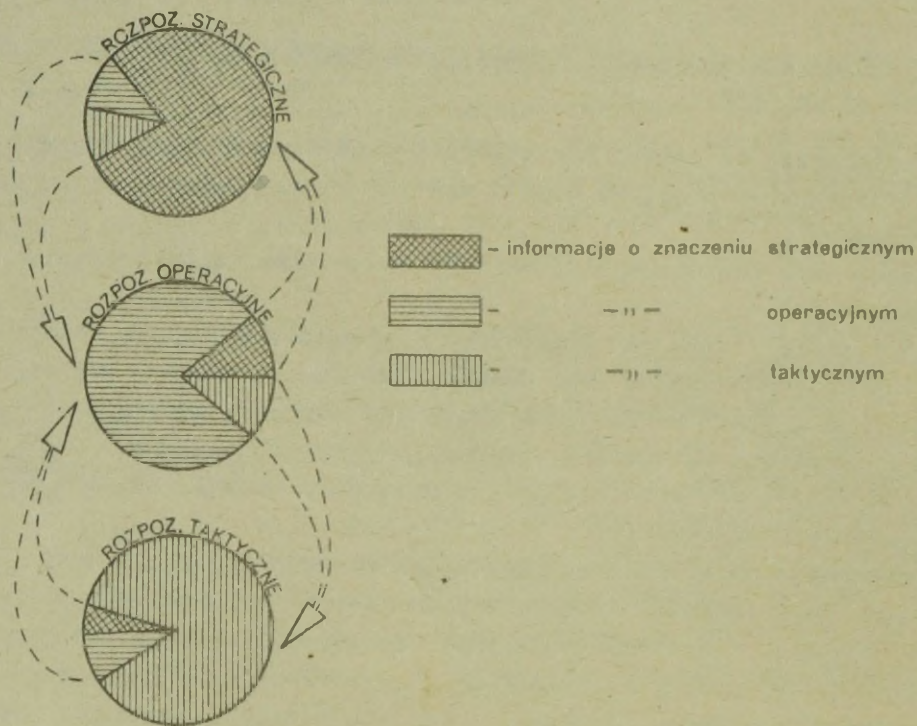
Rola rozpoznania taktycznego wzrasta w ramach walki i operacji. Walka jest jednym z ważniejszych środków osiągnięcia celów operacji, szczególnie w okresie prowadzenia działań wojennych bez użycia broni jądrowej, i może być prowadzona jedynie przy wszechstronnym jej zabezpieczeniu. Ponadto warunki prowadzenia działań bojowych na współczesnym polu walki powodują rozszerzanie się zakresu zadań rozpoznania taktycznego i znacznie komplikują zdobywanie i przekazywanie informacji.

Z analizy środków walki oraz zasad prowadzenia działań bojowych w armiach państw kapitalistycznych wynikają określone zadania dla rozpoznania taktycznego.

Zadania te muszą być realizowane według planu opartego na wykorzystaniu sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania taktycznego z zachowaniem jednolitego systemu dowodzenia i łączności.

W tym celu konieczne jest:

- stawianie zadań wszystkim rodzajom rozpoznania przez jednego przełożonego;

Schemat 4. Wzajemne uzupełnianie się i przepływ informacji z poszczególnych rodzajów rozpoznania

- wspólne planowanie rozpoznania i ścisłe uzgadnianie działań w odniesieniu do celów rozpoznania, podziału zadań /obiektów/, czasu, miejsca i sposobu działania sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania oraz oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojskowych;
- organizowanie jednolitego systemu kierowania działaniami wszystkich organów rozpoznawczych związku taktycznego /oddziału/;
- dostarczanie informacji do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/, meldowanie dowódcy i szefowi sztabu wniosków i propozycji przez szefa wydziału rozpoznawczego /szefa rozpoznania pułku/, przekazywanie informacji rozpoznawczych zainteresowanym wydziałom /oficerom/ sztabu dywizji /pułku/, sztabowi nadrzędnemu, podległym jednostkom i sąsiadom.

2.2. Cel, zadania i obiekty rozpoznania taktycznego

Cel, zadania i obiekty rozpoznania taktycznego wynikają przede wszystkim z aktualnej sytuacji bojowej, zakresu i treści zadania bojowego, które otrzymuje dywizja /pułk/, stopnia znajomości nieprzyjaciela, przypuszczalnego zamiaru jego działań oraz stanu i możliwości posiadanych sił i środków rozpoznania, charakteru terenu w rejonie działań bojowych i warunków meteorologicznych.

Celem rozpoznania w czasie działań bojowych jest zdobycie informacji pozwalających na bezbłędne określenie składu, rozmieszczenia i możliwości nieprzyjaciela, jego słabych i silnych stron oraz ustalenie prawdopodobnego zamiaru działań bojowych. Ustalenia te powinny wykluczyć zaskoczenie ze strony nieprzyjaciela oraz zapewnić uzyskanie we właściwym czasie informacji, których wykorzystanie umożliwi najefektywniejsze użycie własnych sił i środków w celu rozbicia /pokonania/ nieprzyjaciela w krótkim czasie.

Aby osiągnąć wyznaczony cel, siły i środki rozpoznania taktycznego muszą wykonać podczas przygotowania i prowadzenia walki szereg trudnych do realizacji zadań.

Do podstawowych zadań rozpoznania taktycznego należy:

- ustalenie rejonów rozmieszczenia środków przenoszenia broni jądrowej, chemicznej i biologicznej;
- ustalenie rejonów ześrodkowania wojsk nieprzyjaciela i charakteru ich działań bojowych, a zwłaszcza ciągle śledzenie jego odwodów;
- ustalenie składu /pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych/, ich ugrupowania bojowego, możliwości i sposobów prowadzenia działań bojowych przez nieprzyjaciela;
- wykrycie przedsięwzięć nieprzyjaciela zmierzających do obrony wojsk przed bronią masowego rażenia;
- ustalenie w pasie działań bojowych rozmieszczenia min jądrowych i punktów kierowania wybuchami;
- wykrycie środków ogniowych, a szczególnie środków przeciwpancernych;
- ustalenie charakteru terenu, rodzaju umocnień inżynierskich oraz zniszczeń i przeszkód;
- rozpoznanie, systemów łączności i środków radiolokacyjnych nieprzyjaciela oraz wykrycie punktów i stanowisk dowodzenia;
- wykrycie środków obrony przeciwlotniczej, oraz bazowania i charakteru działań lotnictwa, a szczególnie śmigłowców przeciwpancernych;

- ustalanie wyników ogniowego oddziaływania na nieprzyjaciela przez własne lotnictwo, artylerię i wojska raketowe;
- określenie stref /rejonów/ i stopnia skażenia promieniotwórczego, chemicznego i zakażenia biologicznego;
- ustalenie stanu moralno-politycznego i jego planów oddziaływania psychologicznego;
- ustalenie stanu zaopatrzenia wojsk nieprzyjaciela, szczególnie w amunicję specjalną.

Zasadniczy wysiłek rozpoznania ukierunkowuje się na wykrycie, umiejscowienie i w miarę możliwości zniszczenie broni jądrowej oraz stanowisk dowodzenia nieprzyjaciela. Dużo uwagi należy również zwrócić na rozpoznanie środków przeciwpancernych nieprzyjaciela, których ilość i jakość stale wzrasta, a ich rozpoznanie oraz zniszczenie warunkuje powodzenie działań własnych wojsk pancernych i zmechanizowanych.

Rozpoznanie taktyczne powinno także ustalić nowe środki walki, nowe wzory uzbrojenia i zmiany w sposobach prowadzenia działań bojowych przez nieprzyjaciela.

Pomyślne wykonanie zadań rozpoznania osiąga się przez połączone działania sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania i ich ścisłe współdziałanie.

Jest oczywiste, że cel i zadania rozpoznania będą precyzowane w każdym przypadku inaczej z uwzględnieniem konkretnej sytuacji bojowej, charakteru zadania bojowego, działalności nieprzyjaciela i posiadanych o nim wiadomości. Oprócz tego w czasie prowadzenia walki mogą wyłonić się całkowicie inne, nowe zadania bojowe, do wykonania których trzeba będzie nie tylko skierować z innych kierunków lub wydzielić z odwodu dodatkowe siły i środki rozpoznania lecz także przenosić główny wysiłek rozpoznania na aktualnie najważniejsze obiekty lub kierunki.

Podczas wykonywania zadań rozpoznania powinno uzyskać informacje o konkretnych obiektach nieprzyjaciela i ustalić ich współrzędne z dokładnością zapewniającą wykonanie uderzeń ogniowych.

Obiektami rozpoznania są siły i środki nieprzyjaciela, jego urządzenia inżynierskie i przedmioty terenowe, które mogą wywierać określony wpływ na działanie naszych wojsk lub mające wyraźne znaczenie wojskowe.

Obiekt może składać się z jednego lub kilku ważnych elementów, które zależnie od tego, w jakim stopniu są obezwładnione lub zniszczone mogą decydować o sprawności bojowej obiektu jako całości. Np. dywizjon artylerii w ugrupowaniu bojowym ma cztery takie elementy: trzy baterie ogniowe i stanowisko dowodzenia.

Obiekty dzielą się:

- w zależności od rozmiaru i rozmieszczenia w terenie na punktowe, powierzchniowe i linearne;
- pod względem ruchliwości na ruchome i stacjonarne /mało ruchliwe/;
- zależnie od roli, jaką odgrywają w operacji lub walce na operacyjne i taktyczne.

Obiekty punktowe mają jeden lub kilka elementów rozmieszczonych razem w sposób zwarty /np. rakietą, posterunek radiolokacyjny, działą, most na przeszkodzie wodnej o małej i średniej szerokości itp.

Obiekty powierzchniowe składają się przeważnie z kilku elementów rozmieszczone w pewnym oddaleniu od siebie, co wyklucza porażenie więcej niż jednego z nich jednym pociskiem jądrowym średniej mocy /np. dywizjon w rejonie ześrodkowania, stanowisko dowodzenia związku operacyjnego itp./.

Obiekty linearne mają długość co najmniej dwa razy większą od szerokości /np. kolumny wojsk, rurociągi, tory kolejowe itp./.

Obiekty ruchome mogą zmieniać swe położenie w krótkim czasie, czyli w ciągu kilku godzin lub nawet kilku minut /np. rakietę, czołgi, oddziały i związki taktyczne, stanowiska dowodzenia itp./.

Obiekty stacjonarne nie ulegają zmianie lub też przebywają w tym samym miejscu w ciągu dłuższego czasu /np. bazy morskie, węzły komunikacyjne, stacjonarne posterunki radiolokacyjne, lotniska itp./.

Obiekty operacyjne to takie jak: dywizjon rakiet operacyjno-taktycznych, składy i punkty zaopatrywania w amunicję jądrową, dywizja /brygada/, lotnisko przeznaczone do bazowania lotnictwa taktycznego, stanowiska dowodzenia od KA do GA, porty i bazy morskie itp.

Obiekty taktyczne to takie jak: dywizjony /baterie/ rakiet taktycznych, artylerii, bataliony, kompanijne /plutonowe/ punkty oporu i ich główne elementy /czołgi, pociski przeciwpancerne itp./ stanowiska dowodzenia brygad, dywizji i inne.

Prowadząc rozpoznanie należy mieć na uwadze, że na każdym szczeblu dowodzenia są różne potrzeby odnośnie do szczegółowości rozpoznania obiektów, częstotliwości /okresowości/ ich rozpoznania i dokładności określania współrzędnych. W dywizji będą inne kryteria, w pułku i batalionie również inne. Jest to w pełni zrozumiałe, ponieważ dywizja, pułk i batalion dysponują różnymi możliwościami w wykrywaniu i rażeniu obiektów nieprzyjaciela.

Oprócz tego, jeden i ten sam związek taktyczny lub oddział /pododdział/ w różnych warunkach /sytuacji/ może potrzebować o obiekcie da-

nych o różnym stopniu szczegółowości. Przykładowo jeżeli dywizja przełamuje obronę nieprzyjaciela z użyciem tylko konwencjonalnych środków rażenia, to na głębokość batalionów pierwszego rzutu winna wykryć ugrupowanie nieprzyjaciela w szczegółach do plutonowego punktu oporu, jak też oddzielne jego elementy. Uwarunkowane jest to tym, że w obronie nieprzyjaciel chronił będzie swoje środki ogniowe /okopane czołgi, transportery opancerzone, działa artylerii do ognia pośredniego, środki przeciwpancerne/ decydujące o trwałości obrony. Jest zrozumiałe, że bez wykrycia i obezwładnienia tych środków nie można liczyć na powodzenie w przełamaniu obrony nieprzyjaciela.

Podczas przełamania obrony z użyciem broni jądrowej stopień szczegółowości na tej głębokości ugrupowania nieprzyjaciela może być mniejszy i stanowić tylko kompanije punkty oporu, a niekiedy i rejon obrony batalionu bez rozpoznania jego elementów.

Odwody brygadowe i dywizyjne nieprzyjaciela rozpoznawane powinny być do batalionu, natomiast odwody operacyjne rozmieszczone poza zasięgiem środków rażenia danego związku taktycznego - do dywizji; samodzielnej brygady /pułku/.

Stopień szczegółowości rozpoznania obiektów na różnych szczeblach dowodzenia przedstawia tabela.

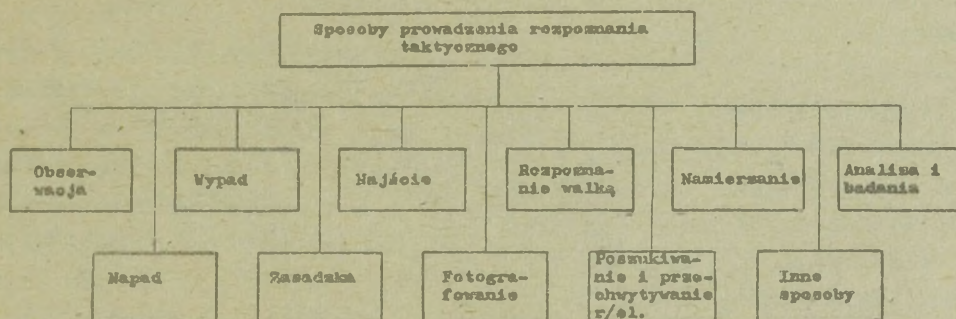
2.3. Sposoby prowadzenia rozpoznania taktycznego

Sposoby prowadzenia rozpoznania to działania określonych sił i środków rozpoznania w celu zdobycia w określonym czasie informacji o nieprzyjacielu i terenie dla potrzeb prowadzenia skutecznych działań bojowych przez wojska własne.

Podstawowymi sposobami rozpoznania taktycznego są: obserwacja, wypad, najście, napad, zasadzka, rozpoznanie walką, fotografowanie, namierzanie, poszukiwanie i przechwytywanie radioelektroniczne, analiza i badania oraz inne sposoby.

Sposoby prowadzenia rozpoznania taktycznego ilustruje schemat nr 5.

Obserwacja jest jednym z podstawowych i najbardziej rozpowszechnionych sposobów prowadzenia rozpoznania. Obserwację jako sposób rozpoznania stosowano tak dawno, jak znane są wojny. Obserwację nieprzyjaciela i terenu organizuje się we wszystkich rodzajach działań bojowych i prowadzi się je bez przerwy w dzień i w nocy o każdej porze roku i w każdej sytuacji. Obserwację organizują i prowadzą wszystkie rodzaje wojsk, wojsk specjalnych i służb. Obserwację prowadzą dowódcy, oficerowo-

schemat 5.

wie sztabu i specjalnie wyznaczeni obserwatorzy. Organizuje się ją w punktach obserwacyjnych dowódców wszystkich szczebli oraz posterunkach pododdziałów rozpoznawczych i ogólnowojskowych, a także rodzajów wojsk.

Oprócz tego obserwację prowadzą załogi śmigłowców, stacji radiolokacyjnych, transporterów opancerzonych i czołgów prowadzących walkę oraz elementy rozpoznawcze pododdziałów rozpoznawczych. Prowadzą ją wszyscy żołnierze, od szeregowców do dowódców pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych. Wyniki obserwacji zależą od odpowiedniego wyboru punktów obserwacyjnych, umiejętności jej prowadzenia, znajomości zasad działania nieprzyjaciela oraz od umiejętności kojarzenia poszczególnych zjawisk i stwierdzonych faktów. Szczególne znaczenie ma poznanie oznak demaskujących poszczególne obiekty, ponieważ ułatwia to określenie rodzaju obiektu, jego rozmieszczenia, a także stopnia jego gotowości.

System obserwacji organizuje się tak, aby osiągnąć jak najlepszy wgląd w ugrupowanie nieprzyjaciela, mając w strefie obserwacji szerokość całego pasa /odcinka/ działań bojowych oraz maksymalnie wyeliminować niewidoczne odcinki terenu. Jest to możliwe tylko przy prawidłowym wyborze miejsca pracy każdego posterunku obserwacyjnego. Posterunki obserwacyjne należy rozmieszczać na stokach wzgórz i pagórków skierowanych w stronę nieprzyjaciela i maskować je przystosowując do tła danego terenu. Nie należy rozmieszczać ich na wyróżniających się odcinkach terenu, aby nie zwracać na nie uwagi nieprzyjaciela.

Za organizację posterunków obserwacyjnych przez pododdziały rozpoznawcze wszystkich rodzajów wojsk i zadania jakie mają one wykonywać

odpowiadają: szef wydziału rozpoznawczego - w dywizji, szef rozpoznania - w pułku, a w pododdziałach - ich dowódcy /dowódcy grup rozpoznawczych/.

Dowódcy dywizji i pułków powinni osobiście prowadzić obserwację działań nieprzyjaciela i własnych wojsk na najważniejszych kierunkach, a dowódcy pododdziałów - przed frontem swego pododdziału i na skrzydłach. Do prowadzenia rozpoznania z posterunków obserwacyjnych rozmieszczonych na najważniejszych kierunkach należy wyznaczać oficerów.

Organizacja systemu obserwacji związku taktycznego /oddziału/ powinna być opracowana na schemacie /mapie/. Nanosi się na nim: ustalone dozory, sektory obserwacji każdego posterunku obserwacyjnego /dowódczo-obszernego/ oraz pola widoczności.

Obecnie dzięki stosowaniu dokładnych przyrządów optycznych, noktowizyjnych oraz innych technicznych środków rozpoznania, wzrosły możliwości obserwacji, szczególnie w nocy i w trudnych warunkach meteorologicznych. W nocy i w warunkach ograniczonej widoczności obserwacja uzupełniana jest podsłuchem. Podsłuch uzupełnia obserwację i jest stosowany równocześnie. Odległość odbierania dźwięku przez człowieka zależy od siły tego dźwięku, pory roku, dnia, stanu pogody oraz od możliwości słuchowych obserwatora. Najbardziej sprzyjające warunki dla podsłuchu stwarzają ciche noce letnie i jesienne.

Z praktyki wiadomo, że dźwięk może być odbierany na słuch w sprzyjających warunkach na następujące odległości /patrz tabela/.

Źródło dźwięku	Odległość słyszalności w km
Pojedyncze strzały z broni strzeleckiej	2 - 3
Strzelanie z broni automatycznej seriami	3 - 4
Strzały artyleryjskie	10 - 15
Czołgi i pojazdy gaśnicowe w ruchu	4
Szum silników czołgowych na postoju	1 - 1,5
Szum silnika samolotu w jasną mroźną noc	do 40
Sygnal samochodowy	2 - 3
Szum silnika samochodu ciężarowego	0,5 - 1
Prace ziemne /uderzenia łopat i kilofów/	do 1
Wydawanie komend	0,5 - 1
Marsz /ruch/ piechoty	0,3 - 0,6
Cicha rozmowa, kaszel	0,1 - 0,3

Rozpoznanie przez podsłuch prowadzą obserwatorzy wszystkich posterunków obserwacyjnych. Oprócz tego w batalionie mogą być tworzone specjalne posterunki podsłuchu w składzie 2-3 żołnierzy dobrze orientujących się

w warunkach ograniczonej widoczności z dobrym słuchem, potrafiących po dźwiękach określać działanie nieprzyjaciela. Jeżeli położenie umożliwia podsłuch rozmów nieprzyjaciela, to w skład podsłuchu należy wyznaczyć żołnierzy znających jego język.

W zależności od położenia i wykonywanego zadania podsłuch prowadzi się z ugrupowania czołowych pododdziałów lub też obserwatorzy wysuwani są możliwie najbliżej w kierunku nieprzyjaciela zwłaszcza w warunkach ograniczonej widoczności. Podsłuch może być prowadzony również przez podsłuchiwanie rozmów telefonicznych poprzez podłączenie się bezpośrednio do linii telefonicznej nieprzyjaciela za pomocą aparatu telefonicznego oraz poprzez indukcję można wykorzystać słuchawkę telefoniczną z prętem.

Wypad jest jednym ze sposobów zdobywania wiadomości rozpoznawczych. Polega on na skrytym podejściu i niespodziewanym ataku pododdziału /grupy/ na zawczasu rozpoznany i zaplanowany obiekt nieprzyjaciela na przednim skraju lub w głębi jego ugrupowania w celu ujęcia jeńców, zdobycia dokumentów, wzorów uzbrojenia i wyposażenia. Wypad organizuje się zwykle w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem na rozkaz lub za zgodą dowódcy związku taktycznego /oddziału/.

Do przeprowadzenia wypadu może być wyznaczony pododdział rozpoznawczy lub piechoty w sile do wzmocnionego plutonu lub grupa składająca się ze specjalnie dobranych szeregowców i podoficerów. Dowódcą grupy może być oficer. Pododdział /grupa/ wyznaczony do wykonania wypadku może działać pieszo, na pojazdach lub śmigłowcach.

Pododdział /grupa/ wyznaczony do wykonania wypadku, może być wzmocniony saperami wyposażonymi w środki do usuwania zapór, a jego działanie może być wsparte ogniem broni maszynowej, artylerii i moździerzy. Dowódca pododdziału /grupy/ powinien znać sygnały jego wywołania oraz wiedzieć na które obiekty /rejony, rubieże/ nieprzyjaciela ogień ten zostanie wykonany.

W obecnych warunkach, mimo braku ciągłej obrony i istnienia odstępów i luk w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela, warunki przeprowadzenia wypadu będą trudne.

Obecnie nieprzyjaciel posiada dużą ilość przyrządów do obserwacji w nocy i radiolokacyjnych środków wykrywania naziemnych celów ruchomych, które utrudnią skryte podejście i przeniknięcie w jego ugrupowanie, oraz przeprowadzenie wypadu. Ponadto nieprzyjaciel może organizować przed całym frontem swej obrony ciągłe pole obserwacji radiolokacyjnej, dające możliwość wykrycia ruchu grup i pojedynczych żołnierzy na odle-

głość 1,5 do 6,5 km od miejsc rozmieszczenia stacji radiolokacyjnych. Dlatego też warunkiem powodzenia wypadu we współczesnej walce jest nie tylko dokładne jego przygotowanie i przeprowadzenie, lecz także wcześniejsze wykrycie i zniszczenie /obezwładnienie/ tych środków rozpoznania nieprzyjaciela, które mogą wykryć grupę /pododdział/.

Najście jest to skryte podstępne wejście do obiektu działania zazwyczaj pod postacią innej osoby /grupy osób/ mającej z racji pełnienia funkcji /zajmowanego stanowiska pozycji społecznej zgodnie z przyjętym zwyczajem, tradycją/ ułatwiony, legalny do niego dostęp.

Najście wymaga dokładnego /wnikliwego/ przygotowania i odpowiedniego zabezpieczenia stosownie do maski przyjętej przez wykonawców akcji, a przede wszystkim pełnej znajomości sytuacji istniejącej w obiekcie działania i sposobu postępowania rzeczywistej /podgrywanej/ osoby.

Najście wykonuje się w celu zdobycia określonej informacji materiału czy urządzenia, wykonania akcji dywersyjnej, a często dla porwania i uprowadzenia ważnej osoby.

Stosownie do potrzeb ze składu grupy wydziela się podgrupę atakującą i ubezpieczającą. Z wykonawcą akcji /podgrupą atakującą/ utrzymuje się łączność za pomocą ustalonych sygnałów. Ze względu na trudności organizacji, na szczeblu dywizji najście będzie stosowane bardzo rzadko.

Napad jest to niespodziewane, wykonane zniemacka uderzenie grupy w obiekt stały /ważne urządzenie obiektu/ lub wojska nieprzyjaciela znajdujące się na postoju - w rejonie rozmieszczenia. Napad organizuje się w celu obezwładnienia, zniszczenia bądź dezorganizacji pracy /funkcjonowania/ obiektu, zdobycia dokumentów, materiałów, urządzenia, uzbrojenia, względnie sprzętu, odbicia więźnia, ujęcia jeńca lub uprowadzenia ważnej osobistości itp.

W zależności od sposobu uderzenia rozróżnia się napad z wejściem na obiekt ataku i wykonanie zadania przy użyciu miny, ładunku wybuchowego lub zapalającego, względnie siłę fizyczną i napad ogniowy realizowany z odległości za pomocą środków ogniowych /broni palnej/. Dla wykonania napadu w zależności od potrzeb grupa organizuje /wydziela/ podgrupy ogniowe /atakującą, chwytającą/, rozgradzającą i ubezpieczającą.

Zasadzka jest to nagłe i krótkotrwałe zaatakowanie zniemacka obiektu nieprzyjaciela będącego w ruchu.

Zasadzki mogą organizować: oddziały rozpoznawcze, bojowe patrole rozpoznawcze, samodzielne patrole rozpoznawcze, patrole rozpoznawcze i grupy rozpoznawcze oraz specjalnie do tego celu wyznaczone pododdziały ogólnowojskowe, zwykle w sile do wzmocnionego plutonu.

Zasadzki organizuje się w celu: schwytania jeńca, zdobycia ważnych dokumentów bojowych, nowych wzorów uzbrojenia czy sprzętu bojowego, zadania strat nieprzyjacielowi, wywołania ujemnych nastrojów wśród żołnierzy nieprzyjaciela i ludności cywilnej - wprowadzenia psychozy strachu i podniecenia.

W zależności od położenia zasadzki mogą być organizowane na przednim skraju nieprzyjaciela, przed przednim skrajem własnych ubezpieczeń, na prawdopodobnych kierunkach działań wojsk rozpoznawczych nieprzyjaciela, w rejonach rozmieszczenia wojsk własnych - na kierunkach natarcia pododdziałów nieprzyjaciela i w głębi ugrupowania nieprzyjaciela na drogach oraz w innych miejscach możliwego ruchu wojsk i sprzętu bojowego, a zwłaszcza środków przenoszenia broni jądrowej.

Miejsce zasadzki należy wybierać z uwzględnieniem zasad maskowania, aby sprzyjało zaskoczeniu i skrytemu odejściu po wykonaniu zadania.

Sposoby wykonania zasadzek mogą być różne zależnie od celu działania, charakteru obiektu nieprzyjaciela, warunków terenowych oraz posiadanych sił i środków.

Zasadzki mogą być organizowane zawczasu i doraźnie, z użyciem środków ogniowych i materiałów wybuchowych lub bez ich stosowania, a w zależności od charakteru terenu i rozmieszczenia pododdziału organizującego zasadzkę - mogą być jednostronne, dwustronne i w kształcie worka.

Gdy czas pozwala, to zasadzki przeciwko ważnym obiektom nieprzyjaciela, na drogach ich przemarszu i w przewidywanych miejscach postoju organizuje się wcześniej. Starannie dobiera się teren i odpowiednio go przygotowuje /zaminowanie, przygotowanie zapór i niszczeń, a niekiedy i stanowisk ogniowych/ oraz ustala się przebieg działania.

Doraźnie można organizować zasadzki na przypadkowo napotkane obiekty nieprzyjaciela, których nie zaatakowanie byłoby zaprzepaszczeniem okazji zdobycia danych. Dotyczyć to może niewielkich obiektów nieubezpieczonych lub działających pojedynczo. Doraźnie mogą być również organizowane zasadzki w celach samoobronnych. Czasu na organizację tego typu zasadzek może być bardzo mało - zazwyczaj wystarczy go tylko na skryte zajęcie stanowisk i wydanie odpowiednich komend.

Ugrupowanie bojowe pododdziału organizującego zasadzkę składa się z grupy atakującej /chwytającej/, ubezpieczającej /ogniowej/ i w zależności od potrzeb wysuniętego posterunku obserwacyjnego. Wystawia się go na kierunku spodziewanego podejścia nieprzyjaciela do rejonu zasadzki w celu uprzedzenia we właściwym czasie dowódcy pododdziału o podejściu nieprzyjaciela. Najlepsze rezultaty w zasadce osiąga się wówczas,

gdy nieprzyjacielowi pozwoli się podejść na bardzo bliską odległość; nawet wpuszczając go we własne ugrupowanie i dopiero wtedy wykonanie zmasowanego uderzenia ogniowego. Gdy wykonuje się zasadzkę na kolumnę nieprzyjaciela, należy najpierw zatrzymać ją przez zniszczenie /unieruchomienie/ czołowych, a w miarę możliwości i końcowych wozów. Ogień prowadzi się po całym ugrupowaniu, ześrodkowuje go jednak na większych skupiskach nieprzyjaciela lub głównych elementach ugrupowania.

Dobrze zorganizowana i wykonana zasadzka daje możliwość, nawet mało liczebny grupom, zniszczenia lub zadania dotkliwych strat wielokrotnie silniejszemu nieprzyjacielowi. Jej dodatkowym efektem jest ujemne oddziaływanie psychologiczne na nieprzyjaciela.

Wykonanie zasadzki ogniowej zazwyczaj ujawnia wykonawcę. Dlatego też pododdział powinien działać w zasadce możliwie krótko i natychmiast po jej zakończeniu opuścić miejsce akcji i odejść na bezpieczną odległość po uprzednio wybranej trasie.

Rozpoznanie walką jest jednym ze sposobów rozpoznania, w którym dane o nieprzyjacielu zdobywa się działaniami bojowymi prowadzonymi przez specjalnie do tego celu wydzielone pododdziały. Prowadzi się je w wyjątkowych przypadkach, w celu sprawdzenia, udokładnienia lub zdobycia danych o nieprzyjacielu, których nie można zdobyć innymi sposobami.

Rozpoznanie walką wymaga dużego nakładu sił i środków. Do jego przeprowadzenia może być wyznaczony batalion /kompania/ piechoty lub czołgów z odpowiednimi środkami wzmocnienia. Jego działanie wspiera się ogniem artylerii, a niekiedy i uderzeniami lotnictwa. W celu rozpoznania ugrupowania bojowego nieprzyjaciela, wykrycia jego systemu obrony i ognia oraz schwytania jeńców, zdobycia dokumentów, wzorów uzbrojenia i sprzętu, do składu pododdziału prowadzącego rozpoznanie walką włącza się w miarę potrzeby elementy rozpoznawcze /RPO, SPR/ z etatowych pododdziałów rozpoznawczych, a także zwiadowców rodzajów wojsk.

W czasie rozpoznania walką wszyscy dowódcy związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów działających w rejonie, w którym jest ono prowadzone, powinni znajdować się na swoich punktach obserwacyjnych i osobiście obserwować nieprzyjaciela, jego ugrupowanie, system ognia i strukturę obrony.

Ten sposób rozpoznania ma obok cech dodatnich również i ujemne, a mianowicie: obok dużego nakładu sił i środków, które będą narażone na poniesienie znacznych strat, ostrzega nieprzyjaciela i bardzo często pozwala mu ustalić nasze zamiary oraz skutecznie im przeciwdziałać.

W przyszłości nieprzyjaciel po wykonaniu rozpoznania walką wykonywał odpowiednie przedsięwzięcia obronne, natomiast obecnie, kiedy dysponuje on jądrowymi środkami walki, może w krótkim czasie wykonać zamówane uderzenie, którego wynikiem może być poniesienie przez własne wojska dużych strat, a w wypadku przygotowanego przez nas natarcia - jego zerwanie.

W obecnych warunkach rozpoznanie walką należy rozpatrywać nie tylko z punktu widzenia możliwych korzyści, lecz także towarzyszących temu możliwych skutków negatywnych, czyli inaczej - określić opłacalność tego sposobu rozpoznania w konkretnej sytuacji bojowej. Wtedy, gdy niezbędne dane o nieprzyjacielu można zdobyć innymi środkami i sposobami, rozpoznania walką należy unikać.

Prowadzenie rozpoznania walką wymaga każdorazowo zgody lub rozkazu dowódcy armii.

Prowadzenie rozpoznania walką, stosowane będzie w szerszym zakresie w warunkach bez użycia broni jądrowej.

Fotografowanie polega na wykonywaniu zdjęć określonych obszarów zajętych przez nieprzyjaciela, ugrupowania i rozmieszczenia jego sił i środków ogniowych, urządzeń i umocnień terenowych, zapór i przeszkód, ruchu wojsk i innych elementów za pomocą przeznaczonych do tego celu urządzeń fotograficznych. Fotografowanie może być prowadzone z ziemi, morza, powietrza i kosmosu przez wszystkie rodzaje sił zbrojnych i rodzaje wojsk. Z uwagi na specyfikę urządzeń fotograficznych /duża pojemność informacyjna błon fotograficznych, możliwości przestrzenne i czasowe/ fotografowanie stanowi obecnie jeden z głównych sposobów rozpoznania, stosowanych zwłaszcza przez wyższe szczeble dowodzenia. Fotografowanie wykorzystywane jest we wszystkich rodzajach rozpoznania i jest ono często podstawowym źródłem otrzymania informacji o interesujących nas obiektach. Dotyczy to przede wszystkim fotografowania z powietrza i kosmosu - omówione w rozdziale 3.4. "Rozpoznanie powietrzne".

Fotografowanie naziemne należy wykonywać z jednego lub kilku punktów obserwacyjnych. Daje to możliwość otrzymania fotografii terenu i jego rozbudowy inżynierskiej na głębokość 3-5 km, a w szczególnie korzystnych warunkach - do 10 km^{3/}. Stosując fotografowanie naziemne można otrzymać w efekcie obróbki pojedynczych zdjęć fotopanoramy znacznych obszarów terenu lub rubieży obronnych nieprzyjaciela.

3/ Za szczególnie korzystne warunki uważa się fotografowanie ze wzgórz i wzniesień, z wież kościołów, kominów fabrycznych i innych punktów umożliwiających głęboki wgląd w teren oraz w terenie płaskim i odkrytym

Poszukiwanie, przechwytywanie, śledzenie oraz namierzanie radioelektroniczne

Poszukiwanie polega na wykrywaniu i określaniu parametrów technicznych pracujących radiostacji /stacji radiolokacyjnych/ nieprzyjaciela za pomocą odbiorników radiowych /urządzeń odbiorczych, stacji rozpoznania systemów radiolokacyjnych/. Poszukiwanie i wykrywanie źródeł promieniowania elektromagnetycznego prowadzi się według cech rozpoznawczych w częstotliwości i kierunku lub równocześnie w częstotliwości i kierunku.

Poszukiwanie w częstotliwości to przestrajanie urządzenia odbiorczego w całym paśmie lub jego odcinku i wykrywanie tych częstotliwości na których pracują interesujące nas źródła promieniowania elektromagnetycznego. Poszukiwanie w częstotliwości prowadzi się za pomocą urządzeń rozpoznawczych posiadających anteny o charakterze dookólnym lub kierunkowym, których charakterystyka pozioma obejmuje określony pas rozpoznania. Jeżeli znane są częstotliwości robocze źródła promieniowania, jego poszukiwanie polega na kolejnym dostrojeniu urządzenia rozpoznawczego, do tych częstotliwości.

Poszukiwanie w kierunku polega na wykrywaniu źródeł promieniowania przez zmianę położenia anteny lub zmianę położenia stacji rozpoznawczej. Stosuje się je do tych źródeł promieniowania, których anteny posiadają właściwości kierunkowe. Poszukiwanie przez zmianę położenia stacji rozpoznawczej - prowadzi się w wypadku braku wiadomości o kierunkach promieniowania fal elektromagnetycznych przez źródła promieniowania. Polega ono na przemieszczaniu stacji rozpoznawczej wzdłuż wyznaczonej rubieży i dokonywaniu przestrzennej selekcji odbioru. Po wykryciu pracy źródła promieniowania, wstępnym określeniu cech rozpoznawczych i stwierdzeniu, że źródło to powinno być rozpoznawane, wybiera się miejsce na rozwinięcie stacji rozpoznawczej.

Wykryte źródła promieniowania w zależności od wartości rozpoznawczej, podlegają przechwytywaniu lub śledzeniu.

Przechwytywanie jest to ciągły odbiór nadawań wykrytych źródeł promieniowania i utrwalanie /rejestrwanie/ emisji elektromagnetycznych i zawartych w nich informacji, wykonywane sposobem ręcznej lub mechanicznej rejestracji treści informacji i parametrów technicznych emisji na papierze, taśmie magnetofonowej, ondulatorze lub kliszy fotograficznej. Wybór emisji do przechwytywania zależy od roli i miejsca obiektów rozpoznania w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela oraz charakteru działań bojowych. Wartość źródeł informacji decyduje, czy przechwytywanie ma być:

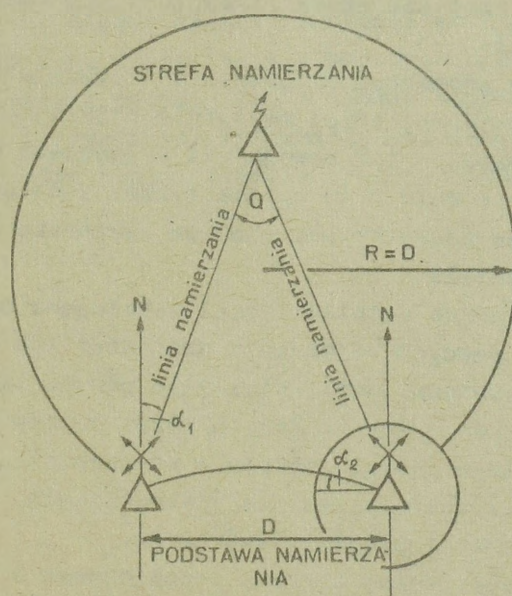
- ciągle, czyli nieprzerwane przechwytywanie pracy stacji, które są głównymi źródłami informacji;

- okresowe - dorywcze przechwytywanie stacji, które nie są głównymi źródłami informacji, ale mogą dostarczyć danych uzupełniających ogólną sytuację bojową;

- kontrolne, polegające na dorywczym sprawdzaniu pracy stacji /źródła promieniowania/.

Sledzenie jest to sprawdzanie pracy rozpoznawczych źródeł. Sledzi się źródła, których rodzaje nadawań nie wymagają przechwytywania /stacje radiolokacyjne/, lub których wartość rozpoznawcza w danej sytuacji bojowej ma znaczenie drugorzędne. Sledzenie polega na okresowym przestrzeganiu urządzenia rozpoznawczego na ustaloną częstotliwość pracy źródła promieniowania oraz krótkotrwałej rejestracji jego nadawania /parametrów technicznych/ w celu sprawdzenia /potwierdzenia/ danych posiadanych w tym źródle.

Namierzenie polega na lokalizacji źródeł promieniowania. Prowadzi się je przynajmniej dwoma namiernikami /stacjami/ rozwiniętymi w określonej odległości od siebie w terenie. Odległość ta, zwana podstawą /D/ jest uzależniona od głębokości i założonej dokładnej lokalizacji.

Dokładność lokalizacji warunkuje między innymi wielkość kąta wcięcia $/Q/$. Największą dokładność uzyskuje się przy kącie wcięcia 90° , zaś granicznymi wartościami są 30° i 150° . Na tej podstawie określa się głębokość rozpoznania, tzw. strefę namierzania, którą określa okrąg o promieniu $/R/$ równym podstawie namierzania $/D/$.

Kierunki /linia namiaru/ na pracujące źródła określa się przez dokonanie namiaru przy pomocy namierników, stacji rozpoznania radiolokacyjnego i innych urządzeń, które posiadają anteny kierunkowe i pozwalają na odczytanie namiaru /azymutu/.

Namiarem nazywamy dodatni kąt $/\alpha/$ zawarty pomiędzy kierunkiem północy magnetycznej /topograficznej/ a kierunkiem na namierzone źródło.

Zależnie od sposobów, namierzanie prowadzi się:

- namierzanie automatyczne /synchroniczne/ polegające na jednoczesnym określaniu azymutu na źródło promieniowania przez wszystkie namierniki, które nastroja się na częstotliwość roboczą źródła promieniowania przy pomocy specjalnej aparatury;

- namierzanie na komendę polegające na określaniu azymutów na źródło promieniowania przez wszystkie namierniki po otrzymaniu zadania ze stanowiska kierowania namierzaniem lub bezpośrednio ze stanowiska rozpoznawczego;

- namierzanie według zadań polegające na określaniu azymutów na źródło promieniowania przez namierniki zgodnie z wcześniej opracowanym harmonogramem /zadaniem/.

Analiza i badania są sposobami rozpoznania i stosuje się je w połączeniu z obserwacją prowadzoną przez wszystkie działające pododdziały rozpoznawcze lub też dokonują ich specjalnie wyznaczeni specjaliści rodzajów wojsk i służb w celu rozpoznania terenu i obiektów, a także w celu zapoznania się ze zdobytym uzbrojeniem, wyposażeniem i dokumentami bojowymi nieprzyjaciela.

Przy badaniu terenu można ustalić oznaki wskazujące na przebywanie wojsk nieprzyjaciela w pewnych rejonach i charakter ich działania, a także ustalić rodzaj terenu, możliwości jego pokonania, wykorzystania dróg i mostów oraz uzyskania innych danych rozpoznawczych.

Badanie rejonu, w którym zostało wykonane uderzenie jądrowe pozwala np. określić rozmiar zniszczeń przez nie spowodowanych, a także ustalić rejon skażeń biologicznych i promieniotwórczych.

Badanie zdobytego uzbrojenia, sprzętu technicznego i wyposażenia nieprzyjaciela może dać możliwość wykrycia zarówno nowych wzorów uzbrojenia /udoskonalenia starego/ jak i obecności nowych jednostek /dotych-

czas nie wykrytych/ w jego ugrupowaniu bojowym.

Dokumenty zdobyte./znalezione/ przy jeńcu /przybyszu, czy zabitym/ oraz przy uzbrojeniu i sprzęcie, stosownie do ich charakteru zawierać mogą różne dane. Najbardziej wartościowymi będą dokumenty bojowe. Dokumenty te szybko będą się dezaktualizować. Stąd powinny być jak naj-
szybciej przestudiowane, a uzyskane na ich podstawie dane natychmiast przekazane zainteresowanym.

Badanie dokumentu sprowadza się do określenia jego charakteru, przeznaczenia, przetłumaczenia treści i jej oceny głównie w celu określenia ważności i prawdziwości zawartych w nim danych oraz sposobu jego wykorzystania. Głównymi czynnikami warunkującymi przeprowadzanie badań dokumentu są: znajomość języka, zasad sporządzania dokumentów przez nieprzyjaciela, ich formy, stosowane znaki, skróty i oznaczenia oraz znajomość struktur organizacyjnych wojsk i zasad prowadzenia działań bojowych. Analiza wymaga bardzo szczegółowego badania danych, zwłaszcza gdy zwiększa się napływ wiadomości.

Oprócz wyżej omówionych sposobów rozróżniamy jeszcze i inne, do których należą: patrolowanie /w działaniach specjalnych/, rozmowy z ludnością cywilną /przesłuchanie jej oraz rozpoznanie ogniem /artylerii, czołgów, broni maszynowej itp./.

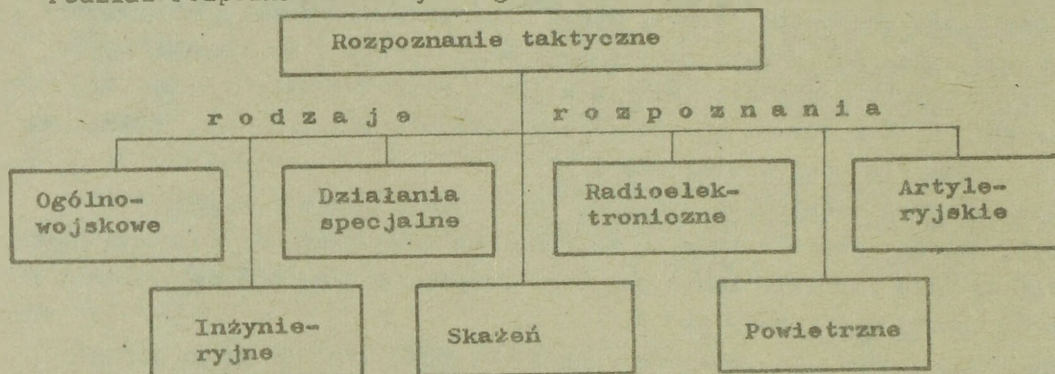
Należy pamiętać, że omówione sposoby rozpoznania nie są pojęciami stałymi, lecz mogą ulegać dalszej ewolucji wraz z rozwojem technicznego sprzętu bojowego i że w działaniach bojowych należy je wykorzystywać kompleksowo, ponieważ jedynie ich wzajemne uzupełnianie się może zapewnić zdobycie wiarygodnych informacji rozpoznawczych na podstawie których dowódca może podjąć właściwą /uzasadnioną/ decyzję.

3. RODZAJE I ZASADY DZIAŁANIA SIŁ I ŚRODKÓW ROZPOZNANIA TAKTYCZNEGO

Pod pojęciem rodzaje rozpoznania taktycznego należy rozumieć organiczne siły i środki rozpoznania ogólnowojskowego rodzajów wojsk i rozpoznania specjalistycznego /do szczebla ZT/ oraz typowe dla nich sposoby prowadzenia działań.

Z uwagi na siły i środki rozpoznania, sposoby działań i wykorzystywane źródła informacji, rozpoznanie taktyczne dzielimy na: ogólnowojskowe, działania specjalne, radioelektroniczne, artyleryjskie, inżynierskie, skażeń i powietrzne.

Podział rozpoznania taktycznego na rodzaje ilustruje schemat nr 6.

Schemat 6. Rodzaje rozpoznania taktycznego

Wojska rozpoznawcze - to wszystkie siły i środki rozpoznania na danym szczeblu dowodzenia wraz ze sztabowymi komórkami rozpoznawczymi /np: w dywizji: batalion rozpoznawczy, pododdziały rozpoznawcze rodzajów wojsk, wydział rozpoznawczy dywizji i oficerowie rozpoznania dowództw i szefostw rodzajów wojsk/ przeznaczone do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela i terenu, niszczenia ważnych obiektów nieprzyjaciela oraz wykonania innych zadań specjalnych.

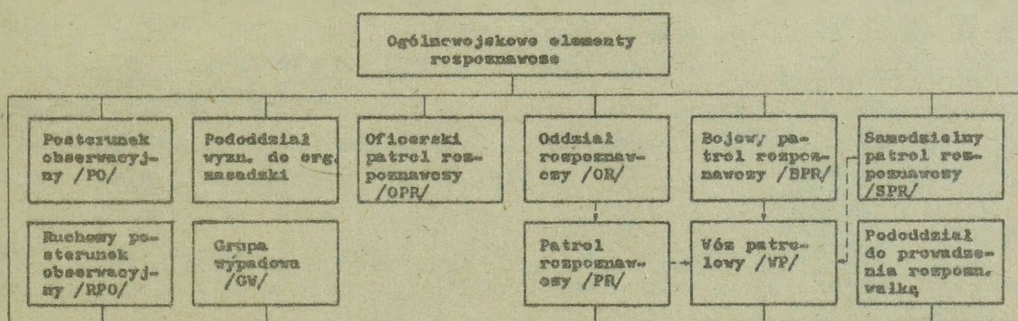
Siły i środki rozpoznania - to etatowe jednostki rozpoznawcze /oddziały, pododdziały/, a także sprzęt techniczny i bojowy oraz środki transportowe. Do sił i środków rozpoznania zaliczamy również nieetatowe pododdziały rozpoznawcze ogólnowojskowe /rodzajów wojsk/ i ich sprzęt bojowy, które zostały dodatkowo przeszkolone i przygotowane do prowadzenia działań rozpoznawczych /plutony, kompanie i bataliony piechoty i czołgów, załogi samolotów itp./.

3.1. Rozpoznanie ogólnowojskowe

Rozpoznanie ogólnowojskowe stanowi jeden z podstawowych rodzajów rozpoznania taktycznego. Prowadzi się je siłami i środkami oddziałów i pododdziałów rozpoznawczych oraz pododdziałów piechoty, czołgów i powietrznodesantowych, ze składu których organizuje się odpowiednie elementy do prowadzenia rozpoznania. Do prowadzenia rozpoznania ogólnowojskowego na szczeblach taktycznych wyznacza się następujące elementy rozpoznawcze:

- posterunek obserwacyjny /ruchomy posterunek obserwacyjny/ PO /RPO/;
- wóz patrolowy /drużyna patrolowa/ /WP/;
- bojowy patrol rozpoznawczy /BPR/;
- patrol rozpoznawczy /PR/;
- oficerski patrol rozpoznawczy /OPR/;
- grupa wypadowa /GW/;
- pododdział wyznaczony do organizacji zasadzki;
- pododdział wyznaczony do prowadzenia rozpoznania walką;
- samodzielny patrol rozpoznawczy /SPR/;
- oddział rozpoznawczy /OR/.

Ogólnowojskowe elementy rozpoznawcze przedstawia schemat nr 7.

Schemat 7. Ogólnowojskowe elementy rozpoznawcze

Pod pojęciem elementy rozpoznawcze w rozpoznaniu taktycznym rozumiemy statowe lub czasowo stworzone pododdziały /grupy/ przeznaczone do zdobywania wiadomości rozpoznawczych na polu walki.

Rozpatrzmy teraz skład, przeznaczenie i sposób działania poszczególnych elementów rozpoznawczych.

Posterunek obserwacyjny /PO/

Posterunek obserwacyjny to doraźnie zorganizowany ogólnowojskowy element rozpoznawczy wykonujący zadanie za pomocą obserwacji i podsłuchu z miejsca. Organizuje się go w pododdziałach, pułkach i dywizjach wszystkich rodzajów wojsk w każdym rodzaju działań bojowych. Ponadto organizują go ogólnowojskowe elementy rozpoznawcze działające w ugrupowaniu nieprzyjaciela.

Skład osobowy posterunku zależy przede wszystkim od zadania, wyposażenia oraz warunków terenowych i atmosferycznych /głównie od pory roku/ i może wynosić od 2-3 żołnierzy do drużyny. Posterunki obserwacyjne mogą być rozmieszczone w ugrupowaniu wojsk własnych lub w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Do zasadniczego wyposażenia posterunku obserwacyjnego należą: przyrządy optyczne, w tym również urządzenia do prowadzenia obserwacji w warunkach ograniczonej widoczności, kątomierz - busola, dalmierz, dokumentacja niezbędna do ewidencjonowania wyników obserwacji /mapa lub szkic obserwacji, dziennik obserwacji oraz blok meldunkowy/, środki łączności do przekazywania danych oraz inne środki i materiały ułatwiające wykonanie zadania /do oświetlania terenu, pomocnicze materiały dotyczące nieprzyjaciela itp./. W razie potrzeby na posterunku obserwacyjnym może znajdować się aparatura umożliwiająca wykonywanie zdjęć panoramicznych, radiolokacyjna stacja obserwacji pola walki, a także przyrządy rozpoznania chemicznego. Liczba i rodzaj sprzętu znajdującego się na posterunku obserwacyjnym zależy od wykonywanego zadania, miejsca rozmieszczenia i aktualnych warunków obserwacji oraz od możliwości dowódcy /sztabu/ organizującego posterunek. Zadania dla dowódcy posterunku obserwacyjnego stawia się w terenie - w miejscu /rejonie/ rozmieszczenia posterunku.

W zadaniu dla dowódcy posterunku obserwacyjnego podaje się:

- dozory;
- wiadomości o nieprzyjacielu /w zakresie niezbędnym do wykonania zadania/;
- wiadomości o wojskach własnych działających w pasie /sektorze/ obserwacji posterunku obserwacyjnego - przedni skraj; - rozmieszczenie zapór inżynierskich; - rozmieszczenie pododdziałów ubezpieczenia oraz drogi wycofania ich; - jeśli w przodzie znajdują się własne pododdziały /elementy/ rozpoznawcze należy również podać drogi ich wycofania;
- miejsce posterunku obserwacyjnego /główne i zapasowe/; - pas /sektor/ obserwacji; - zadania; - miejsce; - kierunek lub obiekt na który należy zwrócić szczególną uwagę; - czas gotowości posterunku i rozpoczęcia obserwacji;

- miejsca sąsiednich posterunków obserwacyjnych oraz sposób współdziałania z nimi;
- czas i sposób meldowania wyników obserwacji;
- znaki rozpoznawcze;
- w miarę potrzeby inne zagadnienia niezbędne do właściwej organizacji i pracy posterunku obserwacyjnego, np. związane z zabezpieczeniem materiałowym, inżynierską rozbudową itp.

Pracą obsady posterunku obserwacyjnego kieruje jego dowódca. Ustala on sposób prowadzenia ciągłej obserwacji, organizuje prace związane z urządzeniem miejsca dla posterunku. Kontroluje sprawność przyrządów obserwacyjnych i sprzętu łączności, wykonuje obowiązki obserwatora, kontroluje pracę pozostałych obserwatorów, zapisuje wyniki rozpoznania w dzienniku obserwacji, rysowuje je na mapę /szkic terenu/ i w ustalonym czasie melduje przełożonemu. O rozpoznaniu ważnych celów, wykryciu skażeń promieniotwórczych i chemicznych, a także istotnych zmianach w sytuacji bojowej i działaniach nieprzyjaciela dowódca posterunku obserwacyjnego melduje natychmiast.

Liczba posterunków obserwacyjnych i obserwatorów zależy od sytuacji, zadań i charakteru terenu. Dla celów kalkulacyjnych należy jednak przyjąć następujące liczby posterunków obserwacyjnych: w dywizji 3-4, w pułku 2-3 posterunki i 2-3 obserwatorów na punkcie obserwacyjnym dowódcy dywizji /pułku/; w batalionie 1-2 posterunki i 1-2 obserwatorów na stanowisku dowódczo-obserwacyjnym; w kompanii i plutonie 1-2 obserwatorów oraz w drużynie 1 obserwator.

Ruchomy posterunek obserwacyjny /RPO/ jest doraźnie zorganizowanym ogólnowojskowym elementem rozpoznawczym, wykonującym zadania za pomocą obserwacji w ruchu. Organizuje się go w działaniach ruchomych /natarcie, obrona w pacie przesłaniania/ na szczeblu od batalionu wzwyż. Obsadę ruchomego posterunku obserwacyjnego stanowi zazwyczaj etatowa drużyna /załoga transportera opancerzonego, bojowego wozu piechoty, czołgu/ wyznaczona ze składu pododdziału, /elementu/ rozpoznawczego lub ogólnowojskowego.

Ruchomy posterunek obserwacyjny działa bezpośrednio za czołowymi pododdziałami nacierającymi /przed osłonowymi pododdziałami broniącymi się/ wojsk własnych prowadząc obserwację w ruchu i z przystanków na dogodnych punktach terenowych.

Podstawowym zadaniem ruchomego posterunku obserwacyjnego jest uzyskiwanie aktualnych danych o położeniu i sposobie działania walczących pododdziałów nieprzyjaciela oraz wykrywanie i rozpoznawanie obiektów nie-

przyjaciela położonych w głębi /drugorzutowe punkty oporu, stanowiska ogniowe artylerii i moździerzy, pododdziały wychodzące do kontrataku itp./.

Ruchome posterunki obserwacyjne organizowane przez pododdział lub sztab oddziału /związku taktycznego/ najczęściej nie mają określonego czasu zakończenia prowadzenia rozpoznania. Z zasady są one wysyłane na cały okres prowadzenia działań przez pododdział /oddział lub związek taktyczny/. Zadanie ruchomego posterunku obserwacyjnego kończy się z chwilą zatrzymania natarcia przez nieprzyjaciela lub przejścia pododdziału /oddziału, związku taktycznego/ do innej formy działań /jako drugi rzut, odparcia kontrataku lub przeciwuderzenia, likwidacji okrążonego nieprzyjaciela itp./.

W czasie działań można również organizować ruchome posterunki obserwacyjne o ograniczonym zadaniu i czasie działania. Najczęściej będą to posterunki organizowane przez elementy rozpoznawcze /SPR, OR/ w celu zdobycia danych o nieprzyjacielu i terenie, niezbędnych do określenia dogodnego momentu i kierunku wejścia do działania /ustalenia luk w ugrupowaniu nieprzyjaciela, określenia czasu rozpoczęcia i kierunku wycofania się nieprzyjaciela itp./ tych elementów rozpoznawczych. Tego rodzaju ruchome posterunki obserwacyjne po wykonaniu zadania mogą przejść do działania jako wozy patrolowe lub dołączyć do organizujących je elementów rozpoznawczych /SPR, OR/. W zależności od potrzeb lub konkretnej sytuacji ruchome posterunki obserwacyjne mogą być organizowane doraźnie w czasie działań lub wcześniej, w czasie przewidywania prowadzenia przez wojska działań ruchomych. Będą to najczęściej posterunki obserwacyjne, które z chwilą rozpoczęcia tych działań przez wojska własne /nieprzyjaciela/ przystąpią do prowadzenia rozpoznania jako ruchome posterunki obserwacyjne.

W zadaniu dla dowódcy ruchomego posterunku obserwacyjnego podaje się:

- wiadomości o nieprzyjacielu - w zakresie niezbędnym do wykonywania zadania;

- punkt wyjścia do działania /miejsce rozpoczęcia działania/ oraz czas gotowości;

- zadania ruchomego posterunku obserwacyjnego do rozpoczęcia działań /co i gdzie rozpoznać/ oraz w czasie działania /kierunek działania, co rozpoznać, obiekty lub kierunki, na których należy skupić główny wysiłek obserwacji/;

- kierunki działania sąsiednich ruchomych posterunków obserwacyjnych i sposób współdziałania z nimi;

- czas i sposób meldowania wyników obserwacji;

- czas lub rejon zakończenia działania oraz sposób działania po wykonaniu zadania;

- inne zagadnienia niezbędne do organizacji i prowadzenia działań przez ruchomy posterunek obserwacyjny.

Wóz patrolowy /WP/. Wozy patrolowe, wysyła się ze składu elementów rozpoznawczych /BPR, PR, SPR/, a także z pododdziałów wykonujących inne zadanie w celu rozpoznania terenu i obiektów terenowych, wykrycia nieprzyjaciela oraz bezpośredniego ubezpieczenia elementów rozpoznawczych i pododdziałów prowadzących działania bojowe. Wóz patrolowy prowadzi rozpoznanie na odległość umożliwiającą obserwację jego działania i wsparcie ogniowe przez pododdział wysyłający. Odległość ta w zależności od charakteru terenu i pory dnia może wynosić 400-1500 m. Załoga wozu patrolowego wykonuje niektóre zadania pieszo, a w zimie na nartach. Wóz patrolowy podczas wykonywania zadania na rubieży prawdopodobnego spotkania się z nieprzyjacielem oraz w terenie przez niego zajęтым działa z zasady poza drogami, przesuając się skokami od jednej do drugiej rubieży terenowej dogodnej do prowadzenia obserwacji, zachowując tempo rozpoznania odpowiednie do szybkości ruchu posuwającego się za nim pododdziału.

W czasie rozpoznania terenu i obiektów terenowych szczególną uwagę należy zwrócić na miejsca, w których mogą znajdować się pododdziały nieprzyjaciela lub w których może on organizować zasadzki. Przy podejściu do lasu bardzo dokładnie obserwuje się jego skraj, a w czasie rozpoznania w lesie - na wejścia /wyjścia/ do wąwozów, parowów i zarośli, dukty i przesieki, zwężenia dróg, przejścia przez tereny zabagnione, dojścia do mostów oraz inne miejsca dogodne do zorganizowania przez nieprzyjaciela zasadzki.

Rozpoznanie osiedli /miejscowości/ prowadzi się z dogodnych rubieży /punktów/ na podejściach do nich, przy czym szczególną uwagę zwraca się na dachy budynków, wieże, wysokie drzewa i inne przedmioty, z których nieprzyjaciel może prowadzić obserwację. Po wykryciu nieprzyjaciela dowódca wozu patrolowego melduje o tym natychmiast przełożonemu ustalonym sygnałem i działając skrycie w dalszym ciągu prowadzi rozpoznanie. W wypadku niespodziewanego spotkania z nieprzyjacielem wóz patrolowy otwiera do niego ogień i wycofuje się. Jeżeli obecność nieprzyjaciela nie została stwierdzona, dowódca wozu patrolowego podaje sygnał "droga wolna" i dalej wykonuje swoje zadanie.

W nocy i w warunkach ograniczonej widoczności do obserwacji wykorzystuje się noktowizory i stacje radiolokacyjne obserwacji pola walki.

Oprócz tego wozy patrolowe przy prowadzeniu rozpoznania w nocy uzupełniają obserwację - podsłuchem.

Bojowy patrol rozpoznawczy /BPR/ jest elementem rozpoznawczym wysyłanym przez pododdziały ogólnowojskowe /batalion, kompania/ pierwszego rzutu znajdujące się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w celu dokładnego ustalenia jego ugrupowania i rozmieszczenia sił i środków, szczególnie ogniowych oraz rozpoznania terenu. Spełnia on jednocześnie dwie funkcje: rozpoznania i ubezpieczenia bojowego. Bojowy patrol rozpoznawczy prowadzi rozpoznanie od czoła i na skrzydłach ugrupowania bojowego swego pododdziału na odległość zapewniającą obserwację jego działań i wsparcie ogniem, a w sprzyjających warunkach może działać na głębokość do 10 km. Bojowy patrol rozpoznawczy wykonuje zadania przez obserwację i walkę. Do składu bojowego patrolu rozpoznawczego wydziela się pluton /zmechanizowany, czołgów, powietrznodesantowy/. W koniecznych wypadkach wzmacnia się go zwiadowcami wojsk inżynieryjnych ze środkami do rozpoznania zapór minowych nieprzyjaciela.

W zadaniu dla dowódcy bojowego patrolu rozpoznawczego podaje się:

- wiadomości o nieprzyjacielem;
- skład bojowego patrolu rozpoznawczego;
- kierunki i zadania rozpoznania;
- sposób działania i składania meldunków, działanie po wykonaniu zadania oraz sygnały dowodzenia.

Z chwilą rozpoczęcia działań, bojowy patrol rozpoznawczy wykorzystując warunki terenowe dąży do jak najszybszego wyjścia na kierunek działania, nawiązania styczności z nieprzyjacielem, ustalenia jego sił, składu bojowego, rozmieszczenia środków ogniowych i charakteru działań. W czasie zbliżania się do nieprzyjaciela dowódca bojowego patrolu rozpoznawczego prowadzi nieprzerwanie obserwację okrężną. Rozpoznanie rejonu i obiektów terenowych prowadzi cały skład osobowy patrolu lub wydzielone wozy patrolowe.

Patrol rozpoznawczy /PR/ jest elementem rozpoznawczym wysyłanym ze składu oddziału rozpoznawczego /OR/ dywizji /pułku/ w celu wykonania określonych, krótkotrwałych zadań rozpoznawczych oraz zabezpieczenia przed niespodziewanym spotkaniem z nieprzyjacielem.

Patrol rozpoznawczy może być w sile plutonu rozpoznawczego, piechoty zmechanizowanej, czołgów lub powietrznodesantowego. Patrol rozpoznawczy otrzymuje do rozpoznania kierunek lub obiekt. Odległość działania patrolu rozpoznawczego od sił głównych OR zależy od sytuacji, charakteru zadań, warunków terenowych i może wynosić do 10 km. Patrol

rozpoznawczy wyznacza ze swego składu wozy patrolowe, które działają w odległości zapewniającej łączność wzrokową z dowódcą PR. Sposób działania patrolu rozpoznawczego nie różni się zasadniczo od sposobu działania samodzielnego patrolu rozpoznawczego.

Oficerski patrol rozpoznawczy /OPR/ to doraźnie zorganizowany element rozpoznawczy, wysyłany przez dowódcę dywizji /pułku/ w warunkach gwałtownej i nieoczekiwanej zmiany położenia w celu potwierdzenia posiadanych wiadomości o nieprzyjacielu, ustalenia położenia wojsk własnych i sąsiadów, sprawdzenia sprzecznych danych o sytuacji oraz udo-
kładnienia /potwierdzenia/ danych o terenie w rejonie działań bojowych.

W skład patrolu wyznacza się, zależnie od ilości i charakteru zadań 1-2 oficerów sztabu dywizji /pułku/ z niezbędnymi środkami łączności i grupą /3-5 żołnierzy/ ochrony. Stawiając zadanie patrolowi dowódca /szef sztabu/ podaje: niezbędne wiadomości o nieprzyjacielu; dane o położeniu wojsk własnych i sąsiadów; skład i zadanie patrolu /co, kiedy i do jakiego czasu należy ustalić lub sprawdzić/; środki transportu i trasę marszu; sposób utrzymywania łączności i meldowania zdobytych danych; czas i sposób powrotu po wykonaniu zadania. Oficerski patrol rozpoznawczy może działać na śmigłowcach, czołgach, bojowych wozach piechoty, transporterach opancerzonych lub innych środkach transportowych, a w koniecznych przypadkach - pieszo. Z chwilą przybycia do nakazanego rejonu rozpoznania, oficerski patrol rozpoznawczy zgodnie z otrzymanym zadaniem wyjaśnia sytuację u dowódców znajdujących się tam pododdziałów, a następnie konfrontuje to z własnymi spostrzeżeniami.

Zasadniczym sposobem działania oficerskiego patrolu rozpoznawczego jest osobista obserwacja działań bojowych nieprzyjaciela i wojsk własnych przez dowódcę patrolu oraz bezpośrednio rozpoznanie rejonu, obiektów terenowych, przeszkód, zapór, zniszczeń i umocnień, a także przyjmowanie meldunków od dowódców pododdziałów wojsk własnych.

Wszystkie zdobyte /zebrane/ wiadomości rozpoznawcze dowódca oficerskiego patrolu rozpoznawczego powinien natychmiast zameldować swemu przełożonemu.

Grupa wypadowa /GW/ jest to pododdział /grupa żołnierzy/ wyznaczona do wykonania wypadu. Do przeprowadzenia wypadu może być wyznaczony pododdział rozpoznawczy lub piechoty w sile do wzmocnionego plutonu lub grupa składająca się ze specjalnie dobranych szeregowców i podoficerów. Dowódcą grupy może być oficer. Skład i wyposażenie grupy /pododdziału/ przeznaczonej do wykonania wypadu zależy głównie od: zadania; ugrupo-

wania i charakteru działań nieprzyjaciela; warunków terenowych w rejonie działania. Skład grupy, w tym liczbę potrzebnych specjalistów /zwiadców, artylerzystów, saperów, łącznościowców/ oraz rodzaj i ilość niezbędnego wyposażenia do wykonania określonego zadania zawsze określa bezpośrednio jej dowódca w czasie planowania działań.

Działanie grupy wypadowej może być wsparte ogniem artylerii i moździerzy, a w razie potrzeby nawet odpowiednim działaniem pododdziałów własnych. Dowódca grupy wypadowej musi wiedzieć na jakie obiekty lub rejon zaplanowany jest ogień i jakie są sygnały jego wywołania, przerwania lub przeniesienia.

Zadanie bojowe dowódcy grupy wypadowej stawia szef sztabu dywizji /szef wydziału rozpoznawczego/ - dla dywizyjnych grup wypadowych oraz szef sztabu pułku /szef rozpoznania/ dla grup wypadowych wysyłanych przez pułk. W zadaniu dla dowódcy grupy wypadowej podaje się: wiadomości o nieprzyjacielu na kierunku wypadu, rejon /miejsce/ i czas przeprowadzenia wypadu, zadanie, sposób wsparcia ogniowego i przejścia linii wojsk własnych oraz hasło i odzew. Po otrzymaniu zadania bojowego dowódca grupy wypadowej analizuje je, ocenia położenie i wypracowuje decyzję do działania, a następnie sporządza plan przeprowadzenia wypadu, stawia zadania podległym żołnierzom oraz uzgadnia współdziałanie z pododdziałami wyznaczonymi do zabezpieczenia i wsparcia działania grupy.

Od chwili otrzymania zadania dowódca grupy wypadowej organizuje ciągłą obserwację rejonu /obiektu/ wypadu i zachowania się nieprzyjaciela oraz studiuje teren w celu ustalenia podstawy wyjściowej, najdogodniejszych podejść do obiektu oraz powrotu grupy.

W celu sprawnego wykonania zadania w grupie wypadowej organizuje się odpowiednie podgrupy bojowe: szturmującą /chwytającą/; ubezpieczającą i pomocnicze /torującą, przeprowową/ oraz inne w zależności od potrzeb.

Dowódca grupy stawiając zadanie do wykonania wypadu podaje: wiadomości o nieprzyjacielu i obiekcie wypadu, zadania poszczególnych podgrup /torującej, ubezpieczającej, chwytającej i innych w zależności od potrzeb/, sposób działania w czasie napadu na obiekt i wycofania się do rejonu rozmieszczenia wojsk własnych, sygnały dowodzenia i współdziałania, hasło i odzew oraz wyznacza swego zastępcę.

Po osiągnięciu gotowości grupa wypadowa wychodzi na podstawie wyjściową, prowadzi ciągłą obserwację terenu i nieprzyjaciela. Rozpoczyna działanie na sygnał podany przez dowódcę grupy. Poszczególne podgrupy podchodzą skrycie, do obiektu wypadu. Jeżeli zapory nieprzyjaciela osłaniające obiekt wypadu rozmieszczone są na niewielkiej odległości od własnego przedniego skraju, pierwsza wychodzi podgrupa torująca. Po otrzymaniu od dowódcy podgrupy sygnału o wykonaniu przejścia w zaporach wychodzi podgrupa ubezpieczająca, a za nią podgrupa chwytająca.

Dalsze działanie podgrupy torującej /rozgradzającej/ zależy od zadania i sytuacji. Na przykład, gdy grupa wykonuje wypad na przedni skraj, a przewidziany jest jej powrót tą samą drogą, podgrupa pozostaje przy zaporach, ubezpieczając wykonane przejścia. Natomiast, gdy grupa wypadowa przenika w głąb ugrupowania nieprzyjaciela, podgrupa zamyka wykonane przejścia i dołącza do grupy w gotowości do wykonania przejść w napotykanym i niemożliwym do omińnięcia zaporach nieprzyjaciela. Jeżeli zapory nieprzyjaciela znajdują się w znacznej odległości od podstawy wyjściowej najczęściej jako pierwsza wychodzi podgrupa ubezpieczająca. Po zbliżeniu się do zapór inżynierskich nieprzyjaciela podgrupa zajmuje wyznaczone stanowiska, zabezpieczając działanie podgrupy torującej w czasie wykonywania przejść oraz pokonania ich przez całą grupę wypadową. Przez zapory podgrupa ubezpieczająca przechodzi jako ostatnia, a następnie ponownie wychodzi na czoło i zajmuje kolejne stanowiska w celu zabezpieczenia działań grupy. W zależności od charakteru obiektu, terenu i innych warunków można atakować obiekt z jednego lub jednocześnie z dwóch kierunków. Podgrupa chwytająca przybliża się do obiektu wypadu na odległość pozwalającą osiągnąć nieprzyjaciela jednym skokiem. Na sygnał dowódcy grupy, niespodziewanie, najczęściej bez użycia broni palnej, napada na nieprzyjaciela i chwytają jeńca /broń, wyposażenie, dokumenty/. Po wykonaniu zadania poszczególne podgrupy, pod osłoną podgrupy ubezpieczającej /a w razie wykrycia przez nieprzyjaciela również pod osłoną ognia środków zabezpieczenia, wywołanego przez dowódcę grupy wypadowej/ wycofują się do rejonu wyjściowego. Jako pierwsza wycofuje się podgrupa chwytająca, a jako ostatnia - podgrupa ubezpieczająca. Po przejściu w ugrupowanie wojsk własnych dowódca grupy wypadowej powinien przygotować meldunek oraz jak najszybciej dostarczyć jeńca, zdobyte dokumenty itp. do sztabu dywizji /pułku/.

GW może wykonywać wypad na przedni skraj obrony nieprzyjaciela w celu uchwycenia jeńca, zdobycia dokumentów, wzorów uzbrojenia itp. Może również wykonać wypad połączony z napadem w celu zniszczenia ważnego /wcześniej rozpoznanego/ obiektu /np:SD batalionu, brygady/. Wówczas GW może działać do 2 km w głębi ugrupowania bojowego nieprzyjaciela.

Pododdział wyznaczony do organizacji zasadzki.

Zasadzki organizuje się w celu zniszczenia pododdziałów nieprzyjaciela oraz zdobycia jeńców, dokumentów, wzorów uzbrojenia i wyposażenia z wyznaczonych do tego pododdziałów ogólnowojskowych /piechoty i czołgów/ w sile do wzmocnionego plutonu, a także siłami elementów rozpoznawczych /patroli rozpoznawczych, samodzielnych patroli rozpoznawczych, pododdziałów rozpoznawczych i grup rozpoznawczych/.

W zadaniu dla dowódcy pododdziału wyznaczonego do zorganizowania zasadzki podaje się: niezbędne wiadomości o nieprzyjacielu, miejsce /rejon/, czas, cel zasadzki i sposób działania po wykonaniu zadania. Gdy przewiduje się wsparcie zasadzki ogniem z rejonu rozmieszczenia wojsk własnych, dowódcy pododdziału podaje się wydzielone do tego środki oraz sygnały wywołania i przerwania ognia. Jeżeli zasadzka przewidziana jest przed przednią linią ubezpieczeń wojsk własnych lub za przednim skrajem obrony nieprzyjaciela, dowódcy pododdziału wskazuje się miejsce i sposób przejścia linii frontu podczas wchodzenia w rejon zasadzki i podczas powrotu po wykonaniu zadania. Podaje się również hasło i odzew. Pododdział działający w głębi ugrupowania bojowego nieprzyjaciela /będą to przede wszystkim elementy rozpoznawcze/ organizuje zasadzkę samodzielnie. W tym przypadku decyzję do organizacji zasadzki podejmuje dowódca z własnej inicjatywy, na podstawie zdobytych danych o nieprzyjacielu. Wyjście pododdziału do miejsca zasadzki powinna poprzedzić dokładna obserwacja nieprzyjaciela i terenu w rejonie przewidywanym na przejście linii frontu. Dowódca pododdziału wyznaczonego do zorganizowania zasadzki po dokładnym zapoznaniu się z zadaniem wyprowadza skrycie pododdział do rejonu zasadzki, organizuje obserwację i bezpośrednie ubezpieczenie /wystawia PO, podsłuchy/ i stawia zadanie bojowe, podając w nim: wiadomości o nieprzyjacielu, zadanie pododdziału, miejsce rozmieszczenia i zadania podgrup, sposób wykonania zadania i działania po jego wykonaniu, sygnały oraz wyznacza swojego zastępcę. O podejściu nieprzyjaciela do rejonu /miejsca/ zasadzki obserwatorzy odpowiednim sygnałem uprzedzają dowódcę pododdziału. Z chwilą podejścia do rejonu zasadzki drobnych grup lub pojedynczych żołnierzy nieprzyjaciela pododdział wykonuje na nich zaskakujący atak i bierze ich do niewoli. Większe grupy i pojedyncze pojazdy nieprzyjaciela /transportery opancerzone, wozy bojowe/ pododdział dopuszcza na bliską odległość i na sygnał dowódcy niespodziewanie otwiera do nich ogień. Żołnierzy nieprzyjaciela, którzy zostali żywi, bierze się do niewoli. Dokumenty znalezione przy zabitych i w pojazdach zabiera się. Należy również zapamiętać i zapisać znaki rozpoznawcze umieszczone na sprzęcie bojowym nieprzyjaciela oraz określić rodzaj i przeznaczenie tego sprzętu. Po wykonaniu zadania pododdział działa zgodnie z uprzednio otrzymanym /lub nowym/ zadaniem.

W działaniach bojowych organizuje się dwa rodzaje zasadzek. Pierwszy rodzaj zasadzki /wyżej omówiony/ ma na celu zdobycie jeńców, dokumentów, wzorów uzbrojenia itp. Celem zaś drugiego rodzaju zasadzki,

zwanej "zasadzką ogniową", jest zadanie jak największych strat nieprzyjacielowi w sile żywej i sprzęcie. Zasadzkę ogniową organizuje się głównie na maszerujące kolumny nieprzyjaciela. Działanie pododdziału w zasadzce jest podobne do wyżej opisanego, z tą jednak różnicą, że uderzenie ogniowe wykonuje się na siły główne maszerujących kolumn nieprzyjaciela przepuszczając przez rejon zasadzki drobne pododdziały i ubezpieczenia.

Oddział rozpoznawczy /OR/ jest elementem rozpoznawczym dywizji /pułku/ wysyłanym na najważniejsze kierunki w celu prowadzenia rozpoznania we wszystkich rodzajach działań bojowych, szczególnie podczas prowadzenia wysoce manewrowych działań.

Skład oddziału rozpoznawczego jest uzależniony od charakteru działań bojowych wojsk i wykonywanych przez nie zadań, ugrupowania i charakteru działań nieprzyjaciela, warunków terenowych, pory roku i doby oraz postawionych zadań rozpoznawczych.

Jako oddział rozpoznawczy może być użyta kompania rozpoznawcza, zmechanizowana, czołgów lub powietrznodesantowa, wzmocnione pododdziałami rozpoznania rodzajów wojsk. Podczas rozwijania natarcia w głębi operacyjnej, prowadzenia pościgu i w przewidywaniu wejścia do walki po podejściu z głębi - oddział rozpoznawczy wysyłany z dywizji może być w sile do batalionu zmechanizowanego lub czołgów. Jeżeli sytuacja tego wymaga to oddział rozpoznawczy może być wzmocniony plutonem /kompanią/ czołgów, baterią /dywizjonem/ artylerii, drużyną /plutonem/ saperów, drużyną rozpoznania skażeń i odpowiednimi środkami łączności.

W celu prowadzenia rozpoznania oddziałowi rozpoznawczemu określa się pas lub kierunek rozpoznania i głębokość działań. Szerokość pasa rozpoznania zależy od otrzymanego zadania, siły i środków oddziału rozpoznawczego oraz warunków terenowych. Oddział rozpoznawczy w sile kompanii może otrzymać pas rozpoznania o szerokości do 5 km, a w sile batalionu - do 8 km.

Odległość oddziału rozpoznawczego od czołowych pododdziałów lub ubezpieczeń wojsk własnych zależy od zadania, składu oddziału rozpoznawczego, rodzaju działań bojowych, charakteru terenu i możliwości utrzymania łączności z przełożonym i może wynosić: dla oddziału rozpoznawczego wysyłanego przez dywizję - do 80 km, przez pułk - do 50 km.

W zadaniu dla dowódcy oddziału rozpoznawczego podaje się:

- wiadomości o nieprzyjacielu /w zakresie niezbędnym do wykonania zadania/;
- skład oddziału rozpoznawczego;

- pas /kierunek/ rozpoznania;
- zadanie;
- punkt wyjściowy i czas jego przekroczenia;
- głębokość /końcowe rubieże/ rozpoznania oraz sposoby działania;
- sposób utrzymania łączności, czas, sposób i terminy składania meldunków.

W razie potrzeby podaje się dowódcy oddziału rozpoznawczego wiadomości o działaniach sąsiednich /w przodzie/ elementów rozpoznawczych /kierunki działania, ogólne zadania/, o sposobach wzajemnej identyfikacji, sposobie przekraczania linii styczności z nieprzyjacielem, a także hasło i odzew.

Po otrzymaniu zadania dowódca oddziału rozpoznawczego przeprowadza analizę zadania, ocenia sytuację, podejmuje decyzję i stawia zadania /rozkaz bojowy/ podwładnym /dowódcom patroli/.

W wyniku analizy otrzymanego zadania, oceny sytuacji oraz oceny terenu dowódca oddziału rozpoznawczego określa sposób organizacji i prowadzenia rozpoznania w tym:

- jakie dane rozpoznawcze i do jakiego czasu należy zdobyć /gdzie, kiedy i na jakie obiekty nieprzyjaciela zwrócić szczególną uwagę i jak je rozpoznać/;
- skład, ugrupowanie i charakter działań nieprzyjaciela, szczególnie w pasie działania oddziału rozpoznawczego, prawdopodobne miejsce spotkania się z nieprzyjacielem, z jego rozpoznaniem, ubezpieczeniem i siłami głównymi;
- drogę marszu, ugrupowanie marszowe oddziału rozpoznawczego, zadania dla poszczególnych patroli rozpoznawczych /wozów patrolowych/;
- sposób działania oddziału rozpoznawczego w czasie i po wykonaniu zadania.

Stawiając zadania podwładnym, dowódca oddziału rozpoznawczego podaje:

- niezbędne dane o nieprzyjacielu;
- zadanie i ugrupowanie oddziału rozpoznawczego;
- zadania dla poszczególnych elementów rozpoznawczych /patroli rozpoznawczych, wozów patrolowych/, w tym również środków przydzielonych, sposób ich działania do czasu zetknięcia się z nieprzyjacielem i przy spotkaniu z nim;
- sposób utrzymania łączności i przekazywania meldunków;
- swoje miejsce w ugrupowaniu oddziału rozpoznawczego;
- zastępcę.

W razie potrzeby podaje także hasło i odzew oraz wiadomości o działaniach sąsiednich elementów rozpoznawczych i sposoby wzajemnej identyfikacji.

Oddział rozpoznawczy wykonuje zadania przez obserwację, organizowanie zasadzek, napadów, a w koniecznych wypadkach także walką. Ostatni sposób rozpoznania dotyczy szczególnie działania w głębi obrony nieprzyjaciela, w razie napotkania jego niewielkich pododdziałów /grup/, których nie można obejść /wyminać/.

Do prowadzenia rozpoznania w wyznaczonym pasie lub nakazanym kierunku dowódca oddziału rozpoznawczego wysyła patrole rozpoznawcze. Ich ilość i skład mogą ulegać zmianie, z tym, że na kierunku działania /od czoła/ działac musi nieprzerwanie co najmniej jeden PR. Z oddziału rozpoznawczego w składzie kompanii mogą być wysyłane 1-2, w składzie batalionu 3-4, a niekiedy i więcej patroli rozpoznawczych. Prowadzą one rozpoznanie w nakazanych kierunkach, a zdobyte wiadomości meldują dowódcy oddziału rozpoznawczego.

Odległość patroli rozpoznawczych od oddziału rozpoznawczego zależy od ich zadania, konkretnej sytuacji, składu patroli oraz charakteru terenu i może dochodzić do 10 km.

Siły główne oddziału rozpoznawczego wykorzystuje się do prowadzenia obserwacji i wsparcia ogniowego patroli rozpoznawczych i wozów patrolowych w razie ich zetknięcia się z nieprzyjacielem, do wysyłania nowych patroli i zmiany już działających, organizowania zasadzek itp.

W znacznej odległości od nieprzyjaciela /np. w marszu z przewidywaniem walki spotkaniowej, gdy spotkanie z nim jest mało prawdopodobne/ oddział rozpoznawczy, w celu zyskania na czasie, powinien przesuwać się po drogach z maksymalną szybkością /30-40 i więcej km/h/. Natomiast w miarę zbliżania się do rejonu /rubieży/, w którym mogą znajdować się pododdziały nieprzyjaciela /jego ubezpieczenia bojowe, wojska rozpoznawcze/, oddział rozpoznawczy powinien prowadzić działanie w sposób skryty, poza głównymi drogami, przesuając się skokami od jednej rubieży dogodnej do obserwacji do drugiej. W wypadku spotkania się z pododdziałem nieprzyjaciela, dowódca oddziału rozpoznawczego melduje o tym przełożonemu, obchodzi nieprzyjaciela i skrycie stara się rozpoznać jego siły główne. Po wykryciu głównych sił nieprzyjaciela oddział rozpoznawczy, wykorzystując umiejętnie warunki terenowe, powinien skrycie ustalić skład, ugrupowanie i kierunek marszu nieprzyjaciela /jego rozmieszczenie w rejonie ześrodkowania, na rubieży obronnej itd./ oraz w dalszym ciągu prowadzi jego obserwację. W razie nie-

spodziewanego zetknięcia się z nieprzyjacielem, gdy niemożliwe jest uniknięcie walki, oddział rozpoznawczy otwiera ogień, zdecydowanie atakuje nieprzyjaciela i wykorzystując zaskoczenie chwytając jeńców, po czym nadal wykonuje zadanie.

W natarciu z rejonów położonych w głębi oddział rozpoznawczy najczęściej będzie wysyłany wcześniej w celu rozpoznania dróg marszu, a następnie obrony nieprzyjaciela. Po osiągnięciu nakazanej rubieży /rejonu/ dowódca oddziału rozpoznawczego przystępuje do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela organizując system obserwacji /PO, RPO/. W warunkach przejścia dywizji /pułku/ do natarcia z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem część sił wyznaczonych do składu oddziału rozpoznawczego zaangażowana będzie do prowadzenia rozpoznania /obserwacji, patrolowania/, przy czym wcześniejsze przegrupowanie ich nie zawsze jest możliwe. W tym przypadku dowódca powinien zorganizować z nimi łączność, postawić im zadanie do działania w składzie oddziału rozpoznawczego i do czasu rozpoczęcia działań zbierać od nich wiadomości.

Wprowadzenie oddziału rozpoznawczego do działania może nastąpić na jednym ze skrzydeł dywizji /pułku/, na styku między pierwszorzutowymi pułkami /pododdziałami/ lub też przez przekroczenie sztyków wojsk nacierających. Po wyjściu na nakazaną rubież działania /zwykle po przekroczeniu ugrupowania bojowego pierwszorzutowych pododdziałów/ oddział rozpoznawczy powinien śmiało przeniknąć w głąb obrony nieprzyjaciela, wykorzystując przerwy /luki/ i odsłonięte skrzydła w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela. Główny wysiłek rozpoznania w tym czasie powinien być skierowany na zdobycie wiadomości o kierunkach wycofywania się nieprzyjaciela, działaniu jego odwodów i drugich rzutów, rejonach stanowisk artylerii oraz kolejnych rubieżach obronnych i poszczególnych punktach oporu. W wypadku wykrycia środków przenoszenia broni jądrowej /wyrzutni rakietowych, artylerii atomowej/, dowódca oddziału rozpoznawczego po rozpoznaniu tych środków i zameldowaniu przełożonym, powinien dążyć do ich zniszczenia, wykonując na nie napad.

Oddział rozpoznawczy po osiągnięciu nakazanej rubieży /rejonu/ zajmuje dogodne stanowiska, umacnia się i organizuje rozpoznanie na kierunkach przewidywanych działań nieprzyjaciela /system obserwacji PO i RPO oraz wysyła PR/.

W warunkach obrony organizowanej bez styczności z nieprzyjacielem oddział rozpoznawczy wysyła się do przodu - przed rubież własnych ubezpieczeń, względnie przed rubież czołowych pododdziałów znajdujących się w pasie przesłaniania /jeśli się taki organizuje/, na otwartym skrzydle lub na prawdopodobnych drogach podejścia nieprzyjaciela.

Niezależnie od rozpoznania oddział rozpoznawczy może otrzymać zadanie opóźnienia podchodzenia nieprzyjaciela do rubieży obrony wojsk własnych, zmuszenia go do wcześniejszego rozwinięcia sił głównych, zadania strat itp. W tym celu organizuje się zasadzki, napady, względnie obronę na określonych rubieżach. Do prowadzenia rozpoznania podchodzącego nieprzyjaciela oddział rozpoznawczy otrzymuje rubież /rubieże/ lub rejon w możliwie dużej odległości od obrony wojsk własnych, obejmujący prawdopodobny kierunek /kierunki/ podejścia nieprzyjaciela. Działanie oddziału rozpoznawczego podczas jego przegrupowania do nakazanego rejonu jest analogiczne do prowadzenia rozpoznania w marszu w przewidywaniu walki spotkaniowej.

Po wyjściu na rubież rozpoznania, dowódca oddziału rozpoznawczego powinien: określić w terenie prawdopodobne kierunki pojawienia się nieprzyjaciela; dogodne rejony /miejsca/ do prowadzenia obserwacji, organizacji zasadzek i napadów, ile, gdzie i jakie elementy rozpoznawcze należy zorganizować oraz sposób ich działania; ustalić drogę i sposób przechodzenia pododdziału rozpoznawczego na poszczególne rubieże rozpoznania oraz wejścia w ugrupowanie wojsk własnych.

W miarę podchodzenia nieprzyjaciela poszczególne patrole rozpoznawcze /wozy patrolowe/ określają jego rodzaj, siłę, skład oraz czas i kierunek podchodzenia. Pododdziały rozpoznawcze /małe grupy/ nieprzyjaciela, należy w miarę możliwości celowo likwidować, organizując zasadzki i napady.

Z chwilą podejścia sił głównych nieprzyjaciela oddział rozpoznawczy porusza się po równoległych drogach marszu i odchodząc w kierunku własnej obrony prowadzi rozpoznanie wydzielonymi do tego celu elementami rozpoznawczymi /patrolami rozpoznawczymi, ruchomymi posterunkami obserwacyjnymi/.

Po wykonaniu zadania na ostatniej rubieży /z reguły jest to rubież ubezpieczeń wojsk własnych/ oddział rozpoznawczy odrywa się od nieprzyjaciela, przechodzi do ugrupowania wojsk własnych i ześrodkowuje się w nakazanym rejonie. W rejonie tym uzupełnia straty /jeśli zachodzi potrzeba/ i oczekuje na nowe zadanie. W toku walk obronnych oddział rozpoznawczy wykorzystując luki w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela przenika w głąb jego ugrupowania i prowadzi rozpoznanie na tyłach i skrzydłach nacierającego nieprzyjaciela.

Skład i zasięg działania zasadniczych elementów rozpoznawczych - załącznik 1.

Pododdział wyznaczony do prowadzenia rozpoznania walką.

Do prowadzenia rozpoznania walką wyznacza się pododdział ogólnowojskowy w sile batalionu /kompanii/ piechoty lub czołgów z odpowiednimi środkami wzmocnienia. W celu zdobycia jeńców, dokumentów, wzorów uzbrojenia i wyposażenia należy włączyć w jego skład odpowiednie elementy rozpoznawcze /RPO, SPR, OR/ oraz zwiadowców artylerii i wojsk inżynierskich, którzy mogą działać w składzie ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych /SPR, OR/ lub jako samodzielne elementy rozpoznawcze tych rodzajów wojsk.

Rozpoznanie walką organizuje się i przeprowadza zarówno w działaniach zaczepnych, jak i obronnych. Pododdziałowi w składzie wzmocnionej kompanii należy postawić zadanie opanowania obiektu i rozpoznania głównych sił i środków nieprzyjaciela na głębokość pierwszej pozycji /pierwszorzutowe, kompanijne punkty oporu/, a batalionowi na głębokość dwóch pozycji /drugorzutowe, kompanijne punkty oporu/. W zadaniu dla dowódcy pododdziału wyznaczonemu do prowadzenia rozpoznania walką podaje się:

- wiadomości o nieprzyjacielu;
- obiekt ataku;
- podstawę wyjściową do działania oraz sposób i czas jej zajęcia;
- sposób pokonania /usunięcia/ zapór;
- podział i zadania środków ogniowych;
- ugrupowanie pododdziału rozpoznania walką;
- sygnały współdziałania z przydzielonymi i wspierającymi środkami ogniowymi;
- działanie podczas kontrataku nieprzyjaciela;
- sposoby umacniania się na zdobytym terenie lub kierunek dalszego natarcia /jeśli taki przewiduje się/;
- kolejność wprowadzenia do walki odwodu;
- kolejność wycofania się /jeżeli takie przewiduje się/;
- organizacja konwojowania jeńców, ewakuacji rannych i zabitych;
- sposób działania elementów rozpoznawczych w ugrupowaniu walczących wojsk;
- stanowisko dowodzenia i kolejność jego przesunięć.

W noc poprzedzającą działania pododdział wyznaczony do prowadzenia rozpoznania walką skrycie zajmuje podstawę wyjściową. W celu zapoznania się z terenem, rozpoznaniem nieprzyjaciela i obiektem ataku, należy mu zapewnić dostateczną ilość czasu /w ciągu dnia/. W określonym czasie kompania /batalion/ rozpoczyna atak po krótkim przygotowaniu ogniowym. Pod przykryciem ognia artylerii, moździerzy i innych środków ogniowych pododdziały batalionu /kompanii/ zdecydowanie atakują nieprzyjaciela,

wdzierają się w rejon jego rozmieszczenia, śmiało przenikają w głąb, zdobywają i umacniają wyznaczone im obiekty /rubieżę/ i w walce rozpoznają ugrupowanie sił i środków nieprzyjaciela, system ognia, zdobywają jeńców, dokumenty, wzory uzbrojenia i wyposażenia.

W wypadku wycofania się nieprzyjaciela na odcinku prowadzenia rozpoznania walką, batalion /kompania/ kontynuuje natarcie /we wskazanym uprzednio kierunku/, jego dowódca melduje o charakterze działań nieprzyjaciela, swojej decyzji i rezultatach rozpoznania przełożonemu.

Jeżeli w czasie prowadzenia rozpoznania walką nieprzyjaciel wykona kontratak, batalion odiera go na uchwyconej rubieży nie przerywając prowadzenia rozpoznania. Ogniowe środki wsparcia obezwładniają kontratakującego nieprzyjaciela. Jeżeli kontratak wykonywany jest przeważającymi siłami i nie ma możliwości utrzymania zdobytej rubieży /obektu/, batalion za zgodą przełożonego może być wycofany na podstawy wyjściowe. Elementy rozpoznawcze /RPO, SPR/ włączone do składu pododdziału prowadzącego rozpoznanie walką działają w jego ugrupowaniu bojowym, a z chwilą gdy uzyska on powodzenie /nieprzyjaciel się wycofa/, przechodzą do prowadzenia samodzielnych działań rozpoznawczych - w nakazanym kierunku /pasie/.

Wszystkie czynności organizacji, zabezpieczenia i prowadzenia rozpoznania walką powinien wykonać wydział operacyjny sztabu dywizji z udziałem innych zainteresowanych wydziałów oraz szefów rodzajów wojsk i służb. Szef wydziału rozpoznawczego dywizji uczestniczy w organizacji i planowaniu tego przedsięwzięcia, najwięcej uwagi poświęcając jednak przygotowaniu do działań wyznaczonych elementów rozpoznawczych i postawieniu im zadań oraz organizacji obserwacji i zebraniu całości zdobytych danych rozpoznawczych.

Samodzielny patrol rozpoznawczy /SPR/ jest elementem rozpoznawczym organizowanym i wysyłanym ze składu pododdziałów rozpoznawczych dywizji /pułku/ w sile plutonu /wzmocnionego plutonu/ w celu prowadzenia rozpoznania we wszystkich rodzajach działań bojowych. Samodzielny patrol rozpoznawczy może działać zarówno przed frontem jak i na skrzydłach dywizji /pułku/ oraz w głębi ugrupowania bojowego nieprzyjaciela. Odległość działania samodzielnego patrolu rozpoznawczego od czołowych pododdziałów lub ubezpieczeń wojsk własnych zależy od zadania, składu patrolu, rodzaju prowadzonych działań bojowych, charakteru terenu i możliwości utrzymania łączności z przełożonym - i może dochodzić do 30 km. Samodzielny patrol rozpoznawczy otrzymuje kierunek lub konkretny obiekt. W czasie wykonywania zadania może on rozpoznawać poszczególne odcinki

terenu /obiekty/ w pasie o szerokości 2-3 km poprzez obserwację i wysyłanie wozów patrolowych.

Samodzielny patrol rozpoznawczy może wykonywać następujące zadania: wykrywać nieprzyjaciela w wyznaczonym rejonie /kierunku/ i określać jego siłę, skład i charakter działań, ustalić położenie środków przenoszenia broni jądrowej i określać współrzędne ich rozmieszczenia, wykrywać miejsca rozmieszczenia środków ogniowych, zapór i umocnień inżynierskich /w tym również min jądrowych/ zakres zniszczeń i skażeń w rejonie /na kierunku/, oraz rozpoznawać drogi ich obejścia lub pokonania. Oprócz tego SPR może chwytać jeńców, zdobywać dokumenty, wzory nowego uzbrojenia i sprzętu nieprzyjaciela. Wymienione zadania samodzielny patrol rozpoznawczy wykonuje z reguły kolejno, w miarę przemieszczania się w nakazanym kierunku prowadzenia rozpoznania. W zadaniu dla dowódcy samodzielnego patrolu rozpoznawczego podaje się:

- wiadomości o nieprzyjacielu /w zakresie niezbędnym do wykonania zadania/;
- skład samodzielnego patrolu rozpoznawczego;
- kierunek działania lub obiekt rozpoznania;
- termin wykonania zadania;
- punkt wyjściowy i czas jego przekroczenia;
- czas /rubież, rejon/ zakończenia prowadzenia rozpoznania oraz sposób działania po wykonaniu zadań;
- sposób utrzymywania łączności i meldowania danych z rozpoznania;
- sposób identyfikacji wojsk własnych.

Oprócz tego w razie konieczności dowódcy SPR mogą być podane wiadomości o działaniach sąsiednich pododdziałów /działających w przodzie/ prowadzących rozpoznanie oraz sposób przekraczania przedniego skraju wojsk własnych, a także hasło i odzew. Samodzielny patrol rozpoznawczy wykonuje zadania przez obserwację, organizowanie zasadzek i napadów.

Dowódca samodzielnego patrolu rozpoznawczego prowadzi rozpoznanie nieprzyjaciela osobiście. W celu bezpośredniego ubezpieczenia sił głównych samodzielnego patrolu rozpoznawczego oraz rozpoznania terenu oraz obiektów wzdłuż osi działania, dowódca SPR wysyła wozy patrolowe. Za czołowym wozem patrolowym, w odpowiedniej odległości zapewniającej łączność wzrokową /400-1500 m/ przesuwają się zasadnicze siły samodzielnego patrolu rozpoznawczego. Boczne wozy patrolowe wysyła się w razie konieczności do rozpoznania przedmiotów terenowych /obektów/ znajdujących się wzdłuż drogi marszu i w rejonie przyległym. Po wykonaniu поставionych zadań boczne wozy patrolowe dołączają do sił głównych samo-

dzielnego patrolu rozpoznawczego w miejscach wyznaczonych przez jego dowódcę. Sposób postępowania dowódcy SPR po otrzymaniu zadania jak również sposób działania w różnych sytuacjach bojowych i terenowych są podobne jak OR.

Obecny stan organizacyjny pododdziałów ogólnowojskowego rozpoznania taktycznego pozwala na organizację następujących elementów rozpoznawczych:

- w pułku: ze składu kompanii rozpoznawczej 2 SPR po 3 transportery lub 6 PO /RPO/;

- w dywizji: ze składu batalionu rozpoznawczego do 5 SPR.

W skład samodzielnego patrolu rozpoznawczego dywizji /pułku/ /w zależności od potrzeb/ mogą wchodzić pododdziały rozpoznawcze rodzajów wojsk /np: drużyny rozpoznania inżynierskiego, skażeń itp./.

3.2. Działania specjalne

Działania specjalne są jednym z rodzajów rozpoznania taktycznego i obejmują przedsięwzięcia organizowane przez sztaby, a wykonywane na terytorium nieprzyjaciela /w jego ugrupowaniu/ siłami niewielkich grup /pododdziałów/ specjalnie w tym celu zorganizowanych, wyposażonych i odpowiednio wyszkolonych. Doświadczenia minionych wojen, /konfliktów zbrojnych oraz ćwiczeń potwierdzają, że działania specjalne we współczesnych warunkach nabierają szczególnego znaczenia. Grupy rozpoznawcze, działające w ugrupowaniu nieprzyjaciela oraz na jego tyłach, mogą zdobywać bądź potwierdzać informacje bez względu na warunki /pogodę, porę roku, doby itp./ i stopień zamaskowania obiektów. Są one w stanie określić rodzaj i charakter, stan i gotowość bojową nieprzyjaciela, a nade wszystko ustalić dokładne współrzędne wykrywanych obiektów. W określonych sytuacjach grupy rozpoznawcze mogą również oddziaływać destrukcyjnie na nieprzyjaciela poprzez dywersję i działania psychologiczno-terrorystyczne. W ramach działań specjalnych możliwe jest także nawiązywanie przez grupy rozpoznawcze kontaktów oraz organizowanie współdziałania i udzielanie pomocy pododdziałom prowadzącym rozpoznanie na zapleczu nieprzyjaciela.

Dywizja jest najniższym związkiem prowadzącym działania specjalne. Cechą charakterystyczną działań specjalnych organizowanych i prowadzonych na szczeblu dywizji jest ich ścisła koordynacja i współdziałanie z rozpoznaniem ogólnowojskowym szczególnie z samodzielnymi patrolami rozpoznawczymi /SPR/ i oddziałami rozpoznawczymi /OR/ głównie poza mia-

stami, osiedlami i ośrodkami przemysłowymi. Ograniczają się one w zasadzie do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela i terenu, głównie przez obserwację z miejsca /PO/. Grupy rozpoznawcze współdziałające z SPR i OR, mogą być pozostawione przy wykrytych przez nie ważnych obiektach /urządzeniach/ w celu śledzenia /dozorowania/ dalszej ich działalności lub w pobliżu ważnych punktów i węzłów komunikacyjnych, zwłaszcza kanalizujących ruchy kolumn dla przechwytywania i rozpoznawania przegrupowujących się wojsk i kolumn zaopatrzeniowych nieprzyjaciela.

Dyweryyjne oddziaływanie grup rozpoznawczych na nieprzyjaciela może mieć różny stopień nasilenia. Na szczeblu taktycznym na ogół nie będzie ono wykonywane w szerszym zakresie i wynikać będzie z sytuacji występujących na polu walki. Działania dywersyjne mogą być wykonywane na specjalny rozkaz lub według decyzji - /własnej inicjatywy/ dowódcy grupy, szczególnie wtedy, gdy wykryty i zlokalizowany obiekt, ze względu na jego ważność powinien być natychmiast zniszczony, bądź obezwładniony lub gdy zachodzi obawa, że w krótkim czasie wyjdzie on spod naszej obserwacji i utracimy możliwość dalszej kontroli jego działalności.

Każde działanie rozpoznawcze czy dywersyjne wykonywane przez grupy rozpoznawcze z użyciem siły wywołuje, niezależnie od skutków fizycznych, także poważne efekty psychologiczne, jak zastraszenie, dezorientacja i demoralizacja, a przy odpowiednim nasileniu może niekiedy spowodować nawet zbiorową panikę wśród żołnierzy i ludności cywilnej nieprzyjaciela. Wartość efektów psychologicznych osiąganych w wyniku prowadzenia działań specjalnych jest niewymierna i dlatego trudna do określenia, jednak w niektórych warunkach może być znaczna i należy ją brać pod uwagę, ponieważ zawsze będzie wywierać wpływ na przebieg walki.

Działania specjalne będą prowadzone na rdzennym terenie nieprzyjaciela lub czasowo zajęтым przez jego wojska, w różnych warunkach terenowych, klimatycznych, demograficznych, politycznych i militarnych oraz różnej głębokości w stosunku do rubieży starcia.

Warunki powyższe w każdym wypadku będą oddziaływać inaczej na zakres i metody prowadzenia działań specjalnych, a zwłaszcza na organizację i wyposażenie grup, sposób ich bytowania, wykonywania poszczególnych zadań oraz czas działania grup.

Możliwości i sposoby prowadzenia działań specjalnych zależą między innymi, od: gęstości nasycenia terenu działaniami wojskami nieprzyjaciela oraz stanu i aktywności jego sił obrony terytorialnej układu stosunków społeczno-politycznych, demograficznych i ekonomicznych; charakteru terenu i rodzaju jego pokrycia; pory roku, warunków klimatycznych; situa-

cji meteorologicznej na trasach przerzutu i w rejonach działania; charakteru i przebiegu działań bojowych.

Kompleksowe i wnikliwe przeanalizowanie tych czynników oraz przewidziane ustalenie na tej podstawie warunków działania umożliwi podjęcie realnych decyzji, opracowania zadań dla grup i odpowiednie przygotowanie ich do prowadzenia działań. Każda grupa rozpoznawcza działa w rejonie lub na kierunku. Rejon - to orientacyjnie określony obszar w zadaniu grupy obejmujący miejsca bazowania i wykonania zadań, poza który z zasady nie powinna ona wychodzić bez uzasadnionej przyczyny i wiedzy przełożonego. Wielkość rejonu zależy głównie od ilości zadań i rozmieszczenia obiektów działań oraz głębokości i czasu działania grupy rozpoznawczej i wynosi do 50 km². W czasie działania grupy, zarówno rejon jak i kierunek mogą ulec zmianie.

W stosunku do rubieży styczności wojsk grupy rozpoznawcze dywizji działają w ugrupowaniu nieprzyjaciela na głębokość do 100 km. Główny wysiłek działań dywizyjnych grup rozpoznawczych zarówno w natarciu jak i obronie koncentrować w obszarze rozmieszczenia rakietowych środków przenoszenia broni masowego rażenia, odwodów nieprzyjaciela, rejonów bazowania lotnictwa taktycznego i wojsk lądowych oraz stanowisk dowodzenia.

Grupy rozpoznawcze dywizji wchodzące w skład operacyjnej grupy marnewowej /OGM/ oraz dywizji drugiego rzutu mogą być przerzucane na znacznie większe głębokości, z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym. Grupy rozpoznawcze tych dywizji mogą być przerzucane armijnymi środkami transportu.

Dla zabezpieczenia marszu w przewidywaniu walki spotkaniowej i pościgu głębokość działania grup rozpoznawczych może być większa od ogólnie zakładanej. W tym przypadku przerzuca się je /przelocowuje/ poza przypuszczalną rubież spotkania się z nieprzyjacielem - do rejonów prawdopodobnego rozwinięcia się jego stanowisk dowodzenia, środków przenoszenia broni masowego rażenia i odwodów, a także na drogi marszu jego wojsk.

Grupy rozpoznawcze działające w ugrupowaniu nieprzyjaciela, są w stanie określić i ustalić:

- charakter wykrytych obiektów /odróżnić obiekty pozorne od rzeczywistych/;
- wielkość, organizację i dokładną lokalizację wykrytych obiektów;
- ilość i jakość uzbrojenia oraz stopień gotowości bojowej poszczególnych obiektów;

- stan moralno-polityczny żołnierzy nieprzyjaciela i ludności cywilnej;

- stopień dokonanych zniszczeń oraz stan skażeń chemicznych i promieniotwórczych;

- wykryć przygotowania nieprzyjaciela do wykonania uderzeń jądrowych.

Operatywność i zakres działania grup rozpoznawczych wzrasta w miarę wykorzystywania do kierowania nimi wiadomości uzyskanych z innych źródeł. Dla przykładu wiadomości o wykryciu przez rozpoznanie radioelektroniczne pracujących środków łączności lub stacji radiolokacyjnych nieprzyjaciela w określonym rejonie może być przekazana w odpowiedniej formie /zadaniu/ grupie rozpoznawczej w celu skierowania jej działania na zdobycie dodatkowych informacji o danym obiekcie lub obezwładnienie go. Istotną cechą działania grup rozpoznawczych jest to, że w czasie wykonywania zadań w zasadzie nie są uzależnione warunkami atmosferycznymi /stanem pogody, porą roku czy dnia/. Przeciwnie, trudne warunki ułatwiają im skryte przenikanie i przemieszczanie się w terenie do obiektów działań oraz wykonanie zadań.

Najdogodniejszym terenem dla działania grup rozpoznawczych jest teren zamknięty, trudno dostępny, obfitujący w duże łączące się kompleksy leśne oraz górski. Mniej dogodnym jest teren równinny, odkryty o gęstej sieci dróg oraz pocięty rzekami i jeziorami.

Odrębność działań specjalnych wynika głównie stąd, że grupy rozpoznawcze przebywają i działają w całkowitym osamotnieniu w środowisku wrogim, w warunkach jego technicznej i ilościowej przewagi wobec ciągłego zagrożenia ze strony wojsk, policji i ludności cywilnej, a także braku jakiegokolwiek pomocy i wsparcia.

3.2.1. Zasady taktyki działań specjalnych

Ograniczenie niekorzystnych czynników zaplecza nieprzyjaciela zwłaszcza skuteczności przeciwdziałań jego sił i środków, uchronienia się grup przed likwidacją czy też większymi stratami osobowymi nawet przy długotrwałym działaniu, uzyskanie pewnej swobody przemieszczania się grup umożliwiającej penetrację terenu i obiektów chronionych oraz wykonanie różnych innych zadań nawet z użyciem środków walki jest możliwe, pod warunkiem, rygorystycznego przestrzegania zasad taktyki działań specjalnych.

Głównymi zasadami taktyki działań specjalnych są: skrytość, aktywność, podstęp, zaskoczenie, staranne przygotowanie i szybkie przeprowadzenie akcji bojowych, ubezpieczenie, rozśrodkowanie sił i koncentracja ich wysiłków oraz unikanie wiązania się walką.

Skrytość - jest generalną zasadą działań specjalnych i polega na zachowaniu w tajemnicy wszystkich przedsięwzięć organizacyjnych, działania grup i przekazywania /obiegu/ informacji.

Przedsięwzięcia organizacyjne /planowanie, przygotowanie grup/ realizuje ściśle grono oficerów batalionu rozpoznawczego pracujących w odrębnym pomieszczeniu.

Dokładne planowanie użycia grup /określenie miejsc, czasów i sposobów przenikania, przerzutu czy pozostawienia, wykonywania zadań, kontaktowania się z innymi osobami oraz miejsc bazowania i przechowywania środków materiałowych/, a także dane łączności z grupami - utrzymywane są w tajemnicy również przed oficerami /komórkami/ współpracującymi i zabezpieczającymi przygotowanie i przerzut grup rozpoznawczych. Oficerom tym podaje się tylko te informacje, które są im w tym zakresie niezbędne.

Stawianie zadań i przygotowanie każdej grupy do działań odbywa się oddzielnie w rejonie odizolowanym. Pełne zadanie podaje się tylko dowódcy grupy i jego zastępcy. Zwiadowcy grupy są informowani jedynie o kierunku przerzutu głównym i zapasowym miejscu desantowania oraz punktach zbiórki po przerzucie /desantowaniu/ i kontaktowych na wypadek rozproszenia.

Zasadą jest: "Nigdy nie powierzać nikomu nic, co nie jest mu niezbędnie konieczne i dla niego ważne z punktu wykonania zadania".

Na tyły nieprzyjaciela nie wolno zabierać rzeczywistych dokumentów osobistych i innych jakichkolwiek notatek, zdjęć, listów, ani czegokolwiek /z wyjątkiem szyfrów odpowiednio ukrytych/ co mogłoby zdemaskować rzeczywisty charakter i przeznaczenie grupy. Zabierane mapy powinny być czystymi drukami przez cały okres działania. Nie wolno na nie wnosić w sposób trwały żadnych informacji.

Od momentu postawienia zadania, grupa nie może kontaktować się z osobami postronnymi, wszystkie sprawy w jej interesie załatwia oficer za to odpowiedzialny. Przejazd grupy w rejon wyjściowy do przerzutu /załadowania na środek transportu/ odbywa się skrycie, a przerzut - najdogodniej nocą.

Po przerzucie /wylądowaniu/ grupa rozpoznawcza powinna "zapaść" w terenie, nie może ujawniać swojej obecności, a w żadnym wypadku przeznaczenia i właściwego charakteru. Zwiadowcy powinni przystosować się do istniejących warunków i maski pod jaką nakazano im występować, umiejętnie wykorzystywać naturalne warunki terenowe, ściśle przestrzegać zasady maskowania oraz zacierać wszelkie ślady swojej obecności.

Wszelkie przemarsze zwiadowcy /grupa/ wykonują z zachowaniem zasad maskowania, głównie nocą lub w warunkach ograniczonej widoczności, z wykorzystaniem naturalnych warunków terenowych, a ich wygląd zewnętrzny i zachowanie nie powinny budzić najmniejszych podejrzeń.

Miejsca pobytu /bazowania, obserwacji, kontaktowania się itp./ grupy zarówno podczas jej obecności jak i po opuszczeniu, powinny zachowywać pierwotny wygląd.

Stosowane przez grupę w łączności wewnętrznej sygnały i znaki informacyjno- ostrzegawczo-rozpoznawcze powinny być dobrane odpowiednio do warunków miejscowych.

Działania przygotowawcze poprzedzające właściwą akcję bojową /np. rozpoznanie obiektu napadu/ powinny być prowadzone szczególnie skrycie, ich wykonawcy nie powinni znać właściwego celu realizowanych czynności. O każdorazowej akcji, dowódca grupy informuje zwiadowców tuż przed jej wykonaniem w punkcie wyjściowym do działań.

Aktywność - zasada szczególnie ważna w warunkach dużej samodzielności grup rozpoznawczych - przy ograniczonych możliwościach ingerowania w ich działania sztabów, które je wysyłały /przełożonych/. Polega ona na uporczywości w dążeniu do wykonania postawionych zadań, prognostycznym przewidywaniu rozwoju sytuacji i przeciwdziałania nieprzyjaciela, szybkim reagowaniu na zmiany w sytuacji, poszukiwaniu i umiętnym, a zarazem szybkim wykorzystaniu wszelkich nadarżających się okazji do rozwinięcia działań i wykonywania innych zadań z własnej inicjatywy, śmiałej realizacji podejmowanych decyzji, elastycznym użyciu sił i środków oraz stosowaniu różnorodnych sposobów działań.

Grupy rozpoznawcze powinny nieustannie dążyć do pozyskiwania nowych źródeł informacji i poszukiwania nieprzyjaciela /wykryty pododdział, czy urządzenie winny stać się inspiracją do poszukiwania pozostałych elementów składających się na całość oddziału - obiektu/, dążyć do pełnego i dokładnego rozpoznania wykrytych obiektów oraz ciągłego śledzenia obiektów szczególnie ważnych.

Wszystkich zwiadowców powinien cechować twórczy niepokój, niedosyt działań, dążność do poszerzenia zdobywanych informacji ich sprawdzenia i potwierdzenia.

Podstęp /fortel/ - to głęboko przemyślany, sprytny sposób pokonania obiektywnie istniejących trudności w wykonaniu postawionego zadania. Polega na umiętnym przystosowaniu się do istniejących warunków i zrozumieniu zasad i sposobów działań nieprzyjaciela /wynikających z jego mentalności, nawyków i przyzwyczajzeń, zasad regulaminowych, względnie nakazów i zarządzeń/, w celu zmylenia, oszukania, bądź wprowadze-

nia w błąd sił porządkowych, ochraniających obiekty ataku grup, czy też je zwalczających oraz niesprzyjającej nam ludności cywilnej. W tym celu grupa musi dokładnie zapoznać się z terenem działania, sytuacją społeczno-polityczną, zwyczajami i obyczajami ludności, nakazami i zarządzeniami władz administracyjnych, stosunkami występującymi między żołnierzami armii państw NATO oraz zasadami i sposobami działania pododdziałów porządkowo-ochronnych, ubezpieczających i używanych do zwalczania grup rozpoznawczych.

W określonej sytuacji zastosowanie podstępu może ułatwić wykonanie zadania jakie grupa otrzymała, np: - dla dezorganizacji przegrupowujących się kolumn wystawić regulującego ruchem wojsk dodatkowo lub w miejsce uprzednio "zdjętego" żołnierza i kierować kolumny nieprzyjaciela w innych kierunkach. Oczywiście jest iż w takim przypadku wykonawca powinien znać dobrze język obcy, względem zewnętrznym i zachowaniem upodabniać się do osoby, którą przedstawia oraz postępować stosownie do roli pewnie i zdecydowanie, nie dając przeciwnikowi czasu na zastanowienie się.

Staranne przygotowanie i szybkie przeprowadzenie akcji

Działania specjalne wykluczają jakiegokolwiek nieprzemysłane działania - improwizację. Każde przedsięwzięcia grupy, zwłaszcza przeprowadzenia akcji bojowej, powinno być dogłębnie przeanalizowane /przemysłane/, skalkulowane oraz szczegółowo rozpracowane stosownie do czasu, miejsca i sposobu działania wykonawców, powinno być poprzedzone wnikliwą oceną położenia, a w tym oceną nieprzyjaciela, będącego obiektem akcji, znajdującego się w pobliżu obiektu, na trasach dojścia i odskoku, ludności, terenu w rejonie obiektu, sił własnych oraz posiadanych środków materiałowo-technicznych i uzbrojenia, a także pory doby i warunków meteorologicznych. W odniesieniu do działania dywersyjnego obiekt akcji powinien być uprzednio dokładnie rozpoznany, zwłaszcza ten jego element /urządzenie/ który ma być niszczone /uszkodzony/.

Plan działania grupy powinien uwzględniać wariantowość przeprowadzenia akcji stosownie do sytuacji możliwych do zaistnienia, zwłaszcza trudnych dla grupy oraz obejmować okresy domarszu do obiektu /dojścia/, wykonania akcji i odskoku.

Uczestnicy akcji powinni w szczególności znać swoje zadania i kolejno następujące po sobie sposoby postępowania z uwzględnieniem zmian zachodzących w czasie wykonywania zadania oraz wzajemnego zastępowania się. Działania poszczególnych podgrup powinny być /jeżeli sytuacja i czas na to pozwala/ w okresie przygotowawczym rozegrane na piaskownicy /schemacie/ stosownie do zakładanych wariantów.

Przed rozpoczęciem akcji, już w punkcie wyjściowym do działań dowódca grupy powinien - osobiście - przeprowadzić rozpoznanie obiektu ataku i terenu oraz zorientować się w sytuacji. Stosownie do tego jeszcze raz przeanalizować plan działania grupy i w razie potrzeby wprowadzić do niego odpowiednie korekty. Ponadto powinien sprawdzić i przypomnieć podgrupom /zwiadowcom/ ich zadania i sposoby działania w przywiązaniu do terenu oraz omówić współdziałanie pomiędzy podgrupami /zwiadowcami/ na czas dojścia do obiektu, wykonania zadania i odskoku, z uwzględnieniem zachowania się w przypadku przeciwdziałania nieprzyjaciela, a nawet rozproszenia grupy.

Podejście grupy do obiektu powinno być skryte, a wykonanie akcji szybkie /błyskawiczne/, a zarazem rozważne i spokojne, uniemożliwiające nieprzyjacielowi zorganizowanie przeciwdziałania. W obiekcie akcji grupa nie powinna przebywać ani chwili dłużej niż jest to potrzebne na dokładne wykonanie zadania.

Szybkość działania stanowi o uzyskaniu zaskoczenia, jest czynnikiem gwarantującym bezpieczeństwo grupy w czasie akcji jak i odskoku /wycofania się/, umożliwia uniknięcie otoczenia i walki w warunkach wymuszonych przez nieprzyjaciela.

Opracowywanie planu działania /akcji bojowej/ rozpoczyna się w okresie przygotowania, jeszcze przed przerzutem grupy w ugrupowanie nieprzyjaciela, a kończy w momencie przystąpienia do wykonania zadania. W początkowym stadium w opracowaniu planu aktywnie uczestniczą oficerowie dowództwa kompanii specjalnej przygotowujący grupę. Umożliwia się również dowódcy grupy korzystanie z materiałów banku informacji.

Wykonawcy zadań - zwiadowcy o danej akcji powinni dowiedzieć się dopiero tuż przed jej wykonaniem, nawet rozpoznający obiekt akcji nie powinni wiedzieć w jakim celu to robią.

Zaskoczenie - to nieoczekiwane i nagłe działanie grupy, na skutek którego przeciwnik zostaje na pewien czas pozbawiony możliwości ochrony i skutecznego przeciwdziałania.

Zaskoczenie można osiągnąć w wyniku wykonania uderzenia /działania, użycia środków/, w czasie i miejscu oraz takimi siłami i środkami, o których nieprzyjaciel wcześniej nie wiedział lub uważał je za nierealne, zastosowania nowych form i sposobów działań lub nieznanymi nieprzyjacielowi środkami walki, a także ścisłe przestrzeganie zasad skrytości działań, starannego przygotowania i szybkiego przeprowadzenia akcji oraz podstępów /fortelów/.

Zaskoczenie oszałamia nieprzyjaciela, paraliżuje jego wolę i uniemożliwia zorganizowanie we właściwym czasie skutecznego przeciwdziałania.

nia, stwarzając tym samym grupie sprzyjające warunki do wykonania zadania i bezpiecznego odskoku.

Skalę i znaczenie zaskoczenia określa się jego skutkami.

Dla przykładu: podczas wojny egipsko-izraelskiej w 1973 r. komandosi egipscy, tuż przed rozpoczęciem forsowania kanału Sueskiego przez własne wojska, zatykając końcówki /wyloty/ rurociągów paliw płynnych, zerwali /uniemożliwili/ wojskom izraelskim postawienie zapory ogniowej na powierzchni wody, a tym samym stworzyli warunki sprzyjające forsowaniu kanału.

Ubezpieczenie - to ochrona przed rozpoznaniem i niespodziewanym uderzeniem nieprzyjaciela. Grupa rozpoznawcza ubezpiecza się zawsze niezależnie od sytuacji: w czasie wykonywania zadań, podczas przemarszów, a zwłaszcza odpoczynków. Nawet na chwilę nie wolno jej zapomnieć, że działa samodzielnie, i zdana jest wyłącznie na siebie, że nikt nie uprzedzi jej o zagrożeniu, sama musi je wykryć i natychmiast podjąć odpowiednie przeciwdziałanie.

Do bezpośredniego ubezpieczenia /i to w przypadku działania całością sił/ grupa może wydzielić nie więcej niż 1-2 szperaczy lub 1-2 obserwatorów. Ponadto obserwację powinni prowadzić wszyscy zwiadowcy w grupie.

Rozpoznanie w celu ubezpieczenia grupa prowadzi ciągle od momentu otrzymania zadania do czasu połączenia się z wojskami własnymi.

Do czasu przerzutu /w ramach przygotowania do działań/ GR studiuje i rejestruje w pamięci, z mapy i innych dostępnych materiałów, teren działań, dyslokację, stan i typowe zasady działań sił nieprzyjaciela oraz sytuację społeczno-polityczną, zwyczaje i obyczaje ludności, a także inne dane umożliwiające poznanie warunków w rejonie przyszłych działań.

Od momentu desantowania GR nieustannie prowadzi obserwację w celu ubezpieczenia się przed niespodziewanym rozpoznaniem i uderzeniem nieprzyjaciela.

Rozśrodkowanie sił i koncentracja ich wysiłku

Z zasady grupy rozpoznawcze są w stanie wykonać postawione zadania swoimi siłami i środkami. Niemniej zdarzać się mogą przypadki zadań, których realizacja wymagać będzie użycia większych sił /kilku grup, względnie grupy i innych sił działających już na zapleczu nieprzyjaciela lub celowo tam przerzucanych/ np.: opanowanie i utrzymanie do podejścia wojsk własnych mostu czy innego obiektu, obezwładnienie oddzia-

ku rakiet itp. W tym przypadku, w żadnym razie, nie wolno się tych koncentrować przed akcją lecz wykonywać zbieżne skoncentrowane lub równoległe ich działania z różnych, najdogodniejszych dla nich kierunków. Po zakończeniu akcji, jeżeli wymagają tego dalsze działania, grupy rozchodzą się w różne, rozbieżne kierunki. Zwiadowcy stosownie do potrzeb są zwykle orientowani tylko o działaniu swojej grupy. Organizatorem i koordynatorem wspólnych działań jest z zasady dowództwo batalionu rozpoznawczego, pod nadzorem pomocnika szefa WR do działań specjalnych. Dowódcą wspólnie realizowanej akcji może być dowódca jednej z grup lub określonego pododdziału. On to jest odpowiedzialny za opracowanie planu akcji, organizację współdziałania i wykonanie akcji. Współdziałanie uzgadnia się w określonym przez dowództwo batalionu rozpoznawczego czasie, w punkcie kontaktowym. Ustala się dokładne czasy i trasy dojścia, obiekty działania i kierunki odsłoku poszczególnych pododdziałów oraz sygnały i znaki rozpoznawcze.

Unikanie wiązania się walką

Grupy rozpoznawcze nieustannie - już od momentu przerzutu są narażone na różnorodne przeciwdziałania nieprzyjaciela. Dowódca grupy fakt ten powinien uwzględniać przy opracowywaniu planu działania grupy.

Niewielki skład osobowy GR uniemożliwia jej prowadzenie otwartej walki z nieprzyjacielem.

W związku z tym, jedną z podstawowych zasad działań specjalnych jest unikanie przez grupy rozpoznawcze wiązania się w otwartą walkę z nieprzyjacielem. Nie oznacza to wcale, że nie będą one w ogóle staczać walk. Niektóre z zadań, zarówno rozpoznawczych jak i dywersyjnych, wykonywane metodą zasadzki czy napadu, a nawet najścia, noszą w sobie przesłanki walki, jako że przy ich realizacji może dojść do otwarcia ognia i użycia innych środków walki. Stąd wynika zasada, że grupy rozpoznawcze mogą staczać krótkotrwałe walki, o ile to jest niezbędne dla wykonania postawionych im zadań, przy tym same wybierają miejsce i czas otwarcia ognia, uwzględniając czynnik zaskoczenia, a unikają walk narzucanych im przez nieprzyjaciela.

W wypadku bezpośredniego zagrożenia i niemożliwości uniknięcia walki z nieprzyjacielem, grupy rozpoznawcze podejmują działania samoobronne. Polegają one na krótkotrwałym zbrojnym przeciwstawieniu się nieprzyjacielowi w celu stworzenia dogodnych warunków do zorganizowanego przebicia się, wyjścia z walki i oderwania od nieprzyjaciela. Działania samoobronne stosuje się w sytuacjach krytycznych, wymuszonych przez nieprzyjaciela dla zachowania istnienia grupy i jej zdolności do dalszych działań.

Najbardziej niebezpieczne w skutkach mogą być niespodziewane, zaskakujące uderzenia nieprzyjaciela. Dla ustrzeżenia się przed nimi grupy powinny zawsze zachowywać czujność, maskować i ubezpieczać się i w tym aspekcie prowadzić rozpoznanie. Wszyscy zwiadowcy powinni znać swoje czynności na wypadek zaatakowania przez nieprzyjaciela, w tym: sposób przeciwstawienia się, organizację i kierunek odskoku /kto z kim, w jakiej kolejności/ miejsce zbiórki i punkty kontaktowe w przypadku rozproszenia grupy.

3.2.2. Siły działań specjalnych i zasady ich użycia

Na szczeblu taktycznym działania specjalne prowadzi się etatowymi siłami grup rozpoznawczych kompanii specjalnej wchodzącej w skład batalionu rozpoznawczego dywizji. W uzasadnionych wypadkach do wykonania zadań specjalnych o charakterze ograniczonym mogą być ponadto użyte grupy organizowane doraźnie z wydzielonych w tym celu sił z innych pododdziałów, głównie z rozpoznawczych. Wskazane jest, ażeby w takich wypadkach dowódcą lub pomocnikiem dowódcy grupy doraźnie organizowanej oraz jej radiotelegrafistą był żołnierz z kompanii specjalnej.

Etatowy skład organizacyjny grup rozpoznawczych w określonych przypadkach może się zmieniać. Ustala się go wtedy, dla każdej grupy oddzielnie, stosownie do planowanych zadań, głębokości działań, sytuacji taktyczno-operacyjnej, charakteru rejonu działań i sposobu przerzutu. W skład grup rozpoznawczych w wyjątkowych wypadkach mogą być również włączeni żołnierze z własnych pododdziałów walczących na tyłach nieprzyjaciela, a także pozyskani do współpracy przedstawiciele ruchu oporu.

Każdorazowo w skład grupy rozpoznawczej będą wchodzić:

- dowódca grupy /oficer, chorąży lub podoficer/;
- pomocnik dowódcy grupy /podoficer/;
- radiotelegrafista;
- zwiadowcy.

W koniecznych wypadkach grupy rozpoznawcze mogą być wzmocnione zwiadowcami: saperami, chemikami, parą płetwonurków i żołnierzami innych specjalności.

Aby grupy rozpoznawcze mogły prawidłowo wykonać zadanie, muszą być odpowiednio uzbrojone i wyposażone. Zazwyczaj będą wyposażone tylko raz przed przerzutem ich na tyły nieprzyjaciela, zatem otrzymane wyposażenie powinno zaspokoić ich zasadnicze potrzeby na cały okres dzia-

łań. Podczas określania wyposażenia dla grup należy rozpatrywać każdą z nich oddzielnie, biorąc pod uwagę:

- skład osobowy;
- ilość i charakter zadań;
- zadania doraźne, jakie grupa może otrzymać dodatkowo;
- przewidywany okres działań;
- charakter rejonu działań i możliwości zaopatrywania się grupy z zasobów miejscowych, w tym pomoc, jaką w tym zakresie może ona otrzymać od miejscowej ludności lub innych sił działających w jej rejonie;
- warunki atmosferyczne;
- możliwości środka transportowego /o ile z takowego będzie grupa korzystać/.

W toku działań wszelkie przemarsze, nawet na znaczne odległości, grupy rozpoznawcze odbywać będą pieszo, lub na zdobytych środkach transportu, przenosząc ze sobą wyposażenie. W tych warunkach każdy dodatkowy kilogram ogranicza ruchliwość grupy i może opóźnić jej przystąpienie do wykonania zadań. Dlatego przy obliczaniu wyposażenia dla grupy rozpoznawczej należy zawsze widzieć nie tylko jej potrzeby, ale i możliwości transportowe. Niekiedy trzeba będzie zrezygnować z jakiegoś rodzaju wyposażenia, jeśli możliwe będzie uzyskanie go w rejonie działań z zasobów miejscowych.

Grupy rozpoznawcze mogą być wyposażone w następujący sprzęt i materiały:

- broń osobistą;
- broń zespołową /ręczne karabiny maszynowe, granatniki/;
- przyrządy do obserwacji, wykrywania źródeł promieniowania podczerwonego i radiolokacyjnego, orientowanie w terenie i sygnalizacji;
- sprzęt łączności /radiostacje KF i UKF/;
- indywidualny sprzęt ochrony przed środkami masowego rażenia i rozpoznania skażeń;
- dodatkowe wyposażenie mundurowe - odpowiednio do pory roku oraz żywność i inne środki, w zależności od przewidywanego czasu działania;
- w razie przerzutu grupy samolotem - dodatkowo sprzęt desantowy /spadochrony główne i zapasowe, zasobniki towarowe i do zrzutu radiostacji oraz kamizelki ratunkowe/.

Grupy rozpoznawcze powinny być zawsze w pełnej gotowości do działania, niemniej na bezpośrednie przygotowanie /analiza zadań, opracowanie planu działania oraz pobranie i zapakowanie wyposażenia/ potrzebują 3-5 godz.

Dywizyjnym grupom rozpoznawczym wyznacza się zadania jednorazowo na cały okres działań. Są to zazwyczaj zadania typu rozpoznawczego, nie mniej w określonych przypadkach grupy mogą także otrzymać zadania o charakterze dywersyjnym, polegające na niszczeniu niewielkich, lecz ważnych obiektów /rakiet, węzłów i środków łączności oraz środków radiolokacyjnych/, ewentualnie dezorganizacji ich pracy lub przegrupowania wojsk /mylenie, urządzenie zasadzek itp./.

Wykonanie poszczególnych zadań w zależności od ich charakteru, wielkości obiektów i ich ochrony, wymaga różnego składu i siły grupy. Różny może być także czas wykonywania poszczególnych zadań, np.: rozpoznanie przegrupowujących się wojsk po drogach marszu powinno być prowadzone w sposób ciągły, natomiast wykrycie i rozpoznanie lotniska, zlokalizowanie stanowiska dowodzenia itp., gdy grupa ma pewne dane orientacyjne, może być wykonane w ciągu kilku godzin. Do wykonania akcji dywersyjnej, poza czasem potrzebnym na jej przeprowadzenie, niezbędne jest rozpoznanie obiektu, które powinno być prowadzone przez dłuższy czas aż do momentu rozpoczęcia akcji. Oddalenie poszczególnych obiektów działań, charakter terenu i nasilenie przeciwdziałań nieprzyjaciela określają z kolei, ile czasu musi zużyć grupa, aby przejść do kolejnych obiektów działań.

Możliwości grup rozpoznawczych nie zawsze i nie dla wszystkich grup są jednakowe - mogą być każdorazowo różne i zależą od wielu czynników, a głównie od:

- możliwości szybkiego, skrytego i dokładnego przerzutu w rejony działań;
- ważności i wielkości obiektu, stopnia jego obrony i ochrony;
- oddalenia pomiędzy obiektami działań, między przyszłym obiektem, a aktualnym miejscem pobytu grupy w momencie stawiania jej zadania;
- charakteru terenu na trasie domarszu i w rejonie obiektu;
- stopnia nasilenia przeciwdziałań nieprzyjaciela;
- niezbędnie potrzebnego czasu na wykonanie zadania;
- składu osobowego grupy, jej wyszkolenia i doświadczenia, oraz wyposażenia.

Ogólnie można stwierdzić, że dywizyjna grupa rozpoznawcza w ciągu doby może prowadzić rozpoznanie dwóch tras przegrupowującego się nieprzyjaciela /wskazane jest, ażeby odległość pomiędzy punktami obserwacyjnymi nie przekraczała zasięgu posiadanych radiostacji UKF/; lub rozpoznać rejon ześrodkowania oddziału, albo zlokalizować 1-2 obiekty typu: stanowisko dowodzenia, węzeł łączności, posterunek radiolokacyjny,

bateria rakiet przeciwlotniczych itp., ewentualnie wykonać 1-2 niszczenia obiektów niebronionych /tor kolejowy, rurociąg paliw, linia wysokiego napięcia itp./, bądź jedno niszczenie obiektu bronionego lub jedną zasadzkę ogniową na kolumnę marszową.

Możliwości grupy są zawsze większe wtedy, gdy wykonywanie zadania nie zdemaskuje jej obecności oraz gdy jej przerzut i działalność jest w pełni skryta. Maleją natomiast w miarę wydłużania się czasu jej działania i wyczerpywania się zapasów materiałowych.

Opracowując zadania dla grup rozpoznawczych należy zawsze dokładnie analizować ich możliwości i odpowiednio do nich wyznaczać ilość zadań i terminy ich wykonania. Postawienie grupom zadań przekraczających ich możliwości, a szczególnie nadmierne skracanie terminów wykonania poszczególnych zadań, może stać się przyczyną niedokładnego przygotowania poszczególnych akcji bojowych przez dowódców grup oraz improwizacji i przypadkowości w ich przeprowadzaniu, co z kolei może być bezpośrednią przyczyną zniszczenia grup przez nieprzyjaciela.

Grupy rozpoznawcze mogą prowadzić działania w rejonie, na kierunku lub dostać obiekt rozpoznania. W przypadku działania w rejonie jego obszar może wynosić około - 50 km². Grupom działającym na kierunku nie wyznacza się żadnych granic, lecz jedynie wskazuje kierunek działania, wzdłuż którego będą się przemieszczać w miarę wykonywania kolejnych zadań w zależności od rozwoju sytuacji i wynikających stąd potrzeb, często może się zdarzać, że grupa działająca w rejonie na polecenie przełożonych lub nawet z własnej inicjatywy jej dowódcy, może zmienić rejon lub przejść do prowadzenia działań na kierunku otrzymując obiekt rozpoznania, jeżeli jest on ruchomy, grupa może zmienić położenie w ślad za obiektem. W tym wypadku może wykorzystywać pojazdy mechaniczne własne i zdobyczne.

Prowadząc działania w określonym rejonie, grupa rozpoznawcza rozwija bazę główną oraz 1-2 bazy zapasowe i odpowiednio je urządza. Służą one do przechowywania wyposażenia, a także rozwiązuje się w nich wszelkie problemy bytowe /odpoczynek, żywienie, opieka nad rannymi/ oraz przygotowuje akcje bojowe.

W czasie działań na kierunku grupa znajduje się w ciągłym ruchu, nie rozwija bazy głównej ani baz zapasowych, lecz w zależności od potrzeb organizuje krótkotrwałe odpoczynki lub najwyżej tzw. bazy przejściowe. Dlatego powinna zabierać tylko tyle wyposażenia, ile niezbędnie jej potrzeba i odpowiednio do swych możliwości transportowych. Czasem grupa może być dodatkowo zaopatrywana drogą powietrzną, najczęściej

śmigłowcami, które lądują w uprzednio określonych punktach na osi jej przesunięcia.

Podczas prowadzenia działań na kierunku, grupa może przemieszczać się pieszo, pojazdem mechanicznym własnym lub zdobytym. Podstawowe normy taktyczne i możliwości bojowe grup rozpoznawczych - załącznik 2.

3.2.3. Sposoby wykonywania zadań przez grupy rozpoznawcze

Uzyskiwanie powodzenia w działaniach grup rozpoznawczych zależy między innymi od umiejętnego dostosowania się do obiektywnych warunków i doboru odpowiednich sposobów działania, właściwych dla konkretnie wykonywanych zadań. Sposoby te są typowe dla niewielkich sił prowadzących samodzielne działania na terenie nieprzyjaciela przy zdecydowanej jego przewadze.

Wyboru sposobu działania dokonuje zawsze dowódca grupy kierując się: celem, jaki należy osiągnąć, zadaniami, możliwościami grupy, charakterem obiektu działania i ogólną sytuacją.

W celu wykonania zadań grupy rozpoznawcze mogą stosować następujące sposoby: obserwacja, podsłuchiwanie, patrolowanie, najście, napad, zasadzka, mylenie, namierzanie, bojowe uzbrajanie terenu i wykonywanie niszczeń, przesłuchiwanie i rozpytywanie, badanie zdobytych dokumentów /uzbrojenia, sprzętu bojowego/, fotografowanie.

Konkretne zadanie może być wykonane jednym z wyżej wymienionych sposobów. W razie gdy grupa wykonuje równocześnie kilka zadań /działa w składzie podgrup/, każde z nich może być wykonane jednym lub kilkoma różnymi sposobami.

Sposoby wykonywania zadań rozpoznawczych są omówione w rozdziale 2.3. W działaniach grup rozpoznawczych należy stosować te same sposoby, uwzględniając możliwości i specyfikę działania grup oraz konkretną sytuację bojową, terenową i meteorologiczną.

Ponadto do sposobów wykonywania zadań stosowanych wyłącznie w działaniach specjalnych należą: patrolowanie, przesłuchiwanie i rozpytywanie, mylenie, bojowe uzbrojenie terenu, wykonywanie niszczeń.

Patrolowanie polega na prowadzeniu obserwacji w ruchu wzdłuż określonej drogi marszu. Stosuje się je do rozpoznania: obiektów rozmieszczonych na dużej powierzchni, poszukiwania obiektów nie zlokalizowanych, rozpoznania terenu i stanu infrastruktury oraz ustalenia skutków ogniowego oddziaływania wojsk własnych.

Patrolowanie prowadzi się całością grupy lub wysłanymi z niej patrolami w składzie 2-3 zwiadowców. Grupa rozpoznawcza może organizować 1-2

patrole. Powinny one działać na odległościach zapewniających utrzymanie łączności z dowódcą grupy.

W niektórych wypadkach patrole mogą być wyposażone w środki do wykonywania niszczeń, które mogą wykonywać na rozkaz dowódcy grupy lub z własnej inicjatywy.

W razie dłuższego zatrzymania się w celu rozpoznania wykrytego obiektu patrol może działać dalej z jednego lub kilku punktów obserwacyjnych.

Przesłuchiwanie i rozpytywanie

Jednym z ważnych sposobów zdobywania informacji o nieprzyjacielu i terenie są: jeńcy /żołnierze, funkcjonariusze policji i służb bezpieczeństwa/, przybysze do grup specjalnych i ludność cywilna /szczególnie kolejarze, listonosze, pracownicy służby leśnej itp./. Ich zakres wiadomości zależy od wykształcenia, stopnia wojskowego i zajmowanych stanowisk służbowych.

Informacje pozyskuje się od osób poprzez przesłuchiwanie lub rozpytywanie.

Przesłuchiwanie i rozpytywanie jest sztuką prowadzenia rozmowy - zadawania pytań, w celu uzyskania /wydobycia/ od danej osoby często podświadomie, a nawet wbrew jej woli, informacji którymi ona może dysponować.

Przesłuchiwanie - to jawna rozmowa z jeńcem lub inną osobą.

Rozpytywanie - to rozmowa z osobą cywilną prowadzoną w sposób skryty /zamaskowany/, tak aby nie zdradzić rzeczywistego celu rozmowy, własnej osoby zwiadowcy i dalszego jego postępowania.

Przesłuchiwanie prowadzi zazwyczaj dowódca grupy w towarzystwie zwiadowcy najlepiej znającego język przesłuchiwanego, w miarę szybko, tuż po ujęciu danej osoby. Miejsce przesłuchania powinno być w miarę bezpieczne oraz zapewniać swobodę i nie krępować przesłuchiwanego. Przesłuchujący powinien posiadać czystą mapę, dokumentację odebraną przesłuchiwanemu, a o ile to możliwe również album sprzętu bojowego nieprzyjaciela.

Przesłuchiwanie należy prowadzić spokojnie, metodycznie, nie poniżać godności przesłuchiwanego, ale stanowczo i z uporem dążyć do uzyskania maksymalnej ilości prawdziwych informacji, stwarzając pozory posiadania określonej wiedzy o wypytywanych zagadnieniach. Szczególnie ważni jeńcy, na wniosek dowódcy grupy, mogą być przetransportowani poza rubież frontu, najlepiej śmigłowcem.

Szczególną ostrożność i czujność należy zachować w stosunku do osób, które w sposób zamierzony, dołączyły do grupy i zgłaszają akces do działania w jej składzie. O fakcie tym należy natychmiast powiadomić przełożonego.

zonego, podając okoliczności dołączenia danej osoby, jej personalia i rysopis oraz przedstawione przez nią powody.

Rozpytywanie prowadzi zazwyczaj jeden /rzadziej dwóch/ zwiadowca najlepiej znający dany język i sytuację. Rozpytywanie powinno być prowadzone w sposób naturalny odpowiadający masce pytającego, bez zbytecznego pośpiechu, w miejscu nawiązania kontaktu /spotkania/ z daną osobą. W przypadku występowania zwiadowcy w ubiorze cywilnym, rozmowa początkowa powinna stwarzać pozory zdawkowej, prowadzonej zwyczajowo między osobami nawiązującymi przypadkową znajomość. W dalszej części powinna stopniowo wchodzić w tematy interesujące grupę, a w końcu powrócić do pierwotnej formy zwyczajowo-towarzyskiej.

Pytania o drogę, określony obiekt nie mogą uświadamiać rozmówcy o rzeczywistym kierunku marszu, obiektu zainteresowania. Wskazane jest sugerowanie właśnie przeciwnego kierunku marszu, obojętności co do danego obiektu itp.

Odmienne powinna być prowadzona rozmowa przez zwiadowcę występującego pod postacią żołnierza innej armii NATO, funkcjonariusza policji itp.

Mylenie - jest skutecznym oddziaływaniem na nieprzyjaciela i polega na wprowadzaniu go w błąd - świadomej dezorganizacji pracy jego zaplecza, a szczególnie powodowaniu ogólnej dezorganizacji przemarszu kolumn zmieniających zarówno w kierunku dofrontowym, jak i rokadowym.

Mylenie realizuje się między innymi przez:

- zdejmowanie posterunków regulacji ruchu i wystawianie w ich miejsce własnych oraz wystawianie posterunków dodatkowych, które skierowują marszerujące kolumny w kierunkach dlań nie zamierzonych;

- zdejmowanie znaków ostrzegawczych i informacyjnych w odniesieniu do pól minowych, terenów skażonych, zniszczonych obiektów itp. oraz wystawianie ich w innych miejscach w celu skierowania kolumn na zniszczone przeprawy, skażony teren itp.;

- zdejmowanie i przestawianie drogowskazów i tablic informacyjnych;

- rozgłaszanie fałszywych informacji wśród ludności miejscowej.

Mylenie mogą stosować grupy wszystkich szczebli, ale najlepsze efekty w dezinformacji i dezorganizacji przemarszu kolumn nieprzyjaciela osiąga się w strefie przyfrontowej w rejonach i na kierunkach wzmożonego ich ruchu. W odpowiednim rejonie mylenie może być połączone z zasadzką.

Do prowadzenia mylenia nie są potrzebne specjalne środki, wystarczy przede wszystkim zmysł organizacyjny i inwencja dowódcy grupy, oraz znajomość psychiki i zwyczajów nieprzyjaciela. Odpowiednie rezultaty osiąga się przez stosowanie różnorodnych przedsięwzięć, które powinny rozwijać się w miarę prowadzenia działań.

W trakcie mylenia szczególną uwagę należy zwracać na realność wykonywanych przedsięwzięć i utrzymywanie wszelkich pozorów rzeczywistych.

Bojowe uzbrojenie terenu i wykonywanie niszczeń polega na minowaniu, zakładaniu ładunków wybuchowych, podpalaniu lub uszkodzaniu obiektów i urządzeń, tworzeniu zawałów leśnych, wzniesieniu pożarów lasów, zrywaniu tam itp.

Minowanie jest to zakładanie pojedynczych lub grup min i ładunków wybuchowych, w postaci wszelkiego rodzaju pułapek, niespodzianek i fugasów ustawionych w odpowiednich miejscach, których działanie może spowodować zadanie nieprzyjacielowi znacznych strat i opóźnić zorganizowane użycie jego sił.

Niszczenie lub uszkodzanie może być stosowane w odniesieniu do obiektów stałych /odcinki torów kolejowych, rurociągi paliw płynnych, linie wysokiego napięcia czy telekomunikacyjne itp./ i ważnych obiektów ruchomych, zarówno nie bronionych, jak i strzeżonych, jeśli tylko warunki terenowe pozwalają na skryte podejście grup.

Rezultaty tych działań zależą od stopnia uszkodzenia obiektu, a także i miejsca, w którym zostały wykonane. Długotrwałe efekty osiąga się przy wykonywaniu niszczeń w miejscach trudno dostępnych, uniemożliwiających nieprzyjacielowi wykonanie szybkich napraw /tory kolejowe w wąwozach, linie wysokiego napięcia i rurociągi na terenach bagiennych, podmokłych i w miejscach przechodzenia przez rzeki itp./. Dla wykonania akcji organizuje się zwykle podgrupy niszcząca i ubezpieczająca.

3.2.4. Organizacja działań specjalnych

Za organizację i kierowanie działaniami specjalnymi odpowiedzialny jest szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji, który zadania te realizuje poprzez swojego pomocnika do spraw działań specjalnych.

Do obowiązków pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego do spraw działań specjalnych należy:

- aktualna znajomość nieprzyjaciela i warunków w pasie działania dywizji z punktu widzenia możliwości i potrzeb prowadzenia działań specjalnych, w tym szczególnie sytuacji przeciwywersyjnej i charakterystyki terenu;

- opracowywanie i przedstawianie szefowi wydziału propozycji organizacji i prowadzenia działań specjalnych;

- udział w opracowaniu planu rozpoznania dywizji - w zakresie dotyczącym działań specjalnych;

- opracowanie zadań dla grup rozpoznawczych oraz bezpośredni nadzór nad ich przygotowaniem do działań;
- organizacja i zabezpieczenie przerzutu grup rozpoznawczych w ugrupowanie nieprzyjaciela;
- kierowanie działaniami specjalnymi w dywizji;
- organizacja współdziałania grup rozpoznawczych z innymi siłami działającymi w ugrupowaniu nieprzyjaciela w pasie działania dywizji;
- kierowanie odtwarzaniem odwodu sił i środków do prowadzenia działań specjalnych;
- stałe informowanie przełożonych o prowadzonych działaniach specjalnych.

W realizacji powyższych przedsięwzięć niezbędna jest stała współpraca pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego do spraw działań specjalnych z innymi oficerami wydziału rozpoznawczego i sąsiednimi komórkami dowodzenia kierującymi działaniami specjalnymi oraz innymi komórkami sztabu dywizji i rodzajów wojsk.

Współpraca z oficerami wydziału rozpoznawczego sprowadza się do udziału w opracowywaniu planu rozpoznania, przekazywania i wzajemnej wymiany wiadomości rozpoznawczych, a niekiedy także informowania się o miejscu działania elementów rozpoznawczych i wykonywanych przez nie zadaniach.

Współpraca ze sztabami sąsiednich dywizji polega na:

- wymianie wiadomości o nieprzyjacielu, jego obiektach szczególnego zainteresowania i terenie prowadzonych działań specjalnych oraz sytuacji przeciwdywersyjnej.
- wymianie doświadczeń uzyskanych w prowadzonych działaniach;
- wymianie informacji o rejonach działań grup i wykonywanych przez nie zadaniach oraz przekazywaniu im działających grup własnych i przyjmowaniu ich grup.

Współpracę z innymi komórkami sztabu dywizji i rodzajów wojsk może prowadzić szef wydziału rozpoznawczego lub za jego wiedzą pomocnik szefa wydziału do spraw działań specjalnych. Współpraca dotyczy:

Wydziału operacyjnego w zakresie:

- sprecyzowania zadań wykonywanych przez grupy rozpoznawcze na korzyść wojsk dywizji /desantów, oddziałów wydzielonych i pododdziałów rozpoznawczych/ oraz terminów ich realizacji i sposobów nawiązywania łączności z nimi;;
- uzyskania informacji o uderzeniach planowanych i wykonanych na obiekty, które są lub mają być przedmiotami działań grup rozpoznawczych;
- uzyskania informacji dotyczącej rejonu rozmieszczenia lub drogi marszu /przegrupowania/ kompanii specjalnej.

Szefa saperów dywizji w zakresie uzyskania:

- informacji dotyczących odcinków przeszkód terenowych i zapór inżynierskich, które powinny być rozpoznawane przez grupy rozpoznawcze;
- wzmocnienie grup rozpoznawczych saperami;
- sprzętu i materiałów inżynierskich dla grup rozpoznawczych;
- pomocy w przygotowaniu grup do działania na obiekty o charakterze specjalnym.

Szefa łączności dywizji w zakresie:

- uzyskiwania częstotliwości roboczych dla organizacji łączności z grupami rozpoznawczymi;
- uzyskiwania nowego sprzętu łączności oraz napraw sprzętu uszkodzonego;
- wyznaczenia miejsc na rozwinięcie środków łączności.

Dowódcy eskadry śmigłowców w zakresie:

- organizacji przerzutu i ewakuacji grup rozpoznawczych transportem powietrznym oraz szkolenia ich w tym zakresie;
- uzyskania pomocy w przygotowaniu grup przewidywanych do działania na obiekty lotnicze nieprzyjaciela;
- skonkretyzowanie sposobów realizacji zadań wykonywanych przez grupy rozpoznawcze na korzyść taktycznych desantów powietrznych.

Przy utrzymywaniu kontaktów z oficerami innych organów dowodzenia należy mieć na uwadze przestrzeganie zasad skrytości działania grup rozpoznawczych, stąd informacje o ich działaniu udzielane innym oficerom powinny mieć charakter ogólny.

Pomocnik szefa wydziału do działań specjalnych sprawuje nadzór nad kompanią specjalną batalionu rozpoznawczego i przekazuje mu zadania dotyczące działań specjalnych wynikające z planu rozpoznania dywizji.

W tym zakresie do jego obowiązków należy:

- informowanie dowódcę batalionu rozpoznawczego o wszelkich zmianach zachodzących w sytuacji i rozwoju działań bojowych;
- określanie miejsca postroju kompanii i czasu jego osiągnięcia oraz trasy i terminu przegrupowania się /jeżeli tych przedsięwzięć nie wykonuje batalion rozpoznawczy/;
- określenie składu i wyposażenia grup oraz czasu i miejsca ich przygotowania do przerzutu;
- określanie tematyki i zakresu szkolenia grup przygotowujących się do działań.

Powyższe zadania będą mogły być wykonywane kompleksowo, często łącznie z równoczesnym kierowaniem działaniami specjalnymi w dywizji.

Propozycje prowadzenia działań specjalnych są sumą wniosków wynikających z: analizy zamiaru dowódcy dywizji i wytycznych szefa wydziału rozpoznawczego, zadań otrzymanych ze sztabu armii w zakresie działań specjalnych, szczegółowej oceny nieprzyjaciela, sytuacji przeciwdywersyjnej, warunków terenowych, meteorologicznych i klimatycznych w pasie działania dywizji na całą interesującą nas głębokość, z uwzględnieniem realnych możliwości własnych sił i środków.

Ocenę nieprzyjaciela, sytuacji przeciwdywersyjnej i rejonów przyszłych działań grup rozpoznawczych prowadzi się na podstawie odpowiednich map informacyjnych, opisów, informatorów i komunikatów rozpoznawczych. Należy zawsze uwzględniać metody działań nieprzyjaciela i zasady, jakimi kieruje się on podczas tworzenia ugrupowania bojowego.

Propozycje użycia grup rozpoznawczych dotyczą głównie rejonów, kierunków, obiektów działania grup i zadań, jakie powinny one wykonać w określonym czasie.

Opracowując propozycje użycia grup, nie należy dążyć do równomiernego pokrycia nimi całego pasa działania dywizji, gdyż nie jest to możliwe ze względu na ograniczone siły, ani też konieczne. Cały interesujący nas obszar działań nie będzie zajmowany przez nieprzyjaciela ze względu na charakter terenu, a szczególnie jego dostępność i maskowanie. Działaniami grup rozpoznawczych powinny być objęte tylko wybrane rejon, w których przypuszczalnie są lub w wyniku rozwoju działań bojowych mogą być ześrodkowane /rozwinęte/ siły i środki nieprzyjaciela, a szczególnie jego środki przenoszenia broni jądrowej, stanowiska dowodzenia, odwody, urządzenia kwatermistrzowskie i inne ważne obiekty. Dla ciągłego utrzymania pod obserwacją raz wykrytych obiektów ruchomych nieprzyjaciela celowe jest organizowanie rozpoznania na kolejnych charakterystycznych rubieżach terenowych, w miejscach, przez które muszą one przechodzić.

Wybierając rejon, kierunki i obiekty działań dla poszczególnych grup, po dokładnej ocenie nieprzyjaciela i terenu należy:

- nanieść na mapę wykryte obiekty nieprzyjaciela;
- oznaczyć na mapie i wyłączyć z naszego zainteresowania rejon, zastrzeżone;
- oznaczyć rejon, którego nieprzyjaciel nie będzie wykorzystywał ze względu na ich charakter;
- określić najbardziej prawdopodobne kierunki i drogi przegrupowania sił i środków nieprzyjaciela;

- oznaczyć miejsca przepraw nieprzyjaciela przez przeszkody wodne i miejsca dogodne do ich organizacji;

- oznaczyć węzły komunikacyjne i miejsca kanalizujące ruch kolumn marszowych;

- oznaczyć rejony dogodne do organizacji odpoczynków, rozwinięcia i ześrodkowania odwodów, urządzeń kwatermistrzowskich, oddziałów rakietowych i innych oddziałów lub urządzeń nieprzyjaciela.

Podczas wykonywania tych czynności należy kierować się zasadami stosowanymi przez nieprzyjaciela, wynikającymi z charakteru i możliwości poszczególnych obiektów, sposobów ich użycia i głębokości rozwijania w stosunku do rubieży starcia.

W trakcie opracowywania propozycji zadań dla grup należy sprecyzować cel, jaki chcemy w wyniku ich działań osiągnąć: rozpoznać, zlokalizować określone obiekty będące na postoju w konkretnych rejonach czy też wszelkie - bliżej nie określone obiekty przegrupowujące się po wyznaczonej trasie, lub zdobyć dokumenty, nowe wzory uzbrojenia, ewentualnie zdeorganizować i utrudnić pracę określonego obiektu itp.

Wykonanie zadania zależy od umiejętnego oddziaływania odpowiednich sił na określony obiekt w oznaczonym czasie. Nie zawsze siły jednej grupy wystarczą do wykonania każdego zadania, niekiedy dla uzyskania odpowiedniego efektu działań może powstać uzasadniona potrzeba użycia większych sił. Możliwości bojowe grupy także nie są stałe, zależą od wielu czynników i ulegają przewartościowaniu. Zazwyczaj stopniowo maleją w miarę wydłużania się czasu działań grup. Różne może być także przeciwdziałanie nieprzyjaciela. Dlatego przewidując zadania dla grup, należy widzieć całokształt powyższych zagadnień, zakres ich oddziaływania na grupę i wybrać najlepsze z możliwych rozwiązań dla konkretnej sytuacji.

Opracowując propozycje użycia grup rozpoznawczych pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego do działań specjalnych powinien rozpatrzyć także czas, w jakim może uzyskać od nich wiadomości w stosunku do potrzeb w tym zakresie, i odpowiednio skalkulować ich przerzut.

Wiadomo, że grupa rozpoznawcza może uzyskać i przekazać wiadomości dopiero po pełnym czasie od momentu postawienia jej zadania. Czas ten każdorazowo może być inny i zależy przeważnie od:

- głębokości i sposobu przerzutu grupy;
- oddalenia miejsca jej desantowania /ładowania/ od miejsca akcji;
- warunków terenowych w rejonie jej działań i stopnia przeciwdziałania nieprzyjaciela /możliwości poruszania się grupy w dzień i w nocy/;

- miejsca pobytu dowódcy grupy w stosunku do elementu zdobywającego wiadomości i radiostacji, za pomocą której wiadomość ta będzie przekazana.

Szybciej uzyskamy wiadomości od grupy przerzucanej drogą powietrzną niż lądową, zwłaszcza gdy miejsce jej desantowania /lądowania/ będzie położone bliżej miejsca akcji, gdy warunki terenowe będą umożliwiały poruszanie się grupy bez względu na porę dnia po najkrótszych trasach, gdy system łączności umożliwi bezpośrednio przekazywanie zdobytych informacji oraz gdy o położeniu danego obiektu mamy już pewne, choćby ogólne dane.

Podczas kalkulacji czasu należy mieć na uwadze to, że:

- wszelkie przemarsze grupa wykonuje marszem ubezpieczonym po trasie łamanej /wymijającej osiedla, pojedyncze gospodarstwa, węzły komunikacyjne itp./; skrajami lasów, zagajników, wzdłuż rowów i strumyków, stąd jej trasa rzeczywista będzie zazwyczaj około 1,5 raza dłuższa od wykreślonej na mapie;

- przeciętne tempo przemarszu grupy w dzień wynosić może 3 km/godz., a w nocy, z obciążeniem i podczas wykonywania zadań 1,5 - 2 km/godz.;

- jeśli grupa ma prowadzić rozpoznanie z PO, to najpierw musi wybrać najdogodniejsze miejsce i wykonać prace związane z urządzeniem i zamaskowaniem go.

Przykładowa kalkulacja czasu:

Założenie: Rejon działania grupy jest oddalony od miejsca jej załadowania o 115 km - według kursu lotu 140 km; rejon lądowania znajduje się o 5 km w linii prostej od miejsca akcji, grupa zostanie przerzucona nocą, śmigłowcem lecącym z prędkością 180 km/h; grupa ma prowadzić rozpoznanie lotnisk w rejonie KALISZKI; wiadomości będą przekazywane bezpośrednio z PO.

Rozwiązanie:

- przelot śmigłowca po trasie długości 140 km z prędkością 180 km/godz. i wysadzenie grupy	- około 50 min.
- przemarsz grupy do rejonu lotniska KALISZKI na odległość 7,5 km od lądowiska /5 km x 1,5 = 7,5 km/ nocą z pełnym obciążeniem w tempie 1,5 km/godz.	- około 300 min.
- wybór i urządzenie punktu obserwacyjnego	- około 30 min.
- prowadzenie obserwacji i przekazywanie uzyskanych danych	- około 60 min.
Razem	- 440 min.

Pierwsze wiadomości z rozpoznania lotniska KALISZKI mogą nadejść od grupy dopiero po upływie 6-7 godzin od jej przerzutu /startu śmigłowca/. Jeżeli śmigłowiec wystartował o godzinie 22.00, to wiadomości rozpoznawcze od grupy rozpoznawczej powinny napływać poczynając od godziny 5.00 dnia następnego.

W propozycjach użycia grup przedstawia się:

- ocenę nieprzyjaciela z punktu widzenia organizacji i prowadzenia działań specjalnych;

- kierunek skupienia głównego wysiłku działań specjalnych;

- rejony działań i zasadnicze zadania grup;

- organizację przerzutu i odzyskiwania grup;

- organizację dowodzenia grupami w czasie działań.

Gdy szef wydziału rozpoznawczego zatwierdzi propozycję użycia grup, wtedy stają się one podstawą do ujęcia działań specjalnych w planie rozpoznania dywizji i opracowania zadań dla poszczególnych grup.

Na szczeblu dywizji nie opracowuje się planu użycia grup rozpoznawczych jako oddzielnego dokumentu bojowego. Rejony działania, zadania i terminy ich wykonania uwzględniane są w planie rozpoznania dywizji. Niemniej jednak pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego do spraw działań specjalnych prowadzi mapę roboczą, na której nanosi niezbędne dane potrzebne do planowania i kierowania działaniami specjalnymi w dywizji, a szczególnie:

- przebieg rubieży styczności wojsk;

- rozwinięcie sił i środków nieprzyjaciela w pasie działania dywizji i sąsiadów na głębokość do 100 km oraz ważniejsze obiekty napadu jądrowego i powietrznego, dowodzenia, obrony przeciwlotniczej, zapoatrywania, obrony terytorialnej, komunikacji drogowej i kolejowej, środki masowego przekazu oraz zapory i urządzenia fortyfikacyjne;

- niektóre elementy decyzji dowódcy dywizji;

- skażenia chemiczne i promieniotwórcze oraz zakażenia biologiczne w rejonach /na kierunkach/ działania GR;

- kierunki przerzutu /korytarz powietrzny i kierunki do przelotu śmigłowców - uzgodnione z szefem OPL i GDB lotnictwa/ oraz główne i zapasowe zrzutowiska /lądowiska/;

- rejony, kierunki i obiekty działań grup rozpoznawczych oraz ich zadania i terminy wykonania;

- rejony odosobnienia i załadowania /ewakuacji/ grup na środki transportowe, miejsce odvodu rozpoznania oraz stanowiska dowodzenia armii, dywizji i pułków;

- rejony zastrzeżone;
- inne dane, zależnie od potrzeb, w tym: rejony działań innych sił /ruchu oporu, desantów taktycznych, przypuszczalne rejony pododdziałów rozpoznawczych prowadzących działania nieregularne/, miejsca położenia obozów jenieckich, pracy i odosobnienia, rejony rozszerzania ludności cywilnej, rejony i obszary zatopione, wykonane niszczenia itp.

Uzupełnienie mapy roboczej pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych, a jednocześnie częścią legendy do planu rozpoznania dywizji są wykonane przez niego; tabela zadań i tabela przerzutu grup rozpoznawczych /o ile grupy są przerzucane powietrznymi środkami transportowymi/.

Tabele przerzutu grup rozpoznawczych opracowuje się wspólnie z dowódcą środków transportowych na podstawie mapy roboczej pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych i tabeli zadań grup rozpoznawczych tylko na dany dzień walki i aktualizuje się ją na każdy dzień następny.

Planując działania specjalne należy uwzględnić zawsze realne możliwości oraz charakterystykę obiektów nieprzyjaciela, możliwe przeciwdziałanie jego sił /aktualną sytuację przeciwdywersyjną/, warunki meteorologiczne, klimatyczne i terenowe występujące w planowanych rejonach działania grup rozpoznawczych, a ponadto prawdopodobny rozwój działań bojowych wojsk na rubieży starcia.

Pominięcie bądź niedopracowanie któregośkolwiek z powyższych czynników może w konsekwencji utrudnić, a niekiedy nawet uniemożliwić wykonanie zadań w określonym czasie.

Podstawę do planowania dla dowódcy i sztabu batalionu rozpoznawczego stanowią: zadanie bojowe dywizji, decyzja /zamiar/ dowódcy dywizji, zarządzenie bojowe sztabu dywizji, wnioski z oceny nieprzyjaciela, posiadane siły i środki batalionu oraz posiadane wiadomości o nieprzyjacielu.

Po podjęciu decyzji przez dowódcę i opracowaniu planu użycia sił i środków batalionu /w tym kompanii specjalnej/, opracowywane są w szczególności zadania dla poszczególnych grup rozpoznawczych. Zadania te /oddzielną część dla każdej grupy/ opracowuje dowództwo batalionu rozpoznawczego, które bezpośrednio jest odpowiedzialne za ich przygotowanie, pod nadzorem pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych.

Podstawą opracowania zadań dla grup rozpoznawczych jest plan użycia sił i środków batalionu i zadania postawione przez dowódcę /szefa

sztabu/ batalionu lub oficera wydziału rozpoznawczego 'sztabu dywizji oraz inne niezbędne do tego materiały. Zadania dla grupy wpisuje się do arkusza działań grupy rozpoznawczej. Plan działania grupy rozpoznawczej opracowuje się na mapie w skali 1:100 000 lub 1:50 000, która jest załącznikiem do arkusza działań grupy rozpoznawczej.

Na mapę /plan działania grupy/ wrysowuje się następujące dane:

- wiadomości o nieprzyjacielu i położeniu jego ważnych obiektów znajdujących się w rejonie działań grupy /wzdłuż trasy jej przemarszu/ i 15 do 20 km poza rejonem;
- podział administracyjny /granice obwodów i powiatów/;
- rejony zastrzeżone;
- kierunek przerzutu /miejsce desantowania, lądowania pozostawienia/;
- granice rejonu działań /trasę przemarszu/ grupy;
- główne i zapasowe punkty zbiórki, miejsca bazy oraz punkty kontaktowe, miejsca schowków i zrzutu zaopatrzenia /gdy się je przewiduje/;
- miejsca wykonania poszczególnych zadań oraz ich terminy;
- miejsca oczekiwania na połączenie się z wojskami własnymi /w przypadku planowanej ewakuacji grupy - punkt załadowania jej na środek transportowy lub jej trasę powrotną i miejsce przenikania przez rubież starcia/.

W legendzie podaje się: orientacyjną kalkulację sił i środków do wykonania poszczególnych zadań.

Gdy grupa dysponuje odpowiednią ilością czasu na przygotowanie się, /6-12/, plan działania opracowuje sam dowódca grupy w czasie wypracowywania decyzji do działań.

Arkusze działań grupy rozpoznawczej wraz z załącznikami /planem działania i zarządzeniem łączności/ przechowuje się w dowództwie batalionu rozpoznawczego. W przypadku zmiany podporządkowania grupy /przekazania jej innej dywizji/ sporządza się odpisy arkusza działań i załączników, które przekazuje się wraz z grupą.

Przygotowanie grup do działań odbywa się zazwyczaj w pododdziale, a następnie w odizolowanym rejonie wyjściowym /rejonie odosobnienia/.

W pododdziale prowadzi się szkolenie ogólne w zakresie metod prowadzenia rozpoznania, dywersji i działań samoobronnych, z uwzględnieniem najnowszych doświadczeń z prowadzonych działań oraz posiadanych informacji o rozwijaniu i przemarszach określonych obiektów nieprzyjaciela, sposobach ich obrony i ochrony oraz zapoznaje się z warunkami terenowymi i demograficznymi w przewidywanym pasie działania dywizji.

Szkolenie w pododdziale kończy się z chwilą wyznaczenia grupy do działań i wyjścia jej w odizolowany rejon wyjściowy. Czas szkolenia może być inny dla każdej z grup.

Przed odejściem grupy z pododdziału szef kompanii odbiera od dowódców ich dokumenty tożsamości i zbędne przedmioty osobiste, zabezpieczając ich przechowanie.

Po wydzieleniu grupy z pododdziału i zajęciu przez nią rejonu wyjściowego następuje szczegółowe przygotowanie do działań pod kierunkiem dowódcy /szefa sztabu/ batalionu, względnie pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego do spraw działań specjalnych lub wyznaczonego oficera kompanii specjalnej, najczęściej tego, który opracował dla niej zadanie.

Planując zadania dla grup może się zdarzyć, że nie uda się przenieść grupy w rejon działania w planowanym terminie i dlatego rozpocznie ona wykonywanie zadań w innym czasie. W takich wypadkach należy zawsze wprowadzać odpowiednie korekty terminów wykonania poszczególnych zadań, a czasem nawet ich treści, o czym dowódca grupy powinien być natychmiast powiadomiony.

3.2.5. Stawianie zadań, przygotowanie i przerzut grup rozpoznawczych

W rejonie wyjściowym dowódca grupy otrzymuje zadanie bojowe, opracowuje decyzję do działań i melduje ją oficerowi odpowiedzialnemu za jej przygotowanie. W tym czasie zwiadowcy studiują teren w rejonie /na kierunku, w rejonie obiektu/ działań, zapoznają się z ogólną sytuacją bojową i rozpatrują warunki działań. Jeśli nie przeprowadzono tego wcześniej, to i tu również przygotowują wyposażenie do przerzutu.

Zadanie bojowe dowódcy grupy stawia się w obecności jego pomocnika na podstawie arkusza działań i mapy - planu działania grupy.

W zadaniu bojowym dowódcy grupy podaje się:

- skład grupy, jej uzbrojenie i wyposażenie;
- rejon /kierunek, obiekt/ jej działania;
- sposób i czas przerzutu oraz miejsce desantowania, a przy przerzucie drogą lądową - miejsce, czas i sposób przekraczania linii frontu i trasę przemarzu grupy;
- dane o nieprzyjacielu w rejonie /na kierunku, w rejonie obiektu/ działania i na trasie jej przerzutu;
- zadania grupy i terminy ich wykonania;
- miejsce rozmieszczenia bazy i punkty kontaktowe z grupą;

- zasady utrzymania łączności i przekazywania informacji;
- sposób dalszego działania grupy po wykonaniu zadań;
- sposób połączenia się grupy z wojskami własnymi /ewakuacja/;
- inne dane o do przygotowania grupy, charakterystyki rejonu /kierunku, obiektu/ działań, oraz metod działania /przeciwdziałania/ nieprzyjaciela itp.

Przekazując zadanie bojowe dowódcy grupy, należy dokładnie zapoznać go z warunkami przyszłego rejonu /kierunku, obiektu/ działań, a szczególnie z sytuacją demograficzną, militarną i metodami przeciwdziałania nieprzyjaciela, omówić sposoby działania grupy w trakcie wykonywania poszczególnych zadań, wyjaśnić cel, jaki w wyniku działań powinna osiągnąć, omówić zasady i sposoby maskowania i ubezpieczenia w czasie odpoczynków, przemarszów i wykonywania akcji oraz unikania pościgu i wychodzenia z okrążenia.

Jest wskazane, ażeby w trakcie omawiania działania grupy na konkretne obiekty, stawiający jej zadanie posługiwał się odpowiednimi zajęciami, schematami czy też innymi pomocami ilustrującymi te obiekty lub obiekty podobne.

W razie potrzeby kontaktowania się grupy z innymi osobami należy szczegółowo omówić sposób nawiązania kontaktu, określić miejsce /punkt/ i czas spotkania oraz podać znaki sygnałowe i miejsca ich wystawienia, znaki rozpoznawcze, hasło i odzew. Należy wiedzieć, iż najczęstszą przyczyną braku kontaktu jest jego nieprecyzyjna organizacja, a szczególnie nieodpowiedni wybór punktu kontaktowego.

Wysłuchując decyzję dowódcy grupy, należy upewnić się, czy zrozumiał on swoje zadania, zna czas i kolejność ich wykonania, jakimi sposobami i jakimi siłami i środkami będzie wykonywał poszczególne akcje oraz po jakich trasach będzie przechodził do kolejnych obiektów. Celem jest także rozegranie z dowódcą grupy wielu różnych sytuacji, jakie mogą wyniknąć w toku działania grupy.

Metoda i zakres przygotowania grupy do działań w rejonie wyjściowym mogą być różne i zależą głównie od czasu, jakim dysponujemy oraz doświadczenia dowódcy grupy i zwiadowców. Zawsze należy dążyć do dokładnego i szczegółowego przygotowania grupy do działań i przewidywać na to odpowiednią ilość czasu. W niektórych wypadkach wskazane jest wykorzystanie w przygotowaniu grup innych oficerów, także spoza dowództwa batalionu rozpoznawczego - specjalistów określonych dziedzin.

Z chwilą gdy grupa otrzymała zadanie, zostaje odizolowana i nie wolno jej kontaktować się z osobami postronnymi. Wszelkie sprawy związane z jej przerzutem i działaniem załatwia oficer odpowiedzialny za jej przygotowanie i przerzut.

Po zakończeniu przygotowania, w uprzednio przewidzianym terminie, grupę przemieszcza się skrycie w rejon wyjściowy do przerzutu /postoju środków transportowych - do punktu załadowania/. W przypadku przerzutu grupy powietrznym środkiem transportu punkt załadowania powinien mieć dogodne warunki maskowania grupy /odizolowanie jej od innych osób/ i ukrycia jej w razie napadu nieprzyjaciela. W punkcie załadowania na środek transportowy grupa powinna przebywać krótko. Niezbędne minimum czasu potrzebnego na sprawdzenie jej przygotowania do przerzutu wynosi średnio;

- przy przerzucie samolotami i okrętami - około 30-40 minut;
- przy przerzucie śmigłowcami - około 10-15 minut.

Do czasu załadowania grupy na środek transportowy powinien znajdować się przy niej wyznaczony oficer dowództwa batalionu rozpoznawczego odpowiedzialny za jej przygotowanie, a w przypadku przerzutu drogą powietrzną dodatkowo instruktor spadochronowy. Organizatorem tych przedsięwzięć jest pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do działań specjalnych.

Zależnie od charakteru rejonu działań grupy i głębokości jego położenia w stosunku do rubieży starcia wojsk, posiadanych środków transportowych, czasu przystąpienia do działań oraz warunków meteorologicznych na trasie przerzutu i w rejonie działań, grupa rozpoznawcza może być przerzucona: transportem powietrznym, wodnym /morskim i śródlądowym/ i lądowym lub pozostawiona w terenie opuszczonym przez wojska własne. Ze względu na zachowanie tajemnicy, każda grupa powinna być przerzucona osobno, każda na innym kierunku /odrębnym środkiem transportowym i po innej trasie/.

Przerzut grup transportem powietrznym, ze względu na zalety tego rodzaju środków transportowych, a głównie duży promień działania i prędkość przelotu, jest sposobem najdogodniejszym - szczególnie podczas rozwijania działań zaczepnych przez wojska dywizji.

Do przerzutu mogą być użyte samoloty transportowe i śmigłowce. Grupy opuszczają śmigłowce po ich wylądowaniu w punkcie desantowania lub z zawisu, po drabince linowej. Z samolotów natomiast zrzut będzie dokonywany na spadochronach, a więc samolotami mogą być przerzucone wyłącznie grupy przeszkolone w tym zakresie.

Zaladowanie ludzi i sprzętu powinno odbywać się pod nadzorem instruktora spadochronowego, odpowiedzialnego za przerzut grupy, w kolejności odwrotnej do zrzutu /wysadzenia/.

Przeloty samolotów i śmigłowców nad rejonami zajętych przez wojska własne i linią frontu powinny być wcześniej uzgodnione z wydziałem operacyjnym, szefem OPL i szefem GDB WLF odnośnej dywizji i przebiegać po określonych kursach i na odpowiednich wysokościach /korytarz powietrzny/, a nad terenem nieprzyjaciela - po trasach omijających miasta, ośrodki przemysłowe, ważne węzły komunikacyjne, rejonny składowanie jego wojsk i inne, do osłony których mogą być stosowane środki przeciwlotnicze. Przeloty śmigłowców nad terenem zajętych przez nieprzyjaciela powinny odbywać się na możliwie najniższych wysokościach pomiędzy lasami, wzgórzami, a nawet tuż nad lustrami wody rzek lub kanałów. Najlepszą porą dla przerzutu jest noc lub warunki ograniczonej widoczności /mgła, zmrok/.

Na zrzutowiska grup rozpoznawczych najbardziej nadają się: pola uprawne, łąki i duże polany leśne w kształcie kwadratu lub koła, pozbawione napowietrzonych linii wysokiego napięcia, drzew, skał, płotów, wszelkich rowów i innych przeszkód. W okresie letniej suszy mogą być do tego celu wykorzystane także tereny podmokłe i bagniste. Wymagana długość zrzutowiska zależy przede wszystkim od przewidywanej wielkości rozrzutu grupy, który z kolei zależy od liczby skoczków i zasobników towarowych oraz prędkości samolotu i warunków meteorologicznych /wiatr, prądy powietrza/ w momencie zrzutu.

Ze śmigłowca grupę wysadza się na lądowisku, które powinno zapewnić swobodne lądowanie i start śmigłowca bez względu na kierunek wiatru. Dlatego przy wyborze lądowiska należy pamiętać o następujących warunkach:

- nawierzchnia lądowiska powinna być twarda, możliwie równa, bez kamieni, drzew, bruzd i innych przeszkód, które mogłyby spowodować uszkodzenie śmigłowców w czasie lądowania lub startu;
- trawa latem lub warstwa śniegu zimą nie może być wyższa niż 15-20 cm;
- spadek terenu lądowiska nie powinien być większy niż 5° ;
- minimalna powierzchnia lądowania dla jednego śmigłowca wynosi 30 x 40 m w dzień i 50 x 50 m w nocy;
- w promieniu 100 m od środka lądowiska nie powinno być przeszkód terenowych wyższych niż 10 m.

Zrzutowiska i lądowiska powinny być położone z dala od osiedli, zakładów przemysłowych, węzłów i ważnych szlaków komunikacyjnych oraz nie dalej niż 15 km od wybranego miejsca bazy.

Transportem wodnym /morskim i śródlądowym/ mogą być przerzucane grupy rozpoznawcze /między innymi wzmocnione pletwonurkami/ mające działać w środowisku wodnym na wybrzeżach mórz, jezior i rzek.

Do przerzutu grup mogą być użyte okręty nawodne i podwodne oraz statki, kutry, łodzie i inne środki transportu wodnego. W zależności od systemu obrony wybrzeża, charakteru miejsca lądowania i rodzaju środka transportującego, grupa może być wysadzana w rejonie lądowania bezpośrednio ze środka transportowego lub też pośrednio na szalupach, kajakaach oraz odpowiednich pojazdach podwodnych.

Grupy działające wzdłuż rzek i kanałów bardzo rzadko korzystają będą ze środków transportu wodnego /łodzi, kajaków czy pojazdów podwodnych/, ze względu na znajdujące się tam zapory, ubezpieczenia nieprzyjaciela oraz trudne warunki naturalne. Przez ugrupowanie nieprzyjaciela przenikać będą przeważnie z biegiem prądu wody. Do przerzutu grup środkami transportu wodnego zwiadowcy muszą być odpowiednio szkoleni i utrzymać w wysokiej sprawności fizycznej, a ich wyposażenie musi być zabezpieczone przed szkodliwym działaniem wody.

Przerzut drogą lądową może być wykonywany własnymi lub zdobyczonymi pojazdami, względnie pieszo przez przenikanie. Trasę przerzutu należy wybierać w lukach w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela, możliwie jak najdalej od środków ogniowych i dróg marszu jego kolumn. Pokonanie przedniego skraju obrony nieprzyjaciela zabezpiecza się ogniem artylerii, moździerzy i broni maszynowej, a jeżeli grupa rozpoznawcza ma pokonać zapory inżynieryjne, to wykonuje się w nich przejścia i oznacza je. W trakcie organizacji przerzutu drogą lądową należy przewidzieć dostateczną ilość czasu dziennego i nocnego na dokładne rozpoznanie przez grupę rozpoznawczą przedniego skraju obrony nieprzyjaciela /na zasięg obserwacji wzrokowej/. Trasa przerzutu powinna przebiegać w pobliżu charakterystycznych punktów terenowych, widocznych nocą, względnie wzdłuż brzegów rzek, strumieni, lasów itp.

Najtrudniejszym sposobem przerzutu grup rozpoznawczych drogą lądową jest przenikanie pieszo. Przenikanie należy rozpoczynać z takim wyliczeniem, aby do świtu grupa mogła przejść co najmniej przez ugrupowanie bojowe batalionu pierwszego rzutu nieprzyjaciela, to jest na głębokość 3-5 km. Trasę przenikania dokładnie opisuje się, a ponadto sporządza tabelę azymutów.

Najoczęściej grupy rozpoznawcze będą przerzucone w składzie patroli rozpoznawczych, wyposażonych w bojowe wozy piechoty /BWP/ jako desant i pozostawiane w wyznaczonych rejonach /w pobliżu obiektów rozpoznania, węzłach dróg itp./ lub w rejonach ważnych obiektów wykrytych przez SPR lub OR.

Problemy związane z organizacją i zabezpieczeniem przerzutu grupy usgadnia oficer odpowiedzialny na przerzut z dowódcą batalionu /pułku/ walosącego na kierunku wprowadzenia grupy rozpoznawczej w ugrupowanie nieprzyjaciela, w obecności dowódcy grupy.

Podczas organizacji współdziałania należy:

- uzyskać pełne dane o nieprzyjacielu co najmniej na głębokość batalionu pierwszego rzutu /ugrupowanie bojowe, system zapór inżynierskich, wykryte środki ogniowe itp./;
- dokonać wyboru miejsca na punkt obserwacyjny grupy i urządzić go;
- ustalić sygnały wywołania ognia artylerii i moździerzy oraz wskazywania celów, a także sygnał, kierunek i sposób wycofania się grupy w przypadku niepowodzenia oraz zakres udzielanej pomocy;
- określić punkt wyjścia i kierunek marszu grupy;
- ustalić przedsięwzięcia skrytości działania grupy i udzielania jej pomocy w zakresie bytowania.

Zaletą przerzutu grup rozpoznawczych drogą lądową jest możliwość prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela już w trakcie przerzutu.

Natomiast wadą jest długi okres czasu przenikania grupy do nakazanego rejonu działania.

Pozostawienie grup w terenie opuszczonym przez wojska własne.

W określonych formach walki, a szczególnie wtedy, gdy nieprzyjaciel rozwija powodzenie i trzeba liczyć się z czasową utratą pewnej części zajmowanego przez nas terenu, możliwe jest pozostawianie grup w opuszczonym terenie. Mogą one działać w rejonie, w którym pozostają lub innym, do którego przechodzą dopiero po przejściu linii frontu /opanowaniu tegoż rejonu przez nieprzyjaciela/.

Pozostawienie grup w terenie nie jest specjalnie trudne. Konieczne są jednak pewne przedsięwzięcia organizacyjne, a mianowicie:

- uzgodnienie ze sztabem kierującym walką w tym rejonie pozostawienie grupy;
- urządzenie odpowiednich ukryć dla stanu osobowego grupy i schowków na sprzęt i materiały;
- wyposażenie ukryć w odpowiednią ilość żywności, wody i środków walki;

- skryte rozmieszczenie grupy w odpowiednim rejonie i izolowanie tegoż rejonu, zanim zajmie go nieprzyjaciel.

Szczególne uwagi należy zwrócić na wybór, odpowiednie urządzenie i zamaskowanie miejsc, w których grupy pozostają /bazy i schowki materiałowe/ oraz wyposażenie ich w potrzebną ilość środków ukrytych częściami w kilku oddzielnych punktach.

Najdogodniejsze do pozostawienia grup są miejsca trudno dostępne, leżące na uboczu głównych tras komunikacyjnych.

Budując ukrycia należy pamiętać o zapewnieniu przynajmniej minimum wygód grupie, która będzie musiała spędzić w nich nawet kilka dni oraz zabezpieczeniu jej przed ogniem artylerii. W razie wykorzystania do prac przy budowie ukryć żołnierzy nie wchodzących w skład grupy, nie wolno ujawniać im, dla kogo ukrycia te są budowane. Należy wykluczyć również wszelki kontakt grupy z wojskami wykonującymi dla niej ukrycia.

Najważniejszymi, dodatnimi cechami pozostawienia grup w opuszczonym terenie są możliwości:

- dokładnej rozbudowy bazy i zmagazynowanie w niej potrzebnej ilości wyposażenia;
- wcześniejszego rozpoznania przez dowódcę grupy rejonu działań i miejsca wykonania poszczególnych akcji bojowych;
- nawiązania kontaktów dowódcy grupy z innymi osobami i siłami pozostającymi w opuszczonym terenie;
- przystąpienia grup do działań zaraz po zajęciu rejonu przez nieprzyjaciela.

Przerzut grup w ugrupowanie bojowe nieprzyjaciela jest bardzo trudnym i skomplikowanym przedsięwzięciem organizacyjnym.

Odpowiedzialny za organizację i wykonanie przerzutu jest pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego do spraw działań specjalnych oraz instruktor spadochronowy, w przypadku przerzutu grup drogą powietrzną i instruktor-płetwonurek przy przerzucie drogą morską /wodną/. Zależnie od sposobu przerzutu grup, współpracują:

- przy przerzucie drogą powietrzną - z dowódcą dywizyjnej eskadry śmigłowców, wydziałem operacyjnym, szefem OPL i szefem GDB WZF;
- przy przerzucie drogą morską - z dowódcą środków pływających;
- przy przerzucie drogą lądową i pozostawieniu w terenie opuszczonym - z wydziałem operacyjnym i szefem rozpoznania pułku, na którego kierunku grupa będzie przenikać lub pozostawać.

Podstawą do pracy w zakresie organizacji i zabezpieczenia, przerzutu grup rozpoznawczych są wytyczne szefa wydziału rozpoznawczego i zarządzenie bojowe dywizji, a w odniesieniu do każdej z grup następujące dane:

- głębokość działań w odniesieniu do linii frontu;
- początek działań /czas ich rozpoczęcia/;
- skład ilościowy i wielkość zabieranego wyposażenia;
- rejon działań i miejsce organizacji bazy lub miejsca pierwszej akcji bojowej;

- posiadane w dyspozycji środki transportowe i sprzęt desantowy.

Na podstawie powyższych danych, pomocnik szefa wydziału do spraw działań specjalnych ustala najlepszy sposób przerzutu grupy i środek transportowy, wybiera miejsce desantowania, lądowania czy też pozostawienia grupy.

Na podstawie zaś oceny przebiegu linii frontu, danych informacyjnych dotyczących ugrupowania sił i środków nieprzyjaciela oraz analizy terenu ustala kierunek przekroczenia przedniego skraju naszych wojsk /granice korytarza powietrznego/ oraz trasę marszu grupy /kursy przelotu środków powietrznych/.

Biorąc pod uwagę czas rozpoczęcia działań poszczególnych grup, ustala czasy: desantowania, startu, przekroczenia przedniego skraju naszych wojsk, załadowania na środki transportowe, osiągnięcia miejsca postoju środków transportowych i wyruszenia z rejonu wyjściowego, np.:

Rozwiązanie:

Czynności grupy w czasie przerzutu	Czas wykonania czynności	Terminy wykonania od - do
1	2	3
Rozpoczęcie wykonywania zadania nr 1		4.00 11.9
Wybór i urządzenie posterunku obserwacyjnego	ok. 30 min.	3.30- 4.00 11.9
Przemarsz grupy z punktu wysadzenia do miejsca wykonywania zadania nr 1 /7,5 km : 1,5 km/godz./	ok. 300 min.	22.30 10.9 - 3.30 11.9
Przelot śmigłowca z grupą /140km: 180 km/godz./	ok. 50 min.	21.40-22.30 10.9
Sprawdzenie gotowości grupy do przerzutu i załadunku jej na śmigłowiec	ok. 10 min.	21.30-21.40 10.9

1	2	3
Przejazd grupy samochodem z odizolowanego rejonu wyjściowego do miejsca postoju śmigłowca /10 km: 30 km/godz./	ok. 20 min.	21.10-21.30 10.9
Powrót śmigłowca po wysadzeniu grupy tą samą trasą	ok. 50 min.	22.30-23.20 10.9

Odpowiedź:

Aby grupa rozpoznawcza mogła przystąpić do wykonania zadania nr 1 o 4.00 w dniu 11.9, powinna być desantowana nie później niż o 22.30 w dniu 10.9.

Powrót śmigłowca na lądowisko macierzyste nastąpi jeszcze w warunkach nocnych.

Grupa rozpoznawcza może być przerzucona odpowiednio wcześniej. Warunki odpowiednie do jej przerzutu występują już od 19.04 /kalendarz z 1984 roku/ tj. w godzinę po zachodzie słońca.

Z danych zawartych w tabeli zadań grup rozpoznawczych i przedstawionych na mapie roboczej pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do działań specjalnych wiadomo: grupa rozpoznawcza przerzucona w rejon działań śmigłowcem, ma rozpocząć wykonanie zadań w dniu 11 września o 4.00, bez zajmowania i urządzania bazy. Odległość punktu wysadzenia grupy /lądowiska/ od miejsca jej pierwszego zadania, z którego ma prowadzić rozpoznanie lotniska wynosi w linii prostej 5 km, po trasie marszu ok. 7,5 km. Głębokość przerzutu grupy wynosi: od przedniego skraju naszych wojsk 90 km, według trasy lotu śmigłowca - 110 km, a od punktu załadowania - 130 km. Oddalenie punktu załadowania od rejonu odosobnienia grupy wynosi 10 km. Prędkość podróżna śmigłowca wynosi 180 km/godz. W dniu 10 września słońce zachodzi o 18.04, w dniu 11 września słońce wschodzi o 5.03.

Uwaga: W celu określenia czasów związanych z przerzutem grupy rozpoznawczej należy, przyjęc, jako wyjściowy czas rozpoczęcia wykonania pierwszego zadania /w tym wypadku 4.00 11.9/. Przerzut grupy powinien być dokonywany w sprzyjających warunkach - najlepiej nocą, stąd wejście środka transportowego w korytarz powietrzny nad przednim skrajem naszych wojsk w czasie dolotu do punktu wysadzenia /rzutu/ grupy powinno nastąpić po zapadnięciu zmroku, a jego wyjście z korytarza powietrznego przy powrocie na lądowisko /lotnisko/ - jeszcze przed początkiem świtu.

Podobnie odbywa się opracowanie przerzutu grup innymi środkami oraz organizacja ich dodatkowego zaopatrzenia i ewakuacji.

Powyzsze terminy i wzescniejsze ustalenia wpisuje sie do tabeli przerzutu grup rozpoznawczych i przekazuje sie: wykonawcy przerzutu - dowódcy środków transportowych oraz w celu zabezpieczenia śmigłowca przed ostrzelaniem - sztabowi, dywizji /pułku/, szefowi OPL dywizji /pułku/ i szefowi GDB WLF wojsk, nad którymi przelatywać będzie środek transportowy.

Podaje się im nazwy, kursy i wysokości przelotu środków transportowych do rejonu desantowania i w kierunku powrotnym oraz ustalone znaki rozpoznawcze podawane przez środek transportowy w czasie przelotu nad wojskami własnymi.

Przy pozostawieniu grup w terenie, danymi wyjściowymi będą: przymierzalny czas zajęcia tegoż rejonu przez nieprzyjaciela, czas potrzebny do rozbudowy ukryć dla grupy oraz na zapoznanie się dowódcy z rejonem działań i obiektami /miejscami/ planowanych akcji grupy.

Wszelkie przedsięwzięcia związane z przerzutem grup opracowuje się oddzielnie na dzień bieżący.

Stawianie grupom dodatkowych zadań.

Grupy rozpoznawcze otrzymują zadania na cały okres działań, niemniej w określonych sytuacjach /przedłużanie się okresu ich działań, zmiany rozwoju działań wojsk w stosunku do zakładanych uprzednio, zdezaktualizowanie się zadań grup, pojawienie się nowego ważnego obiektu nieprzyjaciela w rejonie działań grupy, potrzeba użycia grupy w innym rejonie itp./ może wyniknąć konieczność postawienia im zadań dodatkowych.

Zadania dodatkowe wpisuje się do arkusza działań grupy rozpoznawczej. Zadanie koduje się i przekazuje dowódcy grupy w najbliższym seansie pracy radiowej. W kolejnym seansie lub na fali dyżurnej dowódcy grupy melduje o przyjęciu, zrozumieniu i rozpoczęciu wykonywania dodatkowo otrzymanego zadania.

Zadania dodatkowe dla grup działających w ugrupowaniu nieprzyjaciela powinny być opracowane przez dowództwo batalionu rozpoznawczego według ogólnych zasad, powinny uwzględniać czas potrzebny na przejście grupy w rejon obiektu akcji i organizację działań oraz odpowiadać aktualnym możliwościom grupy, tak pod względem posiadanych sił, jak i środków. W razie gdy grupa nie dysponuje odpowiednimi środkami niezbędnymi do wykonania zadań dodatkowych i nie ma możliwości uzyskania ich z zasobów miejscowych, należy zorganizować przerzut potrzeb-

nego jej wyposażenia. Jeżeli z oceny obiektu, na który grupa ma działać, wynika, iż jej siły są niewystarczające do wykonania zadania /uzyskania zamierzonego celu działania/, a nie można go wykonać innymi siłami, wówczas należy spowodować wykonanie tegoż zadania przez równoczesne działanie odpowiednio większych sił. W tym celu mogą być użyte:

- dwie grupy rozpoznawcze działające blisko siebie;
- grupa we współdziałaniu z innymi siłami działającymi w tym rejonie /desant taktyczny, SPR, OR, ruch oporu/;
- grupa już działająca z grupą lub pododdziałem przerzucanym w tym celu na tyły nieprzyjaciela.

Organizując wspólne działania należy: wyznaczyć odpowiednie siły, dowódcę kierującego przebiegiem akcji, określić czas i sposób wykonania akcji oraz czas, miejsce i sposób nawiązania kontaktu pomiędzy dowódcami sił wyznaczonych do wspólnego działania w celu opracowania planu akcji i organizacji współdziałania. W razie wspólnego działania dwóch grup, grupy i pododdziału rozproszonego, na dowódcę akcji wyznacza się zazwyczaj dowódcę grupy, który wykrył i rozpracował obiekt akcji. Gdy w akcji bierze udział grupa i pododdział w tym celu przerzucany na zaplecze nieprzyjaciela na dowódcę akcji wyznacza się zazwyczaj dowódcę tego pododdziału.

Zależnie od sytuacji, po zakończeniu akcji pododdziały biorące w niej udział rozchodzą się na oddzielne kierunki w celu prowadzenia dalszych samodzielnych działań lub działają pod jednolitym dowództwem.

Działania grup rozpoznawczych na korzyść desantów i oddziałów wydzielonych

W określonych sytuacjach grupy rozpoznawcze mogą wykonywać zadania bezpośrednio na korzyść innych sił działających lub mających działać w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Dotyczy to głównie desantów powietrznych i morskich oraz oddziałów wydzielonych i OGM a polegać może na prowadzeniu rozpoznania sił nieprzyjaciela, wyborze zrzutowisk /lądownisk/, zabezpieczeniu lądowania oraz obezwładnianiu lub wskazywaniu celów, wydzielaniu przewodników itp. Działanie grupy na korzyść innych sił zazwyczaj będzie realizowane w dwóch etapach:

- wykonanie określonych zadań do czasu przybycia tych sił w rejon działania grupy;
- wspólne działanie grupy z tymi siłami już po ich przybyciu.

W tym zakresie pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych /rzadko dowódcą batalionu/ za wiedzą

szefa wydziału i w porozumieniu z wydziałem operacyjnym, opracowuje wspólnie z określonym sztabem /jego przedstawicielem lub dowódcą pododdziału/ zadania dla grupy, ustala czasy ich realizacji oraz sposób nawiązania kontaktu dowódcy grupy z dowódcą /przedstawicielem dowództwa pododdziału/, o czym informuje dowódcę grupy w najbliższym seansie radiowym. Dowódcy grupy podaje się treść zadań i czas ich realizacji, miejsce i czas nawiązania kontaktu oraz sygnały, znaki rozpoznawcze i hasło.

Pododdział, na którego korzyść grupa ma wykonywać zadania, może zabrać dla niej wyposażenie potrzebne jej do dalszego działania.

Przecelowanie grup.

Przez przecelowanie grup należy rozumieć manewr, który grupa wykonuje w celu przejścia w nowy rejon działań, co zazwyczaj łączy się ze zmianą wykonywanego zadania. Przecelowanie grupy wykonuje się na rozkaz przełożonego, przeważnie w następujących wypadkach:

- zmiana kierunku i pasa działania dywizji;
- skażenia rejonu działania grupy środkami chemicznymi i promieniotwórczymi oraz uzasadniona obawa, że dalszy pobyt grupy w tym rejonie może spowodować jej zagładę;
- przystąpienie grupy do wykonywania nowego zadania, co łączy się z jej przejściem w nowy rejon działania;
- gdy rozpoznawany przez grupę ważny obiekt nieprzyjaciela przegrupowuje się poza rejon jej działania;
- silnego przeciwdziałania nieprzyjaciela, aby zabezpieczyć grupę przed zniszczeniem.

Najdogodniejszą porą przecelowania grupy jest noc lub warunki ograniczonej widoczności. Stawiając grupie zadania przecelowania należy: ocenić jej położenie i sytuację na trasie marszu do nowego rejonu i tym warunkować czas rozpoczęcia działania w nowym rejonie.

Zmiana podporządkowania grup.

W wyniku rozwoju sytuacji bojowej może ulec zmianie: zadanie dywizji, jej kierunek - pas działania, a nawet może ona wyjść z walki i przejść do drugiego rzutu armii. W związku z tym niektóre, a niekiedy wszystkie działające grupy danej dywizji mogą znaleźć się poza pasem jej działania, ewentualnie w jej pasie działania znajdują się grupy innych dywizji. Takie wypadki na współczesnym polu walki mogą występować dość często.

Gdy grupa znajdzie się poza pasem działania dywizji, należy ją przecelowować w nowy rejon /kierunek/ działania /w nowy pas działania

dywizji/ lub gdy to z różnych powodów jest utrudnione podporządkować ją dywizji rozwijającej działania na jej kierunku, czyli zmienić jej podporządkowanie. Stosuje się to również w przypadku wyjścia dywizji z walki.

Zmiana podporządkowania grupy specjalnej polega na protokółarnym przekazaniu jej organowi dowodzenia działaniami specjalnymi innej dywizji. W tym celu w czasie spotkania przedstawiciele organów dowodzenia działaniami specjalnymi - przekazującego i przyjmującego - wypełnia się dane o przekazaniu grupy, wykonuje odpis całego arkusza działań grupy wraz z załącznikami i przekazuje organowi przyjmującemu. Oryginały dokumentów bojowych grupy pozostają nadal w macierzystym dowództwie batalionu rozpoznawczego. Dowódcę grupy z zasady nie powiadamia się o zmianie podporządkowania, jedynie gdy sytuacja tego wymaga, informuje się go o zmianie kierunku nadawania na radiostację główną i terminach seansów radiowych.

Jeżeli grupa podporządkowana innej dywizji skończyła działanie i została odzyskana, należy ją jak najszybciej skierować do macierzystego pododdziału. Wraz z nią przesyła się sprawozdanie z jej działań.

Odzyskanie grup.

Czas działania grup rozpoznawczych w ugrupowaniu nieprzyjaciela jest uwarunkowany głębokością ich przerzutu w stosunku do linii frontu i tempa działań naszych wojsk. Np. przy tempie działań wojsk 40-50 km na dobę oraz głębokości przerzutu grup rozpoznawczych na odległość do 100 km, czas ten może wynosić średnio 2-3 dni.

Zazwyczaj działanie grup kończy się będzie w momencie opanowania rejonu ich działań przez nasze wojska. Najczęściej grupy będą się łączyć nie z siłami głównymi wojsk, lecz z odpowiednimi siłami wydzielonymi z ich ugrupowania: desantami powietrznymi, oddziałami wydzielonymi lub nawet ich elementami rozpoznawczymi. Wówczas, zależnie od konkretnej sytuacji grupy rozpoznawcze mogą przejść w podporządkowanie tych sił i wykonywać zadania wynikające z ich potrzeb, bądź też przejść do innego rejonu w celu kontynuowania dotychczasowych, samodzielnych działań.

Czasem sytuacja na polu walki wymagać może ewakuacji grup, zanim ich rejon działań opanują wojska własne, co jest typowe szczególnie dla działań obronnych. Mogą także zdarzyć się wypadki przerzutu grup dla wykonania ściśle określonych zadań, przy czym już z góry zakłada się i uwzględnia w odnośnych planach, że po wykonaniu zadań grupy zostaną ewakuowane.

Odpowiednio do sytuacji, grupy mogą być ewakuowane:

- drogą lądową, oo łączy się z przenikaniem przez linię frontu;
- transportem wodnym /odnosi się to szczególnie do grup działających na brzegach wód/;
- transportem powietrznym /śmigłowcem lub samolotami/.

Organizatorem ewakuacji grup jest pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych, który po wnikliwej ocenie sytuacji na polu walki i własnych możliwości, określa: czas, sposób i środki potrzebne do ewakuacji grup, sposób ich powrotu do pododdziału macierzystego i czas odtworzenia zdolności bojowej.

W tym zakresie opracowuje się odpowiednie zarządzenie o ewakuacji, które przekazuje się dowódcom grup i dowódcom oddziałów zabezpieczających.

Gdy grupa ma się połączyć z naszymi wojskami, należy przewidzieć i podać do wiadomości dowódcy grupy i dowódcy oddziału, z którym będzie się łączyła, następujące dane:

- miejsce ukrycia grupy na czas przejścia frontu /rejon wyczekiwania na połączenie się z wojskami własnymi/;
- punkt kontaktowy /spotkanie/ dowódcy grupy z wyznaczonym oficerem odpowiedzialnym za jej przejęcie;
- sygnały rozpoznawcze i hasło;
- czas wyjścia dowódcy grupy na punkt kontaktowy /w stosunku do czasu przejścia linii frontu/.

W razie gdy grupa utraci łączność z wojskami, powinna w określonym czasie udać się w uprzednio podany jej w zadaniu rejon wyczekiwania i tam oczekiwać na przybycie odpowiedzialnego za jej przyjęcie. Należy pamiętać, że grupa może posiadać ważne informacje, dlatego gdy tylko przejmie ją wyznaczony oficer, należy jak najszybciej przewieźć ją do sztabu dywizji. Może się zdarzyć, iż grupa występować będzie w mundurach nieprzyjaciela i nim przybędzie wyznaczony oficer, inni spotkani żołnierze mogą potraktować ją jako jeńców. Z tego względu należy pouczyć żołnierzy, że wszystkie zgłaszające się osoby powinny być możliwie szybko przekazane do sztabów swoich oddziałów.

Wszyscy oficerowie rozpoznania oddziałów, zobowiązani są do udzielania pomocy i natychmiastowego odesłania grup do sztabów macierzystych dywizji. O zgłoszeniu grupy powinni natychmiast powiadomić sztab dywizji.

Do ewakuacji grup transportem powietrznym lub wodnym należy określić i podać dowódcy grupy i dowódcy środków transportowych dokładne

położenie lądowiska /miejsca ewakuacji/, sposób jego oznaczenia, czas przelotu /przybycia/ środka transportowego oraz sygnały rozpoznawcze. Lądowisko /miejsca ewakuacji/ powinno być odpowiednio wcześniej rozpoznane siłami grupy rozpoznawczej, a w czasie przylotu /przybycia/ środka transportowego, oznakowane zgodnie z zarządzeniem.

W razie ewakuacji grupy drogą lądową należy ustalić z wydziałem operacyjnym i podać do wiadomości dowódcy grupy i dowódcy oddziału, na kierunku którego będzie ona przenikać przez linię frontu, dokładny kierunek i czas przejścia oraz sygnały rozpoznawcze i sposób zabezpieczenia przejścia.

W razie przenikania grupy przez linię frontu przedstawiciel dowództwa batalionu rozpoznawczego powinien znajdować się na PO dowódcy pododdziału kierującego walką na tym kierunku i zabezpieczać jej sprawną ewakuację.

Trasa marszu grupy do linii frontu może być jej narzucona odgórnie lub może ją wybrać dowódca grupy. Jest wskazane, aby w czasie zbliżania się do linii frontu grupa rozpoznawcza w dalszym ciągu prowadziła rozpoznanie terenu i nieprzyjaciela.

Po odzyskaniu grupy dowództwo batalionu rozpoznawczego powinno zabezpieczyć odtworzenie jej zdolności bojowej, wysłuchać sprawozdania dowódcy grupy i dokonać oceny jej działania. Doświadczenia z działań grup odzyskanych powinny być odpowiednio przeanalizowane i wykorzystane w dalszych działaniach specjalnych.

Każdorazowo na wybór sposobu przerzutu grup rozpoznawczych, jak i ich odzyskanie, będzie oddziaływał cały splot różnych czynników. Umiejętny wybór odpowiedniego dla danej sytuacji sposobu i środka transportowego jest ważnym zagadnieniem i należy go rozpatrywać nadzwyczaj wnikliwie. Każdy ze sposobów ma dodatnie i ujemne strony, dlatego dokładna ich analiza w porównaniu z konkretnymi warunkami umożliwia określenie optymalnego dla danej sytuacji sposobu przerzutu i wybór odpowiedniego kierunku /środka transportowego/.

3.2.6. Dowodzenie grupami rozpoznawczymi

Aby grupy rozpoznawcze prowadzące działania w ugrupowaniu nieprzyjaciela uzyskały pożądane rezultaty, należy celowo i operatywnie dowodzić nimi.

Dowodzenie grupami rozpoznawczymi obejmuje:

- studiowanie danych o rozwoju sytuacji na linii frontu i w głębi ugrupowania nieprzyjaciela;

- stałą znajomość zamiarów dowódcy dywizji;
- podejmowanie w porę, decyzji i przekazywanie zadań grupom;
- wszechstronne zabezpieczenie działań grup;
- organizowanie i utrzymywanie ciągłego współdziałania pomiędzy grupami wspólnie wykonującymi zadania oraz grupami, a innymi siłami działającymi w ich rejonie.

Grupami rozpoznawczymi działającymi w ugrupowaniu nieprzyjaciela dowodzi dowódca batalionu rozpoznawczego, wraz z przydzielonymi do tego celu siłami i środkami, pod ścisłym nadzorem pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych.

Podstawowym warunkiem dowodzenia grupami rozpoznawczymi jest utrzymanie niezawodnej łączności między nimi a dowództwem batalionu rozpoznawczego oraz stała znajomość stanu i możliwości działających grup. Za organizację łączności z grupami odpowiada szef łączności batalionu rozpoznawczego.

Z działającymi grupami rozpoznawczymi - z każdą z nich utrzymuje się łączność radiową: w seansach radiowych, na fali dyżurnej lub w nasłuchu radiowym.

Seans radiowy jest to ściśle określony czas nawiązania łączności z poszczególną grupą rozpoznawczą w celu odebrania od niej meldunku i przekazania jej zadania do dalszego działania. Zwykle na każdy seans radiowy przeznaczona jest 20-30 minut. Każdej grupie wyznacza się po 2-3 seanse - na dobę. Poszczególne seanse radiowe wyznacza się w okresach najlepszej propagacji fal radiowych, najdogodniejszych dla danych grup. Czas nadawania przez radiostację grupy rozpoznawczej w seansie pracy radiowej powinien być jak najkrótszy.

Pilne informacje grupy mogą przekazywać natychmiast, o każdej porze dnia i nocy na fali dyżurnej. Fala dyżurna służy w zasadzie do łączności jednostronnej - przekazywania wiadomości tylko od grup, jednak w określonych przypadkach i na tej fali może być prowadzona dwustronna wymiana informacji. Gdy dowództwo batalionu rozpoznawczego ma przygotowaną informację dla grupy i zgłosiła się ona na fali dyżurnej, to nie oczekując na seans radiowy podaje się tę wiadomość po odebraniu meldunku od grupy. Gdy grupa przekazuje ważną wiadomość, która wymaga ustosunkowania się przełożonych do ustalenia dalszego postępowania grupy, na określony sygnał radiostacja grupy pozostaje na podsłuchu i wyczekuje na nowe zadanie.

Nasłuch radiowy jest to jednostronna łączność radiowa, polegająca na odbiorze określonych sygnałów w centrum nadawczo-odbiorczym bata-

lionu rozpoznawczego oraz w grupach rozpoznawczych, wyposażonych w miniaturowe odbiorniki radiowe /typu turystycznego/.

W zasadzie każda wiadomość od grup rozpoznawczych powinna być przekazywana metodą szybkiej telegrafii, mimo to krótkie telegramy, zawierające maksymalnie do 10 grup cyfrowych, zezwala się przekazywać za pomocą klucza.

Szybki rozwój i zmienność sytuacji w ugrupowaniu nieprzyjaciela powoduje, iż niektóre informacje od grup mogą się szybko zdezaktualizować. Aby tego uniknąć, należy maksymalnie skracać czas opracowywania meldunków przez dowódców grup rozpoznawczych. Ważne i pilne wiadomości przekazywać natychmiast po ich uzyskaniu na fali dyżurnej.

Informacje od grup rozpoznawczych odbiera centrum nadawczo-odbiorcze i po ich rozkodowaniu przez dowództwo batalionu rozpoznawczego natychmiast przekazywane są do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

Dowództwo batalionu rozpoznawczego uaktualnia na bieżąco plany działania grup, a instruktor spadochronowy, niezależnie od posiadania tabeli przerzutu grup, /o ile grupy są przerzucane powietrznym środkiem transportowym/, prowadzi mapę roboczą, na której nanosi:

- niektóre elementy planu użycia sił i środków batalionu, a szczególnie niektóre elementy decyzji dowódcy dywizji;
 - kierunki przerzutu korytarz powietrzny do przelotu śmigłowców przez linię frontu - uzgadnia z szefem OPL i CDB WLF;
 - rejony, kierunki i obiekty działań grup rozpoznawczych oraz ich zadania i terminy wykonania;
 - rejony, odosobnienia grup, miejsce odvodu rozpoznania oraz stanowiska dowodzenia armii, dywizji i pułków;
 - rejony zastrzeżone;
 - inne dane, zależnie od potrzeb, w tym rejony działań innych sił /ruch oporu, desantów taktycznych, przypuszczalne rejony pododdziałów rozpoznawczych prowadzących działania nieregularne/, miejsca położenia obozów /jenieckich, pracy i odosobnienia/, rejony rozśrodkowania ludności cywilnej, rejony i obszary zatopione, wykonane niszczenia itp.
- Forma meldunków przesyłanych przez grupy rozpoznawcze, jak również zadań im stawianych, powinna być zwięzła, a treść w nich zawarta przedstawiona zrozumiale i w pełni odzwierciedlać sytuację /wiernie oddawać - charakteryzować rozpoznany przez grupę obiekt nieprzyjaciela/ lub stawiane grupie zadanie. Meldunek dowódcy grupy o przekazywanej wiadomości powinien zawierać następujące dane:
- oznaczenie jej ważności;

- źródło uzyskania;
- czas uzyskania;
- treść /charakter wykrytego obiektu, jego wielkość, stan w jakim się znajduje i dokładna jego lokalizacja, oznaki demaskujące oraz punkt lub rejon rozmieszczenia grupy, kierunek jej marszu w przypadku wykonania akcji dywersyjnej, osiągnięty skutek akcji i przeciwdziałanie sił nieprzyjaciela/.

W zadaniu stawianym działającej grupie rozpoznawczej ujmuje się:

- co grupa ma robić /rozpoznać, zlokalizować, zdeorganizować pracę, obezwładnić, zniszczyć itp./ i z kim współdziałać;

- obiekt działania grupy i jego miejsce położenia;
- termin wykonania zadania.

Każdą wiadomość /meldunek/ otrzymaną od grup, jak również każde zadanie przekazane grupie wpisuje się do arkusza działań grupy rozpoznawczej.

Pierwszą wiadomością od grupy powinien być zawsze meldunek nadany natychmiast po zajęciu przez nią rejonu działań /desantowaniu/. W meldunku dowódcy grupy podaje dokładny przebieg przerzutu oraz gotowość grupy do wykonywania postawionych zadań.

W meldunkach dowódcy grup rozpoznawczych nie powinni ograniczać się jedynie do składania sprawozdanie z wykonania postawionych zadań, lecz wszechstronnie informować o sytuacji w ich rejonie działań. Bardzo ważne i cenne mogą okazać się wszelkie spostrzeżenia grup uzyskane podczas przemarszów oraz informacje od ludności, jeńców i z innych źródeł dotyczące: zmian w terenie, wykonywanych prac, ograniczenia ruchu ludności lub wzmożenia kontroli, zachowania się i nastrojów wśród wojsk oraz ludności, a także wydawanych zarządzeń administracyjnych i respektowanie ich przez ludność, ponadto organizacji i sposobów prowadzenia nieprzyjacielskich działań przeciwdywersyjnych itp. W meldunkach dowódcy grup powinni informować o zmianach zachodzących w stanie osobowym grup /stratach lub uzupełnieniach/, o zużyciu środków materiałowych i wszelkich zdobyczach.

W zadaniach dla działających grup przesyła się wszelkie informacje dotyczące:

- podjęcia przez nie innych działań bądź dalszego rozwinięcia już prowadzonych;

- przecelowania ich w inne rejony /kierunki/ działań;
- nawiązania kontaktu z innymi siłami działającymi w ugrupowaniu nieprzyjaciela;

- współdziałania przy wykonywaniu zadań z innymi siłami;
- ochrony ich przed środkami masowego rażenia;
- ich ewakuacji lub połączenia się z wojskami własnymi.

Schemat dowodzenia grupami rozpoznawczymi przedstawia załącznik nr 3.

3.3. Rozpoznanie radioelektroniczne

Wykorzystywane obecnie masowo w wojskach środki radioelektroniczne, mimo wielu niewątpliwych zalet i wartości jakimi się odznaczają, posiadają szereg ujemnych cech z punktu widzenia ich bojowego zastosowania. Ze względu na to, że działają na zasadzie wytwarzania i promieniowania w eter energii elektromagnetycznej, są łatwe do wykrycia. Można nieprzerwanie śledzić ich pracę i określać ich parametry taktyczno-techniczne, miejsca dyslokacji, funkcje jakie spełniają w określonym systemie uzbrojenia, dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki. Rozpoznanie ich zajmuje się rozpoznanie radioelektroniczne, które jest jednym z rodzajów rozpoznania wojskowego prowadzonego środkami technicznymi.

Rozpoznanie radioelektroniczne jest to ogół przedsięwzięć organizacyjno-technicznych, wzajemnie powiązanych pod względem celu, czasu i miejsca, umożliwiających zdobywanie informacji o przeciwniku na podstawie analizy pracy i rozmieszczenia jego środków radioelektronicznych.

W zależności od wykonywanych zadań oraz rodzaju wykorzystywanych środków, rozpoznanie radioelektroniczne dzieli się na:

- rozpoznanie radiowe i radioliniowe;
- rozpoznanie systemów radiolokacyjnych;
- rozpoznanie systemów radionawigacyjnych;
- radiolokacyjną obserwację pola walki.

Na szczeblach taktycznych, w czasie działań bojowych prowadzi się: rozpoznanie radiowe, rozpoznanie systemów radiolokacyjnych oraz radiolokacyjną obserwację pola walki.

Rozpoznanie radiowe polega na poszukiwaniu i przechwytywaniu emisji elektromagnetycznych, analizowaniu znajdujących się w nich informacji oraz określeniu miejsca dyslokacji źródła tych emisji /radiostacji/ poprzez dokonanie namiaru.

Rozpoznanie systemów radiolokacyjnych jest to poszukiwanie, namierzanie i analiza sygnałów radiolokacyjnych.

Radiolokacyjna obserwacja pola walki jest to wykrywanie, określanie kierunków i prędkości poruszania się ruchomych obiektów nieprzyjaciela.

Rozpoznanie radioelektroniczne w związkach taktycznych prowadzi pododdziały rozpoznania radiowego, rozpoznania systemów radiolokacyjnych oraz radiolokacyjnego rozpoznania i obserwacji pola walki.

Zadaniem rozpoznania radioelektronicznego dywizji jest współuczestniczenie w funkcjonowaniu całego systemu rozpoznania, poprzez:

- zdobywanie informacji o składzie, położeniu, ugrupowaniu i działaniu nieprzyjaciela w pasie dywizji;
- wykrywanie i ustalanie rejonów rozmieszczenia środków napadu jądrowego nieprzyjaciela oraz określanie stanu ich gotowości;
- wykrywanie i rozpoznanie sił i środków wojny radioelektronicznej nieprzyjaciela oraz określanie możliwości i sposobów ich działania;
- zdobywanie danych o systemach dowodzenia i łączności wojsk nieprzyjaciela, ustalanie ilości i rodzaju środków radioelektronicznych oraz ustalanie rejonów rozmieszczenia stanowisk dowodzenia i węzłów łączności;
- analizowanie zdobytych informacji;
- uogólnianie i odtwarzanie sytuacji bojowej wojsk nieprzyjaciela na podstawie zdobytych informacji.

Ilość i treść zadań rozpoznania radioelektronicznego dywizji każdorazowo ustala się i precyzuje w zależności od zaistniałej sytuacji operacyjno-taktycznej.

Obiektami dla kompanii rozpoznania radioelektronicznego w pasie działania dywizji są:

- sztaby i stanowiska dowodzenia dywizji, brygad, batalionów oraz elementów korpusnych;
- węzły łączności radiowej dywizji, brygad i batalionów oraz organów i przydzielonych pododdziałów artylerii;
- systemy kierowania uzbrojeniem /artylerią, rakietami, lotnictwem itp./ znajdujące się w taktycznej strefie działań;
- radioelektroniczne systemy obserwacji pola walki i wykrywania techniki bojowej.

Źródłami rozpoznania radioelektronicznego są środki radioelektroniczne emitujące energię elektromagnetyczną, pracujące w systemach łączności radiowej, w systemach radiolokacyjnych i radiolokacyjnej obserwacji pola walki. Zaspokajają one potrzeby:

- dowodzenia;

- współdziałania;
- rozpoznania;
- walki radioelektronicznej;
- kierowania uzbrojeniem;
- obserwacji pola walki;
- zaopatrywania.

Informacje zdobywane przy pomocy rozpoznawczych urządzeń radioelektronicznych nie zawsze dają bezpośrednie odpowiedzi na pytania: gdzie znajduje się, co robi, jak działa i jakie ma możliwości nieprzyjaciela. Dopiero wnikliwa i systematycznie prowadzona analiza informacji, ustalenie charakterystycznych cech i szczegółów pozwala na zorientowanie się w ogólnej sytuacji i wyciągnięcie odpowiednich wniosków dotyczących nieprzyjaciela. W tym celu konieczna jest m.in. znajomość cech rozpoznawczych urządzeń radioelektronicznych przez dowódców i sztaby oraz zabezpieczających działanie określonych środków walki nieprzyjaciela.

Cechami rozpoznawczymi są wszystkie charakterystyczne zjawiska lub właściwości obiektów rozpoznania, które można wykryć za pomocą urządzeń rozpoznania radioelektronicznego. Wynikają one z określonego sposobu i warunków ich wykorzystania, przynależności do rodzaju wojsk, organu dowodzenia, etatowego przydziału i właściwości pracy w systemach dowodzenia lub kierowania środkami walki. Rozróżniamy techniczne i operacyjno-taktyczne cechy rozpoznawcze.

Techniczne cechy rozpoznawcze środków radiowych ujawniające się w czasie pracy umożliwiają odróżnienie emisji wybranej radiostacji spośród innych i określenie jej przynależności.

Do cech tych zaliczamy:

- zakres wykorzystywanych częstotliwości roboczych nadajników, pozwalający określić przydział pracujących radiostacji do określonego rodzaju sił zbrojnych oraz rodzaju wojsk i służb;
- szerokość promieniowanego widma częstotliwości, charakteryzującą typ nadajnika radiowego;
- stabilność częstotliwości nadajnika, charakteryzującą się specyficznymi zmianami barwy dźwięku i zobrazowania widma;
- rodzaj modulacji, wskazujący na typ radiostacji i szczebel wykorzystania;
- rodzaj pracy, pozwalający określić przynależność radiostacji do konkretnego państwa, rodzaju wojsk, czy też szczebla dowodzenia;
- strukturę widma emisji, pozwalającą na podstawie rozpoznania

ilości kanałów, przesuwów częstotliwości i innych parametrów, określić typ radiostacji i jej przynależność;

- stosowany kod telegraficzny, charakteryzujący użytkownika;
- szybkość telegraficzną, wskazującą na przynależność do państwa lub grupy państw oraz pozwalającą określić konkretną radiostację.

Techniczne cechy rozpoznawcze urządzeń radiolokacyjnych wpływają z zasad ich działania związanego z promieniowaniem energii elektromagnetycznej.

Do cech tych należą:

- częstotliwość nośna, charakterystyczna dla stacji radiolokacyjnych określonego przeznaczenia;

- częstotliwość powtarzania impulsów, pozwalająca określić zasięg działania stacji, jej przeznaczenie i przynależność do określonego elementu ugrupowania bojowego;

- czas trwania impulsów, pozwalający ustalić dokładność określania współrzędnych, przeznaczenie oraz typ stacji;

- prędkość obrotu anteny, umożliwia określenie typu stacji i charakteru jej działania;

- rodzaj pracy /poszukiwanie, śledzenie lub prowadzenie celu, praca falą ciągłą, praca z kompresją impulsową, kod impulsów przy zapytaniu "swoj - obcy" /pozwała określić typ i przeznaczenie stacji.

Operacyjno-taktyczne cechy rozpoznawcze środków radiowych odzwierciedlają określone działania wojsk. Zalozamy do nich:

- liczbę radiostacji w sieciach radiowych, świadcząca o składzie bojowym związku, oddziału lub pododdziału;

- zasady wymiany radiowej, różniące się pewnymi szczegółami charakterystycznymi w siłach zbrojnych różnych państw;

- tematykę korespondencji, pozwalającą ustalić przynależność radiostacji do państwa, rodzaju sił zbrojnych i wojsk oraz organu dowodzenia;

- szyfry i kody, różniące się pewnymi szczegółami w siłach zbrojnych różnych państw;

- skład sieci radiowych, pozwalający ustalić przynależność radiostacji do określonego organu dowodzenia;

- zmianę intensywności pracy bojowej, świadcząca o aktywności bojowej wojsk;

- rozmieszczenie radiostacji w terenie, pozwalające ustalić dyslokację i przemieszczanie się wojsk w terenie i ich drogi marszu.

Operacyjno-taktyczne cechy rozpoznawcze środków radiolokacyjnych są związane z zasadami, normami, sposobami ich wykorzystania i działania. Należą do nich:

- ilość środków radiolokacyjnych, pozwalająca ustalić stopień nasycenia ugrupowania bojowego nieprzyjaciela technicznymi środkami walki obsługiwanymi przez stacje radiolokacyjne;
- miejsce rozmieszczenia środków radiolokacyjnych umożliwiające określenie dyslokacji stanowisk kierowania wojskami i sprzętem bojowym, lotnisk, elementów obrony przeciwlotniczej i stanowisk kierowania ogniem artylerii;
- sposób pracy środków radiolokacyjnych, dający możliwość wnioskowania o działaniach i rozmieszczeniu wojsk;
- przegrupowanie środków radiolokacyjnych, świadczące o przemieszczeniu sztabów i innych obiektów, zabezpieczanych przez te środki.

3.3.1. Siły i środki rozpoznania radioelektronicznego

Dywizja jest najniższym szczeblem dowodzenia, na którym organizuje się i prowadzi rozpoznanie radioelektroniczne. Do prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego dywizji przeznaczona jest kompania rozpoznania radioelektronicznego oraz pluton technicznego rozpoznania pola walki występujące w składzie batalionu rozpoznawczego.

W skład kompanii wchodzi: dowództwo, grupa analizy danych /GAD/, pluton przechwyty radiowego, pluton namierzania radiowego UKF, pluton rozpoznania systemów radiolokacyjnych oraz pododdziały zabezpieczenia.

Kompania przeznaczona jest do prowadzenia rozpoznania środków radiowych nieprzyjaciela w pasie działania dywizji na głębokość 30 km oraz stacji radiolokacyjnych do 40-60 km. Środkami rozpoznania radiowego kompania wykrywa, przechwytuje i ustala miejsca rozmieszczenia radiostacji pracujących w zakresie UKF obsługujących dowództwa i sztaby batalionów i brygad. Może ona również okresowo przechwytywać i kontrolować wybrane sieci radiowe KF dywizji nieprzyjaciela.

Środkami rozpoznania systemów radiolokacyjnych kompania wykrywa i ustala miejsca rozmieszczenia stacji radiolokacyjnych nieprzyjaciela pracujących w systemach kierowania ogniem artylerii, obserwacji pola walki oraz naprowadzania samolotów na cele naziemne.

Do bezpośredniego zdobywania wiadomości kompania organizuje i rozwija:

- grupę analizy danych, kierującą zbieraniem i opracowywaniem wiadomości o nieprzyjacielu. Wnioski z oceny i analizy w postaci meldun-

ków /sprawozdań/ rozpoznawczych GAD przesyła do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji, natomiast parametry techniczno-operacyjne rozpoznanych źródeł /w ramach współdziałania/ pododdziałom walki radioelektronicznej;

- radiowe centrum rozpoznawcze /RCR/, w składzie 2-3 aparatowni radioodbiornych, przeznaczone do poszukiwania, wykrywania, śledzenia pracy źródeł rozpoznania oraz przechwytywania nadawanych korespondencji. W aparatowniach radioodbiornych znajdują się stanowiska rozpoznawcze wyposażone w odbiorniki radiowe, urządzenia pośrednie, rejestrujące i pomocnicze, które obsługują radiooperatorzy;

- sieć namierzania radiowego, w składzie trzech posterunków namierzania radiowego.

Posterunek tworzy zespół ludzi wyposażonych w namiernik radiowy i sprzęt łączności. Jest on przeznaczony do określania kierunku /azymutu/ na pracujące źródło rozpoznania;

- sieć rozpoznania stacji radiolokacyjnych w składzie trzech posterunków rozpoznania stacji radiolokacyjnych. Posterunek to zespół ludzi wyposażonych w stację rozpoznania systemów radiolokacyjnych oraz środki łączności. Jest on przeznaczony do poszukiwania, wykrywania, śledzenia, namierzania oraz analizy sygnałów radiolokacyjnych.

W skład plutonu technicznego rozpoznania pola walki wchodzi trzy drużyny rozpoznawcze wyposażone w polowe stacje naziemnego rozpoznania /PSNR/ zamontowane na wozach rozpoznawczych. Pluton jest przeznaczony do prowadzenia rozpoznania pola walki poprzez obserwację, wykrywanie i śledzenie żołnierzy i sprzętu bojowego na przednim skraju ugrupowania nieprzyjaciela.

3.3.2. Ugrupowanie sił i środków rozpoznania radioelektronicznego

Ugrupowanie sił i środków kompanii rozpoznania radioelektronicznego jest jednym z zasadniczych czynników decydujących o wykonaniu stojących przed nią zadań. Powinno ono zapewnić:

- możliwość rozpoznania nieprzyjaciela na głębokość wynikającą z potrzeb dywizji;

- optymalne warunki rozpoznawania na kierunku /w nakazanym rejonie lub obszarze/;

- ciągłość procesu rozpoznawczego podczas zmiany położenia elementów rozpoznawczych - w toku prowadzenia działań bojowych;

- skrytość rozmieszczenia, rozwijania i pracy elementów rozpoznawczych przed obserwacją nieprzyjaciela;

- sprawny obieg informacji pomiędzy elementami ugrupowania;
- ścisłe współdziałanie z pododdziałami rozpoznania radioelektronicznego szczebla nadrzędnego, sąsiadów oraz z pododdziałami walki radioelektronicznej.

W podstawowym wariancie całość sił i środków kompanii rozpoznania radioelektronicznego rozwija się w jednym rzucie tworząc: grupę analizy danych, radiowe centrum rozpoznawcze i trzy zespoły rozpoznawcze /w każdym: posterunek namierzania radiowego i posterunek rozpoznania systemów radiolokacyjnych/. Elementy te rozwija się wzdłuż linii frontu 2-6 km od linii styczności wojsk walczących, przy czym odstęp między poszczególnymi zespołami rozpoznawczymi winny wynosić 6-10 km. Rozpoznawcze centrum radiowe i grupę analizy danych oraz urządzenie dowódcy plutonu rozpoznania systemów radiolokacyjnych rozmieszcza się w rejonie środkowego zespołu rozpoznawczego.

W zależności od sytuacji bojowej i radioelektronicznej oraz zadań rozpoznawczych można zastosować odmienny wariant ugrupowania kompanii rozpoznania radioelektronicznego. W tym celu do poszczególnych zespołów rozpoznawczych przydziela się dodatkowo po jednej aparatuwni radiodbiorniczej, nie organizując radiowego centrum rozpoznawczego. Grupę analizy oraz urządzenie dowódcy plutonu rozpoznania systemów radiolokacyjnych, tak jak w poprzednio wymienionym wariancie, rozmieszcza się w rejonie środkowego zespołu. Odstępy między zespołami oraz ich odległość od linii styczności wojsk pozostają bez zmian. Ugrupowanie kompanii rozpoznania radioelektronicznego /załącznik nr 4/.

Pluton technicznego rozpoznania pola walki do bezpośredniego zdobywania danych rozpoznawczych rozwija się na rubieży o szerokości ok. 2 km wzdłuż linii frontu w odległości 0,5 - 1 km od przedniego skraju, organizując 3 posterunki obserwacyjne. Pluton może być również przydzielony drużynami do działań w składzie samodzielnych patroli rozpoznawczych /SPR/ lub całością sił w składzie oddziału rozpoznawczego /OR/ dywizji. Będzie wówczas prowadził rozpoznanie na korzyść OR lub SPR.

Jednym z ważniejszych warunków skutecznego prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego jest trafny wybór rejonów rozmieszczenia elementów ugrupowania kompanii. Rejony te określa pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego dywizji do spraw rozpoznania radioelektronicznego, uwzględniając zadania rozpoznawcze i sytuację bojową. Rejony, w których planuje się rozwijanie elementów rozpoznania radioelektronicznego powinny posiadać:

- odpowiednie miejsca dla rozśrodkowanego rozwinięcia urządzeń rozpoznawczych i łączności oraz rozmieszczenia pododdziałów /załóg/;
- naturalne warunki maskowania i zabezpieczenia przed środkami rażenia;
- odpowiednie możliwości do wykonywania schronów i ukryć dla obsługi; oraz zapewnić:
 - możliwości korzystania z istniejących źródeł wody lub stałego i szybkiego jej dowozu;
 - możliwość organizowania ochrony i obrony.

Ponadto przy wyborze rejonów rozwinięcia należy uwzględnić ukształtowanie i pokrycie terenu, jego wpływ na rozprzestrzenianie się fal elektromagnetycznych. Elementy rozpoznawcze należy rozmieszczać na wzniesieniach względnie na obszarze równinnym, odkrytym w kierunku rozpoznania /nie zasłoniętym wzniesieniami, wysokimi masywami leśnymi, wysoką miejską zabudową itp./. Nie należy ich rozmieszczać w pobliżu urządzeń i konstrukcji oddziałujących na warunki pracy środków rozpoznawczych /określone w instrukcjach eksploatacji/, sąsiedztwie dużych zakładów przemysłowych, węzłów komunikacyjnych, magazynów uzbrojenia, paliw, dużych przepraw wodnych, w głębi dużych masywów leśnych oraz innych obiektów wyróżniających się w terenie.

Przegrupowania elementów kompanii rozpoznania radioelektronicznego dokonuje się z takim wyliczeniem, aby zachować ciągłość rozpoznania. Z reguły dokonuje się je całością sił kompanii na zawczasu zaplanowane rubieże rozwinięcia według wcześniej opracowanego planu użycia sił i środków rozpoznania radioelektronicznego. Możliwe jest również dokonywanie przegrupowania kompanii /w wyjątkowych sytuacjach/ etapami. Częstotliwość przegrupowania będzie zależała od tempa natarcia, względnie trwałości obrony oraz głębokości rozpoznania. Przyjmuje się, że w działaniach zaczepnych z określonej rubieży rozwinięcia prowadzi się rozpoznanie do czasu przesunięcia linii styczności wojsk o $1/3$ głębokości rozpoznania, a w działaniach obronnych, do czasu, gdy odległość od linii styczności wojsk będzie mniejsza o $1/2$ odległości ustalonych normami ugrupowania.

3.3.3. Planowanie rozpoznania radioelektronicznego

Planowaniem rozpoznania radioelektronicznego w dywizji zajmuje się wydział rozpoznawczy, a jego organizatorem jest pomocnik szefa wydziału rozpoznawczego do spraw rozpoznania radioelektronicznego. Planowanie polega na:

- określeniu ugrupowania bojowego i sposobu użycia kompanii rozpoznania radioelektronicznego;
- ustaleniu liczby obiektów i źródeł informacji w pasie rozpoznania dywizji;
- określeniu potrzeb rozpoznawania poszczególnych źródeł i obiektów oraz możliwości rozpoznawczych kompanii.

Dokumentami planowania rozpoznania radioelektronicznego w dywizji są:

- mapa robocza pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego ds. rozpoznania radioelektronicznego;
- zestawienie źródeł podlegających rozpoznaniu i możliwości rozpoznawczych kompanii;
- rozliczenie środków rozpoznawczych kompanii.

Mapa robocza pomocnika szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw rozpoznania radioelektronicznego jest głównym dokumentem planowania rozpoznania radioelektronicznego. Wrysowuje się na nią następujące dane:

- linię styczności wojsk walczących, linie rozgraniczenia i rubieże zadań;
- stanowiska dowodzenia wojsk własnych i inne elementy ugrupowania dywizji mogące mieć wpływ na jakość rozpoznania radioelektronicznego np: stacje zakłóceń, stacje radiolokacyjne itp;
- obiekty i źródła rozpoznania radioelektronicznego;
- ugrupowanie, rubieże rozwinięcia kompanii i rejony rozwinięcia zespołów rozpoznawczych, kierunki i rubieże przegrupowania oraz drogi marszu;
- granice, głębokość, strefy i sektory rozpoznania radioelektronicznego;
- rejony rozmieszczenia zespołów rozpoznawczych szczebla nadrzędnego i sąsiadów działających w pasie dywizji;
- elementy ugrupowania bojowego pododdziałów walki radioelektronicznej wojsk własnych.

Zestawienie obiektów podlegających rozpoznaniu i możliwości rozpoznawczych kompanii jest pomocniczym dokumentem planowania. Dokument ten opracowuje się jako załącznik do mapy roboczej.

Winien on zawierać:

- liczbę obiektów i źródeł informacji w pasie działania dywizji;
- liczbę źródeł informacji podlegających namierzaniu;

- potrzeby w zakresie rozpoznania poszczególnych obiektów i źródeł informacji;

- możliwości rozpoznawcze kompanii;

Liczbę obiektów i źródeł informacji ustala się w wyniku oceny sytuacji bojowej i radioelektronicznej, znajomości organizacji, zasad działania i stosowanych norm taktycznych przez nieprzyjaciela, a także wyposażenia jego pododdziałów w środki radioelektroniczne i sposobów wykorzystania tych środków.

Przy ustalaniu liczby źródeł rozpoznawczych podlegających namierzaniu, z ogólnej ilości najważniejszych źródeł mogących wystąpić w sieciach radiowych i systemach radiolokacyjnych, wybiera się głównie źródła obsługujące dowódców i sztaby.

Potrzeby w zakresie rozpoznania poszczególnych obiektów i źródeł informacji wynikają z oceny ich wartości rozpoznawczych. Niemal każdy obiekt rozpoznania jest obsługiwany przez pewną ilość środków radioelektronicznych, z których nie wszystkie mogą i muszą być rozpoznawane. W związku z tym do rozpoznania wybiera się tylko te źródła, które mogą przekazywać ważne informacje.

Możliwości kompanii rozpoznania radioelektronicznego zależą od liczby stanowisk, które kompania może zorganizować i norm obciążenia każdego z nich. Z reguły potrzeby są znacznie wyższe od faktycznych możliwości kompanii. W związku z tym rezygnuje się z rozpoznawania mniej ważnych źródeł, a w sytuacjach szczególnych zwiększa się obciążenie poszczególnych stanowisk rozpoznawczych poprzez stawianie dodatkowych zadań. Można też stosować zmienny charakter przechwytywania radiowego w miarę zmiany rozpoznawczych wartości poszczególnych źródeł informacji /ciągłe, okresowe lub kontrolne/.

Dane planistyczne z zakresu rozpoznania radioelektronicznego pomocnik do spraw rozpoznania radioelektronicznego nanosi również na plan rozpoznania dywizji.

3.3.4. Stawianie zadań rozpoznawczych

Zadania dla dowódcy kompanii rozpoznania radioelektronicznego stawia dowódca batalionu rozpoznawczego w formie ustnego rozkazu, na podstawie zarządzenia bojowego sztabu dywizji i opracowanego planu użycia sił i środków batalionu. W zadaniu podaje się:

- niezbędne dane o nieprzyjacielu i wojskach własnych;
- ostatnie dane o sytuacji radioelektronicznej;
- zadania rozpoznawcze kompanii i terminy ich wykonania /co i w

jakim czasie należy ustalić, potwierdzić, wykryć, na co zwrócić szczególną uwagę/, granice i głębokość rozpoznania, pierwsze rubieże /rejonny/ rozwinięcia i przewidywane rejonny przesunięcia;

- sposób przegrupowania i drogi marszu;
- organizację łączności rozpoznania, oraz sposób i terminy przekazywania uzyskanych informacji;
- sposób zaopatrywania materiałowo-technicznego;
- organizację współdziałania z pododdziałami rozpoznania radioelektronicznego szczebla wyższego oraz pododdziałami walki radioelektronicznej.

Zadania dowódców elementów rozpoznawczych stawia dowódca kompanii.

W zadaniach dla grupy analizy danych podaje się:

- niezbędne dane o nieprzyjacielu i wojskach własnych;
- aktualne dane o sytuacji radioelektronicznej;
- podział sił i środków kompanii do prowadzenia rozpoznania;
- rejonny rozwinięcia poszczególnych elementów rozpoznawczych kompanii;
- sposób opracowywania i przesyłania informacji przełożonym;
- sposób przekazywania sygnałów alarmowych;
- organizację łączności i czas gotowości do prowadzenia rozpoznania;
- miejsce swojego pobytu i zastępcę.

Na tej podstawie grupa analizy danych przygotowuje i prowadzi:

- mapę roboczą, na której nanosi niezbędne dane o sytuacji taktycznej wojsk własnych i nieprzyjaciela, miejsca rozwinięcia GAD i RCR oraz zespołów /posterunków/ rozpoznawczych; źródła i obiekty rozpoznawcze oraz granice, strefy i sektory rozpoznania;
- wykaz zadań dla poszczególnych elementów rozpoznawczych;
- dziennik wykrytych źródeł rozpoznania;
- dziennik namierzania;
- tabelę szyfrowo-kodową do meldowania wyników rozpoznania i podawania zadań w zakresie namierzania.

Ponadto w grupie analizy danych winny znajdować się niezbędne informatory, biuletyny rozpoznawcze, zestawienia, plansze wykresy i inne materiały obrazujące systemy radioelektroniczne nieprzyjaciela, cechy rozpoznawcze źródeł rozpoznania, zasady wymiany korespondencji, itp.

W zadaniu dla dowódców zespołów /posterunków/ rozpoznawczych dowódca kompanii podaje:

- skład sił i środków elementu;
- rejon rozwinięcia;

- źródła podlegające rozpoznaniu, sposób zdobywania i przekazywania danych;
- termin gotowości do prowadzenia rozpoznania;
- wytyczne współdziałania i zabezpieczenia działalności bojowo-rozpoznawczej;
- miejsce swojego pobytu i zastępcę.

3.3.5. Organizacja dowodzenia i łączności

Organizacja dowodzenia kompanią rozpoznania radioelektronicznego i zabezpieczenie sprawnej łączności dla jej potrzeb należy do obowiązków dowódcy i sztabu batalionu rozpoznawczego.

Całokształtem działalności kompanii kieruje dowódca kompanii, a grupa analizy danych kieruje pracą poszczególnych elementów rozpoznawczych w zakresie prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego. Jednym z ważnych czynników decydujących o sprawności dowodzenia kompanią rozpoznania radioelektronicznego jest dobrze zorganizowany i działający bez zakłóceń system łączności - załącznik 5.

Winien on zapewnić:

- stałą wymianę informacji z dowódcą /sztabem/ batalionu rozpoznawczego oraz z wydziałem rozpoznawczym sztabu dywizji;
- ciągłe kierowanie zespołami /posterunkami/ rozpoznania radioelektronicznego w każdej sytuacji bojowej;
- naprowadzanie namierników radiowych na źródła informacji wykryte przez radiowe centrum rozpoznawcze;
- wzajemne naprowadzanie się stacji rozpoznania systemów radiolokacyjnych na źródła informacji;
- otrzymywanie w terminie danych z posterunków /zespołów/ rozpoznawczych;
- dowodzenie elementami ugrupowania kompanii w czasie ich przegrupowania do kolejnych rejonów rozmieszczenia;
- uprzedzenie w odpowiednim czasie elementów ugrupowania kompanii o grożącym niebezpieczeństwie.

Powyższe potrzeby w zakresie łączności realizuje się głównie za pomocą ultrakrótkofalowych środków radiowych. Organizuje się nimi:

- kierunek radiowy z wydziałem rozpoznawczym sztabu dywizji do przekazywania meldunków i zarządzeń. Kierunek ten może być dublowany środkami łączności dowódcy batalionu rozpoznawczego;
- sieć radiową systemu przechwyty radiowego do przekazywania informacji ze stanowisk RCR oraz kierowania pracą tych stanowisk.

W skład sieci wchodzi radiostacja punktu dowodzenia /główna/ i radiostacje poszczególnych aparatowni radiodbiornych;

- sieć namierzania radiowego do przekazywania zadań /komend/ w zakresie namierzania i meldowania wyników oraz kierowania działalnością posterunków namierzania. W skład sieci wchodzi radiostacja punktu dowodzenia kompanii /GAD/ jako główna i radiostacje posterunków namierzania;

- sieć radiową systemu rozpoznania stacji radiolokacyjnych do przekazywania wyników rozpoznania i wskazywania stacjom rozpoznania systemów radiolokacyjnych wykrytych źródeł informacji. W składzie sieci występuje radiostacja urządzenia dowódcy jako główna i radiostacje poszczególnych posterunków rozpoznawczych.

W rejonie punktu dowodzenia kompanii rozpoznania radioelektronicznego, przy którym rozmieszona się również środkowy zespół rozpoznania radioelektronicznego oraz RCR, w sprzyjających warunkach należy rozwijać wewnętrzną łączność przewodową - załącznik 6.

W zależności od potrzeb i konkretnej sytuacji organizuje się również sieć radiową UKF plutonu technicznego rozpoznania pola walki.

3.3.6. Obieg informacji z rozpoznania radioelektronicznego

Bezpośrednim zdobywaniem informacji w rozpoznaniu radiowym zajmują się radiooperatorzy stanowisk przechwyty radiowego i namierników radiowych. Radiostacje nieprzyjaciela radiooperatorzy rozpoznają za pomocą urządzeń odbiorczych, przechwytyją nadawane przez nie telegramy i opracowują wstępnie przechwycone informacje. W razie potrzeby mogą również naprowadzać na wykryte radiostacje nieprzyjaciela posterunki namierzania radiowego, w celu szybszego i pewniejszego dokonania namiarów. Przechwycone telegramy oraz uwagi o pracy źródeł rozpoznania /ocena ważności, cechy rozpoznawcze itp./ radiooperator przekazuje za pośrednictwem starszego zmiany do grupy analizy danych. Częstotliwość przekazywania informacji określa szef GAD.

W razie przechwylenia bardzo ważnej informacji /alarmowej, bardzo pilnej lub pilnej/ radiooperator przekazuje ją natychmiast do grupy analizy danych.

Namiaru radiowego pracujących radiostacji nieprzyjaciela dokonują radiooperatorzy namierników. Aby namierzyć pracującą radiostację, operator otrzymuje niezbędne dane, jak np.: częstotliwość, sygnał rozpoznawczy, które w formie komendy są przekazywane z grupy analizy danych, namiernika kierunkowego, względnie od operatora stanowiska

przechwytu radiowego. Po dokonaniu namiaru jego wynik radiooperator przekazuje natychmiast do grupy analizy danych.

Kierowanie rozpoznaniem systemów radiolokacyjnych odbywa się z posterunku środkowego. Posterunek ten określa zadania dla pozostałych oraz opracowuje wyniki rozpoznania z wszystkich posterunków. Niezależnie od powyższej zasady każdy posterunek może prowadzić samodzielne poszukiwania. Operator, który przechwycił emisję stacji radiolokacyjnej i namierzył ją, przekazuje dane do posterunku środkowego a ten przekazuje dane rozpoznawcze w formie zadania do pozostałych posterunków. Następnie informacje opracowane wstępnie przez operatorów posterunków oraz przez operatorów i dowódcę zespołu obsługującego urządzenie dowódcze, przesyła się do grupy analizy danych.

Pełną analizę i uogólnianie informacji z rozpoznania radiowego i radiolokacyjnego oraz wyciąganie wniosków odnośnie sytuacji radioelektronicznej nieprzyjaciela dokonuje grupa analizy danych.

W celu usprawnienia procesu zbierania informacji od posterunków rozpoznawczych, w grupie analizy danych wyznacza się dyżurnego operacyjnego, któremu podlegają zmiany dyżurne wszystkich urządzeń rozpoznawczych kompanii. Podczas dyżuru dyżurny operacyjny odpowiada za zbieranie informacji, terminowe opracowywanie meldunków i przekazywanie ich do dowódcy /sztabu/ batalionu rozpoznawczego. Ważne informacje takie jak sygnały świadczące o przygotowaniach użycia BMR, wyjścia kontrataków nieprzyjaciela itp. przekazuje natychmiast w pierwszej kolejności do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji, a następnie do dowódcy /sztabu/ batalionu. Informacje mniej ważne lub wymagające głębszej analizy przekazuje grupie analizy danych do dalszego szczegółowego opracowania. O wysłanych meldunkach oraz o wszelkich zmianach w ugrupowaniu i działaniu sił i środków rozpoznania radioelektronicznego, dyżurny operacyjny melduje dowódcy kompanii.

Grupa analizy danych w ramach prowadzonej pracy ustala:

- przynależność rozpoznawanych źródeł do odpowiednich systemów radioelektronicznych i obiektów;
- operacyjno-techniczną charakterystykę rozpoznawanych źródeł;
- skład i przeznaczenie rozpoznawanych źródeł;
- rolę źródła w systemach radioelektronicznych nieprzyjaciela.

Wynikiem analizy są wnioski dotyczące składu bojowego, ugrupowania i działalności wojsk, stanowiące podstawę do opracowania informacji o nieprzyjacielu.

Opracowane informacje grupa analizy danych przesyła do dowódcy /sztabu/ batalionu rozpoznawczego w formie meldunków rozpoznawczych doraźnych i okresowych.

Meldunki doraźne opracowywane są i wysyłane do przełożonego natchmiaszt, jeżeli z treści informacji wynika, że bezzwłocznie powinno być podjęte działanie przez wojska własne.

W meldunkach okresowych podaje się informacje rozpoznawcze za określony okres czasu. Terminy ich składania określa się w zadaniu bojowym dla kompanii rozpoznania radioelektronicznego. Wykonuje się je w formie opisowej dołączając jako załączniki: schemat rozpoznawanych sieci radiowych za okres sprawozdawczy; tabelę zmian sygnałów rozpoznawczych i częstotliwości poszczególnych radiostacji; wykaz skrótów i oznaczeń umownych stosowanych w czasie pracy środków radiowych; wykaz i znaczenie przechwyconych sygnałów alarmowych; wykaz nowo wykrytych i rozpoznanych stacji radiolokacyjnych wraz z opisem ich parametrów; wykaz stacji radiolokacyjnych potwierdzających się.

3.4. Rozpoznanie powietrzne

Rozpoznanie powietrzne jest jednym z zasadniczych rodzajów rozpoznania wojskowego, stanowiących ważny czynnik skutecznego wykorzystania wojsk i środków rażenia. Celem rozpoznania powietrznego jest zdobywanie wiadomości o obiektach pola walki, terenie i warunkach atmosferycznych, niezbędnych dowódcom i sztabom do organizacji i prowadzenia działań bojowych.

Rozpoznanie powietrzne na korzyść oddziałów i związków taktycznych może być prowadzone przy użyciu samolotów lotnictwa rozpoznania taktycznego, śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych wojsk lądowych oraz innych aparatów latających.

Rola i znaczenie rozpoznania powietrznego we współczesnych działaniach bojowych oddziałów i związków taktycznych wojsk lądowych zeterminowane są potrzebami wojsk i charakterem pola bitwy oraz właściwościami i możliwościami latających aparatów rozpoznawczych.

Duża rola i znaczenie rozpoznania powietrznego wynikają z możliwości skrytego i nieoczekiwanego przeniknięcia w głąb terytorium nieprzyjaciela, rozpoznania w krótkim czasie rozległego obszaru i przekazania w krótkim czasie dowódcom i sztabom aktualnych i stosunkowo dokładnych danych bezpośrednio z pokładu samolotu /śmigłowca/.

W działaniach z użyciem broni jądrowej, lotnictwo rozpoznawcze dostarcza dowódcom i sztabom danych o środkach napadu jądrowego nie-

przyjaciela i obiektach uderzeń własnych środków przenoszenia broni jądrowej.

W celu zapewnienia jak największej efektywności w prowadzeniu rozpoznania powietrznego, wysiłek jego koncentruje się na głównym kierunku działań i na wykonaniu zadań zasadniczych, w ścisłym współdziałaniu z innymi rodzajami rozpoznania.

3.4.1. Rodzaje i sposoby prowadzenia rozpoznania powietrznego

Rozpoznanie powietrzne w zależności od skali działań i charakteru wykonywanych zadań, dzieli się na: strategiczne, operacyjne i taktyczne.

Taktyczne rozpoznanie powietrzne organizuje sztab Wojsk Lotniczych Frontu poprzez Stanowiska Dowodzenia Lotnictwa i OPL przy sztabach armii ogólnowojskowych oraz Grupy Dowodzenia Bojowego przy związkach taktycznych wojsk lądowych. Rozpoznanie prowadzi lotnictwo rozpoznania taktycznego /LRT/ i lotnictwo rozpoznawcze wojsk lądowych /LRWLąd/. Ponadto w określonych sytuacjach do prowadzenia rozpoznania mogą być wykorzystywane nieetatowe pododdziały rozpoznawcze innych rodzajów lotnictwa /np. lotnictwa myśliwsko-bombowego/.

Głębokość taktycznego rozpoznania powietrznego wynosi 200-300 i więcej km.

Rozpoznanie taktyczne na korzyść związków taktycznych wojsk lądowych organizuje się na ich wyraźne zapotrzebowanie wykorzystując w tym zakresie GDB oraz Dowództwo Lotnictwa i OPL Armii. Wynika to z faktu, że nie przewiduje się przydzielania limitów samolotolotów lotnictwa rozpoznawczego sztabom dywizji i pułków wojsk lądowych.

Ze względu na przeznaczenie i czas prowadzenia rozróżnia się: wstępne, bezpośrednie i kontrolne rozpoznanie powietrzne.

Wstępne rozpoznanie powietrzne prowadzi się w okresie przygotowania do działań bojowych. Organizują je sztaby różnych szczebli dowodzenia od wojsk lotniczych frontu do oddziału lotniczego włącznie. Jego celem jest przede wszystkim zdobycie danych o rozmieszczeniu wojsk i obiektów nieprzyjaciela, jego obronie przeciwlotniczej i terenie oraz innych danych potrzebnych do podjęcia decyzji. Powinno ono dostarczyć ogólnych danych o składzie bojowym i rozmieszczeniu wojsk nieprzyjaciela w interesującym nas pasie, a jego wyniki stanowią podstawę do rozpoznania bezpośredniego.

Bezpośrednie rozpoznanie powietrzne prowadzi się na kilka do kilkadziesiąt minut przed uderzeniem raketowo-jądrowym lub lotniczym

w celu uzyskania uzupełniających danych o stanie i położeniu obiektów już wstępnie rozpoznanych, jak również o sytuacji, warunkach atmosferycznych. Zasadniczym celem rozpoznania bezpośredniego jest określenie z wymaganą dokładnością współrzędnych obiektów oraz natychmiastowe przekazanie danych o nich z pokładu samolotu /śmigłowca/ drogą radiową do wskazanego SD lub dowódcom grup uderzeniowych.

Organizatorem bezpośredniego rozpoznania powietrznego jest sztab związku /oddziału/ lotniczego ze składu którego wydzielono załogi do wykonania tego rodzaju zadań.

Kontrolne rozpoznanie powietrzne ma na celu określenie skutków własnych uderzeń rakietowo-jądrowych lub lotniczych. Wyniki uderzeń środkami konwencjonalnymi sprawdza się bezpośrednio po ich wykonaniu lub po upływie kilku minut /2-5 minut/, natomiast wyniki uderzeń jądrowych kontroluje się po upływie 20-40 minut od chwili ich wykonania. W czasie rozpoznania kontrolnego załoga powinna ustalić epicentrum wybuchu /uderzenia/, stopień zniszczenia danego obiektu, rozmiary pożarów oraz - w miarę możliwości - w jaki sposób nieprzyjaciel likwiduje skutki uderzenia. Zawsze należy dążyć do potwierdzenia wyników rozpoznania kontrolnego fotografowaniem. Kontrolę wyników uderzeń lotniczych organizują sztaby związków i oddziałów, z których wydzielono siły do uderzenia. Natomiast kontrolę wyników uderzeń rakietowo-jądrowych - lotnictwo rozpoznawcze - z polecenia sztabu frontu.

Jeśli do prowadzenia rozpoznania używa się śmigłowców, jego organizatorem jest wydział rozpoznawczy sztabu ogólnowojskowego związku taktycznego.

W zależności od wykorzystywanych w rozpoznaniu powietrznym środków wyróżnia się następujące sposoby rozpoznania powietrznego:

- rozpoznanie wzrokowe;
- rozpoznanie fotograficzne;
- rozpoznanie radioelektroniczne.

Wybór sposobu rozpoznania powietrznego zależy głównie od: charakteru zadania, rodzaju obiektu, rodzaju i typu aparatu latającego oraz ich wyposażenia w aparaturę rozpoznawczą, stopnia przeciwdziałania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela, pory doby i warunków atmosferycznych.

Rozpoznanie wzrokowe jest właściwie zasadniczym sposobem rozpoznania powietrznego na samolotach i śmigłowcach. Stosuje się je zawsze, gdy tylko pozwalają na to warunki.

Rozpoznanie wzrokowe jest np. podstawowym sposobem rozpoznania powietrznego do uderzenia jądrowego. Zapewnia w tym przypadku szybkie przekazanie danych o obiektach zainteresowanym dowódcom i sztabom.

Rozpoznanie wzrokowe posiada jednak istotną wadę, jaką jest niemożliwość przedstawienia dokładnych danych o rozpoznanych obiektach. Wyniki i wnioski z tego rozpoznania przedstawione przez załogi są mniej lub bardziej subiektywne. Dlatego należy zawsze dążyć do uzupełnienia /potwierdzenia/ wyników wzrokowego rozpoznania powietrznego danymi uzyskanymi z innych rodzajów rozpoznania wszystkich rodzajów wojsk.

Możliwości i skuteczność rozpoznania wzrokowego zależne są od szeregu czynników, takich jak: fizyczne właściwości załogi, wysokość i prędkość lotu, odległość od rozpoznawanego obiektu, stopień maskowania rozpoznawanego obiektu, pora doby, warunki atmosferyczne, przeciwdziałanie obrony nieprzyjaciela, warunki widoczności z kabiny, stopień wyposażenia w aparaturę wspomagającą.

Efektywność rozpoznania wzrokowego jest uzależniona w znacznym stopniu od ilości załóg biorących udział w rozpoznaniu danego obiektu, wypracowania odpowiedniej taktyki rozpoznania, pamięciowej znajomości rejonu rozpoznania, znajomości cech rozpoznawczych typowych obiektów nieprzyjaciela i stopnia opanowania nawyków ich identyfikacji.

Rozpoznanie fotograficzne jako jeden ze sposobów rozpoznania powietrznego, dostarcza najpełniejszych, wiarygodnych i obiektywnych danych o rozmieszczeniu wojsk i sprzętu, terenie oraz innych obiektach nieprzyjaciela. Do jego zasadniczych zalet zalicza się:

- zdobywanie dokładnych danych o nieprzyjacielu w formie dokumentu, jakim jest film, zdjęcie i inne fotodokumenty;
 - ustalenie zmian zaistniałych w ugrupowaniu nieprzyjaciela i w położeniu wcześniej rozpoznanych obiektów;
 - możliwość bardzo dokładnego określenia typu i rodzaju, rozmiarów i współrzędnych obiektu;
 - określenie stanu i charakteru działania oraz kierunku i prędkości obiektu;
 - kontrolowanie rezultatów uderzeń środków ogniowych;
 - otrzymywanie materiałów niezbędnych do opracowania i unaczestniania map;
 - możliwość sprawdzenia maskowania wojsk własnych.
- Do wad rozpoznania fotograficznego należy zaliczyć:
- zależność od warunków atmosferycznych i pory doby;

- stosunkowo długi czas opracowania wyników fotografowania.

Pod pojęciem "powietrzne rozpoznanie fotograficzne" należy rozumieć zdobywanie informacji o nieprzyjacielu i terenie na podstawie zdjęć wykonanych z powietrza.

Powietrzne rozpoznanie fotograficzne w sensie procesu jego wykonywania /realizacji/ składa się z następujących etapów: fotografowanie, obróbka fotochemiczna, fotointerpretacja.

Każdy z wymienionych etapów jest od siebie zależny, musi odbywać się w wymienionej kolejności i żaden z nich nie może być pominięty, niezależnie od stosowanych urządzeń.

Ze względu na porę doby fotografowanie dzieli się na dzienne i noone. Dzienne - wykonywane jest przy wykorzystaniu światła naturalnego. Noone - wykonuje się przy pomocy sztucznych środków świetlnych.

W zależności od położenia osi optycznej aparatu w momencie ekspozycji migawki, fotografowanie dzieli się na pionowe i skośne.

Fotografowanie pionowe to takie, kiedy w momencie ekspozycji oś optyczna aparatu jest prostopadła do horyzontu lub odchylona od pionu w granicach $\pm 15 + 20^\circ$.

Przy skośnym fotografowaniu oś optyczna aparatu w momencie ekspozycji jest odchylona od pionu więcej jak 25° .

W zależności od ilości wykonanych zdjęć fotografowanie dzieli się na: pojedyncze i szeregowo, a w zależności od ilości szeregów: szeregowe lub wieloszezegowe. Wszystkie pojęcia dotyczą fotografowania jednego obiektu lub jednego określonego rejonu.

Zdjęcie lotnicze posiada takie parametry jak: skala zdjęcia, rozmiar zdjęcia.

W zależności od stosowanego materiału fotograficznego zdjęcia mogą być: czarno-białe, kolorowe, podczerwone, sferowospektralne.

W trakcie organizacji rozpoznania, każdorazowo w zależności od potrzeb winny być określone warunki fotografowania.

Powietrzne rozpoznanie radioelektroniczne jest jednym ze sposobów rozpoznania powietrznego i odgrywa ważną rolę zarówno w czasie pokoju i wojny w zakresie zdobywania danych o nieprzyjacielu. Informacje zdobyte przez rozpoznanie radioelektroniczne umożliwiają porównanie ich z informacjami zdobytymi przez inne rodzaje rozpoznania i pozwalają na wyciągnięcie wniosków co do ilości sił, ugrupowania i zamiaru nieprzyjaciela.

Powietrzne rozpoznanie radioelektroniczne w zależności od stosowanej aparatury obejmuje:

- rozpoznanie stacji i systemów radiolokacyjnych;
- rozpoznanie radiolokacyjne;
- rozpoznanie telewizyjne;
- rozpoznanie radiowe.

Rozpoznanie stacji i systemów radiolokacyjnych polega na zdobywaniu o nich danych przez aparaturę rozpoznawczą, umożliwiającą poszukiwanie, przechwytywanie i analizę emisji zarejestrowanych fal elektromagnetycznych oraz namierzanie.

Głównym celem powietrznego rozpoznania stacji i systemów radiolokacyjnych jest zdobycie danych niezbędnych do organizacji skutecznego pokonywania obrony powietrznej i przeciwlotniczej przez lotnictwo, oraz obniżenie efektywności użycia środków napadu powietrznego.

Rozpoznanie radiolokacyjne polega na rozpoznaniu nieprzyjaciela, terenu i warunków atmosferycznych przy pomocy pokładowych stacji radiolokacyjnych, które w zależności od metody obserwacji dzielą się na panoramiczne i bocznej obserwacji. Stacje radiolokacyjne panoramiczne pozwalają na prowadzenie rozpoznania w sektorze 360° .

Stacje radiolokacyjne bocznej obserwacji pozwalają na prowadzenie rozpoznania w określonych sektorach na boki w stosunku do osi podłużnej samolotu.

W rozpoznaniu radiolokacyjnym wykorzystuje się właściwość niejednakowego odbijania fal elektromagnetycznych od różnych obiektów oraz terenu, przez co uzyskujemy tzw. radiolokacyjny obraz terenu.

Stopień widoczności obiektów zależy od odległości rozpoznania, wysokości lotu, kierunku lotu w stosunku do obiektu i kontrastu radiolokacyjnego.

Rozpoznanie radiolokacyjne umożliwia obserwację, wykrywanie i śledzenie obiektów, szczególnie w trudnych warunkach meteorologicznych. Może być prowadzone z określonej odległości do obiektów z nad własnego terytorium lub terytorium nieprzyjaciela. Prowadzone jest z różnych wysokości i kierunków dla uzyskania pełnych charakterystyk odbicia radiolokacyjnego obiektów.

Rozpoznanie telewizyjne jest szczególnie przydatne w warunkach wysokiej dynamiki współczesnych działań bojowych, kiedy dane rozpoznawcze w postaci obrazu telewizyjnego są przekazywane niemal w czasie rzeczywistym. W porównaniu z rozpoznaniem wzrokowym eliminuje ono elementy subiektywnej oceny oraz posiada formę dokumentalną.

Telewizyjne rozpoznanie powietrzne prowadzi się za pomocą systemów rozpoznania telewizyjnego, w skład których wchodzi pokładowe stacje nadawcze oraz naziemne stacje odbiorcze.

Rozpoznanie telewizyjne stosuje się głównie do rozpoznania bezpośredniego obiektów ruchomych o małych wymiarach w interesie uderzeń jądrowych i w innych przypadkach, gdy istnieje potrzeba szybkiego wykorzystania wyników rozpoznania.

Powietrzne rozpoznanie radiowe prowadzi się w celu wydłużenia zasięgu rozpoznania w paśmie UKF z około 40-60 km do 300-400 km zależnie od wysokości lotu samolotu rozpoznawczego.

Rozpoznanie radiowe prowadzi się za pomocą urządzeń odbiorczonamiarowych, współpracujących z urządzeniami rejestrującymi.

Bezpośrednimi źródłami rozpoznania są radiostacje UKF i radiolinie nieprzyjaciela obsługujące wojska i sztaby wszystkich szczebli dowodzenia.

Proces rozpoznania radiowego składa się z następujących etapów:

- poszukiwanie, polegające na wykrywaniu pracy środków radiowych nieprzyjaciela oraz ustaleniu ich cech charakterystycznych;
- przechwytywanie polega na rejestracji emisji elektromagnetycznych wykrytych radiostacji i określaniu ich parametrów technicznych. Rejestracja nadawań prowadzona jest zazwyczaj na taśmie magnetycznej;
- śledzenie polega na okresowym sprawdzaniu pracy rozpoznawanych radiostacji;
- namierzanie radiowe polega na ustaleniu miejsca rozmieszczenia radiostacji. Podstawę namierzania stanowi odcinek trasy lotu między dwoma punktami orientacyjnymi nad którymi dokonano namiaru. Możliwe jest także wykorzystanie co najmniej dwóch samolotów rozpoznawczych wykonujących równolegle namierzanie tej samej radiostacji.

3.4.2. Siły i środki oraz wyposażenie i przeznaczenie lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych

Rozpoznanie powietrzne na korzyść ogólnowojskowych związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów prowadzi głównie lotnictwo rozpoznawcze wojsk lądowych.

Pododdziały lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych są zasadniczymi siłami rozpoznania powietrznego na szczeblu taktycznym oraz jednym z ważniejszych elementów w systemie rozpoznania dywizji.

Lotnictwo rozpoznawcze wojsk lądowych zorganizowane jest w klucze wchodzące w skład eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych związków taktycznych.

Działalnością rozpoznawczą eskadry kieruje bezpośrednio dowódca eskadry.

Śmigłowce rozpoznawcze eskadry wyposażone są w lotnicze aparaty fotograficzne do fotografowania pionowego i skośnego w dzień. Mogą być również zamontowane inne urządzenia, na przykład: przyrząd optyczno-pomiarowy, aparatura telewizyjna, radiolokacyjna itp.

Ponadto na pokładzie śmigłowców znajduje się komplet radiostacji, w tym jedna do utrzymywania łączności z pododdziałami wojsk lądowych.

Szczególnością tych śmigłowców jest możliwość działania z lotu koszącego /20-50 m/ i wykonywania zawisów na wysokości od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów oraz startu i lądowania w zasadzie na dowolnym terenie.

Eskadra śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych jest przeznaczona do zabezpieczenia działań bojowych dywizji w zakresie rozpoznania powietrznego i obserwacji pola walki, przerzutu grup specjalnych, prowadzenia ognia artylerii i dowodzenia.

Pododdział śmigłowców rozpoznawczych jest przeznaczony do prowadzenia rozpoznania, a przede wszystkim obserwacji pola walki oraz do rozpoznania inżynierskiego, skażeń promieniotwórczych i rekonesansu.

Do jego zadań należy:

- rozpoznanie celów rozmieszczonych w rejonie przedniego skraju i w głębi ugrupowania pierwszorzutowych pododdziałów nieprzyjaciela, niewidocznych z naziemnych punktów obserwacyjnych /stanowiska ogniowe artylerii i moździerzy, plutonowe i kompanijne punkty oporu, punkty i stanowiska dowodzenia, odwody w tym szczególnie wojska pancerne, rozbudowa inżynierska, system zapór itp./;
- obserwacja pola walki w nakazanym pasie i w rejonie bezpośrednio przyległym do przedniego skraju lub w rejonie /rejonach/ szczególnej uwagi z zadaniem bieżącego informowania sztabu dywizji o wszystkich istotnych ruchach i zmianach w ugrupowaniu wojsk nieprzyjaciela i nowo pojawiających się celach /obiektach/;
- rozpoznanie dróg, mostów, przeszkód wodnych i obiektów hydrotechnicznych, miejsc do organizacji przepraw na przeszkodach wodnych oraz innych obiektów /rejonów/;
- rozpoznanie skażeń promieniotwórczych w miejscach, rejonach i na określonych trasach marszu własnych wojsk oraz wykonanie innych zadań tego typu;
- prowadzenie rekonesansu rejonów przewidzianych do rozmieszczenia SD i innych elementów ugrupowania bojowego dywizji;
- przerzut dywizyjnych grup rozpoznawczych /GR/ w głąb ugrupowa-

nia nieprzyjaciela na odległość 40-100 km, ich dodatkowe zaopatrzenie, przeocelowywanie w inne rejony bądź ewakuacja, współdziałanie z nimi w zakresie rozpoznania i przekazywania danych oraz odbiór od nich ważnych jeńców, zdobytych dokumentów bojowych, materiałów itp.;

- rozpoznanie taktycznych środków napadu jądrowego, głównie artylerii jądrowej, moździerzy, stacji radiolokacyjnych, ozołgów, transporterów, punktów oporu, stanowisk dowodzenia i innych obiektów przewidzianych do zniszczenia /obezwładnienia/ ogniem artylerii, rakiet taktycznych, lotnictwa itp.;

- wstrzelywanie, poprawienie i kontrolowanie ognia artylerii do celów niewidocznych z naziemnych punktów obserwacyjnych;

- rozpoznanie na korzyść wojsk własnych dróg marszu, rejonów ześrodkowania /ryjściowych/ itp.;

- kontrola stopnia maskowania elementów ugrupowania wojsk własnych.

Załogi śmigłowców rozpoznawczych w zależności od charakteru zadania i położenia rozpoznawanych obiektów w stosunku do linii styczności wojsk, mogą wykonywać swoje zadania znad własnego terenu lub przenikać w głąb ugrupowania bojowego nieprzyjaciela. Jednak ze względu na małą odporność śmigłowca na ogień środków obrony przeciwlotniczej, działania prowadzi się głównie znad własnego terenu w strefie lotu położonej 1-3 km od przedniego skraju wojsk własnych. Granice strefy lotu ustala szef wydziału rozpoznawczego wspólnie z szefem OPL dywizji, kierując się przy tym potrzebą zapewnienia jak najlepszych warunków obserwacji i osłony śmigłowców własnymi środkami OPL.

W zależności od charakteru zadania /rodzaju obiektu i odległości obserwacji/ warunków atmosferycznych, szczególnie widzialności poziomej i pionowej, wyposażenia załóg w urządzenia optyczne oraz stopnia przeciwdziałania środków OPL nieprzyjaciela, śmigłowce rozpoznawcze wykonują zadania z wysokości 100-800 m. W tych warunkach typowe obiekty pola walki rozmieszczone po stronie nieprzyjaciela można obserwować na odległość do kilkunastu kilometrów.

W lotnictwie rozpoznawczym wojsk lądowych zadania w zasadzie są wykonywane przez pojedyncze załogi. Do wykonania zadań szczególnie ważnych wydziela się parę lub więcej śmigłowców.

- W przypadku wykonywania zadania znad terenu nieprzyjaciela, załogi mogą przenikać na głębokość do 100 km, umiejętnie wykorzystując warunki terenowe i atmosferyczne oraz porę doby.

3.4.3. Zasady użycia lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych

Eskaadra śmigłowców jest zdolna do samodzielnego wykonywania zadań bojowych na korzyść wojsk dywizji. Dysponuje ona odpowiednim sprzętem technicznym i pomocniczym, środkami ubezpieczenia lotów i łączności oraz środkami transportowymi do przewozu paliwa lotniczego.

Za zabezpieczenie bytowe, przeciwpożarowe i medyczne, urządzenie i ochronę lądowisk oraz organizację łączności dowodzenia naziemnego i odbioru danych rozpoznawczych z powietrza, odpowiada sztab dywizji.

Za nadzór specjalistyczny oraz zabezpieczenie materiałowe, lotniczo-techniczne odpowiada dowództwo lotnictwa armijnego.

Dowództwo lotnictwa armijnego organizuje również remont i uzupełnienie sprzętu lotniczego eskadry.

Po przebazowaniu eskadry na wyznaczone lądowisko, dowódca eskadry, składa meldunek dowódcy /szefowi sztabu/ dywizji o stanie i możliwościach swojego pododdziału.

W meldunku podaje:

- stan i możliwości bojowe poszczególnych kluczy śmigłowców /stan załóg i ich przygotowanie bojowe/ oraz sprzętu lotniczego /liczba i typ śmigłowców, ich zasięgi, taktyczny promień działania, wyposażenie w pokładowe urządzenia rozpoznawcze oraz ich możliwości załadunkowe/;

- możliwości wykonywania zadań w zależności od pory doby i warunków atmosferycznych.

Ponadto zgłasza prośby i propozycje dotyczące:

- obrony i ochrony lądowiska;
- maskowania sprzętu;
- udzielania pomocy w przeprowadzaniu zabiegów sanitarnych stanu osobowego i dezaktywacji sprzętu;
- udzielania pomocy w organizacji zabezpieczenia materiałowego, technicznego i bytowego eskadry;
- organizacji łączności dowodzenia naziemnego i powietrznego.

Na podstawie meldunku dowódcy eskadry, wniosków i zamiaru dowódcy dywizji oraz na podstawie aktualnych i przewidywanych potrzeb, sztab dywizji przystępuje do określenia konkretnych zadań dla eskadry i przedsięwzięć dotyczących zabezpieczenia jej działań.

Zadania rozpoznawcze dla eskadry określa /co do miejsca, czasu i żądanych wyników/, dowódca lub szef sztabu dywizji, stawiając je bezpośrednio dowódcy eskadry. Szczegółowo rozwijają je szefowie /dowódcy/ rodzajów wojsk i służb.

Zadania dla załóg rozpoznawczych rozwija i szczegółowo omawia szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji, który z upoważnienia dowódcy /szefa sztabu/ dywizji dysponuje przydzielonymi śmigłowcami rozpoznawczymi.

W zadaniu dla eskadry dowódca /szef sztabu/ dywizji podaje:

- przebieg przedniego skraju, wiadomości o nieprzyjacielu i jego przewidywanym oddziaływaniu na rejon ugrupowania dywizji;
- ogólne zadania eskadry w ramach działań bojowych dywizji i w miarę możliwości szczególne w przewidywanym najbliższym dniu działań;
- limit śmigłowców z podziałem na zadanie bliższe i zadanie dnia oraz przewidywany limit na dzień następny;
- siły i środki wydzielone do odvodu;
- sposób wykorzystania wydzielonych śmigłowców do wykonania zadań na korzyść poszczególnych dowódców /szefów/ rodzajów wojsk i służb;
- sposób przebazowania rzutu powietrznego i naziemnego eskadry w razie przesunięcia SD dywizji;
- sposób wzajemnego informowania się o sytuacji naziemnej i powietrznej;
- system powiadamiania o uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela;
- organizację łączności dowodzenia naziemnego i powietrznego;
- terminy i sposoby oraz miejsce składania meldunków bojowych;
- tabele rozmównicze, sygnały dowodzenia oraz sposób jednolitego kodowania;
- sposób udzielania eskadrze pomocy w obronie i ochronie lądowiska, maskowaniu i pracach ziemnych na lądowisku, przeprowadzania zabiegów sanitarnych i dezaktywacji, zabezpieczeniu materiałowym i technicznym, lotniskowym, bytowym, przeciwpożarowym i medycznym.

Pracując nad zadaniami dla śmigłowców rozpoznawczych, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji podaje:

- wnioski z oceny nieprzyjaciela w części dotyczącej obiektów rozpoznania i ogniowych środków OPL, które mogą przeciwdziałać śmigłowcom;
- szczególne zadania dla załóg rozpoznawczych;
- zasady wykorzystania przydzielonych śmigłowców lub limitu śmigłowców /ś/1/ przez poszczególnych dowódców /szefów/;
- sposób przekazywania i odbioru danych z rozpoznania /środki łączności, numery sieci radiowej, częstotliwość, kryptonimy, mapy, kod i tabele sygnałowe/;
- sposób zbierania, opracowywania i przekazywania danych z rozpo-

nania powietrznego po wylądowaniu załóg /forma i czas przekazywania danych z rozpoznania wzrokowego i fotografowania lotniczego/;

- organizacja i miejsce głównego punktu odbioru danych;
- sposób utrzymywania stałego kontaktu pomiędzy szefem wydziału rozpoznawczego, sztabu dywizji a dowództwem eskadry w zakresie organizacji i prowadzenia rozpoznania, przekazywania i odbioru danych itp.

Śmigłowce rozpoznawcze działają według jednolitego planu rozpoznania sporządzonego przez wydział rozpoznawczy sztabu dywizji przy współudziale szefa rozpoznania eskadry. Na wykonanie określonych zadań na korzyść poszczególnych oddziałów oraz dowódców /szefów/ rodzajów wojsk i służb przewiduje się odpowiedni limit śmigłowcołotów, a niekiedy wyznacza doraźnie konkretne załogi. Zadanie szczegółowe dla tych załóg planują dowódcy /szefowie/ tych wojsk.

Ostateczną decyzję o do sposobu i czasu wykonania wyznaczonych i uzgodnionych zadań, podziału sił oraz kierowania działalnością załóg w powietrzu podejmuje dowódca eskadry.

Decyzję tę sztab eskadry opracowuje w formie planu działań bojowych i planowej tabeli lotów.

Plan działań bojowych opracowuje się zazwyczaj na mapie w skali 1:100 000. Ujmuje się w nim ogólnie przewidywane wykorzystanie eskadry do zabezpieczenia działań bojowych dywizji z podziałem zadań na dzień następny.

Plan działań bojowych eskadry obejmuje:

- główne zadania;
- podział limitu według zadań i terminów ich wykonania;
- podział załóg odpowiednio do zadań i czasu;
- siły wydzielone do odvodu;
- system łączności dowodzenia naziemnego i powietrznego;
- strefy lotów rozpoznawczych i poprawianie ognia artylerii;
- przewidywane przebazowanie eskadry;
- trasy lotu i rejony wysadzania grup rozpoznawczych;
- środki zabezpieczenia nawigatorskiego.

Planowa tabela lotów jest dokumentem określającym szczegółowe zadania poszczególnych kłuczy i załóg według czasu, rejonów i sposobów ich wykonania w danym dniu.

Zawiera ona:

- konkretne zadania na dany dzień;
- nazwiska członków załóg oraz poziom ich wyszkolenia;
- numery śmigłowców;

- trasy, profil i strefy lotów;
- czas startu i lądowania lub dyżurowania na ziemi /w powietrzu/;
- załogi i śmigłowce pozostające w odwodzie.

Dowódca eskadry stawia zadania całemu personelowi latającemu. Następnie poleca dowódcom kluczy sprecyzowanie zadań w swoich pododdziałach na podstawie zagadnień uzgodnionych z zainteresowanymi dowódcami /szefami/ rodzajów wojsk i służb.

Podczas stawiania zadania załogom, dowódca eskadry podaje:

- dane o nieprzyjacielu /położenie wojsk lądowych, przedni skraj, działalność lotnictwa i wnioski dotyczące środków OPL w rejonie działań śmigłowców/;
 - dane o obiektach /miejsce położenia i ich charakterystyka/;
 - przewidywane warunki atmosferyczne w rejonie działań i w rejonie własnego lądowiska;
 - niezbędne elementy zadań wojsk lądowych działających w rejonie /pasie/ wykonywania zadań przez załogę śmigłowca;
 - zadania poszczególnych kluczy lub załóg przydzielonych dowódcom /szefom rodzajów wojsk i służb/;
 - sposób pokonywania OPL nieprzyjaciela i działania w wypadku ataku jego samolotów myśliwskich;
 - rejony rozpoznania, wysadzenia grup rozpoznawczych;
 - czasy startu i terminy wykonania zadań;
 - trasy i profile lotu;
 - dane dotyczące łączności, zabezpieczenia nawigatorskiego i ubezpieczenia lotów;
 - tabele sygnałowe, kod map, hasła itp.;
 - sposoby przekazywania meldunków rozpoznawczych z pokładu śmigłowca i po wylądowaniu;
 - wskazówki dotyczące bezpieczeństwa lotów i zasad postępowania w wypadku utraty orientacji i awaryjnych sytuacji;
 - miejsce dowódcy eskadry i jego zastępcy.
- Dowódcy kluczy dokonują dokładnego sprecyzowania zadań dla załóg śmigłowców podając szczegóły ich wykonania.
- Dowodzenie eskadrą śmigłowców odbywa się z punktu dowodzenia eskadry, organizowanego przeważnie na lądowisku. Polega ono na:
- organizacji i planowaniu działań;
 - stawianiu poszczególnym kluczom /załogom/ zadań oraz kontroli ich wykonania;
 - kierowaniu działalnością załóg w powietrzu;

- zbieraniu, opracowywaniu i przekazywaniu do sztabu dywizji danych z rozpoznania prowadzonego przez załogi eskadry;

- utrzymywaniu stałego kontaktu z SD dywizji na korzyść której eskadra wykonuje zadania.

W okresie przygotowawczym do działań, dowódca i szef sztabu lub szef rozpoznania eskadry, powinni znajdować się na SD dywizji i uczestniczyć w uzgadnianiu i planowaniu zadań dla eskadry. Natomiast w toku działań na SD dywizji stale powinien znajdować się oficer z dowództwa eskadry /szef sztabu eskadry, lub zastępca do spraw liniowych/, aby uzgadniać bieżące zadania załóg śmigłowców i inne sprawy dotyczące użycia eskadry.

Jedynie dowódca eskadry lub z jego upoważnienia, zastępca dowódcy eskadry /dowódca kłuzza w stosunku do podległego pododdziału/ ma prawo do bezpośredniego stawiania załogom zadań i kierowania ich działalnością w powietrzu.

Na potrzeby dowodzenia i kierowania działaniem eskadry oraz przekazywania i odbioru danych z rozpoznania organizuje się siłami i środkami dywizji, a także częściowo środkami jakimi dysponuje eskadra, odpowiedni system łączności. System ten organizuje się w następujących sieciach i kierunkach łączności:

Łączność dowodzenia naziemnego:

- kierunek radiowy i telefoniczny między SD DZ /DPanc/, a punktem dowodzenia dowódcy eskadry na lądowisku, który jest organizowany siłami i środkami dywizji na bazie radiostacji małej mocy i łącza telefonicznego;

- kierunek radiowy między punktem dowodzenia dowódcy eskadry, a lądowiskiem śmigłowców okresowo przydzielonych szefom rodzajów wojsk i służb lub oddziałom, doraźnie organizowany siłami i środkami dywizji za pomocą radiostacji małej mocy.

Oprócz tego dowódca eskadry kanałami łączności dywizji może utrzymywać doraźną łączność radiowo-telefoniczną z SD lotnictwa i OPL armii.

Łączność dowodzenia powietrznego

- sieć radiowa UKF bliskiego rozpoznania powietrznego dywizji organizowana za pomocą radiostacji znajdujących się we wszystkich oddziałach i pododdziałach wojsk lądowych i na pokładzie śmigłowców, przeznaczona do przekazywania i odbioru danych z rozpoznania powietrznego;

- sieć radiowa KF dalekiego rozpoznania powietrznego dywizji do przekazywania danych z rozpoznania przez załogi śmigłowców działa-

jących w znacznym oddaleniu od SD dywizji /np. przy przerzucie grup rozpoznawczych/, organizowana za pomocą radiostacji KF znajdujących się na SD dywizji /w wydziale rozpoznawczym sztabu dywizji/ i ewentualnie na punkcie dowodzenia eskadry współpracujących z radiostacją pokładową:

- sieć radiowa UKF artyleryjskiego rozpoznania powietrznego przeznaczona do przekazywania danych rozpoznawczych przez załogi klucza rozpoznania artyleryjskiego z brygady artylerii /w przypadku przydzielenia jej do wsparcia dywizji/, organizowana za pomocą radiostacji szefa artylerii dywizji.

Odbiór danych rozpoznawczych przekazywanych przez załogi śmigłowców rozpoznawczych w jednej z wymienionych sieci organizują oddziały dywizji /pz, poz, br, pa, dar/ wydzielając do tego celu odpowiednie środki łączności znajdujące się na rozpoznawczych wozach dowodzenia.

3.4.4. Obieg i opracowywanie danych rozpoznawczych zdobywanych siłami lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych

Załogi przekazują dane z rozpoznania z pokładu śmigłowców drogą radiową. Odbiór danych przekazywanych przez załogi śmigłowców organizuje wydział rozpoznawczy dywizji, który jest odpowiedzialny także za ich opracowywanie i przekazywanie zainteresowanym. Załogi rozpoznawcze działające na korzyść artylerii przekazują dane z rozpoznania na stanowiska dowodzenia oddziałów artylerii i rakiet.

Dane można odbierać w dwójaki sposób:

Pierwszy sposób polega na tym, że na punkcie odbioru danych wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji znajduje się przedstawiciel eskadry, który utrzymuje z załogami rozpoznawczymi dwustronną łączność i w razie potrzeby żąda od nich dodatkowych meldunków i wyjaśnień uzupełniających. Pozostałe punkty są na podsłuchu i rejestrują tylko te dane, które ich interesują. Na punkcie dowodzenia eskadry rejestruje się przekazywane przez załogi meldunki bez opracowywania i przesyłania zainteresowanym. Wyjątek stanowią dane dotyczące środków napadu jądrowego, które każdy punkt odbioru danych obowiązany jest natychmiast przekazywać do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

Drugi sposób polega na tym, że rolę głównego punktu odbioru danych rozpoznawczych przekazywanych z pokładów śmigłowców spełnia punkt dowodzenia dowódcy eskadry.

W tym przypadku punkt dowodzenia eskadry prowadzi dwustronną łączność z załogami rozpoznawczymi i wstępnie opracowuje dane, które przekazuje do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji. Sposób ten może być stosowany np. podczas przesunięcia SD lub jego obezwładnienia.

Do przekazywania i odbioru danych z rozpoznania powietrznego wykorzystuje się zakodowane mapy o dużej skali z odpowiednią siatką współrzędnych oraz tabele sygnałowe opracowane według jednolitych wzorów dla całego lotnictwa rozpoznawczego.

Załogi działające na korzyść artylerii używają takich map jak sztaby /oddziały, pododdziały/, z którymi współdziałają. Natomiast dane przekazuje się według kodu obowiązującego w artylerii dywizji i jednolitych tabel sygnałowych lotnictwa rozpoznawczego.

Podczas poprawiania ognia artylerii wielkość uchyleń wybuchów i komendy wywołania ognia podaje się tekstem otwartym.

Załogi śmigłowców rozpoznawczych posługują się następującymi rodzajami map:

- 1:100 000: podczas rozpoznania obiektów ruchomych, obserwacji pola walki, fotografowania i w każdej innej sytuacji, gdy nie wymaga się dokładnych współrzędnych;

- 1:50 000 i 1:25 000: podczas prowadzenia rozpoznania bezpośredniego na korzyść artylerii i poprawiania jej ognia oraz kontroli wyników własnych uderzeń rakietowo-jądrowych.

Ponadto mogą być również stosowane mapy w skali 1:200 000, np. podczas rozpoznania w nocy lub rozpoznania dla potrzeb przegrupowania i rozwinięcia ugrupowania bojowego dywizji. Załogi śmigłowców zaopatrzone w mapy sztab dywizji.

Dane z rozpoznania uzyskane od załóg po wylądowaniu /w formie meldunków ustnych i pisemnych/ oraz dane z fotografowania uzyskane z odczytywania negatywów, jeśli po wstępnym opracowaniu okaże się, że uzupełniają meldunki z pokładu, sztab eskadry przekazuje natychmiast do wydziału rozpoznawczego dywizji technicznymi środkami łączności lub przesyła wydzielonym do tego celu ze sztabu dywizji pojazdem mechanicznym. Pozostałe materiały /pojedyncze zdjęcia lotnicze lub fotoszkiełce/ przesyła się do wydziału rozpoznawczego w miarę ich opracowania.

Meldunek bojowy o wykonaniu zadania /po upływie dnia lub nocy działań/ opracowuje szef sztabu eskadry wspólnie z przedstawicielem wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji. Jeden egzemplarz meldunku pozostaje w sztabie dywizji, a drugi przesyła się do dowódcy pułku śmigłowców bojowych.

Podstawowymi czynnikami w rozpoznaniu wywieraającymi istotny wpływ na skuteczne zwalozanie zasadniczych obiektów nieprzyjaciela są: czas zdobycia i dostarczenia danych oraz dokładność współrzędnych. Większość obiektów pola walki, to obiekty ruchome, często zmieniające swoje położenie, jak na przykład środki napadu jądrowego, które na stanowiskach startowych /ogniowych/ przebywają stosunkowo krótko /kilkanaście - kilkadziesiąt minut/. To powoduje, że prawdopodobieństwo skutecznego porażenia tych celów jest zależne od czasu dostarczenia danych. Np.

Wysoki stopień dokładności współrzędnych to warunek celnego /skutecznego/ porażenia celu.

Doświadczalnie ustalono, że uderzenie jest jeszcze opłacalne, gdy błęd kołowy współrzędnych celu nie przekracza:

- dla artylerii - 50 m;
- dla rakiet taktycznych - 150 m.

Doświadczalnie określono, że czas od momentu wykrycia celu do momentu przekazania danych, wynosi:

- podczas rozpoznania wzrokowego i przy przekazywaniu danych z pokładu śmigłowca drogą radiową bezpośrednio po wykryciu celu - 2-5 min;
- podczas fotografowania lotniczego i przy opracowaniu jego wyników w formie meldunku z mokrego negatywu oraz przekazywaniu danych technicznymi środkami łączności - 50-70 min;
- podczas fotografowania lotniczego i przy opracowaniu jego wyników w formie fotoszkieci, np. z 20 zdjęć - 120-130 min.

Dobrze wyszkolona załoga śmigłowca jest w stanie określać współrzędne wykrytych obiektów z dokładnością 50-200 m.

Natomiast dokładność współrzędnych celów określanych ze zdjęć lotniczych wynosi od 20 do 100 m.

3.4.5. Bazowanie lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych

Eskadra śmigłowców bazuje w zasadzie na jednym lądowisku, które wybiera się w pobliżu /2-5 km/. SD dywizji. W rejonie bazowania eskadry powinny być dogodne warunki do urządzenia lądowiska, rozmieszczenia i maskowania oraz bezpośredniej ochrony ludzi i sprzętu. Maskowanie sprzętu oraz ochronę rejonu rozmieszczenia i lądowiska organizuje - zgodnie z obowiązującymi zasadami - dowódca eskadry zarówno własnymi siłami i środkami, jak i przydzielonymi z dywizji.

Lądowisko powinno zapewnić śmigłowcom swobodny i bezpieczny start oraz lądowanie.

Wybierając je należy się kierować następującymi zasadami:

- nawierzchnia lądowiska powinna być twarda, możliwie równa, bez kamieni, pni drzew, bruzd i innych przeszkód, które mogłyby spowodować uszkodzenie śmigłowców w czasie startu i lądowania;
- rejon lądowania powinien stwarzać dogodne warunki do rozśrodkowania, maskowania sprzętu i urządzeń;
- do lądowiska powinny prowadzić drogi nadające się do ruchu kołowego bez względu na porę doby i warunki atmosferyczne;
- trawa latem lub warstwa śniegu zimą nie może być wyższa /grubsza/ niż 15-20 cm;
- spadek terenu nie powinien być większy niż 5°;
- w promieniu 120 m od środka lądowiska /miejsca startu i lądowania/ nie powinno być przeszkód terenowych wyższych niż 10 m;
- lądowisko powinno umożliwić jednoczesny start i lądowanie co najmniej klucza śmigłowców, uwzględniając, że minimalna powierzchnia płaszczyzny przyziemia dla jednego śmigłowca wynosi 50 x 50 m w dzień i o 1/3 zwiększa się w nocy. W miarę możliwości należy wybierać i oznaczać tyle płaszczyzn przyziemia ile jest śmigłowców w eskadrze.

Klucz, pary, pojedyncze załogi przydzielone doraźnie poszczególnym szefom rodzajów wojsk i służb lub oddziałom i pododdziałom mogą być czasowo rozmieszczone na oddzielnych lądowiskach. Za organizację i przygotowanie tych lądowisk, odpowiadają szefowie /dowódcy/, którym śmigłowce przydzielono.

3.5. Rozpoznanie rodzajów wojsk

3.5.1. Rozpoznanie artyleryjskie

Rozpoznanie artyleryjskie wchodzi w skład systemu rozpoznawczego dywizji i jest jednym z rodzajów zabezpieczenia działań bojowych wojsk raketowych i artylerii. Powinno ono być ciągle, aktywne i prowadzone na jak największą głębokość, wszystkimi środkami jakimi dysponują szefostwa wojsk raketowych i artylerii, szefowie artylerii oraz dowódcy związków /grup/, oddziałów i pododdziałów artylerii. W celu zapewnienia efektywnego rażenia nieprzyjaciela bronią jądrową i innymi środkami rażenia, rozpoznanie artyleryjskie powinno wykonać następujące zadania:

- wykryć i określić współrzędne środków napadu jądrowego, baterii /plutonów/ artylerii i moździerzy oraz innych środków ogniowych,

czołgów, wyrzutni przeciwpancernych pocisków raketowych, punktów dowodzenia i środków radioelektronicznych;

- określić położenie punktów oporu, a w nich środków ogniowych, rodzaju urządzeń obronnych i zapór inżynierskich oraz określić rozmieszczenie pierwzorzutowych pododdziałów nieprzyjaciela, odwodów a także dróg marszu i rubieży rozwinięcia;

- prowadzić rozpoznanie bezpośrednie obiektów /celów/ nieprzyjaciela bezpośrednio przed wykonaniem na nie uderzeń raketowo-jądrowych oraz ognia artylerii;

- obsługiwać strzelania artylerii oraz kontrolować dokładność własnych uderzeń raketowych i ognia artylerii;

- określać skutki własnych uderzeń raketowych i ognia artylerii;

- obserwować działalność nieprzyjaciela i wojsk własnych;

- rozpoznawać teren w rejonach rozwinięcia oddziałów raketowych i artylerii w ugrupowanie bojowe oraz drogi marszu /przesunięć/ i manewru;

- studiować nowe metody i sposoby użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej i artylerii.

Główny wysiłek rozpoznania artyleryjskiego należy skupić na terminowym wykrywaniu i określaniu współrzędnych obiektów /celów/ do uderzeń raketami taktycznymi i zwalozanych ogniem artylerii, w tym głównie środków napadu jądrowego, artylerii i innych środków ogniowych nieprzyjaciela. Wykryte środki napadu jądrowego obserwuje się bez przerwy aż do czasu ich zniszczenia. Dane z rozpoznania artyleryjskiego powinny być wiarygodne, dokładne i dostarczone w odpowiednim czasie. Obiekty nieprzyjaciela na polu walki, szczególnie środki napadu jądrowego, stanowią cele wysoce manewrowe, często zmieniające swoje położenie. Dlatego we współczesnych warunkach prowadzenia działań bojowych istotne znaczenie ma kryterium czasu. Na wartość tego kryterium składa się minimalna różnica czasu między wykryciem obiektu /celu/ a jego zniszczeniem /obezwładnieniem/, wykluczająca możliwość wykonania uderzenia raketowego lub ognia artylerii na rejon opuszczone przez nieprzyjaciela.

Opóźnienie w uzyskaniu danych lub w ich przekazaniu, a tym samym opóźnienie momentu podjęcia decyzji do wykonania uderzeń raketowych lub ognia artylerii, daje nieprzyjacielowi większą przewagę operacyjno-taktyczną i zmniejsza prawdopodobieństwo rażenia obiektu. Zmniejszenie określanych dokładności współrzędnych celów powoduje konieczność zwiększenia mocy ładunku jądrowego w celu uzyskania wymaganego stopnia rażenia oraz ma wpływ na zwiększenie zużycia amu-

nioji i wydłużenie czasu wykonania zadania. Błąd środkowy określenia współrzędnych obiektów /celów/ nie powinien przekraczać 200 m - podczas rażenia ich rakietami operacyjno-taktycznymi, 150 m - rakietami taktycznymi, 80 m - ogniem artylerii raketowej i 25-50 m ogniem artylerii lufowej i moździerzy.

Rozpoznanie artyleryjskie prowadzą oddziały i pododdziały rozpoznania artyleryjskiego ze stanowisk dowódczo-obszernych, ruchomych i stałych posterunków obserwacyjnych, posterunków, ruchomych punktów kierowania ogniem oraz placówek i stanowisk za pomocą przyrządów optycznych, elektroniczno-optycznych oraz stacji rozpoznania dźwiękowego, radiolokacyjnego, radiotechnicznego i innych urządzeń. Oprócz tego zadania rozpoznania artyleryjskiego wykonują załogi śmigłowców rozpoznawczych, których głównym zadaniem jest prowadzenie rozpoznania bezpośrednio na korzyść oddziałów i pododdziałów rakiet, odwodów przeciwpancernych oraz kierowanie, kontrola i poprawianie ognia artylerii.

Rozpoznanie na korzyść wojsk raketowych i artylerii mogą prowadzić również /na podstawie planów sztabów frontu, armii i dywizji/ samoloty rozpoznania taktycznego i bezpilotowe samoloty rozpoznawcze, a w niektórych przypadkach także siły i środki rozpoznania ogólnowojskowego, grupy rozpoznawcze, rozpoznanie radioelektroniczne, inżynierskie i chemiczne.

Elementy rozpoznania artyleryjskiego /w niektórych przypadkach/ mogą również być włączone w skład ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych. Rozpoznanie artyleryjskie w zależności od środków rozpoznania, za pomocą których zdobywa się dane o nieprzyjacielu i terenie dzieli się na: wzrokowe, dźwiękowe, radiolokacyjne i radiotechniczne.

Rozpoznanie wzrokowe - prowadzą plutony /drużyny/ rozpoznawcze oddziałów /pododdziałów/ artylerii ze wszystkich stanowisk dowódczo-obszernych, posterunków obserwacyjnych dających możliwość wglądu w ugrupowanie nieprzyjaciela za pomocą przyrządów optycznych, elektroniczno-optycznych i laserowych. Do przyrządów optycznych dziennej obserwacji zalicza się: lornetki, lornety nożycowe, dalmierze, teodolity rozpoznawcze i kątomierze - busole. Przyrządy te pozwalają w warunkach dobrej widoczności prowadzić rozpoznanie na głębokość do 10 km z dokładnością umożliwiającą otwarcie ognia bez potrzeby wstrzeliwania się.

Środki elektroniczno-optyczne nocnej obserwacji to: dalmierze laserowe, przyrządy /urządzenia/ sprzężone z noktowizją oraz pasywne

przrzędy obserwacji nocnej, przystawki do teodolitów rozpoznawczych i dalmierzy, lornetki na podozerwień oraz celowniki nocne do dział przeciwpancernych. Zasięg rozpoznania tych środków wynosi 1 do 3 km, natomiast dalmierzy laserowych - 10 - 15 km. Rozpoznanie wzrokowe /teoretycznie/ w ciągu 1 godziny może z jednego posterunku obserwacyjnego rozpoznać 50-60 celów, a z obserwacją dwuboczną 10-12 celów, natomiast możliwości praktyczne są nieco mniejsze, uzależnione od sytuacji na polu walki, warunków terenowych, atmosferycznych itp.

Rozpoznanie dźwiękowe - ma na celu określanie współrzędnych baterii /dział/ artylerii naziemnej, przeciwlotniczej, artylerii raketowej, moździerzy i stanowisk startowych wyrzutni raketowych na podstawie dźwięku ich wystrzałów i oznak startu. Rozpoznanie dźwiękowe prowadzi plutony i baterie wyposażone w stacje dźwiękowe, centralę rachunkową i przrzędy uprzedzające. Oprócz tego w skład ruchomego zestawu rozpoznania dźwiękowego wchodzi zestaw łączności radiowej i autotopograf.

W sprzyjających warunkach meteorologicznych i w terenie średnio pociętym rozpoznanie dźwiękowe może określić położenie strzelających dział i moździerzy /zależnie od kalibrów i wybuchów/ na odległościach:

- moździerze - 4-8 km
- armaty i haubice - 12-24 km
- wybuchy pocisków
/122 i 152 mm/ - 8-12 km

Placówki dźwiękowe rozwija się z zasady 2-2,5 km od przedniego skraju. W obronie odległość ta wynosić może 3-4 km. Bateria rozpoznania dźwiękowego rozwija sześć placówek dźwiękowych na rubieży o szerokości 5-7 km i prowadzi rozpoznanie dźwiękowe w pasie: celów bliskich 4-5 km, celów dalekich 6-8 km. Natomiast przy czterech placówkach dźwiękowych rozwiniętych na rubieży 4-5 km można rozpoznawać w pasie 5-6 km.

Pododdział rozpoznania dźwiękowego w ciągu jednej godziny może rozpoznać:

- bateria - do 4 źródeł dźwięku /baterii, plutonów, dział/;
- pluton - do 3 źródeł dźwięku /baterii, plutonów, dział/.

Rozpoznanie radiolokacyjne - prowadzi się za pomocą stacji radiolokacyjnych do wykrywania celów ruchomych typu SNAR oraz stacji przeznaczonych do wykrywania i określania współrzędnych strzelających dział i moździerzy typu ARSOM. Stacje radiolokacyjne typu SNAR przeznaczone są do wykrywania i określania bieżących współrzędnych,

kierunku i prędkości ruchu celów naziemnych i nawodnych /czołgów, transporterów, okrętów itp./ głównie w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności. Stacje tego typu mogą określać również współrzędne biegunowe /azymut topograficzny oraz odległość w stosunku do stanowiska stacji/ oraz kierunek ruchu celu.

Jedna stacja typu SNAR może prowadzić rozpoznanie w sektorze 4-40 dowolnego kierunku /dwie drogi marszu/ i na głębokość /zależnie od rodzaju celu i typu stacji/; pojedynczych celów naziemnych /czołg, transporter/ - 18 km i więcej;

- do celów nawodnych /trałowiec/ - 25-30 km i więcej.

Odległość obserwacji wybuchów pocisków o kalibrze 120 mm i większym wynosi: - na lądzie 4-10 km i na morzu do 14 km. Stacje tego typu umożliwiają również wykrycie celów stałych o odpowiednio dużych rozmiarach.

Stacje radiolokacyjne typu ARSOM przeznaczone są do wykrywania i określania współrzędnych strzelających moździerzy, haubic i wyrzutni artylerii raketowej oraz do poprawiania ognia własnej artylerii. Jedna stacja tego typu może prowadzić rozpoznanie w sektorze 4-00 na głębokość 6-10 km zależnie od kalibru strzelających dział i moździerzy oraz może poprawiać ogień własnej artylerii na głębokość 12 km. W ciągu jednej godziny stacja tego typu może rozpoznać średnio 3 cele. Możliwości te mogą ulec zwiększeniu w przypadku współdziałania z pododdziałem rozpoznania dźwiękowego.

Rozpoznanie radiotechniczne - prowadzą plutony rozpoznania radiotechnicznego za pomocą stacji NRS przeznaczonych do wykrywania stacji radiolokacyjnych nieprzyjaciela pracujących w zakresie fal 1,8-3,7 cm i 8-12 cm. Odległość wykrywania celu zależy od horyzontu radiowego i może maksymalnie wynosić do 60 km. Pluton rozpoznania radiotechnicznego w ciągu jednej godziny może wykryć i określić położenie do 8 stacji radiolokacyjnych nieprzyjaciela. Plutonowi wyznacza się pas rozpoznania o szerokości 12-24 km w zależności od szerokości rubieży rozwinięcia namierników.

Artyleryjskie grupy rozpoznawcze /AGR/ przeznaczone są do rozpoznania nieprzyjaciela i terenu, dróg przegrupowania, wyboru stanowisk ogniowych i startowych oraz stanowisk dowódczo-obszernych i posterunków obserwacyjnych. Liczbę, skład, zadania, czas wysłania, drogi marszu i miejsce działania grup ustala się odpowiednio do sytuacji, zadań, terenu, posiadanego czasu i stanu oddziału.

3.5.2. Rozpoznanie inżynieryjne

Rozpoznanie inżynieryjne jest elementem zabezpieczenia inżynieryjnego walki i jednym z ważniejszych elementów w systemie ogólnowojskowego rozpoznania naziemnego. Zasadniczym celem rozpoznania inżynieryjnego jest wykrycie i ustalenie:

- przedsięwzięć nieprzyjaciela w zakresie rozbudowy fortyfikacyjnej rejonów obrony, wyjściowych i ześrodkowania;
- stanu i charakteru zapór inżynieryjnych nieprzyjaciela łącznie z minami jądrowymi i narzutowymi;
- rejonów wybuchów min jądrowych oraz uderzeń bronią masowego rażenia i skutków zniszczeń w celu określania możliwości ich obejścia lub pokonania;
- stanu i wyposażenia oraz sposobów działania wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela;
- właściwości terenu i obiektów terenowych;
- charakteru przeszkód wodnych i warunków ich forsowania;
- źródeł wody;
- warunków wykonywania prac inżynieryjnych siłami wojsk inżynieryjnych i innych rodzajów wojsk i służb.

Rozpoznanie inżynieryjne prowadzą wojska inżynieryjne siłami etatowych pododdziałów rozpoznawczych i innych odpowiednio przeszkolonych i wyposażonych pododdziałów wojsk inżynieryjnych.

Do zasadniczych zadań rozpoznania inżynieryjnego należą:

- we współdziałaniu z siłami i środkami rozpoznania ogólnowojskowego ustalenia składu, wyposażenia i możliwości działania wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela;
- rozpoznanie i analiza terenu oraz przedstawianie oceny i wniosków odnośnie jego wpływu na prowadzenie działań przez wojska własne i nieprzyjaciela;
- określenie stopnia gotowości nieprzyjaciela do prowadzenia działań bojowych na podstawie wykonywanych przez niego prac inżynieryjnych;
- określenie stanu technicznego urządzeń i obiektów nadających się do eksploatacji przez wojska w czasie działań bojowych;
- rozpoznanie zapór inżynieryjnych nieprzyjaciela z węzłami min jądrowych łącznie;
- rozpoznanie przeszkód wodnych i możliwości ich forsowania;
- ustalenie warunków wykonywania prac i zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Główny wysiłek rozpoznania inżynieryjnego skupia się na wykryciu wszystkich przedsięwzięć inżynieryjnych nieprzyjaciela, mogących utrudnić działanie naszych wojsk.

Rozpoznanie inżynieryjne prowadzą: obserwatorzy, inżynieryjne posterunki obserwacyjne i fotografowania, inżynieryjne patrole rozpoznawcze, samodzielne inżynieryjne patrole rozpoznawcze, inżynieryjne oficerskie patrole rozpoznawcze, inżynieryjne grupy wypadowe oraz saperzy - zwiadowcy włączeni do składu ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych; a ponadto oddziały i pododdziały wszystkich rodzajów wojsk, wojsk specjalnych i służb w zakresie niezbędnym dla samodzielnego wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego. Rozpoznanie to organizują dowódcy własnymi siłami i środkami.

Inżynieryjny posterunek obserwacyjny /IPO/ - organizuje się w składzie 2-4 saperów-zwiadowców na szczeblu pułku i dywizji, w warunkach stabilizacji działań bojowych, w celu rozpoznania nieprzyjaciela i terenu. IPO wyposaża się w sprzęt optyczno-mierniczy i noktowizyjny, w mapę sektora obserwacji z IPO o dużej skali oraz szkło danego terenu i ewentualnie fotopanoramę sektora obserwacji, kompas, dziennik obserwacji, techniczne środki łączności, a dodatkowo - w razie potrzeby - w sprzęt fotograficzny do wykonywania zdjęć na dużą odległość, sprzęt do rozpoznania skażeń promieniotwórczych i chemicznych. Na głównym kierunku działania wojsk sektory obserwacji powinny się zająć. Przed rozpoczęciem natarcia na zorganizowaną obronę nieprzyjaciela sieć IPO powinna zapewnić ciągłą obserwację całego odcinka przełamania. W tym celu, w zależności od warunków terenowych, na 1-2 km frontu organizuje się jeden IPO.

W natarciu IPO działa na transporterze opancerzonym jako ruchomy inżynieryjny posterunek obserwacyjny /RIPO/.

Inżynieryjny posterunek fotografowania /IPF/ - organizuje się w składzie 2-3 zwiadowców pod dowództwem podoficera z pododdziałów rozpoznania inżynieryjnego. IPF wykonuje zdjęcia fotograficzne obiektów i terenu nieprzyjaciela z jednego lub kilku stanowisk odpowiednio przygotowanych i zamaskowanych przed obserwacją nieprzyjaciela.

Do prowadzenia rozpoznania przez fotografowanie IPF wyposaża się w zestaw fotograficzny, umożliwiający wykonywanie zdjęć terenu i obiektów z bliskiej i dalekiej odległości w różnych warunkach oświetlenia, w mapę o dużej skali, lornetkę i kompas.

Inżynieryjny patrol rozpoznawczy /IPR/ - organizuje się w sile drużyny wydzielonej ze składu inżynieryjnego pododdziału rozpoznaw-

ozego, elementów ugrupowania bojowego /OZap, OZR/ wykonującego zadania na polu walki lub w ugrupowaniu wojsk własnych. Prowadząc rozpoznanie na polu walki i w rejonach wybuchów jądrowych, IPR działa na transporterze opancerzonym. Wyposażenie IPR ustala każdorazowo wyznaczający go dowódca odpowiednio do postawionych mu zadań. IPR rozpoznaje obiekt bezpośrednio, a w razie potrzeby wykorzystuje zdjęcia fotograficzne obiektu /rejonu/ lub jego fragmentu.

IPR może być włączony w skład ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych /np. w skład SPR/. Zwiększają się wówczas możliwości IPR w zakresie rozpoznania inżynierskiego nieprzyjaciela i terenu.

Samodzielny inżynierski patrol rozpoznawczy /SIPR/ - organizuje się w sile do plutonu saperów we wszystkich rodzajach działań bojowych. SIPR prowadzi rozpoznanie w celu zdobycia wiadomości inżynierskich niezbędnych dowódcom ogólnowojskowym do podejmowania decyzji i kierowania walką. SIPR wyposażony w etatowy sprzęt do rozpoznania zapór inżynierskich, przeszkód wodnych, dróg i mostów, działa na pływających transporterach opancerzonych. W zależności od sytuacji taktycznej wzmacnia się go środkami ogniowymi.

Oddalenie SIPR od rubieży styczności wojsk własnych zależy od zadania, rodzaju działań bojowych, składu patrolu oraz charakteru terenu i może wynosić do 20 km i więcej.

SIPR otrzymuje kierunek lub rejon do rozpoznania /w rejonie 2-3 obiekty, które z zasady rozpoznaje się kolejno/.

Głębokość działania SIPR przy współdziałaniu z OR pułku zwiększa się do 50 km, a z OR dywizji do 80 km.

Inżynierski oficerski patrol rozpoznawczy /IOPR/ - wysyła szef saperów dywizji w celu potwierdzenia danych o nieprzyjacielu, jego przedsięwzięciach inżynierskich, obiektach, terenie oraz określenia zakresu i sposobu wykonywania zadań, lub prac inżynierskich zapewniających sprawne działanie wojsk własnych.

W skład IOPR może wchodzić jeden lub kilku oficerów wojsk inżynierskich z niezbędnymi siłami i środkami łączności. Do prac technicznych i ochrony wyznacza się odpowiedni pododdział IOPR, może on działać na śmigłowcach, transporterach opancerzonych lub innych środkach transportu.

Inżynierskie grupy wypadowe /IGW/ - organizuje się w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem na rozkaz lub za zgodą dowódcy dywizji /pułku/. Do rozpoznania rejonu, obiektu lub zapór inżynierskich przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela lub w głą-

bi jego ugrupowania organizuje się IGW w sile do drużyny saperów pod dowództwem podoficera lub oficera.

Do zadań IGW należy: rozpoznanie zapór inżynierskich i obiektów fortyfikacyjnych nieprzyjaciela.

Drużyny rozpoznania inżynierskiego /lub drużyny saperów/ będą włączone również w skład ogólnowojskowych grup wypadowych organizowanych siłami pododdziałów rozpoznawczych lub ogólnowojskowych. Spełniać będą wówczas rolę podgrupy torującej /rozgradzającej/.

3.5.3. Rozpoznanie chemiczne

Rozpoznanie chemiczne jest rodzajem rozpoznania, które obejmuje rozpoznanie broni masowego rażenia oraz rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych.

Rozpoznanie broni masowego rażenia prowadzi się w ugrupowaniu lub na terytorium nieprzyjaciela w celu wykrycia przygotowań do użycia tej broni i środków zapalających oraz uzyskania danych potrzebnych do określenia jego systemu obrony przed bronią masowego rażenia.

Rozpoznanie broni masowego rażenia i systemu obrony ABC nieprzyjaciela prowadzą wyspecjalizowane pododdziały rozpoznawcze wojsk chemicznych. Oddziały i pododdziały rozpoznania skażeń wojsk chemicznych wykonują przede wszystkim zadania na obszarze zajętych przez wojska własne. W określonych jednak przypadkach mogą one być również użyte do rozpoznania nieprzyjaciela, jego broni masowego rażenia i systemu obrony ABC.

Rozpoznanie skażeń prowadzi się w celu dostarczenia w odpowiednim czasie dowódcy i sztabom niezbędnych danych o skażeniach powstałych w wyniku użycia broni masowego rażenia, tak w pasach działania wojsk, jak i w rejonach ich rozmieszczenia. Rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych organizują dowódcy i sztaby wszystkich szczebli i rodzajów wojsk, wojsk specjalnych i służb.

Do głównych zadań w zakresie rozpoznania chemicznego należy zaliczyć:

- ustalenie rozmieszczenia magazynów i składów polowych amunicji jądrowej i chemicznej;
- rozpoznanie fugasów chemicznych i min jądrowych w systemie zapór i umocnień inżynierskich na przednim skraju i w głębi obrony nieprzyjaciela;
- określanie strat /rejonów/ i stopnia skażenia promieniotwórczego i chemicznego oraz ustalenie rodzaju i ilości użytych środków trujących;

- wskazywanie dróg obejścia lub sposobu pokonywania terenu skażonego;
- zbieranie i określanie pod względem technicznym sprzętu i uzbrojenia wojsk chemicznych nieprzyjaciela;
- ustalenie właściwości toksycznych, typów i możliwości użycia środków trujących;
- zbieranie informacji o systemie obrony ABC wojsk operacyjnych i sił OTK;
- zbieranie danych o aktualnych warunkach meteorologicznych oraz o terenie planowanego użycia własnej broni chemicznej.

W pododdziałach ogólnowojskowych, poszczególnych rodzajów wojsk i wojsk specjalnych prowadzą rozpoznanie wyznaczeni żołnierze lub drużyny /załogi, obsługi/ wyposażone w odpowiednie przyrządy. W pododdziałach porządkowo-ochronnych rozpoznanie skażeń prowadzą wszystkie posterunki regulacji ruchu.

Pułki prowadzą rozpoznanie skażeń we własnym ugrupowaniu bojowym i na własnych kierunkach działania siłami plutonu chemicznego oraz siłami drużyn schemizowanych, a dywizja siłami kompanii chemicznej i przy użyciu śmigłowców - na głównym kierunku /wysiłku/ działania oraz kierunkach szczególnie zagrożonych, rozpoznanych lub przewidywanych zapór jądrowych lub chemicznych, a także w rejonach składów amunicji specjalnej i chemicznej.

W celu prowadzenia rozpoznania z sił i środków pododdziałów rozpoznania skażeń organizuje się posterunki obserwacji skażeń /POSk./ i patrole rozpoznania skażeń /PRSk./.

Posterunki obserwacji skażeń /POSk./ - przeznaczone są do obserwacji wybuchów jądrowych i skażeń. Wystawia się je z zasady na stanowiskach dowodzenia oraz w takich rejonach jak przeprawy, węzły komunikacyjne itp. Posterunek obserwacji skażeń stanowi drużyna rozpoznania skażeń.

Patrol rozpoznania skażeń /PRSk./ - rozpoznaje skażony teren z zasady po otrzymaniu od wojsk danych o skażeniu lub na podstawie prognozowanej przez sztaby sytuacji skażeń. Patrol rozpoznania skażeń może działać samodzielnie lub w składzie elementu rozpoznania ogólnowojskowego, ubezpieczenia, a także w składzie oddziału zabezpieczenia ruchu.

PRSk. może być w sile od jednej do trzech drużyn rozpoznania skażeń.

W celu szybkiego rozpoznania ogólnej sytuacji pod względem skażeń promieniotwórczych w pasie działań wojsk i rejonach trudno dostępnych, organizuje się i prowadzi powietrzne rozpoznanie skażeń przy pomocy śmigłowców wydzielonych z dywizyjnej eskadry śmigłowców lub z armijnej eskadry lotnictwa łącznikowego, wyposażonych w specjalną aparaturę rozpoznania skażeń promieniotwórczych i chemicznych. Będą to powietrzne patrole rozpoznania skażeń /PPRSk./.

3.5.4. Rozpoznanie biologiczne

Rozpoznanie biologiczne organizowane jest przez służbę medyczną jednostek i oddziałów. Rozpoznanie zakażeń biologicznych prowadzą wszyscy obserwatorzy oraz pododdziały sanitarno-epidemiologiczne. Wykrywają one zakażenia biologiczne na podstawie oznak zewnętrznych. Oznakami może być np.: pojawienie się w nietypowym okresie owadów, kleszczy, gryzoni, ptaków, zrzucenie z samolotu specyficznych ładunków, bomb, kontenerów, wykrycie ampułek i nie określonych bliżej przedmiotów. Pobrane próbki przekazywane są do laboratoriów służby zdrowia i weterynaryjnej. Służba zdrowia ustala: jakich środków biologicznych użył nieprzyjaciół; stan sanitarno-epidemiczny terenu zajętego przez wojska własne i nieprzyjaciela; ilość i charakter zachorowań zakaźnych wśród żołnierzy, ludności cywilnej i zwierząt; przyczyny ich powstawania i sposoby rozprzestrzeniania się.

Organizacją i prowadzeniem rozpoznania chemicznego w dywizji /pułku/ kieruje szef zabezpieczenia chemicznego. Do jego obowiązków należy:

- uzgodnianie z szefem wydziału rozpoznawczego dywizji /szefem rozpoznania pułku/ sposobu użycia pododdziałów rozpoznania skażeń w ramach dywizyjnego /pułkowego/ systemu rozpoznania ;

- udział w organizacji i realizacji przedsięwzięć zapewniających bezpieczeństwo pododdziałom rozpoznawczym w przypadku użycia broni jądrowej i chemicznej przez wojska własne;

- organizacja łączności i obiegu informacji rozpoznawczych.

4. ZASADY ORGANIZACJI I KIEROWANIA ROZPOZNANIEM NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

4.1. Organizacja rozpoznania

Organizacja rozpoznania to całokształt przedsięwzięć przeprowadzanych przez dowódców i sztaby związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów oraz dowódców /szefów/ rodzajów wojsk w celu zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu, terenie i warunkach atmosferycznych w rejonie planowanych działań bojowych.

Do zasadniczych spośród nich należy zaliczyć:

- analizę posiadanych wiadomości i ustalenie potrzeb w tym zakresie;
- określenie celu i zadań rozpoznania oraz wydzielenie sił i środków niezbędnych do ich wykonania;
- planowanie rozpoznania i postawienie zadań wykonawcom;
- koordynację wysiłków wszystkich sił i środków rozpoznania w stosunku do zadań, obiektów i czasu;
- przygotowanie pododdziałów wyznaczonych do prowadzenia rozpoznania i ich wszechstronne zaopatrzenie;
- kontrolę wykonania wydanych zarządzeń rozpoznawczych /bojowych/ i udzielenie praktycznej pomocy sztabom, dowódcom wszystkich szczebli w wykonaniu zadań rozpoznawczych;
- organizację sprawnie działającej łączności z pododdziałami /elementami/ wyznaczonymi do prowadzenia rozpoznania i zapewnienie odbioru danych rozpoznawczych bezpośrednio z pokładu samolotów /śmigłowców/ rozpoznawczych;
- zapewnienie bezpieczeństwa oddziałom, pododdziałom /elementom/ rozpoznawczym w razie stosowania broni jądrowej i chemicznej przez wojska własne;
- zbieranie i opracowywanie wiadomości z rozpoznania, przekazywanie /meldowanie/ ich dowódcy /szefowi sztabu/ i do wyższego sztabu, zabezpieczenie obiegu informacji wewnątrz sztabu, przekazywanie ich podległym sztabom oraz wymianę informacji z sąsiadami i współdziałającymi związkami taktycznymi /oddziałami, pododdziałami/.

Wszystkie wymienione przedsięwzięcia są nierozdzielnie z sobą związane. Kolejność ich realizacji zależy od konkretnej sytuacji. Jednakże we wszystkich przypadkach sztab dywizji /pułku/ obowiązany jest organizować zdobywanie wiadomości rozpoznawczych natychmiast po otrzymaniu zadania bojowego, aby zapewnić dowódcy informacje niezbędne do

podjęcia decyzji i jej pomyślnego wykonania. Należy przy tym pamiętać, że opracowywanie dokumentów z zakresu planowania rozpoznania nie może wstrzymać praktycznych przedsięwzięć organizacyjnych i bieżącego rozpoznania prowadzonego częścią wydzielonych do tego sił i środków.

Organizacja rozpoznania musi być oparta na głębokim zrozumieniu zasad i charakteru współczesnej walki, dokładnej znajomości możliwości własnych sił i środków rozpoznania oraz umiejętnym ich użyciu. Konieczne jest w tym względzie studiowanie organizacji wojsk, taktyki, uzbrojenia i sprzętu nieprzyjaciela oraz szeroko pojęta iniojatywa i pomysłowość.

Zasady organizacji rozpoznania przedstawia schemat 8.

Podstawą do organizacji rozpoznania jest: zadanie bojowe dywizji /pułku/, decyzja /zamiar/ dowódcy, główne zadania rozpoznawcze sprecoyzowane przez dowódcę, zarządzenie rozpoznawcze sztabu wyższego, wytyczne szefa sztabu w zakresie organizacji rozpoznania, posiadane informacje o nieprzyjacielu, siły i środki rozpoznania oraz ich możliwości /w pułku również możliwości rozpoznawcze pododdziałów ogólnowojskowych/.

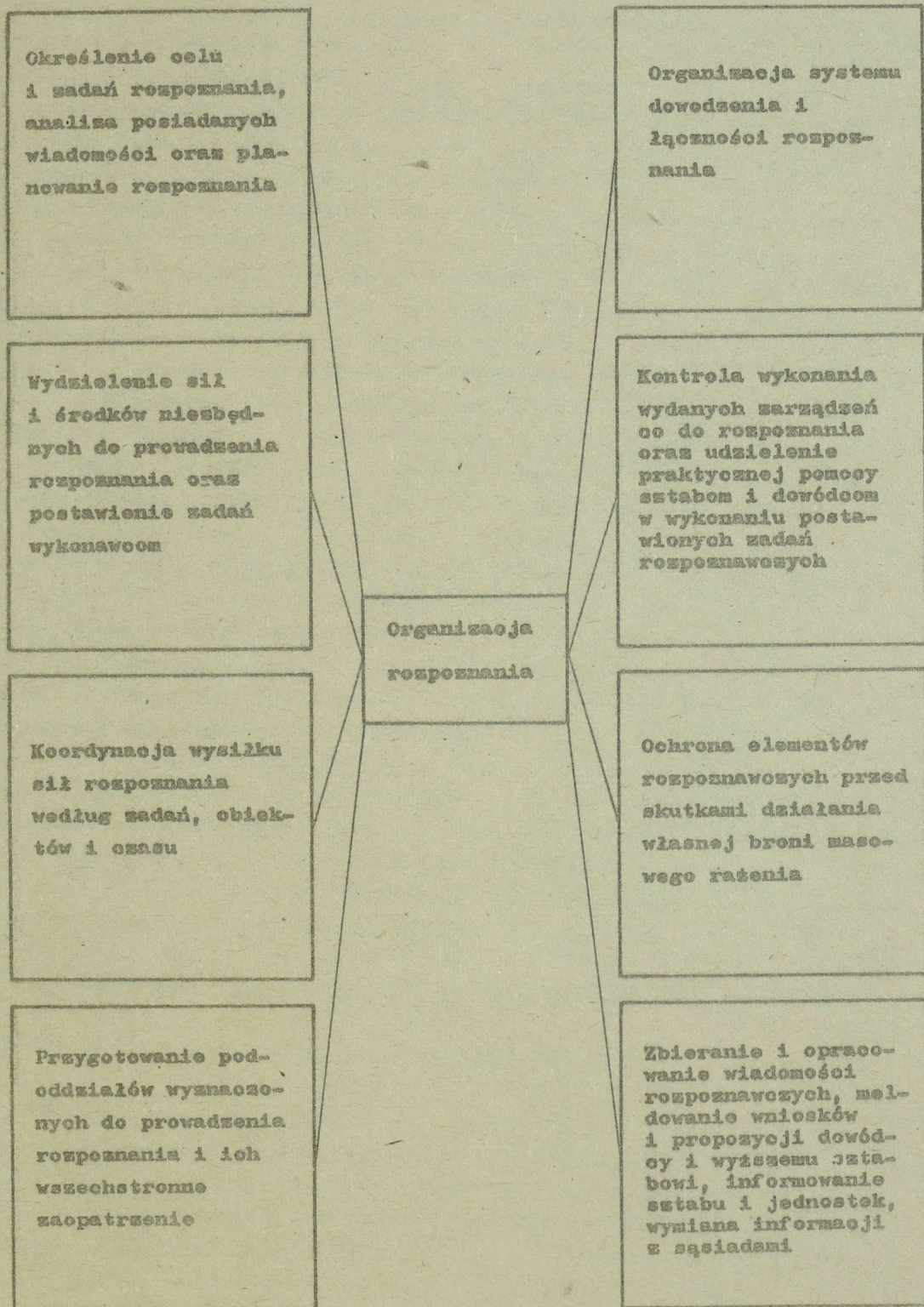
Należy pamiętać, że brak celu rozpoznania i zadań określanych przez dowódcę oraz zarządzenia rozpoznawczego sztabu wyższego, nie zwalnia szefa sztabu, a szczególnie szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/, od obowiązku organizacji rozpoznania i meldowania dowódcy treści dokonanych przedsięwzięć w celu ich zatwierdzenia.

Podstawowym warunkiem właściwej organizacji rozpoznania jest umiejętność wyodrębnienia głównych zadań i skupienia wysiłku na ich wykonaniu.

W związku z tym do zasadniczych obowiązków dowódcy dywizji /pułku/ należy dbałość o stan moralno-polityczny i gotowość bojową podległych organów rozpoznawczych, przygotowanie ich do działań i wykonanie przez nie zadań bojowych.

Dowódca po przeanalizowaniu otrzymanego zadania bojowego i sprecoyzowaniu zamiaru walki, wydaje wytyczne dotyczące: wydania zarządzeń wstępnych, organizacji rekonesansu oraz przygotowania danych do podjęcia decyzji.

Po podjęciu decyzji /zamiaru/ dowódca określa: cele rozpoznania i precyzuje główne zadania rozpoznania /jakie dane i do jakiego czasu zdobyć, na jakich obiektach, kierunkach, rejonach szczególnego zainteresowania skupić główny wysiłek/ oraz określa jakie dodatkowe

Schemat nr 8. Zasady organizacji rozpoznania

siły i środki /oprócz etatowych/ wydzielić do prowadzenia rozpoznania i jego zabezpieczenia.

Sposób i czas określenia przez dowódcę celów i głównych zadań rozpoznania zależy każdorazowo od konkretnej sytuacji. Z zasady będzie je określał po podjęciu decyzji. Jednak należy dążyć do tego, aby dowódca określił cele i główne zadania bezpośrednio po dokonaniu analizy zadania i sprecyzowaniu zamiaru walki, względnie po dokonaniu oceny sytuacji. Jest to niezmiernie ważne, ponieważ pozwala wcześniej przystąpić do organizacji rozpoznania, a po podjęciu decyzji dowódca może je sprecyzować bardziej dokładnie.

Ponadto w zakresie rozpoznania dowódca zapoznaje się z planem rozpoznania i zatwierdza go, wysłuchuje meldunków szefa sztabu i szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ osobiście ocenia nieprzyjaciela i stawia - w czasie prowadzenia działań - dodatkowe zadania rozpoznaniu stosownie do zaistniałych sytuacji na polu walki. Powinien również osobiście kontrolować wykonanie zadań rozpoznawczych, systematycznie studiować organizację, uzbrojenie i taktykę działań wojsk nieprzyjaciela oraz troszczyć się o ukompletowanie i wyposażenie pododdziałów rozpoznawczych.

Szef sztabu jest organizatorem i koordynatorem przedsięwzięć rozpoznawczych na szczeblu dywizji /pułku/. Kieruje działalnością rozpoznawczą dywizji /pułku/. Odpowiada za organizację rozpoznania, ciągłość i efektywność jego prowadzenia oraz ukierunkowanie głównego wysiłku. Powinien zawsze orientować się w aktualnej sytuacji, znać nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/ i na skrzydłach, przewidywać możliwość zmiany sytuacji i być gotowym do meldowania dowódcy wniosków niezbędnych do podjęcia decyzji i jej realizacji oraz propozycji organizacji rozpoznania.

Ponadto wydaje wytyczne w zakresie organizacji rozpoznania, w których:

- precyzuje /udokładnia/ obiekty /rejon/ szczególnego zainteresowania;
- konkretyzuje zadania rozpoznania, kolejność i terminy ich wykonania;
- określa siły i środki oraz sposoby ich wykorzystania przy realizacji zadań rozpoznania /w uzasadnionych wypadkach, także niższego szczebla dowodzenia/ oraz jakie pozostawić w odwodzie;
- określa niektóre elementy organizacji i przygotowania organów rozpoznawczych do działań;

- stawia wymagania i daje wskazówki dotyczące kierowania rozpoznaniem i systemu łączności;
- wyznacza czas gotowości systemu /sił i środków, elementów/ rozpoznania do działań;
- określa najważniejsze elementy zabezpieczenia działań poszczególnych rodzajów rozpoznania;
- omawia organizację współdziałania;
- ustala terminy składania meldunków, treść i formę przedkładanych materiałów /mapy, plany, fotoplany itp./;

Oprócz tego, określa on jakie informacje i w jakim terminie należy uzyskać z wyższego sztabu, od sąsiadów i lotnictwa oraz ustala termin opracowania dokumentów z zakresu rozpoznania i przedstawienia ich do zatwierdzenia /podpisu/.

Szef sztabu systematycznie kontroluje wykonanie zadań, analizuje zdobyte informacje i melduje je dowódcy oraz przekazuje do wyższego sztabu.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ jest bezpośrednim organizatorem i wykonawcą ostatecznego przedsięwzięć rozpoznawczych na szczeblu dywizji /pułku/, który ściśle współpracuje w tym zakresie z wydziałem /oficerem/ operacyjnym, wydziałem /sekcją/ politycznym, oficerami rozpoznania /szefami/ rodzajów wojsk; dowództwem eskadry śmigłowców, wojskową służbą wewnętrzną i kwatermistrzostwem. Odpowiada on za organizację /w tym planowanie/ i kierowanie rozpoznaniem na szczeblu, dywizji /pułku/ oraz terminowe informowanie dowódcy i szefa sztabu o nieprzyjacielu, a także położeniu i stanie organów rozpoznawczych.

Do zasadniczych obowiązków szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ należy:

- planowanie i koordynowanie przedsięwzięć związanych z zapewnieniem wysokiej gotowości bojowej oddziałów /pododdziałów/ rozpoznawczych dywizji /pułku/;
- organizowanie /planowanie/ działań bojowych oddziałów /pododdziałów, elementów/ rozpoznawczych, terminowe przekazywanie /stawianie/ zadań wykonawcom oraz dowodzenie nimi:
- kontrolowanie wykonania zadań i udzielanie wykonawcom pomocy w organizowaniu i prowadzeniu rozpoznania;
- organizowanie zabezpieczenia bojowego i materiałowo-technicznego pododdziałów rozpoznawczych;
- zapewnienie ciągłości współdziałania organów rozpoznawczych dy-

wizji /pułku/ z organami /elementami/ rozpoznawczymi wspierających i współdziałających oddziałów /pododdziałów/;

- ciągle zbieranie, analiza i ocena danych o nieprzyjacielu i terenie zdobytych przez wszystkie rodzaje rozpoznania oraz meldowanie dowódcy i szefowi sztabu wniosków z oceny nieprzyjaciela;

- przesłuchiwanie jeńców i zbiegów wojennych, badanie ludności cywilnej oraz studiowanie zdobytych dokumentów, badania, wzorów zdobytego uzbrojenia i sprzętu nieprzyjaciela;

- informowanie o nieprzyjacielu i terenie komórek /oficerów/ sztabu, szefów rodzajów wojsk, a także sztabów podległych oddziałów /pododdziałów/ i sąsiadów;

- udział w przedsięwzięciach z zakresu przeciwdziałania rozpoznaniu nieprzyjaciela;

- opracowywanie meldunków rozpoznawczych do sztabu wyższego i komunikatów rozpoznawczych do oddziałów /pododdziałów/ podległych;

- studiowanie doświadczeń bojowych własnych organów rozpoznawczych i nieprzyjaciela, opracowywanie wniosków i propozycji oraz przekazywanie ich do zainteresowanych sztabów. Jeżeli dowódca nie określił /z różnych przyczyn/ celu i zadań rozpoznania, to przedsięwzięcia w zakresie rozpoznania powinny być realizowane przez szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ po uzgodnieniu ich z szefem sztabu, a następnie przedstawione /meldowane/ dowódcy w celu zatwierdzenia;

- kierowanie szkoleniem pododdziałów rozpoznawczych, kontrolowanie ich uzupełniania i zaopatrzenia.

Zakres obowiązków poszczególnych osób funkcyjnych wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji jest następujący:

Starszy pomocnik szefa wydziału jest zastępcą szefa wydziału i powinien orientować się na bieżąco w aktualnej sytuacji i w razie potrzeby przejąć obowiązki szefa wydziału, brać udział w opracowaniu planu rozpoznania, opracowywać zarządzenia i zapotrzebowania oraz organizować łączność rozpoznania; udzielać pomocy w przygotowaniu pododdziałów rozpoznawczych do działań; pomagać szefowi wydziału w kierowaniu pododdziałami prowadzącymi rozpoznanie; systematycznie zbierać i opracowywać dane z rozpoznania oraz prowadzić mapę oceny nieprzyjaciela.

Pomocnik szefa wydziału do działań specjalnych - bierze udział w opracowaniu planu rozpoznania dywizji szczególnie w zakresie działań specjalnych; opracowuje zadania dotyczące użycia kompanii specjalnej

i batalionu rozpoznawczego; nadzoruje i pomaga dowództwu kompanii specjalnej^{4/} opracowywać zadania dla grup rozpoznawczych; organizuje przerzut grup rozpoznawczych w ugrupowanie nieprzyjaciela; zbiera informacje zdobyte przez grupy i ocenia je, a wnioski melduje szefowi wydziału; prowadzi mapę roboczą oraz kieruje szkoleniem kompanii specjalnej batalionu rozpoznawczego.

Pomocnik szefa wydziału do rozpoznania radioelektronicznego - bierze udział w opracowaniu planu rozpoznania w zakresie użycia kompanii rozpoznania radioelektronicznego batalionu rozpoznawczego; wypracowuje zadania dla kompanii rozpoznania radioelektronicznego; zbiera dane z rozpoznania radioelektronicznego, opracowuje je i wnioski przedstawia szefowi wydziału; prowadzi mapę roboczą oraz kieruje szkoleniem kompanii rozpoznania radioelektronicznego batalionu rozpoznawczego.

Pomocnik szefa wydziału - tłumacz - bierze udział w badaniu jeńców, zbiegów i miejscowej ludności, studiuje zdobyte dokumenty oraz organizuje przekazywanie jeńców; sporządza meldunki i komunikaty rozpoznawcze; zbiera dane z rozpoznania ogólnowojskowego i pomaga w prowadzeniu mapy oceny nieprzyjaciela; z polecenia szefa wydziału kontroluje przygotowania pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych do działania; prowadzi mapę roboczą oraz zapewnia współpracę z organami partyjno-politycznymi.

Odczytywacz zdjęć lotniczych - odczytuje zdjęcia lotnicze i fotoszkiełce, melduje dane uzyskane tą drogą szefowi wydziału rozpoznawczego, zbiera dane z taktycznego rozpoznania powietrznego oraz powietrznego rozpoznania pola walki, pomaga w zapewnieniu systematycznego obiegu informacji o nieprzyjacielu oraz kieruje obiegiem korespondencji rozpoznawczej.

Oficerowie rozpoznania rodzajów wojsk - /artylerii i chemicznych/ oraz szef saperów dywizji biorą udział w planowaniu rozpoznania, uzgadniając z szefem wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji sprawy związane z zadaniami i użyciem podległych im pododdziałów rozpoznawczych w ramach systemu rozpoznania dywizji; opracowują własne plany użycia sił i środków rozpoznania; organizują rozpoznanie w oddziałach /pododdziałach/ rodzajów wojsk i kierują nim; studiują zdobyte infor-

^{4/} W skład dowództwa kompanii wchodzi: dowódca kompanii, instruktor spadochronowy; drużyna łączności specjalnej plutonu łączności i szef kompanii /szef kompanii będzie z zasady znajdował się w rejonie odwodu rozpoznania/.

macje i przekazują je niezwłocznie do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji. W pułku czynności te wykonują szefowie rodzajów wojsk i uzgadniają je z szefem rozpoznania pułku.

Dowódca batalionu /kompanii/ rozpoznawczego - dowodzi bezpośrednio podległymi pododdziałami i działającymi elementami rozpoznawczymi. Ponoś odpowiedzialność za planowanie użycia sił i środków batalionu zgodnie z otrzymanym zadaniem i operatywne użycie elementów rozpoznawczych, utrzymanie ciągłej łączności oraz sprawność i terminowość obiegu informacji. Dokonuje analizy uzyskanych informacji i przekazuje je do wydziału rozpoznawczego dywizji, a ponadto bierze udział w przesłuchaniu jeńców i badaniu dokumentów bojowych zdobytych przez batalion. Odpowiada za wyszkolenie, uzbrojenie i wyposażenie podległych pododdziałów.

Szef sztabu batalionu rozpoznawczego - kieruje działalnością sztabu batalionu i bierze udział w opracowaniu planu użycia sił i środków batalionu rozpoznawczego, odpowiada za przygotowanie elementów rozpoznawczych do działań oraz sprawuje nadzór nad materiałowo-technicznym ich zabezpieczeniem. W czasie nieobecności dowódcy zastępuje go oraz dowodzi odwodem rozpoznania.

Dowódca eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych - dowodzi bezpośrednio podległymi mu pododdziałami /głównie kluczami śmigłowców/. Ponoś odpowiedzialność za planowanie działań bojowych eskadry zgodnie z otrzymanym zadaniem bojowym i operatywne jej działanie, utrzymanie ciągłej łączności oraz sprawność i terminowość obiegu informacji. Dokonuje analizy uzyskanych informacji rozpoznawczych i przekazuje je do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji. Odpowiada za wyszkolenie, uzbrojenie, wyposażenie i zdolność bojową podległych pododdziałów.

Dowódca batalionu /kompanii/ piechoty /czołgów/ - organizuje obserwację, wysyła bojowe patrole rozpoznawcze /BPR/ i przygotowuje zasadzki. Oprócz tego, obowiązany jest systematycznie zbierać dane rozpoznawcze o nieprzyjacielu i terenie, uogólniać je i meldować niezwłocznie swemu bezpośredniemu przełożonemu. Batalion /kompania/ może być użyty zgodnie z decyzją dowódcy dywizji, do prowadzenia rozpoznania walką^{5/} lub jako oddział rozpoznawczy dywizji /pułku/.

5/ Na przyszłym polu walki rozpoznanie walką będzie prowadzone tylko w wyjątkowych przypadkach, kiedy innymi sposobami nie będzie można zdobyć informacji o nieprzyjacielu.

W batalionie /kompanii/ zadanie rozpoznawcze określa dowódca oraz osobiście zapoznaje z nim wykonawców.

4.1.1. Planowanie rozpoznania

Jednym z ważniejszych i najbardziej złożonych przedsięwzięć składających się na organizację rozpoznania jest jego planowanie.

Celem planowania jest zintegrowanie i wzajemne skoordynowanie działalności sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania w jeden system rozpoznawczy dywizji /pułku/ w myśl zamiaru dowódcy, stosownie do sytuacji i zgodnie z możliwościami wojsk rozpoznawczych oraz potrzebami /zadaniami/ terminowego zdobywania informacji niezbędnych do wypracowywania przez dowódcę decyzji i dowodzenia wojskami.

Planowanie rozpoznania polega na określeniu celu rozpoznania i obiektów /rejonów/ szczególnego zainteresowania, skonkretyzowaniu i wyznaczeniu zadań wykonawcom poszczególnych rodzajów rozpoznania, określeniu terminów wykonania postawionych zadań, ustaleniu zasadniczych sposobów wykorzystania sił i środków rozpoznania /rejonów, rubieży rozwinięcia, kierunków działania, sposobów przenikania w głąb ugrupowania nieprzyjaciela, współdziałania pododdziałów i elementów rozpoznawczych itp./ określeniu zasad i sposobów kierowania rozpoznaniem oraz obiegu informacji, na dokonaniu podziału sił i środków rozpoznania stosownie do aktualnych potrzeb /w tym wydzieleniu odwodu rozpoznania/, a także innych celowych przedsięwzięciach organizacyjno-zabezpieczających.

Planowanie powinno zapewnić:

- pełne i efektywne wykorzystanie możliwości sił i środków rozpoznania;
- elastyczny manewr siłami i środkami rozpoznania dla potęgowania wysiłku w czasie działań bojowych;
- objęcie rozpoznaniem maksymalnej ilości obiektów nieprzyjaciela mających zasadnicze znaczenie /według kolejności, ważności/ dla wykonania zadania bojowego;
- zdecydowane ześrodkowanie sił i środków na główne rejony /obiekty, kierunki/ rozpoznania;
- skryte przygotowanie działań rozpoznawczych;
- utrzymanie zdolności bojowej wojsk rozpoznawczych i szybkie jej odtwarzanie po uderzeniach bronią masowego rażenia;
- żywotność organów kierowania rozpoznaniem /możliwość systematycznego odtwarzania systemu punktów dowodzenia i łączności/.

Metoda planowania będzie uzależniona od konkretnej sytuacji, sposobu realizacji zadania bojowego dywizji /pułku/, stylu pracy dowódcy i innych czynników. Stąd też szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ niejednokrotnie zmuszony będzie równolegle planować, organizować i kierować rozpoznaniem oraz zbierać, opracowywać i rozpowszechniać informacje o nieprzyjacielu. Będą przecież sytuacje, kiedy po otrzymaniu zadania bojowego i przeprowadzeniu jego analizy, dowódca dywizji /pułku/ określi cel i zadania rozpoznania przed powzięciem decyzji a po powzięciu decyzji dodatkowo je uzupełni.

Szef sztabu sprawując bezpośredni nadzór nad organizacją i planowaniem oraz funkcjonowaniem systemu rozpoznania, wydaje wytyczne do organizacji i planowania rozpoznania, w których konkretyzuje /precyzuje, udokładnia/ zadania postawione przez dowódcę.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ po zapoznaniu się z decyzją /zamiarem/ dowódcy i wytycznymi szefa sztabu, przeprowadza analizę zadania, ocenia sytuację /w tym stan oraz położenie sił i środków rozpoznania/ i przystępuje do planowania rozpoznania.

Pracę analityczną i organizacyjną szefa wydziału rozpoznawczego dywizji /szefa rozpoznania pułku/ przedstawia załącznik nr 7.

W dywizji /pułku/ rozpoznanie planuje się z zasady na dzień walki, przy czym zarówno na okres przygotowania, jak i prowadzenia walki.

Szczegółowo planowanie rozpoznania realizowane jest na okres przygotowania walki i na głębokość zadania bliższego.

Obejmuje ono następujące przedsięwzięcia:

- ustalenie celów i zadań rozpoznania;
- analizę potrzeb uzyskania informacji, sposobów i terminów ich zdobywania oraz przekazywania;
- podział sił i środków rozpoznania według zadań, z uwzględnieniem ich możliwości;
- określenie czasu potrzebnego do przygotowania sił i środków rozpoznania oraz wykonania zadań;
- wybór zasadniczych i zapasowych rubieży /rejonów/ rozwinięcia /wprowadzenia do działań/ elementów rozpoznawczych i określenie sposobów ich przegrupowania;
- wydzielenie odwodu sił i środków rozpoznania.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ planując rozpoznanie realizuje je w ścisłej współpracy z wydzia-

łem /oficerem/ operacyjnym, oficerami rozpoznania /szefami/ rodzajów wojsk oraz aparatem politycznym i organem WSW. Bierze w nim również udział oficer rozpoznania eskadry śmigłowców.

Wydział rozpoznawczy sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ - opracowując plan rozpoznania powinien określić przewidywane działania wszystkich wojsk rozpoznawczych dywizji /pułku/ i ukierunkować ich wysiłki na pełną realizację zadań postawionych przez dowódcę. W tym celu szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ powinien uzgodnić:

a/ z wydziałem operacyjnym sztabu dywizji /starszym oficerem operacyjnym sztabu pułku/;

- oceny i prognozy działalności nieprzyjaciela, stosunek sił oraz potrzeby w zakresie opracowywania materiałów dotyczących operacyjnego przygotowania terenu, charakterystyki kierunku działań itp;

- zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść oddziałów wydzielonych /OW/, taktycznych desantów powietrznych itp;

- dodatkowe siły i środki wydzielone do prowadzenia rozpoznania na korzyść dywizji /pułku/ oraz ich zadania, sposoby działania i zabezpieczenia;

- rejonny zsynchronizowania, rubieże rozwinięcia /wprowadzenia do działań/ oraz kierunki przegrupowania wojsk /elementów/ rozpoznawczych;

- udział sił i środków rozpoznania w walce radioelektronicznej oraz przedsięwzięcia związane z przeciwdziałaniem rozpoznaniu nieprzyjaciela;

- funkcjonowanie systemu obiegu informacji w ramach sztabu dywizji. /pułku/;

- wspólne przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie wojskom rozpoznawczym /oddziałom, pododdziałom/ wysokiej gotowości bojowej;

- wzajemne informowanie się o podjętych decyzjach, zarządzeniach, formie i treści opracowywanych dokumentów bojowych itp.;

b/ ze starszym pomocnikiem szefa artylerii dywizji do spraw rozpoznania /szefem artylerii pułku/;

- rozmieszczenie artyleryjskich posterunków obserwacyjnych, rubieże rozwinięcia i zadania środków radiolokacyjnych, rozpoznania dźwiękowego, czas rozwinięcia i sposób przegrupowania;

- czas, miejsce włączenia i wyłączenia zwiadowców artylerii do ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych;

- sposób organizacji łączności i wzajemnego przekazywania informacji;

- sposoby określenia punktów zerowych i wysokości wybuchów jądrowych;
- numerację obiektów /celów/ nieprzyjaciela oraz sposoby przekazywania ich współrzędnych;
- zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść wojsk raketowych przez inne rodzaje rozpoznania.

c/ z szefem saperów dywizji /pułku/:

- rozmieszczenie i zadania inżynierskich posterunków obserwacyjnych;

- czas wprowadzenia, kierunki działań i zadania samodzielnych inżynierskich patroli rozpoznawczych /SIPR/ lub inżynierskich patroli rozpoznawczych /IPR/;

- czas i miejsce włączenia elementów rozpoznania inżynierskiego /saperów - zwiadowców/ do ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych /OR, SPR, GW/;

- odcinki i czas naziemnego fotografowania rubieży obronnych nieprzyjaciela;

- inżynierskie zabezpieczenie elementów rozpoznawczych /specjalistyczne wyposażenie GR/ ich szkolenie itp.;

- zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść wojsk inżynierskich przez inne rodzaje rozpoznania;

- zagadnienia dotyczące utrzymywania łączności i sposobu wzajemnej wymiany informacji.

d/ z szefem zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/:

- rozmieszczenie posterunków obserwacji skażeń, zadania i czas rozwinięcia oraz sposób, drogi i kierunki ich przegrupowania;

- rejony i czas wprowadzania oraz kierunki działań patroli rozpoznania chemicznego;

- włączenie sił i środków rozpoznania chemicznego do ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych;

- zadania rozpoznawcze realizowane przez inne rodzaje rozpoznania na korzyść wojsk chemicznych;

- sposoby zabezpieczenia wojsk rozpoznawczych pod względem obrony przed bronią masowego rażenia, zwłaszcza obrony przeciwochemicznej i przed skażeniami;

- chemiczne zabezpieczenie wojsk rozpoznawczych;

- sposób utrzymania łączności i wymiany informacji.

e/ z szefem łączności dywizji /pułku/:

- przydział fal roboczych i organizację łączności w systemie rozpoznania dywizji;

- zabezpieczenie obiegu informacji o nieprzyjacielu zarówno w kanałach łączności wewnętrznej, jak i ze sztabem wyższym i sąsiadami;

- zabezpieczenie systemu i środków łączności przed zakłóceniami nieprzyjaciela;

- system materiałowo-technicznego zabezpieczenia wojsk rozpoznawczych w środki łączności;

- zabezpieczenie tajnego dowodzenia.

f/ z kwatermistrzem dywizji /pułku/;

- zabezpieczenie materiałowo-techniczne i medyczne wojsk rozpoznawczych;

- zadania realizowane przez wojska rozpoznawcze na korzyść służb kwatermistrzowskich, technicznych i medycznych;

- sposoby wzajemnej wymiany informacji.

g/ z wydziałem politycznym dywizji /sekcją polityczną pułku/;

- zakres i treść przedsięwzięć ideowo-wychowawczych w wojskach rozpoznawczych;

- zadania oraz sposoby zdobywania wiadomości o wartościach moralno-bojowych nieprzyjaciela;

- sposoby propagandowo-psychologicznego oddziaływania elementów rozpoznawczych na wojska i ludność cywilną nieprzyjaciela;

- terminy wspólnych przesłuchiwań jeńców wojennych i zbiegów;

- sposób wymiany zdobytych informacji.

h/ z organem wojskowej służby wewnętrznej;

- kontrwywiadowcze zabezpieczenie działalności wojsk rozpoznawczych;

- problematykę i zakres informacji o nieprzyjacielu działającym w ugrupowaniu wojsk własnych;

- terminy wspólnych przesłuchiwań jeńców i zbiegów;

- sposoby wzajemnej wymiany informacji.

i/ z wydziałami rozpoznawczymi /szefami rozpoznania/ sąsiednich dywizji /pułków/;

- sposób wymiany informacji o nieprzyjacielu w okresie przygotowawczym i w czasie działań bojowych;

- kierunki i czas działania elementów rozpoznawczych na skrzydłach dywizji /pułków/, a w koniecznych przypadkach również sposobów współdziałania i łączności.

Aby dane o ważniejszych obiektach nieprzyjaciela były wiarygodne, należy planować /przewidzieć/ te same zadania /dotyczące określonego

obiekty/ jednocześnie dla kilku wykonawców, zapewniają w razie potrzeby współdziałanie między nimi w czasie i miejscu.

Planując, należy przestrzegać zasady równomiernego podziału zadań między poszczególne pododdziały /elementy/ rozpoznawcze tego samego rodzaju rozpoznania. Chodzi o to, aby wszystkie pododdziały /elementy/ rozpoznawcze tego samego rodzaju rozpoznania miały podobną ilość zadań dostosowaną do ich możliwości. Należy również mieć na uwadze to, że poszczególne zadania będą się różniły stopniem trudności, a tym samym niezbędnym do ich wykonania czasem.

Dla każdego technicznego środka rozpoznania należy z góry zaplanować miejsce /rejon/ zasadniczego i zapasowego stanowiska rozwinięcia, które musi być rozpoznane i w razie potrzeby odpowiednio rozbudowane pod względem inżynierskim.

Planując, należy przewidzieć część sił i środków rozpoznania do odwodu, które mogą być użyte do wykonania dodatkowych /trudnych w danym czasie do określenia/ zadań oraz zamiany pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych w wypadku ich zniszczenia lub obezwładnienia.

Bojowe dokumenty rozpoznawcze

Wszystkie przedsięwzięcia dywizji /pułku/ dotyczące działalności rozpoznawczej ujmują się w bojowych dokumentach rozpoznawczych, które w zależności od treści i przeznaczenia dzielą się na: dokumenty kierowania rozpoznaniem i dowodzenia siłami i środkami rozpoznania, dokumenty sprawozdawczo-informacyjne i dokumenty pomocnicze.

Dokumenty kierowania rozpoznaniem i dowodzenia siłami i środkami rozpoznania - zawierają informacje dotyczące planowania rozpoznania, zadań postawionych wykonawcom oraz kontroli ich wykonania. Należą do nich: plany rozpoznania, plany użycia sił i środków rozpoznania, zarządzenia rozpoznawcze, mapy robocze osób funkcyjnych oraz inne dokumenty dotyczące planowania i zabezpieczenia działań bojowych.

Dokumenty sprawozdawczo-informacyjne - zawierają informacje o sytuacji i położeniu własnych organów rozpoznawczych oraz położeniu wojsk nieprzyjaciela, realizacji zadań bojowych, a także o stanie ukończenia, zaopatrzenia, stratach oddziałów /pododdziałów/ rozpoznawczych itp. Należą do nich: meldunki rozpoznawcze, komunikaty rozpoznawcze, dzienniki działań bojowych i inne,

Dokumenty pomocnicze zawierają informacje i obliczenia uzasadniające zamiar /konceptję/ użycia sił i środków rozpoznania oraz dane uzupełniające związane z kierowaniem rozpoznaniem i dowodzeniem siłami i środkami rozpoznania. Należą do nich różnego rodzaju notatki,

obliczenia, tabele, wykresy, zestawienia, zapotrzebowania, szkice i inne.

Podczas opracowywania graficznych bojowych dokumentów rozpoznawczych przestrzegać należy następujących zasad:

- położenie wojsk własnych, ich zadania i działania oznacza się kolorem czerwonym, oprócz wojsk raketowych, artylerii, obrony przeciwlotniczej, inżynieryjnych, chemicznych, radioelektronicznych, drogowych, kolejowych i łączności, które oznacza się kolorem czarnym;

- położenie i działania wojsk nieprzyjaciela oznacza się kolorem niebieskim;

- opisy dotyczące wojsk własnych wykonuje się kolorem czarnym, a dotyczące nieprzyjaciela - niebieskim;

- do wrysowywania informacji dotyczących położenia i działania wojsk własnych i nieprzyjaciela stosuje się znaki taktyczne i skróty obowiązujące w siłach zbrojnych PRL; linie rozgraniczenia /styki/ między związkami /oddziałami i pododdziałami/ nieprzyjaciela oznacza się znakami stosowanymi w siłach zbrojnych państw NATO; w wypadku stosowania innych znaków i skrótów należy podać ich objaśnienie;

- źródła otrzymania danych o nieprzyjacielu oraz datę i godzinę oznacza się kolorem czarnym; datę i godzinę otrzymania danych o nieprzyjacielu pisze się pod oznaczeniem ich źródła;

- wiadomości wymagające sprawdzenia oznacza się znakiem zapytania;

- jeżeli wrysowuje się na mapę /szkic/ kilka położenia wojsk w różnym czasie, dla ich rozróżniania podcieniowuje się je różnymi kolorami lub oznacza kreskami, krzyżykami itp., opisując czas /godzinę, dzień i miesiąc/ każdego położenia.

Podstawowym dokumentem obrazującym organizację rozpoznania w dywizji /pułku/ jest plan rozpoznania.

Plan rozpoznania

W zależności od czasu, jakim dysponuje sztab, plan rozpoznania może być opracowany w formie graficznej lub pisemnej. Podstawową formą planu rozpoznania jest forma graficzna. Plan w tej formie opracowuje się na mapie /w dywizji - w skali 1:100 000/ z niezbędną legendą w postaci tabel uzupełniających.

Plan rozpoznania w formie pisemnej opracowuje się w postaci tabelarycznej, uzupełnionej mapą z naniesioną sytuacją taktyczną zawierającą niezbędne informacje.

Tę formę planu stosuje się w przypadkach kiedy sztab ma bardzo mało czasu na opracowanie dokumentów bojowych. Np.: opracowano plan roz-

poznania w formie graficznej na mapie i z chwilą wejścia dywizji do walki nastąpiła gwałtowna /nieprzewidziana/ zmiana sytuacji taktycznej, w której opracowany plan rozpoznania w dużej mierze utracił aktualność. Zachodzi konieczność szybkiego przeplanowania działań rozpoznawczych /zmiany planu/. W tej sytuacji opracowuje się plan rozpoznania w formie pisemnej /tabelarycznej/, a dotychczasowy plan graficzny na mapie z niewielkimi poprawkami może stać się załącznikiem uzupełniającym plan pisemny.

Plan rozpoznania dywizji opracowywany w formie graficznej na mapie, powinien zawierać:

- obiekty /rejony/ rozpoznania^{6/}, czyli te elementy ugrupowania i rozbudowy inżynierskiej nieprzyjaciela, które należy rozpoznać /śledzić, kontrolować/. Nie należy nanosić wszystkich posiadanych informacji o nieprzyjacielu i ich oceny oraz kalkulacji jego możliwości, gdyż dane te uwidacznia się na mapie oceny nieprzyjaciela;

- rubież styczności walozących wojsk;

- rubież wejścia do walki /obronne/ oddziałów pierwszego i drugiego rzutu, linie rozgraniczenia i rubież /głębokości/ zadań bojowych dywizji;

- stanowiska dowodzenia pułków, dywizji /i kierunki ich przesunięcia/, sztabu wyższego i współdziałającego /sąsiadów/;

- pododdziały /elementy/ rozpoznawcze dywizji, pułków i rodzajów wojsk oraz ich zadania, a w tym: rejony rozwinięcia /ześrodkowania, bazowania, wyczekiwania/, rubież i czas wejścia do działań, kierunki działań i sposoby wykonania zadań, orientacyjny czas i rubież przegrupowania w czasie działań bojowych oraz ich rozmieszczenie po wykonaniu zadania dnia przez dywizję:

- rejony, skalę i sposoby fotografowania lotniczego oraz terminy dostarczenia zdjęć i fotoszkiców, a ponadto rejony i czas lotniczej obserwacji pola walki oraz rozpoznania powietrznego i wydzielone do tego celu siły i środki;

- obiekty /rejony/ szczególnej uwagi i rejony zastrzeżone przez sztab wyższy oraz rubież bezpieczeństwa;

- elementy rozpoznawcze wyższego szczebla znajdujące się /działające/ w pasie działania dywizji oraz sąsiadów, działające w pobliżu linii rozgraniczenia /zazwyczaj elementy rozpoznawcze sąsiednich pułków/.

^{6/} Obiekty rozpoznania wynikają z dotychczas posiadanych informacji o nieprzyjacielu oraz z wniosków z jego oceny

Legenda graficznego planu rozpoznania dywizji jest opracowywana w formie tabel. Wykonuje się ją na wcześniej przygotowanych drukach.

Legenda ta obejmuje:

- cel i zadania rozpoznania;
- podział sił i środków rozpoznania;
- organizację dowodzenia i łączności rozpoznania;
- zadania i podział śmigłowców rozpoznawczych;
- tabelę zadań i tabelę przerzutu grup rozpoznawczych;
- inne /czas meldowania wyników rozpoznania, zagadnienia współdziałania itp./.

Tabel stanowiących legendę nie należy naklejać na mapę lub wryso-
wywać na niej, ponieważ zaciemnia to sytuację na mapie i tło topogra-
ficzne mapy oraz utrudnia posługiwanie się nią w warunkach polowych.
Należy je przechowywać w oddzielnej teozoe.

Plan rozpoznania dywizji opracowany w formie pisemnej, powinien zawierać:

- cel, zadania, obiekty, rejony /kierunki/ rozpoznania;
- siły i środki wyznaczone do prowadzenia rozpoznania /elementy rozpoznawcze/ i ich podział według zadań do rozpoznania oraz czas wykonania poszczególnych zadań;
- sposób meldowania wyników rozpoznania;
- odwód sił i środków rozpoznania;
- jakie wiadomości o nieprzyjacielu dostarczy sztab wyższy, sąsiednich i współdziałających dywizji oraz zagadnienia współdziałania;
- organizacja łączności i dowodzenia rozpoznaniem.

W razie potrzeby, w planie można podać sposoby prowadzenia rozpoznania, kolejność i sposób zabezpieczenia działań pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych, a także terminy i sposób przerzutu grup rozpoznawczych na tyły nieprzyjaciela oraz terminy i metodę ich odzyskania.

Na mapie stanowiącej załącznik do pisemnego planu rozpoznania dywizji wrysowuje się:

- obiekty rozpoznania, czyli te elementy ugrupowania nieprzyjaciela i jego urządzenia obronne, które należy rozpoznać /śledzić, kontrolować okresowo/;
- linie rozgraniczenia, SD oraz przedni skraj własnych oddziałów /pododdziałów/;
- pododdziały /elementy/ prowadzące rozpoznanie: rejony rozwinięcia /ześrodkowania, bazowania/, rubieże wejścia do działań, kierunki działań oraz rubieże przegrupowania /rozpoznanie radioelektroniczne i arty-

leryjskie/ i rejony rozwinięcia /ześrodkowania/ na rubieży zadania dnia;

- rejony, skalę, czas i sposoby fotografowania lotniczego oraz rejony lotniczej obserwacji pola walki i rozpoznania powietrznego;
- rejony szczególnej uwagi /główny wysiłek rozpoznania/, elementy rozpoznawcze wyższego szczebla i sąsiadów.

Plan rozpoznania podpisują: szef wydziału rozpoznawczego i szef sztabu, a zatwierdza dowódca dywizji. Należy go systematycznie uaktualniać i uzupełniać.

Plan rozpoznania pułku obejmuje część opisową i graficzną.

Część opisowa zawiera:

- cel i zadania rozpoznania, obiekty /rejony/ szczególnego zainteresowania, pododdziały /elementy/ rozpoznawcze i terminy wykonania przez nie poszczególnych zadań oraz sposoby przekazywania informacji wyższego sztabu i sąsiadów;

- podział sił i środków rozpoznania;

- organizację łączności szefa rozpoznania pułku i łączności współdziałania;

- dane uzupełniające ocenę nieprzyjaciela, terminy przekazywania informacji /składania meldunków, sygnały rozpoznawcze itp./.

Część opisową wykonuje się w postaci ujednoczonych tabel /załączników/.

Część graficzną planu rozpoznania stanowi mapa robocza szefa rozpoznania pułku. Plan rozpoznania podpisują: szef rozpoznania i szef sztabu, a zatwierdza dowódca pułku /składając podpisy na opisowej części planu/. Należy go systematycznie uaktualniać i uzupełniać.

Mapy robocze - są podstawowymi dokumentami bojowymi na które nanosi się wyłącznie informacje niezbędne oficerom do wykonywania ich obowiązków służbowych. W oparciu o informacje wrysowane na te mapy, oficerowie powinni być w stanie złożyć w każdej chwili swoim przełożonym meldunki o nieprzyjacielu oraz położeniu, stanie i zadaniach własnych sił i środków rozpoznania w zakresie swojej specjalności /pełnionych obowiązków/.

Na mapach roboczych, w zależności od szczebla dowodzenia wymagana jest następująca szczegółowość wrysowywania wiadomości o nieprzyjacielu:

- w zakresie ugrupowania wojsk nieprzyjaciela i inżynierskiej rozbudowy terenu /obrony/ w dywizji do batalionu /kompanii czołgów/ i baterii artylerii włącznie, a na odcinku przełamania do kompanijnego, a nawet plutonowego punktu oporu oraz w pułku - do kompanii, a na odcinku przełamania do plutonowego a nawet drużynowego punktu oporu,

czołgu, działa i moździerza itp. Ponadto w dywizji i pułku - środki napadu jądrowego do pojedynczej wyrzutni /działa/ lub pocisku jądrowego;

- w zakresie rozmieszczenia sztabów /stanowisk dowodzenia/ w dywizji - od brygady do korpusu armijnego oraz w pułku - od batalionu do dywizji;

- niezbędne wiadomości o nieprzyjacielu znajdującym się w pasach działania sąsiadów.

Mapy robocze prowadzi się na bieżąco. Zmiana ich na nowe może nastąpić w miarę potrzeb i zmieniającej się sytuacji. Na nowe mapy nanosi się wszystkie zasadnicze i zasługujące na uwagę informacje o nieprzyjacielu, które nie utraciły swej aktualności.

Mapa robocza szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji winna zawierać 7/:

- aktualny stan sił i charakter działań nieprzyjaciela;
- ugrupowanie oraz możliwości działania nieprzyjaciela w pasie dywizji i na skrzydłach;
- rozmieszczenie i możliwości środków napadu jądrowego, środków przeciwpancernych, artylerii i moździerzy nieprzyjaciela;
- rubieże obrony /rozwinięcia sił głównych/, punkty oporu i zapory inżynieryjne nieprzyjaciela;
- rozmieszczenie stanowisk dowodzenia, naprowadzania, środków radioelektronicznych i lotnictwa sił lądowych nieprzyjaciela;
- linię styczności walozących stron /bez numeracji/ i zadania wojsk własnych;
- pasy działania dywizji i pułków;
- położenie i główne zadania pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych dywizji i pułków oraz wyższego szczebla działających w pasie dywizji.

Mapa robocza szefa rozpoznania pułku stanowi część graficzną planu rozpoznania pułku i zawiera:

- obiekty rozpoznania, czyli te elementy ugrupowania nieprzyjaciela, urządzenia obronne i stałe obiekty terenowe, które należy rozpoznać /śledzić, kontrolować/, a ponadto możliwości nieprzyjaciela w każdej ważniejszej sytuacji oraz przewidywane rejony jego uderzeń jądrowych

7/ Mapy robocze pomocników szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji do spraw działań specjalnych i rozpoznania radioelektronicznego omówione są w odpowiednich rozdziałach /3.2.4 i 3.3.3./

wych w pasie działania pułku wraz z ich opisem. Te dane aktualizuje się w miarę napływu lub potwierdzenia wiadomości o nieprzyjacielu, aby w każdej chwili można było na ich podstawie przedstawić dowódcy /szefowi sztabu/ wyczerpujący meldunek o charakterze działań nieprzyjaciela i jego aktualnych możliwościach;

- rubieże wejścia do walki /rubieże obronne/ pododdziałów pułku oraz kierunki ich działania, linie rozgraniczenia pułku i pododdziałów oraz ich zadania bojowe;

- stanowiska dowodzenia batalionów /kompanii czołgów/, pułku /i kierunek jego przesunięcia/, sztabu dywizji i współdziałających sąsiadów;

- elementy rozpoznawcze pułku /w tym rodzajów wojsk/, ich zadania, rejony rozmieszczenia /rozwinięcia/, rubieże i czas wejścia do działań /rozpoczęcia pracy/, kierunki działań i sposobów wykonania zadań, orientacyjny czas i rubieże ich przegrupowania oraz rejon rozmieszczenia i przesunięcia odwodu rozpoznania;

- rejony planowanego wykonania zdjęć lotniczych z podaniem ich skali, czasu wykonania, rodzaju fotografowania i czasu dostarczenia zdjęć;

- zadania i kierunki działania elementów rozpoznawczych pułku, rejony oraz zadania grup wypadowych i pododdziału prowadzącego rozpoznanie walką /gdy jest organizowane/;

- rejony szczególnej uwagi /główny wysiłek rozpoznania/;

- linie rozgraniczenia pułku i batalionów;

- elementy rozpoznawcze wyższego szczebla rozmieszczone w pasie działania pułku, rejony zastrzeżone oraz kierunki działania elementów rozpoznawczych sąsiednich pułków.

Jak z powyższego wynika, na mapę roboczą szefa rozpoznania pułku oprócz przedsięwzięć rozpoznawczych nanosi się również ocenę nieprzyjaciela oraz elementy rozpoznawcze pułku i sąsiadów.

W szefostwach rodzajów wojsk dysponujących pododdziałami rozpoznawczymi /artyleryjskie, inżynieryjne, chemiczne/ oraz w batalionie rozpoznawczym dywizji nie opracowuje się planów rozpoznania, lecz plany użycia sił i środków rozpoznania /danego rodzaju/.

Plan użycia sił i środków batalionu rozpoznawczego sporządza się graficznie na mapie, uzupełniając go legendą.

W części graficznej ujmuje się:

- obiekty rozpoznania;

- położenie czołowych oddziałów wojsk własnych, linie rozgraniczenia i rubieże zadań dywizji;

- obiekty szczególnej uwagi /główny wysiłek/ i pas działania dywizji oraz rejony zastrzeżone;
- własne pododdziały /elementy/ rozpoznawcze; ich zadania, głównie i zapasowe rubieże /rejony/ i czas wejścia /rozwinięcia/ do działań, rejony wyczekiwania /odosobnienia, załadowania/, kierunki /rejony/ ich działania /w miarę potrzeby również sposoby działania/ oraz rubieże rozwinięcia po wykonaniu zadania dnia dywizji;
- rozmieszczenie i kierunki przesunięcia SD dywizji, batalionu rozpoznawczego oraz odwodu sił i środków rozpoznania;
- rejony i czas wejścia oraz kierunki działania elementów rozpoznawczych sąsiadów;
- rejony i czas uzupełniania zapasów materiałowych /amunicja, paliwo, żywność/ oraz ewakuacji rannych.

Legenda do planu użycia sił i środków rozpoznania batalionu rozpoznawczego jest opracowywana na ujednoczonych drukach i zawiera:

- cel rozpoznania i zadania elementów rozpoznawczych;
- podział sił i środków rozpoznania;
- organizację dowodzenia i łączności batalionu rozpoznawczego;
- sposób materiałowo-technicznego zaopatrzenia i zabezpieczenia /techniczne, tylowe, materiałowe/;
- inne /sygnały, znaki rozpoznawcze, czas i sposób meldowania danych z rozpoznania itp./.

Plan użycia sił i środków jest podstawowym dokumentem batalionu rozpoznawczego. Należy go systematycznie uaktualniać i uzupełniać. Podpisuje go szef sztabu i dowódca, a zatwierdza szef sztabu dywizji. Oprócz tego w środkowej części, u dołu dokumentu umieszcza się napis "Stwierdzam zgodność z planem rozpoznania dywizji" i podpis szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

W części graficznej planów rozpoznania /użycia sił i środków/ należy uwzględniać tylko te elementy ogólnej sytuacji taktycznej, które mają istotne znaczenie dla prowadzenia danego rodzaju rozpoznania.

Plany użycia sił i środków rozpoznania rodzajów wojsk, opracowują oficerowie rozpoznania /szefowie/ danego rodzaju wojsk - według instrukcji obowiązujących w tych rodzajach wojsk.

Plan użycia sił i środków rozpoznania artyleryjskiego planu rozpoznania pułku artylerii.

Plan użycia sił i środków rozpoznania artyleryjskiego dywizji opracowuje się graficznie na mapie. Powinien on zawierać:

- wiadomości o nieprzyjacielu i ich ocenę /obiekty, cele/;
- dane dotyczące wojsk własnych; rubież styczności walczących

wojsk; linie rozgraniczenia; zadania bojowe; zasięgi zasadniczych środków ogniowych;

- rejonny szczególnej uwagi;
- rubieże rozwinięcia /stanowiska, placówki, rejonny/ oraz zadania własnych pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych;
- rejonny, sposoby i terminy rozpoznania obiektów nieprzyjaciela wytypowanych do rażenia bronią jądrową;
- zasadnicze obiekty /kierunki, rejonny/ rozpoznania powietrznego /śmigłowoowego/, rejonny /odcinki/, skalę zdjęć i lądowiska bazowania śmigłowców;
- rubieże /stanowiska/ elementów rozpoznawczych sąsiadów.

Uzupełnieniem planu użycia sił i środków rozpoznania artyleryjskiego jest część opisowa, która obejmuje takie zagadnienia jak:

- zadania i podział sił i środków rozpoznania artyleryjskiego;
- numeracja celów;
- współdziałanie ze środkami rozpoznania ogólnowojskowego i powietrznego /głównie ze śmigłowcami rozpoznania artyleryjskiego/;
- sposób i terminy składania meldunków oraz wskazówki organizacyjne.

Dane te ujmują się w odpowiednich tabelach.

Podobnie powinny być opracowane plany użycia sił i środków rozpoznania wojsk inżynierskich i chemicznych, z przystosowaniem do specyfiki danego rodzaju wojsk. Mogą być one opracowane na mapach roboczych.

4.1.2. Stawianie zadań rozpoznawczych

Zadania rozpoznawcze stawia się podległym oddziałom dywizji w formie zarządzeń rozpoznawczych, a samodzielny batalionom, kompaniom /np: batalionowi rozpoznawczemu/ w formie zarządzeń bojowych. Zarządzenia /rozpoznawcze i bojowe/ mogą być stawiane pisemnie /graficznie na mapie/, ustnie lub za pomocą technicznych środków łączności przy zastosowaniu sformalizowanej bojowej dokumentacji rozpoznawczej. Zadania stawiane ustnie powinny być zapisane w dzienniku działań bojowych lub utrwalone w inny sposób.

Sposób i formę stawiania /przekazywania/ zadań należy dostosować do konkretnej sytuacji, posiadanych środków łączności i czasu niezbędnego wykonawcom na ich realizację. Zadania rozpoznawcze należy stawiać /przekazywać/ wykonawcom w terminach zapewniających im należyte przygotowanie i wykonanie oraz w takiej formie, aby wykonawcy zrozumieli je właściwie i w jak najkrótszym czasie.

Zadania rozpoznawcze stawia się najpierw tym wykonawcom, którzy wykonują najpilniejsze i najważniejsze zadania, rozpoczynają rozpoznanie wcześniej niż inni wykonawcy lub którzy potrzebują więcej czasu na ich przygotowanie.

Dowódcom oddziałów /pododdziałów/ rozpoznawczych oraz wyznaczonych do prowadzenia rozpoznania na korzyść dywizji /pułku/ zadania stawia, z zasady w formie ustnego rozkazu, osobiście szef sztabu lub szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/, a w niektórych ważnych przypadkach - dowódca dywizji /pułku/. Nie wyklucza to oczywiście możliwości, a nawet konieczności przekazywania ich technicznymi środkami łączności.

Zadania rozpoznawcze podległym oddziałom i pododdziałom rodzajów wojsk stawiają odpowiedni szefowie lub ich oficerowie rozpoznania.

W czasie działań bojowych przyzyskuje się zadania podległym oddziałom /pododdziałom/ rozpoznawczym pod koniec każdego dnia, określając szczegółowo zadania na następny dzień.

Zarządzenie rozpoznawcze jest dokumentem bojowym i opracowuje się go na podstawie planu rozpoznania po jego zatwierdzeniu. W niektórych przypadkach, a szczególnie wtedy, gdy sztab dywizji na organizację walki posiada zbyt mało czasu, zarządzenia rozpoznawcze opracowywane będą równoległe z opracowywaniem planu rozpoznania.

W dywizji zarządzenia rozpoznawcze opracowuje się dla pułków, a zarządzenie bojowe dla batalionu rozpoznawczego i eskadry śmigłowców wojsk lądowych.

Zarządzenie rozpoznawcze /bojowe/ powinno być zrozumiałe i krótkie, dostosowane do przekazywania technicznymi środkami łączności.

Zarządzenie rozpoznawcze /bojowe/ podpisują: szef sztabu i szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

a/ W zarządzeniu rozpoznawczym dla pułku podaje się:

W punkcie pierwszym /część informacyjna/:

- krótką ocenę nieprzyjaciela.

W punkcie drugim /część zadaniowa/:

- pas rozpoznania oraz gdzie skupić główny wysiłek rozpoznania;

- zadania /rozpoznawcze gdzie, w jakim terminie i jakie informacje

o nieprzyjacielu należy zdobyć/ z podziałem na okresy:

- do czasu rozpoczęcia natarcia /w okresie organizacji obrony/;

- w czasie prowadzenia natarcia /w czasie prowadzenia walki obronnej/;

- rejony szczególnego zainteresowania.

W punkcie trzecim:

- jakie elementy rozpoznawcze zorganizować, czas i rubieże oraz kierunki i rejony ich działania;

W punkcie czwartym:

- miejsce /rejony, rubieże, kierunki/ działania /rozwinęcia/ pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych wyższego szczebla w pasie pułku oraz elementów rozpoznawczych sąsiadów i sposoby współdziałania z nimi.

W punkcie piątym:

- rejony zastrzeżone /czas w jakim są zastrzeżone/.

W punkcie szóstym:

- miejsca dostarczania jeńców, zdobytych dokumentów, wzorów uzbrojenia itp;

- częstotliwości odbioru danych z rozpoznania powietrznego;

- hasła, odzew i sygnały rozpoznawcze przy przekraczaniu rubieży wojsk własnych;

- skład odwodu rozpoznawczego;

- jakie zapotrzebowania składać do sztabu dywizji /na wiadomości o nieprzyjacielu, zdjęcia lotnicze itp./;

- czas osiągnięcia gotowości do działania systemu rozpoznania;

- jakie meldunki /dobowe, okresowe, ważne/ przedstawiać do wydziału rozpoznawczego dywizji i czas ich przedstawiania.

b/ W zarządzeniu bojowym dla batalionu rozpoznawczego podaje się:

W punkcie pierwszym:

- krótką ocenę nieprzyjaciela;

W punkcie drugim:

- pas rozpoznania oraz kierunek /obiekty/ gdzie należy skupić główny wysiłek rozpoznania;

- zadania rozpoznawcze /gdzie, w jakim terminie i jakie informacje o nieprzyjacielu należy zdobyć/ z podziałem na okresy:

- do czasu rozpoczęcia natarcia /w okresie organizacji obrony/;

- w czasie prowadzenia natarcia /w czasie prowadzenia walki obronnej/;

- rejony szczególnego zainteresowania.

W punkcie trzecim:

- jakie elementy rozpoznawcze zorganizować, czas i rubieże oraz kierunki i rejony ich działania z uwzględnieniem rodzajów rozpoznania:

- elementy rozpoznania ogólnowojskowego;

- zespoły rozpoznania radioelektronicznego;

- grupy rozpoznawcze z kompanii specjalnej.

W punkcie czwartym:

- miejsce /rejony, rubieże, kierunki/ działania /rozwinięcia/ pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych wyższego szczebla w pasie dywizji oraz elementów rozpoznawczych pułków pierwszego rzutu i sąsiadów jak również sposoby współdziałania z nimi.

W punkcie piątym:

- rejony zastrzeżone /czas w jakim są zastrzeżone/.

W punkcie szóstym:

- miejsca dostarczania jeńców, zdobytych dokumentów, wzorów uzbrojenia itp;
- częstotliwości odbioru danych z rozpoznania powietrznego;
- hasło, odzew i sygnały rozpoznawcze przy przekraczaniu rubieży wojsk własnych;
- skład odwodu rozpoznawczego;
- rejony rozmieszczenia i kierunki przesunięcia sztabu batalionu rozpoznawczego i odwodu rozpoznania;
- czas osiągnięcia gotowości do prowadzenia rozpoznania;
- czas i miejsce przedstawienia do zatwierdzenia planu użycia sił i środków batalionu rozpoznawczego;
- jakie meldunki /dobowe, okresowe, ważne/ składać do wydziału rozpoznawczego dywizji i czas ich składania.

o/ W zarządzeniu bojowym dla eskadry śmigłowców podaje się:

W punkcie pierwszym:

- wiadomości o nieprzyjacielu;

W punkcie drugim:

- pas rozpoznania oraz rejony /obiekty/, na które należy skupić główny wysiłek rozpoznania;
- zadania rozpoznawcze /gdzie, w jakim terminie i jakie informacje o nieprzyjacielu należy zdobyć/ z podziałem na okresy:
 - do czasu rozpoczęcia natarcia /w okresie organizacji obrony/;
 - w czasie prowadzenia natarcia /w czasie prowadzenia walki obronnej/;
- rejon załadowania, korytarze przelotu oraz czas i rejony przerzutu grup rozpoznawczych;
- rubieże i czas prowadzenia rozpoznania;
- wysiłek /ilość śmigłowcowylotów/ na dobę z jego podziałem na korzyść wydziału rozpoznawczego, artylerii i innych rodzajów wojsk;

W punkcie trzecim:

- rejony bazowania eskadry oraz kierunek ich przesunięcia;
- dane radiowe, sposób utrzymania łączności z wydziałem rozpoznaw-

ozym oraz sposoby meldowania o wynikach rozpoznania /skala, hasło i kod mapy, tabele rozmównicze itp./;

- odwód rozpoznania powietrznego;
- siły przydzielone do obrony i ochrony eskadry;
- czas osiągnięcia gotowości do prowadzenia rozpoznania;
- sposób współdziałania z wojskami dywizji.

W celu wcześniejszego zorientowania dowódców i sztabów oddziałów /pododdziałów/ co do zadań jakie mogą otrzymać oraz w celu umożliwienia szybszego przygotowania wojsk rozpoznawczych do prowadzenia rozpoznania wysyła się do pułków wstępne zarządzenia rozpoznawcze, a do batalionu rozpoznawczego /eskadry śmigłowców/ wstępne zarządzenia bojowe.

Zarządzenia te powinny obejmować:

- krótkie wiadomości o nieprzyjacieli;
- przewidywany rodzaj i rejon /obszar, kierunek/ działań bojowych;
- kierunki /rejon/ przewidywanych działań rozpoznawczych;
- kierunki /w miarę możliwości drogi/ przegrupowania sił i środków rozpoznania do nowych rejonów /rubieży/ zesrodkowania /rozwinięcia/;
- przedsięwzięcia przygotowawcze wojsk rozpoznawczych /uzupełnienie stanów osobowych, sprzętu bojowego, odtworzenie systemu dowodzenia i łączności, zabezpieczenie materiałowo-techniczne/ oraz terminy ich realizacji;
- termin, miejsce i sposób otrzymania zarządzenia rozpoznawczego /bojowego/.

W zarządzeniach rozpoznawczych i bojowych można pominąć punkt pierwszy jedynie w takim przypadku, kiedy na krótko przed ich wysłaniem był opracowany przez wydział rozpoznawczy i wysłany do podległych jednostek komunikat rozpoznawczy.

4.1.3. Przygotowanie wojsk rozpoznawczych do działań

Przygotowanie wojsk rozpoznawczych do działań składa się niejako z dwóch etapów. Etap pierwszy obejmuje ogólne przygotowanie zwiadowców realizowane w procesie codziennego szkolenia bojowego, a drugi - bezpośrednio przygotowanie do wykonania zadań wynikających z planu rozpoznania.

W etapie drugim realizowane są następujące przedsięwzięcia:

- uzupełnia się jednostki i pododdziały rozpoznawcze zwiadowcami i sprzętem technicznym;
- stawia się wykonawcom zadania;
- zapoznaje się z rejonami przypuszczalnych działań; szczególnie z cechami charakterystycznymi poszczególnych obiektów podlegających rozpoznaniu;

- rozwija lub przegrupowuje siły i środki rozpoznania w nowe rejony oraz prowadzi się bezpośrednio zajęcia szkoleniowo-treningowe;

- zabezpiecza pododdziały pod względem materiałowo-technicznym.

Dążenie do zapewnienia wysokiej zdolności bojowej wojsk rozpoznawczych pociąga za sobą potrzebę doskonałego wykształcenia indywidualnego zwiadowców, ich zgrania w określonych zespołach organizacyjnych i pełnego przygotowania do działań w różnych warunkach współczesnego pola walki /taktycznych i klimatycznych/.

Szczególne uwagi należy zwrócić na systematyczne i właściwie ukierunkowane szkolenie w warunkach zbliżonych do bojowych.

Bardzo istotnym elementem, od którego w dużym stopniu zależą efekty rozpoznania, jest dobra znajomość organizacji i zasad działania wojsk nieprzyjaciela oraz cech charakterystycznych jego obiektów /szczególnie środków przenoszenia broni jądrowej/.

Przygotowując wojska rozpoznawcze do działań należy poświęcić dużo uwagi także zagadnieniom materiałowo-technicznego zabezpieczenia działań rozpoznawczych.

Wojska rozpoznawcze przygotowuje się do wykonywania zaplanowanych i postawionych zadań /w wydzielonych do tego celu rejonach/ według planu rozpoznania /użycia sił i środków rozpoznania/, a często nawet przed jego opracowaniem, na podstawie zarządzenia wstępnego. Biorąc pod uwagę czas jakim się dysponuje do chwili rozpoczęcia działań oraz zadania rozpoznawcze powinien zostać określony zakres, treść, czas i rejon przygotowania sił rozpoznania. Pododdziały rozpoznawcze powinny być zawsze na bieżąco uzupełniane w stanie osobowym i sprzęcie rozpoznawczym. Uzupełniając straty w stanie osobowym pododdziałów rozpoznawczych należy przyjąć zasadę uzupełniania pododdziałów rozpoznawczych najlepszymi żołnierzami zarówno pod względem wykształcenia bojowego, jak i fizycznego. Należy pamiętać o tym aby przygotowywanie pododdziałów rozpoznawczych odbywało się w takim składzie osobowym, w jakim później będą działać. Jeżeli dysponuje się wystarczająco długim czasem na przygotowanie pododdziałów rozpoznawczych, wówczas należy przeprowadzić praktyczne zajęcia treningowe na tyłach własnych wojsk w odpowiednio stworzonej sytuacji taktycznej i w terenie podobnym do terenu przyszłych działań.

Prace przygotowawcze, powinny być tak zaplanowane i realizowane, aby wszystkie wojska rozpoznawcze osiągnęły pełną sprawność i zdolność bojową z takim wyprzedzeniem czasowym w stosunku do planowanego ich użycia, które pozwoliłoby na obsługę sprzętu, uzupełnienie zapasów i odpoczynek zwiadowców. Szczególną uwagę należy zwrócić na sys-

tematyczną i właściwie ukierunkowaną pracę partyjno-polityczną z żołnierzami, którą należy dostosować do specyfiki poszczególnych pododdziałów, czyli do bojowego ich użycia w konkretnej sytuacji bojowej.

4.1.4. System dowodzenia i łączności

Dowodzenie wojskami rozpoznawczymi dywizji /pułku/ winno być prężne i ciągle, charakteryzujące się konsekwentnym wprowadzaniem w życie przyjętych decyzji, szybkim reagowaniem na zmiany sytuacji i terminowym stawianiem zadań wykonawcom.

Pomyślnie wykonanie zadań rozpoznawczych będzie w znacznym stopniu uwarunkowane sprawnością i trwałością zorganizowanego systemu dowodzenia i łączności. System dowodzenia musi być niezawodny w zakresie przekazywania rozkazów, zarządzeń i informacji w dół, zbierania zdobytych informacji, meldowania ich przełożonym i informowania sąsiadów.

Do dowodzenia wojskami w czasie przygotowywania i w czasie działań bojowych tworzy się system działających bez przerwy stanowisk dowodzenia. W dywizji - stanowisko dowodzenia /SD/, wysunięte stanowisko dowodzenia /WSD/ i tylowe stanowisko dowodzenia /TSD/. W obronie zamiast wysuniętego stanowiska dowodzenia tworzy się zapasowe stanowisko dowodzenia /ZSD/.

Do dowodzenia w sytuacjach szczególnie dynamicznych wykorzystuje się powietrzny punkt dowodzenia. W pułku organizuje się stanowisko dowodzenia /SD/ i tylowe stanowisko dowodzenia /TSD/.

Wydział rozpoznawczy /szef rozpoznania/ rozmieszcza się na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/ w pobliżu wydziału /oficera/ operacyjnego.

W obronie, jeden z oficerów wydziału rozpoznawczego z zasady będzie wchodził w skład grupy oficerów sztabu dywizji pracującej na zapasowym stanowisku dowodzenia.

Pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi batalionu rozpoznawczego dywizji, dowodzi bezpośrednio dowódca batalionu, który swoje stanowisko dowodzenia może rozmieszczać:

- w rejonie odwodu sił i środków batalionu - w znacznym oddaleniu od stanowiska dowodzenia dywizji;
- w pobliżu stanowiska dowodzenia dywizji.

W pierwszym przypadku dowództwo i sztab batalionu występują na swoim stanowisku dowodzenia w pełnym składzie.

Duża odległość dzieląca stanowisko dowodzenia batalionu od wydziału rozpoznawczego rozmieszczonego na stanowisku dowodzenia dywizji

zmusza do utrzymywania kontaktu za pomocą środków łączności radiowej. W tym przypadku każda przekazywana informacja musi być przez nadawcę kodowana, a przez odbiorcę rozkodowywana, co zwiększa objętość prac technicznych i znacznie wydłuża obieg informacji. Ponadto nieduża ilość środków łączności, jaką dysponuje wydział rozpoznawczy, utrudnia utrzymanie łączności z dowódcą batalionu rozpoznawczego, zwłaszcza w okresie pobytu szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji wraz z wozem dowodzenia na wysuniętym stanowisku dowodzenia. Utrudniony jest również osobisty kontakt oficerów wydziału z dowództwem batalionu i udzielanie mu bezpośredniej pomocy.

W przypadku rozmieszczenia stanowiska dowodzenia batalionu w pobliżu stanowiska dowodzenia dywizji, znajduje się na nim dowódca lub szef sztabu batalionu wraz z wydzieloną grupą oficerów, zazwyczaj w składzie: starszy pomocnik szefa sztabu do spraw operacyjnych, starszy pomocnik szefa sztabu do spraw rozpoznania radioelektronicznego, pomocnik szefa sztabu - szef łączności, pomocnik szefa sztabu - tłumacz. Zapewnia to oficerom wydziału rozpoznawczego utrzymanie bezpośredniego kontaktu z dowódcą i sztabem batalionu w zakresie korygowania zadań i zbierania zdobytych informacji. Ponadto daje możliwość wykorzystania sztabu batalionu do wstępnego opracowania danych i przekazania ich w gotowej formie szefowi wydziału rozpoznawczego, co znacznie skraca czas obiegu informacji. Możliwe jest również zespołowe wykorzystanie środków łączności batalionu i wydziału rozpoznawczego. Na przykład w czasie wyjazdu szefa wydziału z wozem dowodzenia poza stanowisko dowodzenia dywizji.

W przypadku rozmieszczenia stanowiska dowodzenia batalionu w pobliżu stanowiska dowodzenia dywizji, na którym znajduje się również dowódca batalionu, ogólny podział zadań może być następujący:

- dowódca z wydzieloną grupą oficerów organizuje użycie sił i środków batalionu, dowodzi działaniami poszczególnych pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych, zbiera i opracowuje informacje oraz przekazuje je do wydziału rozpoznawczego;

- szef sztabu batalionu z pozostałą częścią oficerów utrzymuje i odtworza gotowość do działań sił i środków rozpoznania, będących w odwodzie, organizuje zabezpieczenie materiałowo-techniczne oraz prowadzi nasłuch w sieciach dowodzenia dowódcy batalionu. W razie potrzeby przejmuje dowodzenie niektórymi lub wszystkimi pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi.

Dla utrzymania wysokiej operatywności i ciągłości dowodzenia wojskami rozpoznawczymi w dywizji /pułku/ organizowany jest automatyczny

system łączności rozpoznania oraz korzysta się z ogólnego systemu łączności dowodzenia i współdziałania dywizji /pułku/.

System łączności rozpoznania winien zapewnić:

- szybkie i pewne uzyskanie połączeń z zainteresowanymi korespondentami /przełożonymi, podwładnymi, współdziałającymi i sąsiadami/;
- elastyczne i ciągle dowodzenie pododdziałami rozpoznawczymi w kilku niezależnych kanałach łączności;
- możliwość szybkiego informowania wewnątrz sztabu, przełożonych, podwładnych, współdziałających i sąsiadów;
- wierność i niezawodność transmisji danych z rozpoznania;
- prowadzenie wymiany korespondencji przez techniczne środki łączności bez potrzeby szyfrowania /kodowania/ treści telegramów;
- odpowiednie rozśrodkowanie sprzętu łączności zapewniające większe bezpieczeństwo i zmniejszające wrażliwość na przeciwdziałanie ze strony nieprzyjaciela.

Dla potrzeb rozpoznania w dywizji /pułku/ organizuje się łączność z:

- sztabem wyższym, sztabami podległych pułków i sąsiadami;
- podległymi bezpośrednio oddziałami, pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi;
- lotnictwem rozpoznawczym do odbioru danych z rozpoznania z pokładu samolotów /śmigłowców/.

Do zabezpieczenia łączności z wymienionymi korespondentami służą siły i środki łączności znajdujące się w organach rozpoznawczych dywizji /pułku/ oraz w dywizyjnym batalionie łączności przeznaczone dla potrzeb wydziału rozpoznawczego dywizji, jak również środki łączności wykorzystywane na prawach abonenta z ogólnego systemu łączności dowodzenia i współdziałania dywizji /pułku/.

W celu zapewnienia łączności na szczeblu dywizji /pułku/ stosuje się następujące środki: radiowe, przewodowe i ruchome.

a/ Łączność radiowa

Łączność radiowa w rozpoznaniu jest podstawowym środkiem zapewniającym ciągłość dowodzenia, współdziałania i obiegu informacji w różnych warunkach na polu walki. W pierwszej kolejności zapewnia się łączność radiową z oddziałami, pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi, które dostarczają bezpośrednio wiadomości o nieprzyjacielu. Dotyczy to również okresów zmiany /przemieszczenia/ stanowisk dowodzenia.

Na szczeblu pułku szef rozpoznania dysponuje wozem dowodzenia na samochodzie opancerzonym na którym zamontowane są następujące środki łączności: radiostacje KF i radiostacje UKF oraz odbiorniki radiowe

KF i UKF. Umożliwia mu to zorganizowanie następujących sieci i kierunków radiowych:

- kierunek radiowy /praca w sieci radiowej/ z szefem wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji;
- sieć radiową /kierunki/ do dowodzenia oddziałem rozpoznawczym /samodzielnymi patrolami rozpoznawczymi/;
- odbiór danych z pokładów samolotów /śmigłowców/ rozpoznania powietrznego.

Informacje o nieprzyjacielu od pododdziałów piechoty zmechanizowanej /czołgów/ i rodzajów wojsk, szef rozpoznania otrzymuje w sieci dowodzenia i współdziałania pułku.

Na szczeblu dywizji wydział rozpoznawczy dysponuje jedną radiostacją KF i jednym wozem dowodzenia na transporterze opancerzonym, które znajdują się w dywizyjnym batalionie łączności. Radiostacja KF jest przeznaczona do utrzymania łączności z szefem oddziału rozpoznawczego sztabu armii /do pracy w jego sieci/ i wydziałami rozpoznawczymi sztabów sąsiednich dywizji. Natomiast wóz dowodzenia jest przeznaczony do utrzymania łączności z podległymi organami rozpoznawczymi dywizji. Na wozie dowodzenia są zamontowane następujące środki łączności: radiostacja KF, dwie radiostacje UKF, radiotelefon, odbiorniki radiowe oraz inny sprzęt pomocniczy, jak radiostacja wyciągana, radiotelefon wyciągany, łącznice telefoniczne, polowe aparaty telefoniczne, zasilanie, anteny itp.

Ponadto w plutonie łączności batalionu rozpoznawczego etatowo znajduje się dwa wozy dowodzenia /ukompletowanie sprzętu łączności podobne jak w wozie dowodzenia wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji/ i dwie radiostacje KF. Wozy dowodzenia i radiostacje KF znajdujące się w batalionie rozpoznawczym dywizji, są przeznaczone do utrzymania łączności z pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi batalionu oraz wydziałem rozpoznawczym sztabu dywizji. Pozostałe pododdziały rozpoznawcze posiadają również etatowy sprzęt łączności.

b/ Łączność przewodowa /radioliniowa/

Wydział rozpoznawczy sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ nie organizuje własnej łączności przewodowej; korzysta z ogólnej łączności, dywizji /pułku/ na prawach abonenta.

Szef rozpoznania pułku otrzymuje z węzła łączności stanowiska dowodzenia pułku, jedno łącze telefoniczne, za pomocą którego może połączyć się ze wszystkimi abonentami wewnątrz sztabu pułku, z szefami

rozpoznania sąsiednich pułków i wydziałem rozpoznawczym sztabu dywizji poprzez węzły łączności stanowiska dowodzenia pułku i dywizji.

Szef wydziału /wydział/ rozpoznawczego sztabu dywizji ma wydzielone z węzła łączności stanowiska dowodzenia dywizji 2-3 łącza telefoniczne, z których jedno powinno być podłączone do łącznicy telefonicznej dalekosiężnej.

Przez wydzielone łącza szef wydziału /wydział/ rozpoznawczego sztabu dywizji będzie mógł otrzymać następujące połączenia:

- łączem dalekosiężnym z szefem oddziału /oddziałem/ rozpoznawczego armii, współdziałającymi dywizjami i szefami rozpoznania pułków;
- pozostałymi łączami wewnętrznymi z oficerami rozpoznawczymi /szefami/ rodzajów wojsk oraz innymi wydziałami sztabu dywizji.

4.1.5. Współdziałanie sił i środków rozpoznania

W warunkach współczesnego pola walki zadania rozpoznawcze można w pełni realizować jedynie wówczas, gdy na każdym szczeblu dowodzenia rozpoznanie będzie organizowane i prowadzone wspólnymi siłami wszystkich etatowych i doraźnie do tego celu wyznaczonych sił i środków rozpoznania.

Współdziałanie w zakresie rozpoznania zapewnia się poprzez:

- uzgodnienie działań wszystkich sił i środków rozpoznania według zadań, obiektów, terminów, miejsc i sposobów działania;
- utrzymywanie stałej i niezawodnej łączności;
- wzajemną wymianę informacji między współdziałającymi sztabami i pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi.

Współdziałanie sił i środków rozpoznania obejmuje:

- prawidłowy podział zadań rozpoznawczych /obiektów/ pomiędzy elementy rozpoznawcze różnych rodzajów rozpoznania oraz dokładne, we właściwym miejscu i czasie, ich wykonanie;
- jednoznaczne zrozumienie przez wszystkich wykonawców wspólnie realizowanych zadań, oraz ustalenie kolejności ich wykonania i sposobów działania;
- postawienie we właściwym czasie zadań uzupełniających w czasie prowadzenia rozpoznania, szczególnie w warunkach szybko zmieniającej się sytuacji bojowej;
- rozmieszczenie pododdziałów rozpoznawczych w sposób sprzyjający wykonaniu zadań oraz osobiste kontaktowanie się oficerów ze współdziałającymi ze sobą pododdziałami rozpoznawczymi i komórkami sztabowymi.

Sztab związku taktycznego /oddziału/ powinien stale utrzymywać łączność z sąsiadami, współdziałającymi związkami i oddziałami, wymie-

niać z nimi informacje o nieprzyjacielu, położeniu i działaniach pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych, a w razie potrzeby uzgadniać przedsięwzięcia mające na celu koordynację wysiłków wszystkich sił i środków rozpoznania.

Organizując współdziałanie szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ powinien uzgodnić:

- jakie środki wydzielają współdziałające sztaby w celu wykonania ważniejszych zadań rozpoznawczych oraz kierunki /rejon/ oraz i sposób ich działania;
 - jednakowy system numeracji obiektów nieprzyjaciela /stałych i ruchomych/;
 - sposób organizacji rozpoznania na skrzydłach, stykach i przerwach między jednostkami pierwszego rzutu;
 - rubieże rozwinięcia środków rozpoznania radioelektronicznego, podział zadań oraz sposób i zakres współpracy z pododdziałami walki radioelektronicznej;
 - sposób i czasy przyjmowania danych bezpośrednio z pokładu samolotów lotnictwa rozpoznania taktycznego i od śmigłowców rozpoznawczych;
 - rejon, czas i sposób przerzutu grup rozpoznawczych w ugrupowanie nieprzyjaciela;
 - sposób przegrupowania elementów rozpoznawczych w czasie walki.
- Z szefami /oficerami rozpoznania/ rodzajów wojsk należy ustalić:
- miejsce rozmieszczenia elementów rozpoznania rodzajów wojsk;
 - treść wykonywanego zadania przez elementy rozpoznawcze tych rodzajów wojsk;
 - sposób przekazywania informacji do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/.

Ponadto z wydziałem /oficerem/ operacyjnym ustala się miejsce rozwinięcia /rozmieszczenia/ sił i środków rozpoznania oraz zakres zadań rozpoznawczych wykonywanych na korzyść planowanego desantu powietrznego co do miejsca, czasu i sposobu działania oraz przekazywania informacji o nieprzyjacielu dowódcy desantu powietrznego.

Współdziałanie organizuje się w zasadzie podczas planowania rozpoznania i rekonesansu prowadzonego przez dowódcę, a konkretyzuje się w czasie organizacji współdziałania przez dowódcę.

Jeżeli w czasie działania związku /oddziału/ działają elementy rozpoznawcze wyższego szczebla, wówczas współdziałanie z nimi organizuje wyższy przełożony.

4.1.6. Przedsięwzięcia w zakresie bezpieczeństwa sił i środków rozpoznania

W warunkach współczesnego pola walki istotnym osymnikiem od którego zależy prowadzenie rozpoznania jest ochrona sił i środków przed bronią masowego rażenia stosowaną zarówno przez nieprzyjaciela jak i wojska własne. Przedsięwzięcia w zakresie bezpieczeństwa sił i środków rozpoznania przed bronią masowego rażenia w ugrupowaniu wojsk własnych opracowuje i realizuje sztab związku /oddziału/ oraz pododdziały rozpoznawcze na ogólnych zasadach z uwzględnieniem specyfiki działań różnych pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych.

W rejonach wyjściowych /ześrodkowania/ należy wykonać schrony /okopy/ dla stanu osobowego oraz ukrycia dla sprzętu.

Istotnym zagadnieniem jest bezpieczeństwo elementów rozpoznawczych działających w ugrupowaniu nieprzyjaciela przed skutkami własnych uderzeń bronią masowego rażenia. Szczególnie dotyczy to grup rozpoznawczych, samodzielnych patroli rozpoznawczych i oddziałów rozpoznawczych /OR/. Rozwiązanie tego problemu komplikuje fakt, że jednym z podstawowych zadań tych elementów jest właśnie rozpoznawanie rejonów rozmieszczenia broni jądrowej, na które wykonuje się uderzenia jądrowe /ogniowe - artylerią lub lotnictwem/ natychmiast po ich wykryciu. Dlatego konieczne jest precyzyjne uzgodnienie działalności elementów rozpoznawczych co do czasu i rejonu z planowanymi uderzeniami jądrowymi.

Szczególną uwagę trzeba zwrócić na moment wyprowadzenia elementów rozpoznawczych w bezpieczne rejony. Sygnał wyjścia z rejonów planowanych do obezwładnienia własnymi środkami rażenia należy przekazywać z takim wyprzedzeniem czasowym, aby zapewnić całkowite bezpieczeństwo działającym tam elementom rozpoznawczym.

Przekazując sygnał nie należy ujawniać czasu i miejsca planowanego uderzenia.

W celu określenia sprawności bojowej stanów osobowych oddziałów i pododdziałów rozpoznawczych powinno się na bieżąco prowadzić kontrolę i rejestrację napromienienia zwiadowców. Uwzględniając przewidywane narastanie stopnia napromienienia, należy odpowiednio planować użycie poszczególnych elementów rozpoznawczych.

Planując działania elementów rozpoznawczych na obszarze zajętych przez nieprzyjaciela należy uwzględnić aktualną sytuację chemiczną, biologiczną i skażeń promieniotwórczych w rejonach ich działania.

4.1.7. Kontrola i pomoc

W celu sprawnego i niezawodnego wykonania zadań rozpoznawczych, sztab związku taktycznego /oddziału/ powinien nie tylko stawiać we właściwym czasie zadania, wydzielać odpowiednie siły i środki do ich realizacji, lecz także doskonale znać poziom i stopień ich wykonania w podległych jednostkach /pododdziałach/. Wymaga to planowej i systematycznej kontroli, która stanowi jeden z ważniejszych obowiązków sztabu.

Należy pamiętać, że istota kontroli polega nie na tym aby wyszukiwać błędy i braki, lecz na tym aby we właściwym czasie udzielić pomocy i uniknąć błędów.

Najskuteczniejszą formą kontroli i pomocy jest osobiste zapoznanie się szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ i innych osób funkcyjnych z działalnością podległych oddziałów /pododdziałów/ rozpoznawczych.

Znając dokładnie trudności oddziałów /pododdziałów/ rozpoznawczych należy udzielić pomocy w rozwiązywaniu trudnych problemów organizacyjnych, jak również problemów dotyczących zabezpieczenia materiałowo-technicznego oraz innych problemów rzutuujących na właściwe i terminowe wykonanie zadań rozpoznawczych, odtwarzanie zdolności bojowej, dowodzenie i współdziałanie.

Kontrola i pomoc powinna mieć cechy wychowawcze oraz wyswalać u podwładnych inicjatywę w trudnej sytuacji współczesnego pola walki, a równocześnie uświadomić im, że przełożeni zawsze służą radą i pomocą w celu jak najlepszego wykonania zadania.

Systematyczna kontrola, pozwala nie tylko wykryć omyłki oraz niedociągnięcia w organizacji i prowadzeniu rozpoznania jakie mogły popełnić podległe sztaby i dowództwa, lecz także w porę im zapobiec.

4.2. Kierowanie rozpoznaniem

Kierowanie rozpoznaniem nabiera szczególnego znaczenia we współczesnych warunkach działań bojowych. Podyktowane jest to przede wszystkim specyfiką współczesnej walki oraz właściwościami obecnych struktur organizacyjno-technicznych wojsk. Poszczególne rodzaje rozpoznania wyposażone w różnorodny sprzęt techniczny, działające na znacznych odległościach i prowadzące rozpoznanie obiektów nieprzyjaciela, stale zmieniających swoje położenie, przy równoczesnym zagrożeniu i przeciwdziałaniu ze strony nieprzyjaciela, determinują kierowanie rozpoznaniem. Od umiejętności i operatywności kierowania za-

leżą w dużym stopniu wyniki rozpoznania. Istota kierowania polega na podejmowaniu skutecznych decyzji, konsekwentnym wprowadzaniu ich w życie oraz egzekwowaniu ich terminowego wykonawstwa.

Kierowanie rozpoznaniem polega na:

- utrzymaniu wysokiego stanu moralno-politycznego i gotowości bojowej wojsk rozpoznawczych;
- terminowym podejmowaniu decyzji;
- przekazywaniu zadań podległym siłom i środkom wyznaczonym do prowadzenia rozpoznania oraz informowaniu ich o sytuacji wojsk własnych i nieprzyjaciela;
- ciągłym zdobywaniu danych o sytuacji i prawdopodobnych zamiarach nieprzyjaciela;
- precyzowaniu i przekazywaniu dodatkowych zadań w czasie działań bojowych oraz inicjowaniu przedsięwzięć mających na celu zwiększenie efektywności rozpoznania;
- organizowaniu i utrzymywaniu współdziałania oraz zabezpieczenia działań rozpoznawczych /taktyczne i materiałowo-techniczne/;
- utrzymywaniu ciągłej łączności z organami rozpoznawczymi;
- kontroli wykonawstwa postawionych oddziałom /pododdziałom/ rozpoznawczym zadań oraz udzielaniu im wszechstronnej pomocy.

Z wymienionych przedsięwzięć wynika, że kierowanie rozpoznaniem obejmuje okres zarówno po otrzymaniu przez dywizję /pułk/ zadania bojowego, jak i przed jego otrzymaniem, a po otrzymaniu zadania bojowego, zarówno okresu przygotowywania /organizowania/ walki jak i jej prowadzenia.

Do charakterystycznych właściwości kierowania rozpoznaniem należy: celowość, przewidywanie, operatywność, ciągłość, elastyczność i skrytość.

Celowość kierowania polega na świadomym dążeniu do osiągnięcia celu zapewniającego realizację decyzji dowódcy, zgodnie z możliwościami oddziałów /pododdziałów, elementów/ rozpoznawczych oraz sytuacją na polu walki.

Przewidywanie polega na określaniu - w oparciu o wnikliwą i ciągłą ocenę sytuacji - możliwych zmian w ugrupowaniu, charakterze działań i ich przebiegu oraz wynikających z nich konsekwencji dla kierowania rozpoznaniem.

Operatywność kierowania polega na sprawnej realizacji w jak najkrótszym czasie, niezbędnych przedsięwzięć, zapewniających wyprzedzające działanie sił i środków rozpoznania w stosunku do działań wojsk i wykonanie postawionych zadań. Osiąga się ją przez stosowanie właści-

olwych metod pracy /dowódcy, szefa sztabu, szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji - szefa rozpoznania pułku, szefów rodzajów wojsk i służb/, umiejętne wykorzystanie technicznych środków dowodzenia i zapewnienie ciągłej łączności. Operatywność kierowania powinna zapewnić szybkie podejmowanie decyzji, wypracowanie i przekazywanie zadań wykonawcom stwarzając tym samym warunki do terminowej ich realizacji oraz natychmiastowego reagowania na zaistniałą sytuację.

Ciągłość kierowania polega na zapewnieniu dowódcom i organom kierowania możliwości nieustannego wpływania na przebieg działalności rozpoznawczej. Osiąga się ją przez utrzymywanie nieprzerwanej łączności z przełożonymi, podwładnymi i współdziałającymi organami rozpoznawczymi /sztabowymi komórkami rozpoznawczymi oraz oddziałami, pododdziałami, elementami rozpoznawczymi/, odpowiednie ugrupowanie sił i środków rozpoznania oraz sprawne ich przegrupowanie, posiadanie odwodu, sprawne funkcjonowanie punktów kierowania rozpoznaniem i ich zabezpieczenie, a także odtwarzanie naruszonego systemu dowodzenia wojskami rozpoznawczymi.

Elastyczność kierowania polega na koordynowaniu koncepcji rozpoznania oraz wypracowaniu i stawianiu nowych zadań, stosownie do zaistniałej sytuacji. Osiąga się ją przez wprowadzanie we właściwym czasie do planu rozpoznania /użycia sił i środków rozpoznania/ zmian odpowiadających konkretnej sytuacji.

Skrytość kierowania polega na zachowaniu w tajemnicy przed nieprzyjacielem wszystkich przedsięwzięć rozpoznawczych, położenia wojsk rozpoznawczych oraz systemów dowodzenia i łączności. Osiąga się ją głównie przez dopuszczenie do merytorycznych dokumentów rozpoznawczych wąskiego, niezbędnego grona specjalistów oraz ścisłe przestrzeganie zasad maskowania przepisów o ochronie tajemnicy i tajnego dowodzenia.

Rozpoznaniem kierują sztaby i ich komórki do tego celu zorganizowane, a siłami i środkami rozpoznania /pododdziałami, elementami/ dowodzą ich dowódcy. Działalność ich ma na celu zapewnienie wykonania przez wojska rozpoznawcze postawionych im zadań.

W celu realizacji zadań rozpoznawczych w działaniach bojowych dywizji /pułku/ organizowany jest system kierowania rozpoznaniem, stanowiący powiązane ze sobą zespoły /punkty/ kierowania. Trzonem tego systemu są: dowódca, szef sztabu, szefowie rodzajów wojsk i służb wraz z podległymi im oficerami rozpoznania /dotyczy tylko dywizji/, wydział rozpoznawczy sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ wraz z technicznymi środkami dowodzenia wojskami rozpoznawczymi i kierowania rozpoznaniem. Istotne znaczenie ma w nim aktywna - zgodna z de-

oysją dowódcy, wytycznymi szefa sztabu i ustalonym zakresem odpowiedzialności - działalność wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ i oficerów rozpoznania rodzajów wojsk.

Organizatorem i koordynatorem całokształtu przedsięwzięć rozpoznawczych na szczeblu dywizji /pułku/ jest szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/, który ściśle współpracuje w tym względzie z wydziałem /oficerem/ operacyjnym, aparatem politycznym i szefami rodzajów wojsk. Szefowie rodzajów wojsk są odpowiedzialni za organizację i koordynację działalności rozpoznawczej podległych im sił i środków rozpoznania /w ramach dywizyjnego /pułkowego/ systemu rozpoznania/ oraz terminową realizację zadań wynikających z planu rozpoznania dywizji /pułku/.

Bezpośrednimi realizatorami przedsięwzięć w zakresie organizowania i kierowania rozpoznaniem na szczeblu dywizji są oficerowie wydziału rozpoznawczego oraz oficerowie podlegli szefom rodzajów wojsk.

W celu kierowania rozpoznaniem i dowodzenia wojskami rozpoznawczymi organizuje się odpowiedni system dowodzenia i łączności. System ten został przedstawiony w podrozdziale 4.1.4.

5. ZASADY PRACY INFORMACYJNEJ NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

5.1. Ogólne zasady pracy informacyjnej

Praca informacyjna jest integralną częścią merytorycznej działalności rozpoznawczej. Jej treścią jest zbieranie, opracowywanie i przekazywanie /rozpowszechnianie/ do zainteresowanych dowódców i sztabów wiadomości o nieprzyjacielu oraz terenie /obszarze działań bojowych/. Praca informacyjna jest procesem ciągłym i pozostaje ona w ścisłej współzależności z innymi przedsięwzięciami rozpoznawczymi realizowanymi zarówno w czasie działań wojennych jak i w czasie pokoju.

Znaczenie pracy informacyjnej rośnie wraz z wprowadzeniem do wojsk doskonalszego sprzętu technicznego, a w ślad za tym zmian w sposobach prowadzenia działań bojowych. Zmiany te powodują konieczność szybkiego reagowania dowódców w określonych sytuacjach bojowych. W związku z tym ciągle zwiększają się potrzeby i wymagania w zakresie informowania dowództw, sztabów i wojsk.

Procesy informacyjne determinowane są również jakościowym i ilościowym wzrostem sił i środków rozpoznania na polu walki co pozwala na zdobywanie stosunkowo dużej ilości wiadomości rozpoznawczych, które różnią się treścią, ważnością i wiarygodnością. Wysokie tempo działań bojowych oraz złożona, gwałtownie zmieniająca się sytuacja na polu walki wymagają, aby elementy systemu rozpoznania dywizji /pułku/ terminowo i celowo zbierały, opracowywały i przekazywały informacje rozpoznawcze do dowództw, sztabów i wojsk; dokładnie analizowały i obiektywnie oceniały zdobyte wiadomości oraz planowo, systematycznie, aktywnie, a jednocześnie elastycznie i skrycie prowadziły pracę informacyjną.

Złożone procesy pracy informacyjnej wymagają systematycznego wdrażania elektronicznych maszyn cyfrowych, aparatury do automatycznego przetwarzania i zobrazowania danych, odwzorowywania sytuacji na mapach, szkicach, ekranach itp. Ważną rolę w tym procesie odgrywa doskonalenie funkcjonowania poszczególnych ogniw systemu informacyjnego oraz środków łączności, zwłaszcza zwiększanie pojemności przepływu informacji w kanałach utajnionych, zapewniających ich przepływ w rzeczywistym czasie.

Praca informacyjna we współczesnych warunkach wymaga specjalnego przygotowania oficerów, doświadczenia, a zwłaszcza wszechstronnej znajomości potencjalnego nieprzyjaciela i metod jego oceny. Umiejętności te zdobywać należy przez systematyczne studiowanie tej problematyki

oraz utrwalanie w procesie szkolenia, a zwłaszcza w czasie ówczesnych, gier wojennych, treningów itp. Wszechstronna znajomość nieprzyjaciela, zdolność do przeprowadzania głębokich analiz i oceny, umiejętność prognozowania i uogólniania wniosków, a także znajomość języków obcych - to podstawowe atrybuty oficera służby informacyjnej.

5.2. Zbieranie, opracowywanie i obieg informacji o nieprzyjacielu

Zbieranie i opracowywanie informacji o nieprzyjacielu oraz terminowe meldowanie ich dowódcy /szefowi sztabu/, do sztabu wyższego, a także przekazywanie niezbędnych danych rozpoznawczych do podległych, współdziałających i wspierających oddziałów oraz sąsiadów, jest jednym z zasadniczych zadań komórek rozpoznawczych.

Zbieranie, opracowywanie, meldowanie oraz przekazywanie informacji o nieprzyjacielu zainteresowanym dowódcom i sztabom powinno być prowadzone aktywnie, uporczywie i ciągle zarówno przed rozpoczęciem jak i w czasie prowadzenia działań bojowych.

Zbieranie informacji o nieprzyjacielu jest procesem ciągłym, wymagającym sprawnej organizacji, inicjatywy i właściwych rozwiązań funkcjonalnych.

Informacje o nieprzyjacielu napływają do sztabu dywizji /pułku/ z różnych źródeł. Do zasadniczych należy zaliczyć: prowadzące rozpoznanie podległe /współdziałające/ siły i środki rozpoznania, dowódcy i sztaby podległych /współdziałających/ oddziałów /pododdziałów/, sztaby wyższe i sąsiednich oddziałów, dowódcy /szefowie/ rodzajów wojsk, jeńcy, zbiegowie i ludność cywilna, zdobyte dokumenty, wzory uzbrojenia i wyposażenia nieprzyjaciela, opisy wojskowo-geograficzne, mapy, informatory, monografie, zdjęcia lotnicze, prognozy pogody, meldunki i komunikaty rozpoznawcze sztabów nadrzędnych i sąsiadów.

Systematyczne i terminowe otrzymywanie informacji o nieprzyjacielu i terenie osiąga się między innymi przez:

- stawianie zadań rozpoznania wykonawcom we właściwym czasie w celu zdobycia lub potwierdzenia informacji oraz kontrolę ich realizacji;
- określenie sposobów dostarczania zdobytych informacji rozpoznawczych przez wykonawców;;
- utrzymanie ciągłej łączności z wykonawcami zadań rozpoznawczych;
- terminową wymianę wiadomości o nieprzyjacielu ze sztabem wyższego szczebla, sąsiadami i oddziałami współdziałającymi;
- wymianę informacji wewnątrz własnego sztabu oraz z dowódcami /szefami/ rodzajów wojsk;

- stałe utrzymanie bezpośrednich kontaktów między oficerami rozpoznawczymi, a walczącymi wojskami oraz współdziałającymi sztabami;

Ważną właściwością w pracy informacyjnej jest inicjatywa i stała dążność oficerów do zdobywania informacji z różnych źródeł. W wypadku utraty łączności z wykonawcami zadań rozpoznania bądź braku napływu informacji z nieuzasadnionych przyczyn należy natychmiast podjąć niezbędne działania w celu przywrócenia łączności lub wysłać oficerów do zainteresowanych sztabów, aby odtworzyć system współdziałania.

Opracowanie informacji o nieprzyjacielu i terenie jest najtrudniejszym, a zarazem najbardziej odpowiedzialnym odcinkiem pracy informacyjnej. Zebrane informacje z różnych źródeł różnią się niejednokrotnie swą wartością. Bywają one więcej lub mniej wiarygodne i dokładne, często wycinkowe, nieusystematyzowane, a niekiedy wręcz sprzeczne.

Dlatego wymagają często głębokiego i wszechstronnego opracowania oraz sprawdzenia. Opracowanie informacji jest twórczą działalnością oficerów rozpoznawczych w czasie której określa się wiarygodność, dokładność i wartość informacji, wypracowuje przemyślany plan działań, wyciąga wnioski o położeniu, możliwościach i zamiarach nieprzyjaciela.

Opracowanie informacji obejmuje ich ewidencjonowanie, analizę i ocenę.

Ewidencjonowanie jako pierwsza faza opracowania informacji polega na związłym ujęciu zdobytych informacji i ich uporządkowaniu /zgrupowaniu według poszczególnych zagadnień tematycznych/.

Ewidencja informacji prowadzona na bieżąco ułatwia analizę i ocenę merytorycznych zagadnień i odwrotnie, zaniedbania w ewidencjonowaniu informacji, pomimo posiadania ich w wystarczającym stopniu, mogą doprowadzić do tego, że bardzo ważne informacje nie zostaną przekazane w odpowiednim czasie, zainteresowanym dowódcom, sztabom i wojskom.

Podstawowymi dokumentami stosowanymi w ewidencjonowaniu informacji o nieprzyjacielu i terenie są: dziennik wiadomości, mapa robocza, kartoteki itp. W miarę wprowadzania do procesów rozpoznania informatyki, w pracy informacyjnej coraz szersze zastosowanie mają elektroniczne maszyny cyfrowe, sortery i inne urządzenia techniczne.

Analiza jest następną fazą opracowania zdobytych informacji i polega na zbadaniu ich treści i warunków w jakich zostały one zdobyte oraz na porównaniu tych informacji pod względem wiarygodności, ważności, wartości i aktualności z informacjami otrzymywanymi z innych źródeł. Określenie wiarygodności danych wymaga dużej ostrożności i głębokiej analizy przy wszechstronnej konfrontacji z innymi informacjami. Jeżeli nie ma pewności co do wiarygodności danych, należy potwierdzić je do-

datkowym rozpoznaniem lub wyjaśnić w sztabie nadrzędnym /współdziałającym/. Wiadomości uzyskane od jeńców, zbiegów wojennych i ludności cywilnej oraz dane o środkach jądrowych, na które planuje się własne uderzenia jądrowe, zawsze wymagają potwierdzenia.

Uzyskane informacje o nieprzyjacielu mogą być: wiarygodne, prawdopodobne, wątpliwe i fałszywe.

Wiarygodne - czyli potwierdzone z kilku źródeł lub z jednego pewnego źródła oraz zdobyte oryginalne dokumenty nieprzyjaciela, w pełni odpowiadające istniejącej sytuacji bojowej i nie budzące żadnych wątpliwości;

Prawdopodobne - czyli takie, które odpowiadają aktualnej sytuacji bojowej, są zgodne z posiadanymi już informacjami oraz otrzymane z jednego lub kilku źródeł lecz wymagające sprawdzenia;

Wątpliwe - to te, które zaprzeczają poprzednio uzyskanym danym z innych źródeł, wymagają sprawdzenia i potwierdzenia;

Fałszywe - czyli takie, których fałszywość została udowodniona, wykorzystuje się je do studiowania metod dezinformacji stosowanych przez nieprzyjaciela.

Ważność zdobytych informacji wynika z ich charakteru. Na przykład informacje o broni jądrowej, czasie rozpoczęcia działań bojowych itp. zalicza się do szczególnie ważnych. Zależnie od ważności i terminowości, a także szerebla dowodzenia, na którym opracowuje się informacje, ustala się kolejność ich opracowania. W niektórych przypadkach otrzymane informacje po wstępnej analizie, przekazuje się natychmiast do zainteresowanych dowódców, sztabów i wojsk, w innych przypadkach, stosownie do ważności, podlegają one normalnemu procesowi opracowania i obiegu informacji.

Ocena /synteza/ jest końcowym efektem analizy informacji i polega na zsumowaniu i połączeniu wszystkich informacji o nieprzyjacielu w formie uogólnionej. Ocena uogólniona powinna uwzględniać położenie nieprzyjaciela jego zamiar i możliwości bojowe. Ustalenie położenia nieprzyjaciela jest najważniejszą czynnością, bowiem bez tego niemożliwe jest stworzenie sobie obrazu ani zamiaru, ani jego możliwości.

Ocena położenia nieprzyjaciela powinna dać obraz faktycznego stanu jego sił i środków w określonej sytuacji przed frontem wojsk własnych i sąsiadów, a w konsekwencji dać odpowiedź na pytanie: jakie są jego możliwości, jakiego działania z jego strony możemy się spodziewać w najbliższym czasie i w przyszłości oraz jakie działanie nieprzyjaciela stanowi dla dywizji /pułku/ największe zagrożenie.

Po ustaleniu położenia nieprzyjaciela, przystępuje się do oceny jego zamiaru. Podstawą oceny zamiaru jest znajomość zasad prowadzenia przez niego działań. Ocena ta powinna odpowiedzieć na pytanie: jakimi zasadami będzie się kierował nieprzyjaciel, wykonując swoje zadanie.

Nie ma stałych recept w tym względzie. Jednakże istnieje szereg wskazań ogólnych, dotyczących najbardziej celowego użycia posiadanych sił i środków dla osiągnięcia zakładanego celu. Trzeba jednak mieć na uwadze i to, że doświadczenia zdobyte przez nieprzyjaciela w czasie działań bojowych mogą spowodować odstępstwa od obowiązujących zasad regulaminowych oraz że na decyzję nieprzyjaciela wpływa jego ocena przeciwnika. Punktem wyjściowym powinno być przypuszczenie, że nieprzyjaciel wie o nas wszystko. Na decyzję nieprzyjaciela wpływa również osobowość dowódców; dlatego też ważne jest ustalenie ich osobistych cech. Ponadto należy zwrócić uwagę na teren, warunki meteorologiczne i inne elementy wywierające wpływ na zamiar nieprzyjaciela.

W oparciu o posiadane informacje o nieprzyjacielu oraz znajomość zasad jego działania, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ jest w stanie określić prawdopodobny zamiar nieprzyjaciela. Jeżeli okaże się, że ocena zamiaru nieprzyjaciela podana przez przełożonego nie odpowiada ocenie szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/, wówczas powinien on zameldować dowódcy tę odmienną ocenę. Jeżeli szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ dojdzie do wniosku, że brak wiadomości uniemożliwia mu właściwą ocenę zamiaru nieprzyjaciela, wówczas powinien on podjąć niezbędne kroki zmierzające do uzyskania dodatkowych informacji.

Po ustaleniu przewidywanego zamiaru nieprzyjaciela przystępuje się do oceny możliwości realizacji tego zamiaru. Należy odpowiedzieć na pytanie: czy posiadanyymi siłami i środkami nieprzyjaciel może zrealizować swój zamiar przy uwzględnieniu możliwości strony przeciwnej. Jeżeli przyjmuje się, że nieprzyjaciel może prowadzić działania zaczepne, wówczas należy rozpatrzyć, czy posiada on odpowiednią przewagę w siłach i środkach ogniowych, aby przełamać naszą obronę. Jeżeli zaś zakłada się możliwość prowadzenia przez niego działań obronnych, to trzeba zbadać, czy wystarczy mu sił do załamania naszego natarcia. W rozważaniach tych uwzględnić należy warunki terenowe, sposoby działań nieprzyjaciela itp.

W końcowej części oceny nieprzyjaciela, uwzględnić należy wnioski obejmujące zarówno mocne, jak i jego słabe strony oraz ich wpływ na działania wojsk własnych. Należy mieć na uwadze, że końcowy wniosek dotyczący działań nieprzyjaciela może mieć znaczny wpływ psychologiczny na podwładnych. Pesymistyczne przedstawienie możliwości nieprzyjaciela nie jest celowe, ponieważ w wypadku osiągnięcia przez niego powodzenia może nastąpić zachwianie się wiary podległych w zdolności przewidywania i wyciągania wniosków przez przełożonego. Uzasadnione i pełne odpowiedzialności wnioski nawet jeśli okażą się niezadawalające, nie naruszają autorytetu przełożonego, lecz wzmocnią poczucie odpowiedzialności u podwładnych. Nie należy również wyolbrzymiać możliwości nieprzyjaciela. Tak więc ocena nieprzyjaciela powinna być obiektywna, oparta na głębokiej analizie wszystkich czynników decydujących o jego możliwościach oraz uwzględnić aktualny stan i konkretną sytuację na polu walki.

Obieg informacji o nieprzyjacielu to proces przepływu /przekazywania/ wiadomości o nieprzyjacielu, terenie, warunkach meteorologicznych i innych, ze źródła informacji do zainteresowanych dowództw i sztabów, jak również ich wymiana wewnątrz sztabu ze sztabem wyższego szczebla, podległymi sztabami i sąsiadami.

Przesyłanie opracowanych i uogólnionych wiadomości o nieprzyjacielu do zainteresowanych osób /sztabów/ nazywamy informowaniem.

Informowanie realizuje się za pomocą technicznych środków łączności, styczności osobistej /oficerów kierunkowych/ i dokumentów informacyjnych /komunikatów i meldunków rozpoznawczych/. Wybór jednego z nich zależy od ilości oraz rodzaju posiadanych sił i środków łączności oraz ważności, przeznaczenia i objętości przekazywanych informacji.

Przy wyborze formy i treści opracowywania dokumentów informacyjnych oraz sposobów ich przekazywania, szczególną uwagę zwraca się na terminy dostarczenia i możliwości ich wykorzystania przez użytkowników. Niedopuszczalne jest jakiegokolwiek przetrzymywanie informacji o nieprzyjacielu i terenie, spowodowane chęcią gromadzenia ich w celu opracowania kompleksowej oceny. Ważne informacje takie jak: rozpoczęcie działań bojowych, rozmieszczenie środków napadu jądrowego, nowe środki walki, uderzenia jądrowe oraz nagłe zmiany w charakterze działań nieprzyjaciela przekazuje się dowódcy i szefowi sztabu natychmiast. Pozostałe informacje przekazuje się dowódcy /szefowi sztabu/ w ustalonych przez niego terminach lub na jego żądanie, a także z inicjatywy szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/.

Obieg informacji wewnątrz sztabu dywizji /pułku/ odbywa się w myśl ustaleń szefa sztabu, a w miarę potrzeby również przez przekazywanie opracowanych dokumentów informacyjnych. Kolejność informacji zależy każdorazowo od ich ważności, adresata oraz konkretnej sytuacji.

Obieg informacji o nieprzyjacielu na szczeblu dywizji może być następujący:

- informacje od wszystkich elementów organizowanych z sił i środków batalionu rozpoznawczego /w tym i oddziału rozpoznawczego dywizji w przypadku jego organizowania/ przez dowództwo i sztab batalionu do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji. Nie wyklucza się również możliwości przesyłania informacji z OR bezpośrednio do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji, ale wówczas zachodzi konieczność wydzielenia dla OR dodatkowego środka łączności do pracy na kierunku OR - wydział rozpoznawczy;

- informacje uzyskane przez pododdziały rozpoznawcze rodzajów wojsk - przesyłają do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji oficerowie rozpoznania lub wyznaczeni oficerowie rodzajów wojsk;

- informacje zdobyte przez pułki - przekazują szefowie rozpoznania pułków bezpośrednio do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji;

- dowództwo eskadry przekazuje zdobyte informacje bezpośrednio do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji lub przez oficera rozpoznawczego eskadry. Ponadto szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji i szef artylerii dywizji organizują bezpośredni odbiór meldunków z pokładu samolotów /śmigłowców/ rozpoznania powietrznego;

- zdobywanie informacji od jeńców, zbiegów, ludności cywilnej, studiowanie zdobytych dokumentów, uzbrojenia oraz wyposażenia organizuje wydział rozpoznawczy sztabu dywizji, współdziałając ściśle z organami WSW, wydziałem politycznym i kwatermistrzostwem dywizji;

- wymianę informacji z sąsiadami i ze sztabami wojsk współdziałających oraz ze sztabu wyższego organizuje wydział rozpoznawczy sztabu dywizji.

Po zebraniu i opracowaniu informacji o nieprzyjacielu, wydział rozpoznawczy sztabu dywizji, odpowiednio do ich wartości, informuje w pierwszej kolejności dowódcę i szefa sztabu dywizji. Równolegle informacje szefa artylerii dywizji o tych obiektach, które mogą stanowić cel dla własnych uderzeń jądrowych. Dane te należy przekazać z wymaganą dokładnością, w terminie umożliwiającym planowanie i wykonanie uderzeń jądrowych.

Z kolei w zależności od charakteru informacji, należy poinformować zainteresowane osoby funkcyjne w sztabie dywizji. Ponadto wydział rozpoznawczy sztabu dywizji jest odpowiedzialny za informowanie dowódców jednostek wchodzących w skład dywizji.

5.3. Zakres pracy informacyjnej na szczeblu dywizji /pułku/

Dowództwo i sztab dywizji /pułku/ są zobowiązane posiadać ciągle aktualne informacje o nieprzyjacielu, niezbędne do wypracowania decyzji i dowodzenia wojskami. Można to osiągnąć tylko dzięki właściwej pracy informacyjnej.

Sztab, wspólnie z szefami rodzajów wojsk, odpowiada za zbieranie, opracowywanie i rozpowszechnianie informacji o nieprzyjacielu i terenie w rejonie działań bojowych.

Pracą informacyjną kieruje szef sztabu dywizji /pułku/. Określa on zasadnicze zadania w zakresie zbierania i opracowywania informacji o nieprzyjacielu i terenie, terminy oraz sposoby składania meldunków dowódcy i innym przełożonym, jak również terminy informowania podległych i współdziałających wojsk. Szef sztabu - bierze czynny udział w wypracowaniu oceny nieprzyjaciela. Wysłuchuje ocen i meldunków składanych przez szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ uzupełnia je lub akceptuje, a także udziela odpowiednich wskazówek.

Organizatorem i koordynatorem pracy informacyjnej na szczeblu dywizji /pułku/ jest szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ wraz z podległymi mu oficerami.

Ocena nieprzyjaciela na szczeblu dywizji /pułku/ przez szefa wydziału rozpoznawczego /szefa rozpoznania/.

Ocena nieprzyjaciela jest najtrudniejszym zadaniem w całości pracy informacyjnej. Tylko codzienna praktyka szkoleniowa i analiza doświadczeń bojowych wzbogacają umiejętności oficerów w dokonywaniu oceny nieprzyjaciela. Wsokie umiejętności w tym zakresie powinni osiągnąć dowódcy, szef sztabu, a przede wszystkim szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/.

W procesie oceny nieprzyjaciela, niezależnie od stosowanej metody, rozpatruje się wszystkie aspekty działalności nieprzyjaciela.

Do zasadniczych należy zaliczyć:

+ - ogólny skład bojowy i charakter działań nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/ i przed sąsiadami;

- skład sił i środków, ugrupowanie, charakter działań i możliwości bojowe nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/;

- prawdopodobny charakter dalszych działań nieprzyjaciela.

W czasie oceny ogólnego składu i charakteru działań nieprzyjaciela uwzględnia się:

a/ Ogólny stan sił i środków nieprzyjaciela:

- ogólne siły i środki jakimi nieprzyjaciel prowadził dotychczas działania bojowe;

- stopień zaangażowania i zużycia sił i środków /straty/;

b/ Krótki przebieg dotychczasowych działań:

- czas rozpoczęcia działań bojowych oraz siły i środki;

- cele i zadania oraz stopień ich realizacji;

- aktualne położenie i charakter działań wojsk nieprzyjaciela.

c/ Charakterystyka stosowanej przez nieprzyjaciela broni jądrowej:

- sposoby wykorzystania broni jądrowej /cele, obiekty, sposoby działania/;

- ogólna liczba i moc użytych środków napadu jądrowego.

d/ Ogólna charakterystyka działań lotnictwa:

- dotychczasowa działalność lotnictwa uderzeniowego, rozpoznawczego i lotnictwa wojsk lądowych;

- rejon, kierunki i obiekty działania.

Przy ocenie składu sił i środków ugrupowania bojowego i charakteru działań nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/ uwzględnia się:

a/ Oddziały /pododdziały/ ogólnowojskowe:

- skład i ugrupowanie oddziałów /pododdziałów/ znajdujących się w pasie działania dywizji /pułku/ na przednim skraju, ich ilość, numeracja, ukończenie, stan moralno-polityczny i skrzydła;

- charakter działań bojowych /rodzaj działań, główny i pomocniczy kierunek działania, wysiłek obrony/;

- odwody taktyczne, specjalne i bliższe operacyjne, ich numeracja, podległość, rejon, ześrodkowanie;

- możliwości nieprzyjaciela w zakresie wzmocnienia /uzupełnianie/ oddziałów /pododdziałów/ oraz ich wsparcie w czasie prowadzenia walki i wykonania przez nie zadań bojowych.

b/ Środki napadu jądrowego:

- ilość i rodzaj środków napadu jądrowego nieprzyjaciela, którymi może on oddziaływać na wojska dywizji /pułku/;

- ilość i rodzaj wykrytych środków napadu jądrowego /wyrzutni,

dział artylerii atomowej, min jądrowych i składów amunicji jądrowej/, a także dane o innych środkach masowego rażenia;

- stopień przygotowania nieprzyjaciela do użycia broni jądrowej;
- sposoby wykorzystania broni jądrowej /cele, obiekty, sposoby użycia/.

o/ Artyleria polowa /konwencjonalna/:

- liczba dywizjonów /baterii, dział/ artylerii i moździerzy w pasie działania dywizji /pułku/, do artylerii polowej wlicza się również artylerię atomową, która może prowadzić ogień pociskami konwencjonalnymi;

- rejony rozmieszczenia stanowisk ogniowych;
- środki wzmocnienia;
- możliwości bojowe.

d/ System obrony przeciwpancernej:

- ilość i rozmieszczenie środków przeciwpancernych /przeciwpancerne wyrzutnie raketowe, śmigłowe, działa przeciwpancerne, ozołgi, granatniki itp./;

- możliwości obrony przeciwpancernej /rubieże i rejony o największej gęstości środków przeciwpancernych, zasięgi, odwody i ich rozmieszczenie oraz przypuszczalne kierunki i rubieże rozwinięcia, odciniki i kierunki o najmniejszej gęstości środków przeciwpancernych/.

e/ System obrony przeciwlotniczej:

- ilość środków obrony przeciwlotniczej /artyleria raketowa i konwencjonalna/;

- ugrupowanie środków obrony przeciwlotniczej i ich zasięgi /strefy obrony/;

- możliwości /stopień obezwładnienia/ systemu OPL, gęstości, stan techniczny uzbrojenia i sprzętu, system wykrywania i kierowania;

- silne i słabe strony systemu OPL.

f/ Lotnictwo:

- możliwe siły /ilość i typy samolotów, śmigłowców/, które mogą oddziaływać na wojska i obiekty w pasie działania dywizji /pułku/ oraz jakie środki rażenia mogą one stosować;

- czas i okresy walki, kiedy najbardziej prawdopodobne są uderzenia lotnictwa nieprzyjaciela /w tym lotnictwa wojsk lądowych/, kierunki, rejony, obiekty i sposoby działania oraz możliwe skutki zniszczeń.

g/ System dowodzenia i zabezpieczenia radioelektronicznego;

- rejonny rozmieszczenia stanowisk dowodzenia; na szczeblu dywizji - od batalionu /dywizjonu/ do dywizji; na szczeblu pułku - od kompanii /baterii/ do brygady włącznie;

- rejonny rozmieszczenia ważniejszych środków radioelektronicznych, węzłów łączności i ich charakterystyka.

h/ Charakter obrony nieprzyjaciela:

- rodzaj /stała, ruchowa, aktywna/ struktura /pas przesłaniania, przebieg przedniego skraju, ilość i miejsce przygotowanych rubieży, pasów, rejonów obrony, pozycji ryglowych, rejonów rozmieszczenia odwodów/, czas rozbudowy /zawczasu lub doraźnie przygotowana/ na całą głębokość zadania dywizji /pułku/;

- rozbudowa obrony i jej elementy /stopień rozbudowy punktów oporu i rejonów obrony, stanowisk ogniowych /startowych/ punktów dowodzenia i schronów, rozbudowa rubieży rozwinięcia do kontrataków, dróg dojazdowych, ukryć dla wojsk i sprzętu;

- system zapór jądrowych /rejonny, rubieże, obiekty, rozmieszczenie min jądrowych, systemy odpalania, punkty kierowania wybuchami, system ochrony/;

- system zapór inżynierskich i pól minowych /rowy i zapory przeciw-ozolgowo i przeciwpancerne, zasieki, przeszkody naturalne powiązane z polami minowymi itp./;

- system obserwacji /rozmieszczenie punktów i posterunków obserwacyjnych, warunki obserwacji/;

- obiekty przygotowane do niszczenia;

- mocne i słabe strony obrony nieprzyjaciela.

i/ Charakter terenu po stronie nieprzyjaciela:

- wpływ terenu na użycie broni masowego rażenia;

- dostępność terenu dla wojsk i możliwość jego pokonania /ilość i stan dróg, przeszkody, zawały, dogodne przejścia, rodzaj gruntu, masywne lasy, bagna, miejscowości itp./;

- charakter przeszkód wodnych /rzeki, kanały, jeziora/ i możliwości ich pokonania;

- przewidywane zmiany w ukształtowaniu terenu w rezultacie powstałych zniszczeń po uderzeniach jądrowych;

- warunki obserwacji i maskowania /charakterystyczne punkty terenowe i wzniesienia dogodne do organizacji obserwacji, widoczne obiekty i odcinki terenowe, pola niewidoczne, naturalne ukrycia terenowe ułatwiające maskowanie wojsk/;

- sanitarno-epidemiologiczny stan rejonu działań bojowych /stan źródeł zaopatrzenia w wodę, stan zdrowotny wśród wojsk nieprzyjaciela i ludności cywilnej, stan sanitarny miejscowych zasobów żywności itp./;

- polityczna i ekonomiczna charakterystyka rejonu działań oraz socjalno-polityczna struktura ludności, jej tradycje i stosunek do wojsk nieprzyjaciela i wojsk własnych.

Ocena prawdopodobnego charakteru działań nieprzyjaciela jest końcowym i najważniejszym etapem oceny nieprzyjaciela. Dlatego też zanim szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ udzieli odpowiedzi na ten temat, musi przeprowadzić szczerą analizę wszystkich informacji i elementów dotyczących nieprzyjaciela, ujawniając ich wewnętrzne związki, zależności i uwarunkowania. Określenie prawdopodobnego charakteru i możliwości przyszłych działań nieprzyjaciela jest bardzo trudne, a zarazem odpowiedzialne i obejmuje:

- cel, jaki może przyswlecać nieprzyjacielowi w oczekiwanej walce;
- ogólny zamiar działań nieprzyjaciela;
- prawdopodobne zadania i sposoby wykorzystania związków taktycznych, oddziałów /pododdziałów/, oraz ich rozwinięcia, ugrupowanie bojowe i gotowość do działań;

- silne i słabe strony nieprzyjaciela;

- obiekty nieprzyjaciela stanowiące dla dywizji /pułku/ szczególne zagrożenie, których obezwładnienie /zniszczenie/ może przyczynić się do poważnego zmniejszenia jego możliwości bojowych.

Ilość sił i środków nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/

Oceniając nieprzyjaciela przygotowuje się dane niezbędne do określenia stosunku sił. Oblicza się je na podstawie analizy i kompleksowej oceny nieprzyjaciela. Ważnym elementem przy rozwiązywaniu tego zagadnienia jest ustalenie stanu ilościowego i jakościowego, który należy uwzględnić przy obliczaniu ilości sił i środków.

Przy istnieniu prawdopodobnych /zbliżonych/ danych, wydawałoby się, że można bardzo łatwo ustalić stosunek sił, opierając się na arytmetycznych obliczeniach. Jednakże, uwzględnianie tylko wskaźników ilościowych byłoby dużym uproszczeniem. Rzecz w tym, że przy pozornej jednorodności związków taktycznych, oddziałów /pododdziałów/ armii państw NATO i Układu Warszawskiego, dysponują one różnymi potencjami bojowymi i możliwościami. Spowodowane to jest różną strukturą organizacyjną, różnym jakościowo uzbrojeniem i sprzętem bojowym, jak również zróżnicowanym poziomem wykształcenia itp.

Dlatego przy obliczaniu stosunku sił, istnieje konieczność uwzględniania nie tylko ilości sił i środków, ale także ich wartości bojowych.

Meldunek szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/

Meldunek szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ jest zestawieniem uogólnionych wniosków zawierających ocenę sytuacji, ogólnego charakteru działań i możliwości nieprzyjaciela w określonym czasie.

W zależności od sytuacji, czasu i wymagań dowódcy /szefa sztabu/, meldunek może być rozwinięty /szczegółowy/ lub skrócony, a w niektórych przypadkach mogą być meldowane tylko wnioski z oceny nieprzyjaciela. Na przykład w okresie przygotowawczym do działań opracowuje się meldunek w formie rozwiniętej, w którym ocenia się wydarzenia w określonym obszarze /rejonie/ lub na kierunku, wyciąga wnioski dotyczące ogólnych celów działań nieprzyjaciela i zamiarów co do ich osiągnięcia oraz przedstawia ilościowe i jakościowe wartości sił i środków nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/.

W czasie prowadzenia działań bojowych szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ przedstawia dowódcy /szefowi sztabu/ w zasadzie meldunek w formie skróconej, koncentrując główną uwagę na wnioskach wynikających z oceny sytuacji w pasie działania dywizji /pułku/ i na skrzydłach.

Szczegółowość treści poszczególnych zagadnień meldunku zależy w każdym przypadku od głównych celów, którym on służy, zadań dowódcy, a także posiadanego czasu i stopnia znajomości zagadnień przez dowódcę /szefa sztabu/. Niezależnie od formy meldunku, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ powinien być przygotowany do przedstawienia pełnej oceny nieprzyjaciela, uzasadnienia wniosków i propozycji, a także udzielenia odpowiedzi na pytania.

Meldunek składa się w zasadzie ustnie, przy wykorzystaniu mapy oceny nieprzyjaciela /roboczej/. Meldunek w formie pisemnej opracowuje się na żądanie dowódcy /szefa sztabu/ w razie dysponowania odpowiednim czasem.

Meldunek szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ powinien, w niżej podanym układzie, zawierać następujące zagadnienia:

① Ogólny skład i charakter działań nieprzyjaciela:

Ogólny /bez szczegółów/ skład, ugrupowanie oraz rodzaj działań bojowych nieprzyjaciela w skali znacznie wykraczającej poza granice

pasie działań dywizji /pułku/ - aktualnie i w interesującej nas perspektywie czasu z punktu widzenia konkretnej sytuacji bojowej i zadania bojowego dywizji /pułku/, z uwzględnieniem sił lądowych, powietrznych, morskich /jeśli występują/ i broni masowego rażenia /jeśli jest używana/.

2/ Skład, ugrupowanie i charakter działań nieprzyjaciela w pasie działań dywizji /pułku/:

- ogólnowojskowe związki taktyczne /operacyjne/, oddziały i pododdziały;

- środki broni jądrowej i inne bronie /środki/ masowego rażenia;

- zespoły /systemy/ rozpoznawczo-uderzeniowe oraz inne bronie precyzyjnego rażenia /o dużej celności/;

- artyleria konwencjonalna;

- środki przeciwpancerne;

- obrona przeciwlotnicza;

- lotnictwo /taktyczne i sił lądowych/;

- siły i środki walki /wojny/ radioelektronicznej;

- system dowodzenia;

- charakterystyka terenu po stronie nieprzyjaciela i jego rozbudowy inżynierskiej oraz infrastruktury.

3/ Prawdopodobny charakter działań nieprzyjaciela:

- prawdopodobny cel i zamiar działań nieprzyjaciela w pasie dywizji /pułku/ podczas wykonywania przez nią /niego/ postawionego zadania bojowego;

- silne i słabe strony /miejsca, elementy, działania/ nieprzyjaciela;

- najważniejsze obiekty, których zniszczenie lub obezwładnienie ułatwi wykonanie postawionego zadania bojowego.

4/ Główne zadania rozpoznania^{8/}.

W drugim punkcie meldunku skład i charakter działań nieprzyjaciela podaje się w pasie dywizji /pułku/ i przed frontem sąsiadów. W składzie sił i środków nieprzyjaciela uwzględnia się natomiast zarówno te, które aktualnie znajdują się w wymienionym pasie, jak i te, które mogą się w nim znaleźć w toku prowadzenia przez dywizję /pułk/ działań

8/ W przypadku kiedy dowództwo dywizji pułku dysponuje dużą ilością czasu na wypracowanie decyzji, szef wydziału rozpoznawczego /szef rozpoznania pułku/ może w punkcie "4" zameldować "Koncepcję rozpoznania", w której podaje się: - główne zadania rozpoznania; - stan sił i środków rozpoznania; - propozycje organizacji systemu rozpoznania; zabezpieczenie działań rozpoznawczych.

bojowych /realizacji zadań bojowych/. Podaje się przy tym szczegółowe dane /niekiedy prawdopodobne/ odnośnie do liczebności i jakości poszczególnej siły i środków walki nieprzyjaciela w pasie działań dywizji /pułku/. W punkcie trzecim, prawdopodobny zamiar nieprzyjaciela formułuje się analogicznie jak zamiar walki dowódcy oddziału szczebla dowodzenia, zgodnie z obowiązującymi w naszych siłach zbrojnych zasadami.

Meldunek szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ powinien być wyczerpujący i dokładny, ponieważ jego treść warunkuje w poważnym stopniu słuszność decyzji dowódcy i skuteczne oddziaływanie na przebieg walki. Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/ musi być zawsze przygotowany do uzasadnienia ujętych w meldunku wniosków, łącznie z kalkulacjami /rozliczeniami/ i wskazaniem źródeł informacji /wiadomości/. Aby bezbłędnie ocenić nieprzyjaciela oficerowie, a szczególnie oficerowie rozpoznania muszą dobrze znać organizację jego wojsk i taktykę działania, charakter współczesnego pola walki, sytuację przed frontem dywizji /pułku/ i u sąsiadów.

5.4. Dokumentacja informacyjna

Dokumentacja informacyjna w zależności od treści i przeznaczenia dzieli się na dokumenty sprawozdawczo-informacyjne i dokumenty pomocnicze.

Do dokumentów sprawozdawczo-informacyjnych zalicza się:

- meldunek rozpoznawczy;
- komunikat rozpoznawczy;
- mapa oceny nieprzyjaciela /mapa robocza szefa rozpoznania pułku/;
- dziennik działań bojowych;
- meldunek operacyjny o stanie gotowości bojowej wojsk rozpoznawczych.

Do dokumentów pomocniczych zalicza się:

- dziennik wiadomości o nieprzyjacielu;
- dziennik ewidencji jeńców i zdobytych dokumentów oraz uzbrojenia i wyposażenia wojsk nieprzyjaciela;
- protokół przesłuchania jeńcy /zbiega/;
- wykaz jednostek nieprzyjaciela /identyfikator/;
- zapotrzebowanie na wiadomości;
- inne /notatki, obliczenia, tabele, wykresy, zestawienia, szkice, mapy itp./.

Meldunek rozpoznawczy opracowuje się w formie pisemnej lub graficznej; może być również zapisany na taśmie magnetycznej lub na sformalizowanym blankiecie. Meldunek rozpoznawczy przekazuje się nadrzędnym organom dowodzenia przez pocztę polową, oficerów łącznikowych /kierunkowych/ lub techniczne środki łączności. Meldunek rozpoznawczy może być terminowy lub doraźny.

Terminowy meldunek rozpoznawczy przesyła się do sztabu nadrzędnego w nakazanym terminie i powinien zawierać:

- a/ charakterystykę działań nieprzyjaciela, położenie i ugrupowanie jego wojsk oraz zmiany jakie zaszły od poprzedniego meldunku, jak również nowe informacje o nieprzyjacielu ze wskazaniem miejsca, czasu i źródła informacji; oceniany zamiar dalszych działań nieprzyjaciela;
- b/ położenie elementów rozpoznawczych;
- c/ straty w siłach i środkach rozpoznawczych oraz stan napromieniania ludzi i sprzętu;
- d/ zamiar dalszych działań rozpoznawczych;
- e/ prośby do sztabu wyższego.

Doraźny meldunek rozpoznawczy opracowuje się i natychmiast przekazuje przełożonym w razie uzyskania /wykrycia/ ważnych informacji o nieprzyjacielu, które mogą wywrzeć zasadniczy wpływ na przebieg walki /symptomy świadczące o przygotowaniach do użycia broni masowego rażenia, nagłe zmiany w ugrupowaniu, nowe środki walki itp./. Meldunek doraźny wykonuje się w dowolnej formie i przekazuje w zasadzie przez techniczne środki łączności.

Meldunek rozpoznawczy terminowy podpisuje szef sztabu dywizji /pułku/ i szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/, a meldunek rozpoznawczy doraźny - szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/.

Wysyłane meldunki należy wpisywać do dziennika działań bojowych.

Komunikat rozpoznawczy opracowuje się od dywizji wzwyż. Sporządza się go w formie tekstowej /na blankiecie sformalizowanej dokumentacji bojowej/ lub graficznie dla podległych dowódców i sztabów, a jeden egzemplarz na żądanie może być przesłany do sztabu nadrzędnego. Sporządza się go z zasady raz na dobę, pod koniec dnia.

Mogą być również opracowywane problemowo komunikaty rozpoznawcze dotyczące np: broni jądrowej, nowych zasad działania, operacyjnego przygotowania terenu, charakterystyki określonych systemów itp.

Przykładowy układ komunikatu rozpoznawczego:

- 1/ Ogólna charakterystyka ugrupowania oraz działania nieprzyjaciela w pasie działania dywizji i na jej skrzydłach do momentu sporządzenia

dziania komunikatu, ilość /ogólne zestawienie/ użytych przez niego pocisków jądrowych.

2/ Siły i środki nieprzyjaciela ze wskazaniem przy każdej ważniejszej informacji źródła i czasu ich zdobycia:

- skład bojowy, ugrupowanie, możliwości bojowe i charakter działań oddziałów /pododdziałów/ nieprzyjaciela, rubież styżności lub przedni skraj obrony, numeracja i stan faktyczny jego oddziałów /pododdziałów/;

- środki masowego rażenia /broń jądrowa, chemiczna i biologiczna/, ich charakterystyka, ugrupowanie i możliwości wykorzystania;

- system dowodzenia i zabezpieczenia radioelektronicznego /stanowiska i punkty dowodzenia, węzły łączności, stacje radiolokacyjne, radiostacje łączności oraz rodzaj ich pracy, odporność na przeciwdziałanie itp./;

- artyleria konwencjonalna /ugrupowanie, stanowiska ogniowe, charakterystyka i możliwości/;

- basowanie lotnictwa wojsk lądowych;

- obiekty tyłowe /gdzie, kiedy, jakie składy, magazyny, dowóz zaopatrzenia itp./;

- inżynieryjne zabezpieczenie działań bojowych /rubieże i pozycje obrony oraz ich przygotowanie, zapory jądrowe i minowe, przeprawy itp./.

3/ Wiadomości uzyskane z przesłuchania jeńców wojennych, zbiegów i ludności cywilnej oraz od partyzantów.

4/ Straty nieprzyjaciela w stanie osobowym, uzbrojeniu i sprzęcie.

5/ Zdobyta wojenna /jeńcy, dokumenty, uzbrojenie, sprzęt, wyposażenie/.

6/ Wnioski wynikające z:

- oceny, położenia i zamiaru nieprzyjaciela;

- możliwości użycia broni masowego rażenia /jądrowej, chemicznej i biologicznej/;

- innych przedsięwzięć nieprzyjaciela wywierających poważny wpływ na przebieg działań bojowych.

Komunikat rozpoznawczy podpisuje szef sztabu i szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji. Wraz z pisemnym komunikatem rozpoznawczym mogą być przesyłane jako załączniki: mapy, schematy, tabele, identyfikatory, zdjęcia, protokoły z przesłuchania jeńców wojennych itp. Wysyłany komunikat rozpoznawczy wpisuje się do dziennika działań bojowych.

Mapa oceny nieprzyjaciela jest zasadniczym dokumentem, na który wrysowuje się wszystkie wiarygodne wiadomości o nieprzyjacielu, a na ich podstawie ocenia przypuszczalny jego zamiar. Stanowi ona podsta-

wę do składania w dowolnym czasie, meldunków dowódcy /szefowi sztabu/ do informowania zainteresowanych oficerów o aktualnym składzie, ugrupowaniu, możliwościach i zamiarach nieprzyjaciela, a także do opracowywania komunikatów rozpoznawczych, zapotrzebowań na wiadomości o nieprzyjacielu itp.

Na mapę oceny nieprzyjaciela nanosi się:

- własny przedni skraj walczących wojsk, linie rozgraniczenia dywizji i pułków;
- ugrupowanie związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów /do batalionu i samodzielnego pododdziału rodzajów wojsk łącznie/, linie rozgraniczenia między nimi i styki;
- środki napadu jądrowego /do pojedynczej wyrzutni/ ich zasięgi oraz prawdopodobne rejony i obiekty uderzeń;
- stanowiska ogniowe artylerii i moździerzy oraz stanowiska startowe wyrzutni rakietowych;
- odwody /skład, numeracja/, prawdopodobne rubieże i czas wprowadzenia ich do walki oraz kierunki działania;
- stanowiska /punkty/ dowodzenia i węzły łączności od batalionu /dywizjonu/ do korpusu armijnego łącznie;
- bazowanie lotnictwa wojsk lądowych;
- środki obrony przeciwlotniczej do pojedynczego działła /wyrzutni/ łącznie;
- inżynierską rozbudowę terenu /rubieże obronne, zapory jądrowe i minowe, przeprawy itp.;
- składy, magazyny, warsztaty, punkty zaopatrywania itp.;
- rejony nieśrodkowania, desantowania i kierunki działania wojsk desantowych;
- inne ważne informacje o nieprzyjacielu mające wpływ na działania bojowe.

Jako uzupełnienie mapy oceny nieprzyjaciela, w zależności od potrzeb, opracowuje się następujące załączniki:

- tabelę ilości sił i środków nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /na poszczególnych kierunkach i rubieżach - odcinkach przy różnych wariantach ich użycia/;
- tabelę kalkulacji podejścia odwodów nieprzyjaciela;
- tabelę możliwości oddziaływania przez nieprzyjaciela bronią jądrową;
- inne załączniki - stosownie do potrzeb.

Mapę oceny nieprzyjaciela wydział rozpoznawczy sztabu dywizji prowadzi na bieżąco w miarę napływu informacji o nieprzyjacielu.

Szef rozpoznania pułku nie prowadzi odrębnej mapy informacyjnej, korzysta z prowadzonej w tym celu mapy roboczej.

Dziennik działań bojowych. W dokumencie tym wpisuje się kolejno wszystkie ważne przedsięwzięcia z działalności bojowej dowództw, sztabów /komórek/, oddziałów i pododdziałów /elementów/, rozpoznawczych; ważniejsze czynności zabezpieczenia działań i ich przebieg, nowe sposoby działań bojowych i ich wpływ na pracę dowództw, sztabów /komórek/ oraz wyniki rozpoznania. Wpisuje się również wszystkie wysłane i przyjęte meldunki, polecenia, zarządzenia itp.

Dziennik działań bojowych obejmuje następujące rubryki: data i godzina, od kogo otrzymano lub komu wysłano rozkaz /zarządzenie, polecenie/, treść otrzymanych lub wydanych rozkazów /zarządzeń, meldunków, poleceń itp./, sposób załatwienia /wykorzystania/, uwagi.

Meldunek operacyjny o stanie gotowości bojowej - opracowuje się i przesyła do sztabu nadrzędnego przed rozpoczęciem działań bojowych przez dywizję. Meldunek powinien obejmować:

1. Czas osiągnięcia gotowości bojowej wojsk rozpoznawczych w określonym rejonie, ich położenie oraz zamierzone kierunki /rejon/ ich działania /w tym również eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych/

2. Stan ukończenia:

a/ w stanie osobowym w % z podziałem na oficerów, chorążych, podoficerów i szeregowców;

b/ w sprzęcie bojowym z podziałem na typy sprzętu;

c/ w amunicji z podziałem na rodzaje amunicji;

d/ w materiałach pędnych;

e/ w żywności.

3. Straty:

a/ w stanie osobowym;

b/ w sprzęcie bojowym;

c/ stan napromieniowania ludzi i sprzętu.

4. Dodatkowo zaistniałe sprawy.

5. Prośby do sztabu nadrzędnego.

Powyższy meldunek podpisuje dowódca i szef sztabu dywizji.

Dziennik wiadomości o nieprzyjacielu jest dokumentem w którym w porządku chronologicznym odnotowuje się wszystkie napływające do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szefa rozpoznania pułku/ dane o nieprzyjacielu w miarę napływu informacji. Obiekty nowo wykryte oznaczają się numerem tymczasowym /nadany/, aż do ustalenia stałego numeru tego obiektu według katalogu.

Informacje o obiektach /ważne/, które mogą stanowić obiekt dla własnych uderzeń rakietowo-jądrowych należy natychmiast meldować do-

wódcoy /szefowi sztabu/ i przekazywać do wojsk, które mogą na nie wykonać uderzenia.

Dziennik ewidencji jeńców i zdobytych dokumentów oraz uzbrojenia i wyposażenia wojsk nieprzyjaciela obejmuje następujące rubryki: liczba porządkowa, data, miejsce i sposób zdobycia, stopień i stanowisko jeńca /nazwa dokumentu, sprzętu, uzbrojenia, wyposażenia/, przynależność organizacyjna, zasadniczo treść zeznań jeńca /numer protokołu przesłuchania jeńca, zbiega/, sposób wykorzystania /komu i kiedy przekazano/.

Protokół przesłuchania jeńca /zbiega/ - wykonuje się tylko na szczeblu dywizji. Powinien on być krótki i zwięzły. Przedstawia się w nim syntetyczną treść zeznań jeńca /zbiega/. Podpisuje go oficer prowadzący przesłuchanie oraz tłumacz. Jeden egzemplarz protokołu przesyła się do sztabu wyższego szczebla. Wysyłany protokół przesłuchania jeńca /zbiega/ wpisuje się do dziennika działań bojowych.

W pułku wyniki przesłuchania jeńca /zbiega/ zapisuje się w dzienniku ewidencji jeńców. Uzyskane od jeńca /zbiega/ informacje melduje się do dowódcy /szefowi sztabu/ pułku, a najważniejsze z nich przekazuje się do wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji z zasady za pomocą technicznych środków łączności.

Przekazywane informacje uzyskane od jeńca /zbiega/ wpisuje się do dziennika działań bojowych.

Wykaz jednostek nieprzyjaciela /identyfikator/

W wykazie tym ujmuje się wszystkie rozpoznane jednostki wojsk nieprzyjaciela /od najniższego do najwyższego szczebla/ określając ich aktualne rozmieszczenie i działalność. Uaktualnia się go w miarę napływu nowych informacji.

Zapotrzebowanie na wiadomości sporządza się w zasadzie w formie tekstowej /na blankiecie sformalizowanej dokumentacji bojowej i wysyła do szefa sztabu szczebla wyższego /sasiadów/ w celu uzyskania informacji o nieprzyjacielu, których nie mogą zdobyć siły i środki rozpoznania dywizji /pułku/ lub potwierdzenie niektórych danych.

W zapotrzebowaniu ujmuje się:

- jakie dane, o jakim nieprzyjacielu /jego obiektach/ należy podać;
- żądane zdjęcia /fotografice/ lotnicze /rejon, pas, rubież, obiekt, rodzaj i skalę zdjęć, terminy wykonania, ilość, ewentualnie terminy powtórnego lub kontrolnego fotografowania itp./;

- termin i miejsce przekazania żądanych wiadomości.

Zapotrzebowanie na wiadomości podpisuje szef sztabu dywizji /pułku/ i szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /szef rozpoznania pułku/.

Kolejność pracy informacyjnej przedstawia - załącznik 9.

SKŁAD I ZASIĘG DZIAŁANIA ZASADNICZYCH ELEMENTÓW ROZPOZNAWCZYCH

Zasięg działania /rozpoznania/ /km/										Znak taktyczny	Nazwa organu rozpoznawczego	Wysyła /liczba/	Skład bojowy	Rozpoznaje
100	80	70	50	40	30	25	20	10	1,5					
											Wóz patrolowy /drużyna patrolowa/	PR, SPR, BPR	drużyna rozp., drużyna piech., zał. czołgu /wozu boj./	kierunek, rejon
											Bojowy patrol rozpoznawczy	batalion - 1-2 kompania - 1	plz, plcz., wzmoc. 1-2 drsap	kierunek, rejon
											Patrol rozpoznawczy	OR w sile: kompania - 1-2 batalion - 3-4	plr, plz, plcz	kierunek, rejon
											Samodzielny patrol rozpoznawczy	pułk - 2 dywizja - do 5	pluton wzmoc. drrsk, drrinż	kierunek w pasie 2-3 km
											Oficerski patrol rozpoznawczy	pułk - 1-2 dywizja - 1-2	1-2 ofio., obsł.wozu boj./śmigł./, śr. łączności	rejon, trasa obiekt
											Oddział rozpoznawczy	pułk - 1 dywizja - 1	kr, kz, koz, w dywizji może być do wzmocnionego bz lub bez	w pasie: w sile kōmp. -5 km w sile bat. -8 km
											Posterunek obserwacyjny /RPO/	batalion - 1-2 pułk - 1-3 dywizja - 2-4	drużyna rozp., drużyna piech. załoga czołgu /wozu bojowego/	sektor obserwacji
											Grupa wypadowa	pułk - 1 dywizja - 1-2	do wzmoc. plutonu rozp. lub plutonu piech.	obiekt, rejon
											Punkt obserwacyjny /dowodzo-observ. artylerii/	pułk - 1-2 dywizja - 2-3	drużyna rozp. art.	sektor, rejon
											Posterunek obserwacji skażeń	pułk - 2-4 dywizja - 7	drrsk	rejon
											Inżynierski posterunek obserwacyjny	pułk - 1 dywizja - 2-3	do drużyny rozp. inż.	sektor
											Inżynierski patrol rozpoznawczy	pułk - 1 dywizja - 3	drużyna rozp. inż.	kierunek, rejon
											Grupa rozpoznawcza	dywizja - 5	3-9 zwiadowców	obiekt lub rejon

pułku - 50 km
dywizji - 80 km

w zależności od warunków terenowych i atmosferycznych

w zależności od warunków terenowych i atmosferycznych

w zależności od warunków terenowych i atmosferycznych

frontu-600 km armii-300 km dyw.-100 km

Zasięg działania /rozpoznania/ /km/		Znak taktyczny	Nazwa organu rozpoznawczego	Wysyła /liczba/	Skład bojowy	Rozpoznaje
100	80 70 50 40 30 25 20 10 1,5					
frontu cele powietrzne-300km armii i dyw. - 30 km		 UKF	Posterunek: 1/ systemu rozp. radiowego	dywizja - 3	obsługa nam. rad. UKF, obsługa stacji r/lok NRS /RPS/ komp. rozp. r/el. brozp.	pas działania dywizji
		 NRS /RPS/	2/ systemu rozp. r/lok			
		 PSNR	Posterunek technicznego rozpoznania pola walki	dywizja - 3	obsługa stacji PSNR plutonu techn. rozp. pola walki brozp.	sektor
		 Mi-2	Powietrzny posterunek obserwacyjny	dywizja - 4	obsługa śmigłowca dywizyjnej eskadry śmigłowców	sektor, rejon, obiekt
w składzie SPR lub samodzielnie		 AGR 2 ph	Artyleryjska grupa rozpoznawcza	pułk - 1 dywizja - 1	2-3 ofic. zwiad. art., radiotelef. środki łączności i transportu	kierunek, rejon
moździerze		 plrd	Rozpoznanie dźwiękowe	dywizja - 4 armia - 6 placówek	plrd-2 podst. dźwięk. /w armii - 3 podst./, post. uprzed., centr. telef., pkt oprac. danych	sektor, pas
artyleria i czołgi		 PRsk 5DZ	Patrol rozpoznania skażeń	pułk - 4 dywizja - 7 armia - 12	drużyna rozpoznania skażeń	kierunek, rejon
		 IOPR 5DZ	Inżynierski patrol rozpoznawczy	dywizja - 1	1-2 ofic., do drużyny rozp. inż., środków transportu	kierunek, rejon, obiekt
		 IGW 5DZ	Inżynierska grupa wypadowa	dywizja - 1	1 ofic. /podoficer/ drrinż. + wzmocnienie	obiekt
		 SIPR 5DZ	Samodzielny inżynierski patrol rozpoznawczy	dywizja - 1	do plutonu rozp. inż.	kierunek, rejon

Uwaga: - posterunki obserwacyjne mogą być stałe i ruchome;

- elementy rozpoznawcze rodzajów wojsk działać samodzielnie lub w składzie ogólnowojskowych elementów rozpoznawczych;

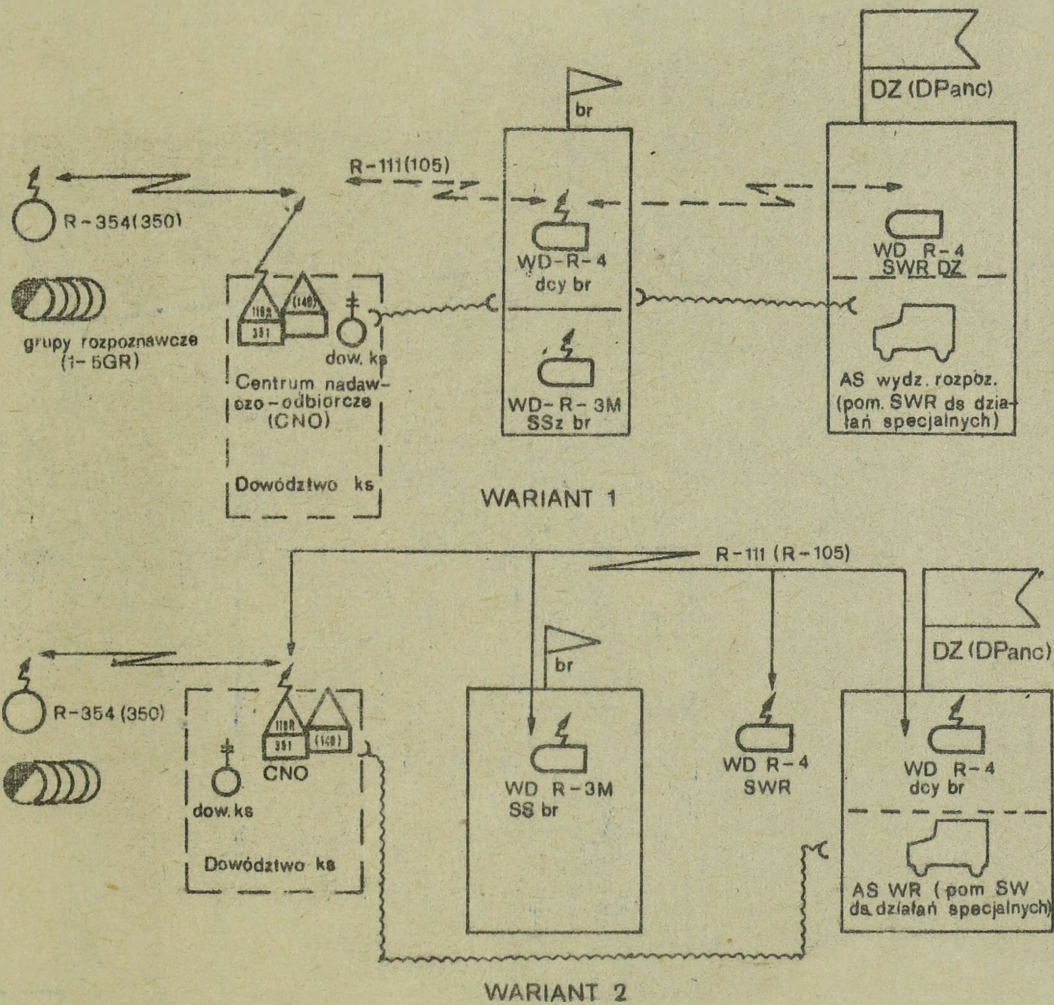
- podane ilości i skład poszczególnych elementów rozpoznawczych są orientacyjne.

MOŻLIWOŚCI BOJOWE I PODSTAWOWE NORMY TAKTYCZNE GRUP ROZPOZNAWCZYCH

Lp.	Wyszeżenie	Normy	Uwagi
1.	Przeciętna głębokość użycia grup rozpoznawczych w stosunku do rubieży styczności walczących wojsk:	10-100 km	zależy głównie od głębokości położenia obiektu działań
2.	Wielkość obszarów /rejonów/ działania grup:	50 km ²	
3.	Średni czas przygotowania grup do działań: - grup rozpoznawczych w pełni rozwiniętych - grup rozpoznawczych uzupełnionych rezerwistami - grup rozpoznawczych - mobilizowanych	6-12 godz. 2-3 doby 7-10 dni	
4.	Przeciętny czas działania grup na tyłach nieprzyjaciela	1-3 dni	
5.	Średni czas zbiórki grupy po desantowaniu	30 minut	
6.	Średnie tempo przemarszu grup: - z pełnym obciążeniem oraz w warunkach nocnych - bez obciążenia - podczas realizacji zadań w dzień	1,5-2 km/godz. 2,5-3km/godz.	
7.	Średni czas przygotowania grupy do wykonania pierwszego zadania od momentu postawienia zadania przez dowódcę /szefa sztabu/ dywizji	10-15 godz.	
8.	Średni czas przygotowania grupy do wykonania pierwszego zadania po przerzucie na tyły nieprzyjaciela środkami transportu powietrznego	5-6 godz.	czas zależy głównie od oddalenia miejsca lądowania grupy w stosunku do obiektu działań
9.	Średni czas przygotowania grupy do wykonania zadania dodatkowego	2-4 godz.	zależy od aktualnie wykonywanego zadania /położenia grupy/
10.	Średni czas przygotowania i przekazania zdobytych informacji /meldunku/	24-35 min.	

1	2	3	4
11.	<p>Srednie straty bojowe grup rozpoznawczych: - podczas przenikania/przerzutu/ - w poszczególnych dniach działań</p>	<p>do 20% do 10% dzia- lających grup po 5-7 dniach 4-6 godz. 10-15 godz. 1-2 dni 1 doba 4-6 godz. 1-2 dni 1-2 dni jedno zadanie na okres działania</p>	
12.	<p>Możliwości ponownego użycia odzyskanych grup rozpoznaw- czych</p>		
13.	<p>Srednie normy wykonania przez grupy podstawowych zadań: - rozpoznanie /dokładne umiejscowienie/ obiektu punktowego - rozpoznanie rejonu rozmieszczenia sztabu, dywizjonu /baterii/ rakiet, rejonu mobilizacji wojsk itp. - rozpoznanie portu, lotniska, węża komunikacyjnego itp. - rozpoznanie odcinka przeszkody wodnej, zakresu prac inżyni- nieryjnych na jej rubieży oraz miejsca dogodnego do jej pokonania - wykonanie akcji dywersyjnej na obiekt nieprzyjaciela, który nie jest chroniony - obezwładnienie ważnego obiektu chronionego przez nie- przyjaciela - rozpoznanie rejonu lądowania /zrzutowisk i obiektów działań/ desantu powietrznego w pasie działania dywizji - wykonanie zadania o specjalnym charakterze</p>		
14.	<p>Możliwości bojowe grup: - wykrycie /dokładne umiejscowienie/ i rozpoznanie obiektów nieprzyjaciela - ciągłe śledzenie wybranych obiektów - zniszczenie /uszkodzenie/ obiektu niechronionego - zniszczenie /uszkodzenie/ obiektu chronionego</p>	<p>2 obiek./dobe 1-2 obiekty/ dobe 1-2 obiekty/ dobe obiekty/dobe</p>	

SCHEMAT DOWODZENIA GRUPAMI ROZPOZNAWCZYMI
/variant 1 i 2/

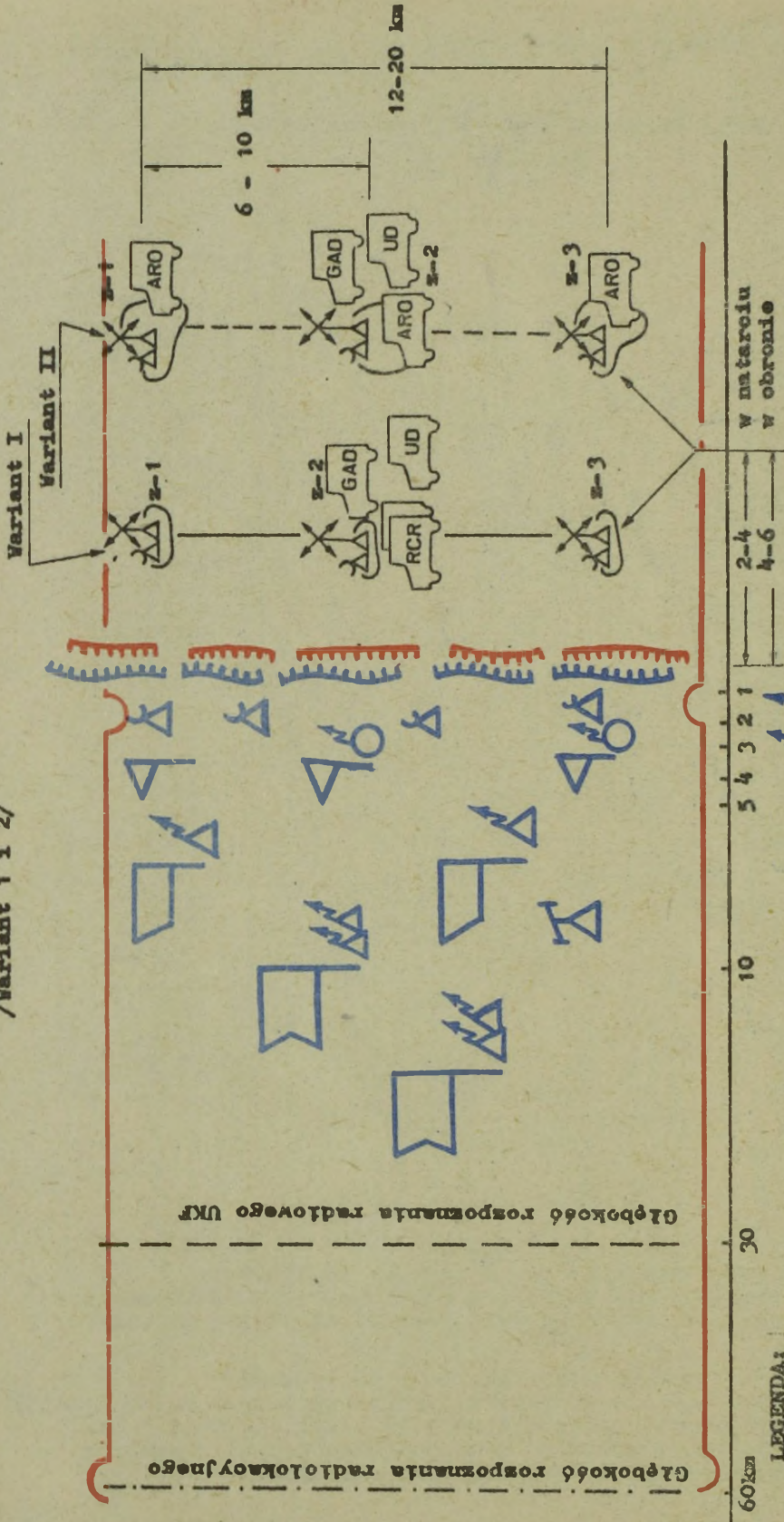
LEGENDA:**Wariant 1**

- WD szefa wydz. rozp. znajduje się w rejonie SD dywizji;
- WD dowódcy br znajduje się w rejonie rozmieszczenia batalionu rozpoznawczego i grupami rozpoznawczymi dowodzi dowództwo batalionu.

Wariant 2

- WD szefa wydziału rozp. znajduje się poza SD dywizji;
- WD dowódcy br znajduje się przy wydziale rozpoznawczym na SD dywizji i grupami rozpoznawczymi dowodzi dowództwo batalionu wraz z pomocnikiem szefa WR ds. działań specjalnych wykorzystując łączność kablową zbudowaną między WR a dowództwem kompanii specjalnej.

UGRUPOWANIE KOMPANII ROZPOZNIANIA RADIOELEKTRONICZNEGO DYWIZJI
/Variant 1 i 2/

60km
30
10

LEGENDA:

- postarunek namierzania radiowego
- post. rozp. syst. r./lok.
- zespół rozp. radioelektronicznego

5 4 3 2 1

2-4
4-6

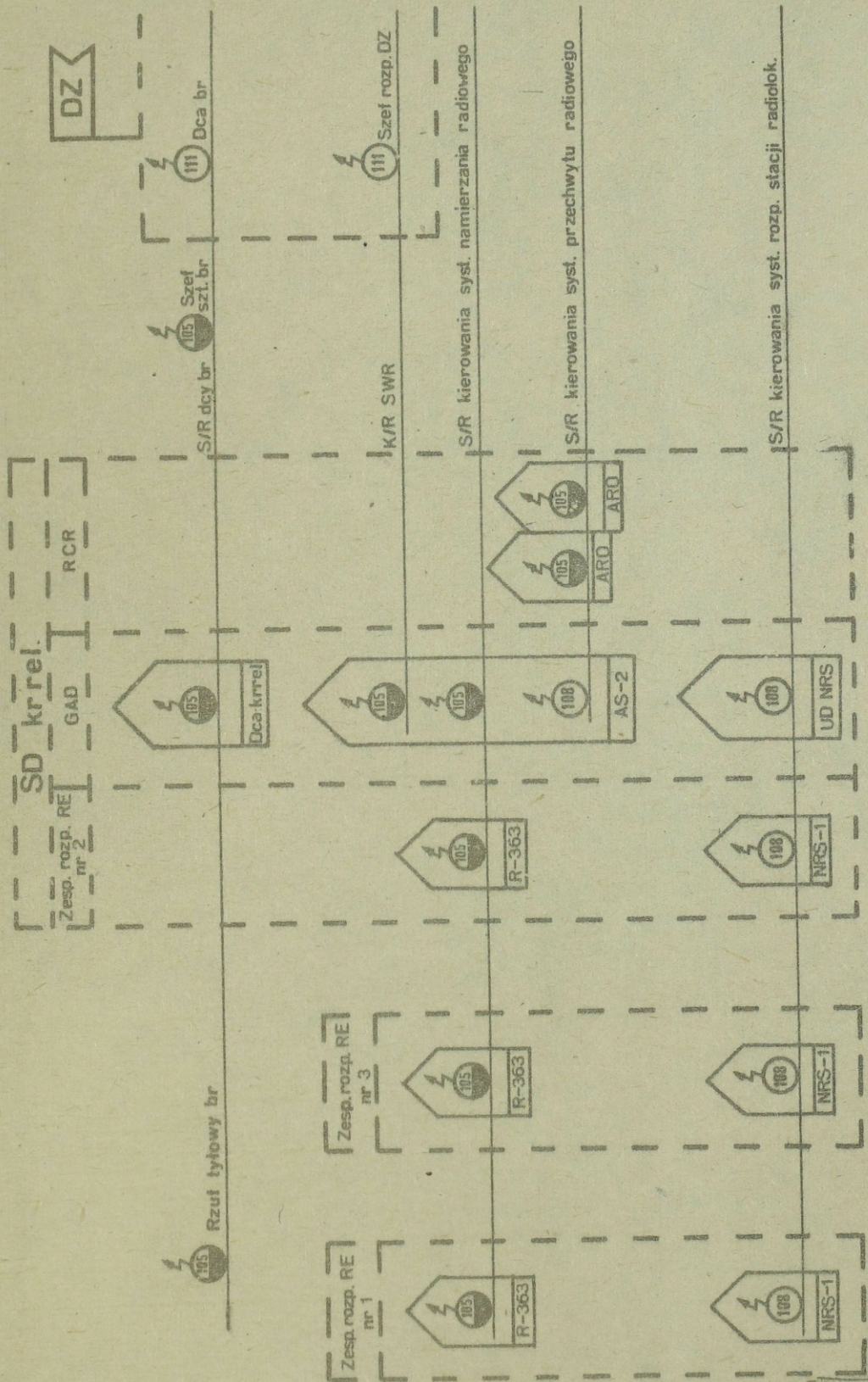
w natarciu
w obronie

- źródła rozpoznania radioelektronicznego

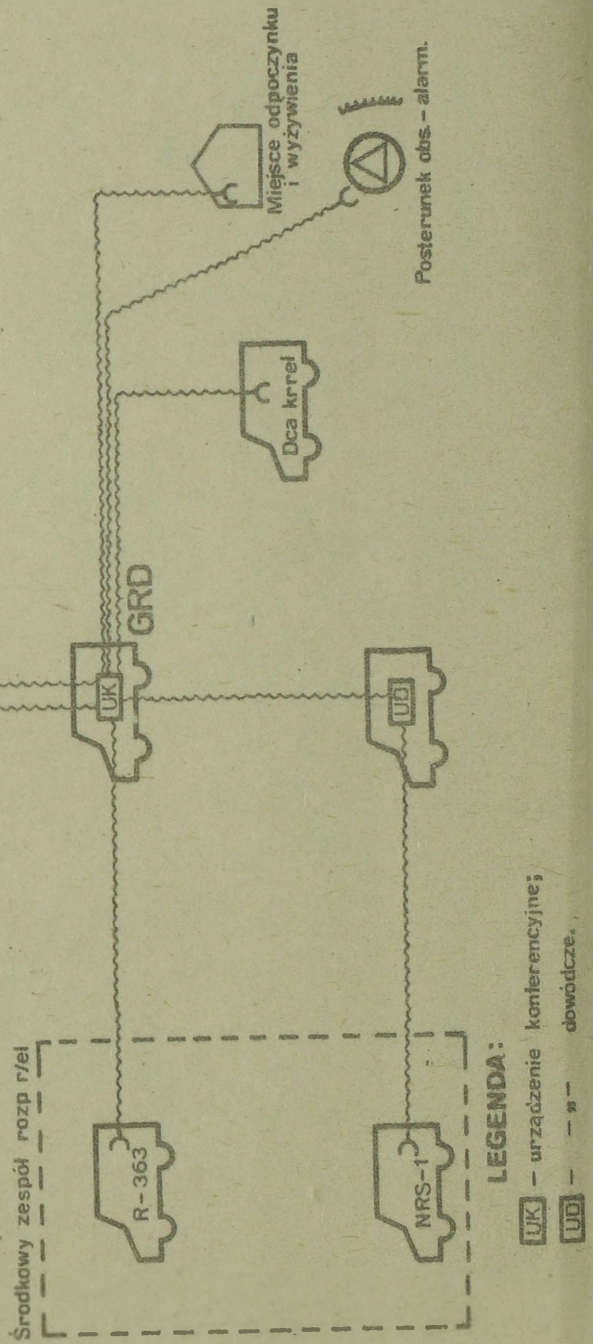
- obiekty rozpoznania radioelektronicznego

ŁĄCZNOŚĆ RADIOWA KOMPANII ROZPOZNANIA RADIOELEKTRONICZNEGO DIVIZJI

/przykład/

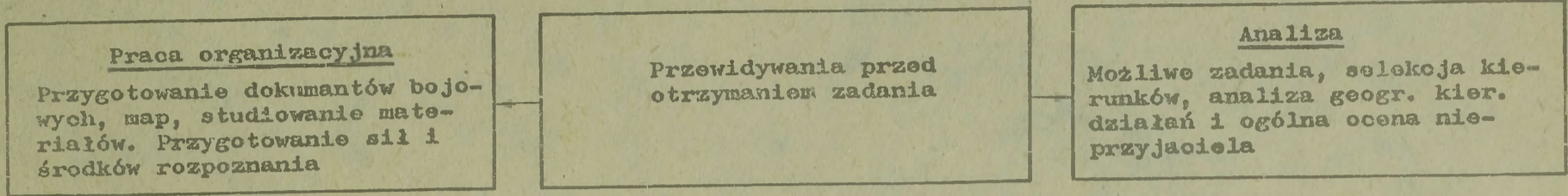

LĄCZNOŚĆ PRZEWOĐOWA NA ŚD KOMPANII ROZPOZNANIA RADIOELEKTROMICZNEGO DYWIZJI
/przykład/

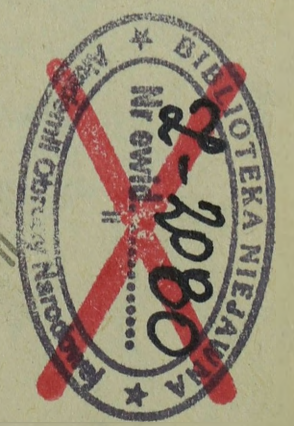
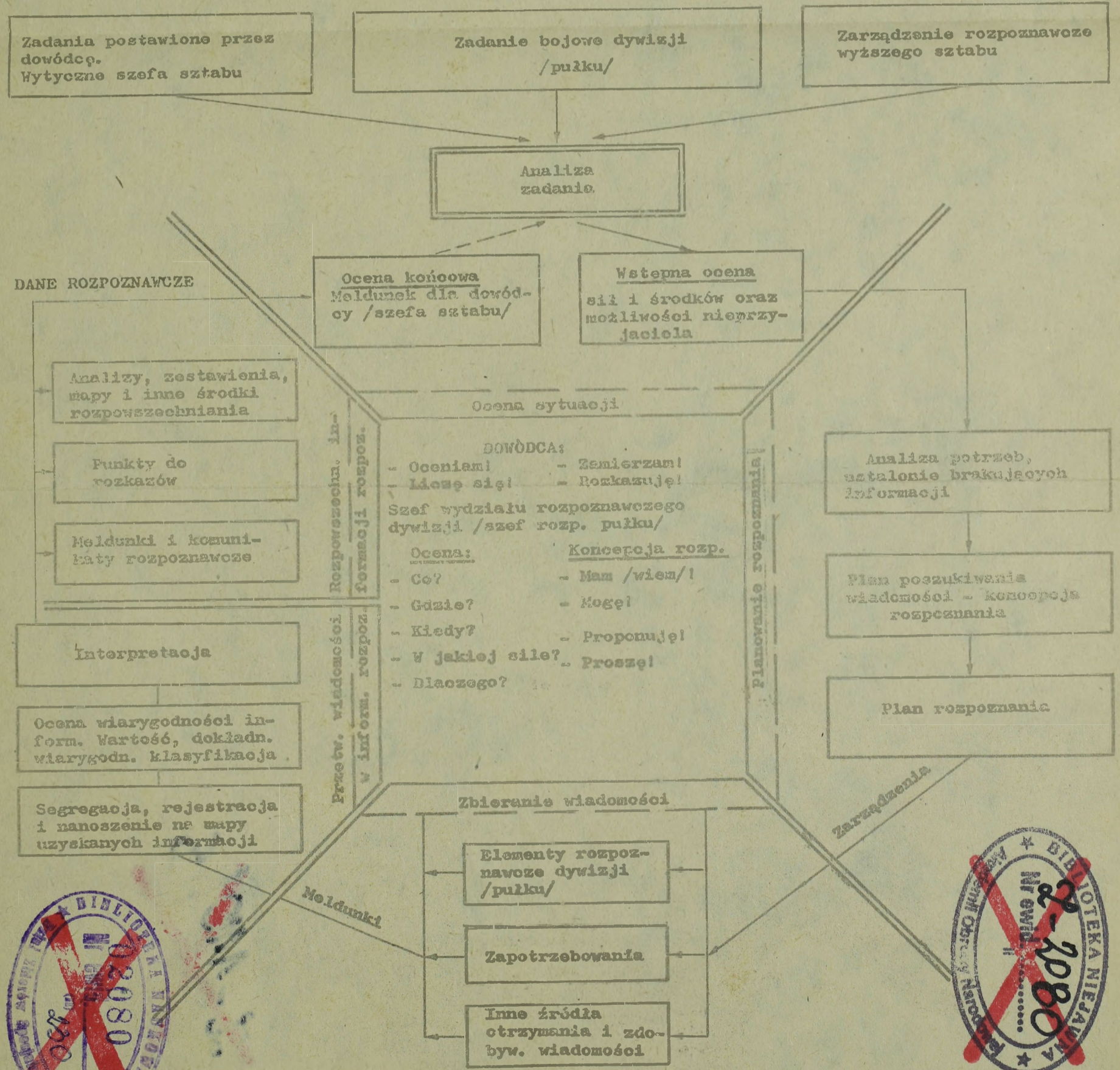

PRACA ANALITYCZNA I ORGANIZACJA SZEFA WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO DYWIZJI /SZEFA ROZPOZNANIA PUŁKU/ - wariant

I. PRZED OTRZYMANIEM ZADANIA BOJOWEGO

II. PO OTRZYMANIU ZADANIA BOJOWEGO

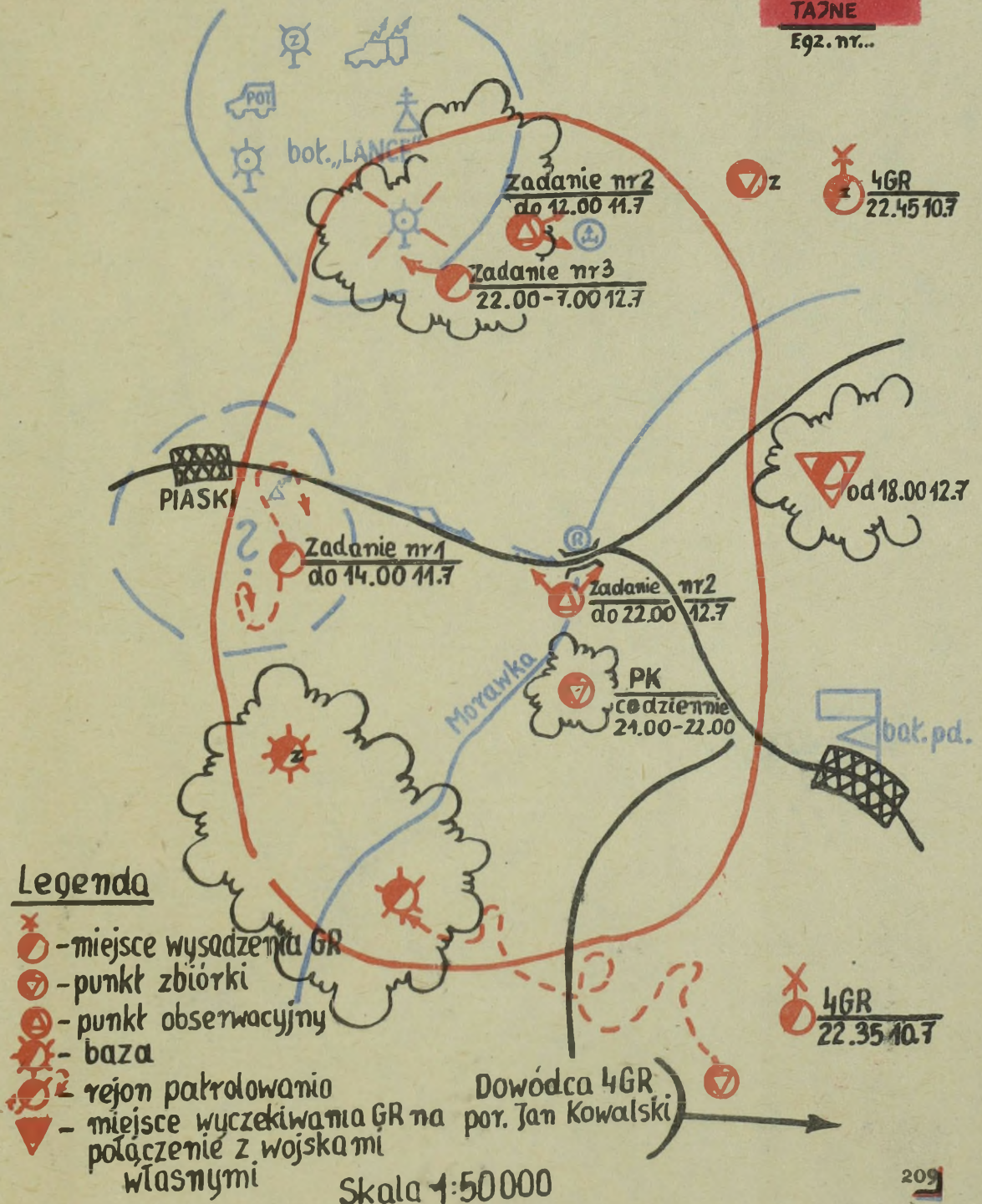

PLAN DZIAŁANIA GRUPY ROZPOZNAWCZEJ Nr 4

TAJNE

Eqz. nr...

Red stamp or mark, possibly a library or archival mark, located in the upper left quadrant of the page.

KOLEJNOŚĆ PRACY INFORMACYJNEJ

